

Biblioteca estense universitaria

Largo S. Agostino 337

I-41121 Modena MO

Tel ++39 + 59 222248

Fax ++39 +59 230195

b-este@beniculturali.it

bibliotecaestense.beniculturali.it

alfa.t.6.14

MISCELLANEA

Sextus Iulius Frontinus: De aqueductibus urbis ;

Marcus Vitruvius Pollio: De architectura ad imperatorem
Augustum libri 10

Ms., 15. sec.

Img: BEU, 2014

Terms of use

Using texts and images of the Estense Library is free - within the CC license terms - only for personal, private and non commercial use.

In the case of a non commercial, public use, their source must be cited, linking to the homepage of this site.

For any different purposes, or for getting higher resolution images, please follow the guidelines in the Reproductions page of the website, and/or write to b-este.urp@beniculturali.it.

Creative Commons License

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Italy License

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/it/deed.en>

X. T. 6. 14.
(Lot. 132)

1
Lulij frontini de aquæ ductibus urbis incipit li. 2.

Cum omnis res ab ipatore delegata i ceteriore ex
eat cura & me seu naturalis sollicitudo seu fides
seculi nō ad diligentia mō uerū ad amore q̄ co
misit rei i stigent. Sitque nūc mihi ab nerua A
ugusto nescio diligentiore an amāiore rei. p'im
patore aquarū inuinctū officiū tū ad usum tū ad sa
lubritate atq; q̄ ad se curitate. Urbis ptinens ad
ministratū p princeps semp ciuitatis nre viros p'muz
ac potissimuz existimo sicut i ceteris negotijs i stituer
ā nosse q̄ suscepi. Neq; em̄ ullum omnis actus
certus fundamētū credideri aut aliter q̄ facienda
queq; uitada sint posse decerni aliud ne tam in
decorū tollerabili uiro q̄ delegatū officiū ex adiut
or agere preceptis q̄ fieri necesse est q̄teris im
peritia precessit ei a diuo nerua decurrit usum
q̄ si si necessarie partes sunt administratū inut
manus quedā & i strumētū agentis q̄ p'ea
que ad uniuersam rem ptinetia contrahere potui more
iā p multa in offia suato i ordine & nelit hoc
in corpus adeducta i hūc cōmētariū cōtuli quē pro
formula administrationis respice possem i alijs aut
libris q̄ post experimēta & usū cōposui succedētiuz
resacta est huius cōmētarij fortasse ptinebit & ad su
ccensore utilitas. Sed cū int̄ initia administrationis
mee scriptus sit i primis ad meā i stitutionē regu
la que proficiet ac neq̄ ad totius rei ptinēs noticiā
p' ter misisse uidear nōia primū aquarū q̄ i urbe
ro. i flūit pona. Tū p q̄ queq; eaz & q̄bus colli
bus q̄to post urbe cōditā anno pducte sint dem
q̄bus ex local aq̄to coepulēt. Quātū subterraneo riuo
quātū substructione q̄tū ope aruato post altitudine

7
cuiusque modorumque ratione ab illis ergationes quae
extra urbem quae intra quaeque modus cuiusque regionem pro
suo more una quaeque aquarum servat. Quot castella
publica privataque sint et ex quibus quae publicis op-
ibus quae muneribus ita enim cultores appellant quae
laudibus quae nomine caesaris quae privatorum usui beneficio
principis detur quae ut mendas quae sit earum quae id
faciat poena et lege senatus consultis et mandatis prin-
cipis revocatis.

Ab urbe condita per annos cccc^{to} lxi contenti fuer-
unt romani usui aquarum quas aut ex tiberi aut
ex puteis aut ex fontibus hauriebant. Fontium memo-
ria cum sanctitate ad huc extat et colitur salubritate
non eorum corporibus affere credunt sicut camaras ap-
polinicas meminit. Nunc autem in urbem influunt
aqua appia. Anno vetus Martia repula iulia Vir-
gillietina quae eadem vocatur angusta Claud-
ia. Anno novus M. Valerius maximo per decem mure
consulibus anno xx post initium Samnitici belli iduc-
ta est Appio Claudio Crasso censore cui postea cre-
do fuit conomus quae per viam appiam a porta Capena usque
ad urbem copiam muniendam cumvit. Collega huius C. p-
lancus cui ob iniquitatem eius aquae venales venales cono-
mus datum est sed quia is se intra annum et sex menses
deceptus a collega tamquam idem facturo obducavit a cen-
sura nomen aquae ad appiam in honorem perivit. quod multis
tergiversationibus extraxisse censuram tradit donec et
viam et huius aquae ductum consumaret. Concepit Ap-
pia in agro lucullano viam praenestinae et miliarium vii et
viii. diutiusculo sinistrorsum passuum dcc^{to} lxxx^{ta}
ductus eius habet longitudinem a capite usque ad sali-
nas quod locus est ad portam trigeminam passuum xi milium
extra super suum xi milia cxxx supra forum sub str-

uetio et aruaturam passuum porta Capena passuum lx
 longit ei adaniene ueterē i cōfīnio hortorū torquanti
 anorū q nou rane augurte ab a i suplem
 cū eius additū to cognomen dicti gemellorū hic
 uia pnestina ad miliarū vi. diuitiāulo sinistrorsus
 passuum dccc^o lxxx. proxime uia collatinā accipit
 fontē cuius ductus usq ad gemellas efficit ruo sube
 raneo passuum vi milia ccc. lxxv incipit distribui
 anno uno publico alio ad portā trigeminā q lo
 cus saline apellant. Post anos quatradingenta q appia
 pducta est āno ab urbe cōdita cccc. lxxviii. M.
 curius dentatus q censura cū l. papyrio cursore gess
 it Amenis q nunc uetus dicitur aquā pducendam
 i urbē ex manubijs de pirrho captis locauit Sp. Ca
 riuulo l. papyrio consulibus. Itē post biennū deinde
 actū est i senatu de cōsumādo eius aque ope ire ferit
 noamū precor tū ex senat
 us consulto diuinari aque pducende creati sunt
 Curius locauerat et fuluū flactus Curius intra
 quē die q erat diuinus creatus decessit gloria p
 ducte p tūmū afluū. Concipitus anno uetus sup
 ra tibur xx miliario extra portā, Karanā ubi ptim
 i tiburinū usum. ductus eius hē longitudinē ita ex
 igente libramto passuum xliij milia ex eo riuus est
 ubterraneus passuum xliij milia. Dccc lxxviii sub
 structio supra trā passuum ducentorū xxi. Post
 annos cxxvij id est ano ab urbe cōdita dē viij.
 seruo sulpitio Galba cū l. aurelio Cotta cōsullib
 us cū appie Amianisq ductus uetustate qllati p
 uatorū q fraudibus i terciperent datū est a senatu
 negotiū M. Tito q tū pior i t cūes q peregrin
 os uis dicebat eorū ductū reficiendū q um
 dicandorū q qm i crenū urbis exigere uidebat

ampliore modū aque eidē mandatu aſonatu eſt ut ci-
raret q̄tenus alius aquas quas poſſet ī urbē pducere
ores ductus rei uſ miliario briore

duxit cui ab auctore Marcie nom eſt legitimus apud ſe-
neſtelam ī hec opa martio decretū ſeſtertū nūc octi-
genti ſed qm̄ ad cōſumādū neceſſariū nō ſufficiebat

ſtatuit p̄tere ī aliu annū pro roſtū eodē
t̄p̄e decē uiri dū alijs ex cauſis libros ſibulinos ī ſpic-
unt ī ueti dicunt nō eſſe aquā Marcia ſed potius
amienē de hoc n. cōſtantius traditur ī capitolū pdu-
ci de que ea re ī ſenatu alepido procollega ūba facie-
re actū appio claudio Q. caecilio cōſulibus eadē que
poſt annū. iij. a. l. lentulo rē tractatā. C. lelio. Q.
ſeruilio cōſulibus ſed utroq; t̄p̄e maſſe oratū mar-
turi regis atq; ita eſſe ī capitolū aquā pductā. Concepit
Martia uia Valeria admilariū xxxvij diſtictulo eū-
ibus ab urbe Roma deſtroſus milia paſſūm trium ſu-
blacēſi aut que ſub Nerone p̄ncipe p̄mū ſtrata eſt
admilariū xxxvij ſiniſtroſus intra ſpacū cē^{or} fonti-
ū ſub buſpetre ſtatū ſtagmino co-
lore p̄uridi ductus eniſ h̄t lōgitudinē acapite adu-
rbē paſſūm. lx milij & mille dē^{or} x. et ſemis riuo
ſub tra neo paſſūm lūij^{or} milia cē xl vij ſemis ope ſu-
pra trā paſſūm vij milia ccccxlvi eo lōgius ab ur-
be pluribus locis p̄ ppli romani ualis ope arcuato pa-
ſſūm ccccxlvi propius urbē a vij miliario ſubſtr-
utione paſſūm clxxvij Reliqua opere arcuato paſ-
ſūm vi milia ccccxlvi. C. N. ſeruilus ſcipio et
l. caſſius longinus q̄ uilla appellatus eſt cenſores anno po-
ſt urbē condita de xxvij. Al plātro hiſſapone ſulu-
io flacco cōſulibus aquā q̄ uocat Tepula ex agro lu-
culano quē qdā tuſculanū credūt romā & ī capit-
olū adducēda curauerunt Tepula cōcipit uia latina

ad x^m miliarium diuticulo euntibus ab Roma dextror
 sul miliarium passuum ii^m inde suo i urb
 em pangebatur post M. Agrippa edilis post p^mu
 consulatum i patore cesare augusto M. Lucio Volcatio
 consulibus anno post urbem condita d c c x x admilia
 rum ab urbe x ii^m milia latina euntibus ab Roma de
 xtrorsus miliarium passuum ii^m altius proprias vires colle
 git et Topale riuu i cepit acq^siteq^s ab iuventore no
 me Julie datu est ita in diuisa erogatione ut man
 eret et epule appellatio ductus iulie efficit longit
 udine passuum x v miliarium ccc x x vi sicut ope supra
 tra passuum vii miliarium ex eo i proximis urbis locis a
 vii milario sub structione passuum d x x vii reliq^s ope
 aruato passuum vi miliarium ccc lxxv^s Preter cap^s
 iulie transfuit aqua que vocat^r crebra han agrip
 pa emisit seu q^a i probauerat seu sine q^a iuscula
 nis possessoribus uel i queda credebat ea naq^s est qua
 omnes iulie tractus eius p uice in dies modulos q^s cer
 tos dispensant accipiunt eade moderatione aqua
 ry nri pte eius sp in supplementu Julie ut vindic
 auerunt nec ut Julia auerrent q^a hauriebant lar
 giendo coplendi sui ora Exclusa ergo est Crebra
 a totu iusa i patris reddidit Iusculanus q^a nuc for
 sita no sine admiratione eam sumit egra cui cau
 se i solita abundantia debent Julia aut reuocatis
 deriuationib^z p quas surripiebatur modu suu quis
 notabili siccitate suauit.
 Eode anno agrippa ductus appite Annienis marie
 pene dilapsos restituit a singulari cura copluribus
 salientibus aq^s in struxit urbe
 Ide cu ia etu eos fuisset C. Sennio p. Luccetio
 cos^s post annu xii q^a iulia deduxerat Virginem q^a
 i agro lucullano colecta roma pduxit dies q^a p^mu

in urbe responderit. V. Idus Junij iuenitur Vir-
go appellata q̄ p̄rentibus aqua militibus puella uir-
guncula uenit qualdā monstrauit qua secuti q̄ foder-
ant iocente aquae modū iuenerunt. Edicula fonti
apposita hac origine pictura ostendit. Cōcipitur q̄
uia collatio ad miliarū viij palustribus local sig-
nificāto cōtinēdaru scaturiginū canā adiu-
uatur ex cōpluribus alijs acq̄sitionibus uenit p̄
longitudine passū viij milium. C. V. ex eo riuo
subteraneo passū xij milium DCCCLV supra trā-
p̄ passū M. CCXL. ex eo subtractione riuorū local
cōpluribus passū DCL ope arcuato passū DCC. ac-
q̄sitionū ductus riuū subteranei efficiunt passū M.
CCCC. V. Que ratio mouerit angustū prouidentiss-
imū p̄ncipē pducendi Alsiētinaq̄ aqua q̄ uocatur
angusta nō satis p̄spicio nullius gratiae imo p̄ parū
salubre. Ideoq̄ nūq̄ i usū populi fluente. Nisi fō-
te cū opus naumachie aggrederetur neq̄ salubrio-
ribus aq̄s detraheret hanc proprio ope pducit
q̄ q̄ naumachie cepat sup esse horū subiacentibus
q̄ p̄uatorū usibus ad irrigādū cōcessit. solet tñ
ex ea i transiberina regione q̄tens pontes reficiunt
p̄ aciteriore ripa aquae cessant ex necessitate i subsid-
iū publicorū salientū dari. Concipit ex lacu alsilino
uia claudia miliario viij diuiticulo dextrorsus passū
ii. Vi. milium D. ductus eius efficit longitudine passū
ii. ^{um}xxij milium clxxij ope arcuato passū cccLVij
Idē angustus i supplementū martiae q̄tēs siccitates ag-
erent auxilio alie eiusdē bonitatis ope subterraneo p-
duxit usq̄ ad Martiae riuū q̄ ab iuentore appella-
tur angusta. lasitur ultra fontē martiae cuius du-
ctus donec Martiae accedat efficit passus DCCC.
Post hos c. cesar q̄ tiberio successit cū parū q̄

publicis & privatis usibus voluptatibus. Vix ductus aq-
 uarum sufficere viderentur alio i. p. sui anno. At
 Aglio Juliano. p. nomen asprenate eorum anno urbis
 condite. CCC. LXXV. duos ductus i. cohaunt. Quod
 opus claudius magnificentissime consumavit dedica-
 vitq. Suius & Titiano eorum anno post urbem conditam. CC.
 VI. KL. augusti. Alteri nomen quod ex fontibus Cer-
 uide & curtio p. dncebatur. Claudie datum. Haec bo-
 nitate primi est. Martiae Altera. quoniam due Amie-
 nis i. urbe aque fluere ceperant ut facilius App-
 ellationibus dinosceret. Anno novus vocitari cepit.
 Alia omnes p. cedit priori. Amieni eorum ueteris
 adiectum Claudia concipit. Via sublacensi ad mi-
 liarum. XXXVIIII. diuticulus sinistrorsus intra passus
 CCC. ex fontibus duobus amplissimis & speciosis. Ce-
 ruleeque ut q. alimilitudine appellatus est. & Cur-
 tio accipit i. eum fonte q. vocatur albucinus tante
 bonitatis ut martie quoque adiutorio quoties opus est
 ita sufficiat ut adiectiones sex nihil ex qualitate
 eius mutet. auguste foris q. martia sibi sufficere ap-
 parebat i. claudia derivatus est manere. nihilominus
 ut p. diarius i. martia ut ita demum claudia aqua ad-
 iuvare. augusti si eam ductus ductus Martie ne cape-
 ret claudie. ductus habet longitudinem passuum. XLVI.
 milium ex eo vno subterraneo passuum. XXVI. milium. CC.
 XXX. ope supra supra tra. passuum. X. milium. LXX.
 VI. ex eo ope arcuato i. superiori pte pluribus locis pa-
 ssuum. III. milium. LXXVI. & prope urbem a VII. miliario
 substructione. riuorum p. passus. CCC. VIII. ope arcuato
 passuum. VI. milium. CCC. LXXX. & unum. An-
 no novus sublacensi una ad miliarum. XLII. i. subriu-
 mo concipit ex flumine q. cu. triel cultus. circa se
 beat. sibi p. p. & inde ripas solutiones etiam sine

pluviarum iura limosus & turbulentum fluit Ideoque af-
aucibus ductus in porta est piscina limaria ubi me-
amne & specui colisteret & liquaretur aqua sic quod quo-
tiens imbres superueniunt turbida pervenit in urbem. Iug-
itur & rivus herculaneus oriens eadem via ad miliarium
xliij erectione forum claudie transfluit in natura
purissimus sed mixtus oram splendoris amittit
Ductus Amienus novum efficit passum lxxij milia Dec.
Ex eo quo subterraneo passum xlvvij milia ccc ope
supra terram passum ix milia cccc & ex eo substructioni-
bus & ope arcuato superiori parte pluribus locis passus xij
milia Dccc & propius urbem a vij miliario substructione
minorum passus de ix ope arcuato passus vi milia cccc^{tot}
lxxxvi hi sunt arcus altissimi sublevati in quibusda locis
pedes .c. ix tot aquarum tam multis necessariis milibus pyra-
midas videlicet otiosas comparet aut cetera inertia
sed fama celebrata grecorum ope
Non alienum mihi visum est longitudo quod rivorum cuius-
que ductus & prospiciens opus completi Nam cum max-
ima huius officii pars in tutela eorum sit si pro
positum oportet que maiora impendia exigant no-
stra quodam sollicitudine non sufficit singula oculis
subiecasse formas quod ductorum facere curavimus Ex quibus
apparet ubi vales quatenus ubi flumina transire
tenent ubi motum lateribus specus applicite maiore
assiduamque petendi ac muniendi vi exigant curam hic
illa contingit utilitas ut res statim veluti in conspectu ha-
bere possimus & deliberare tamque assistentes Omnia
que diffusa in urbe labora perveniunt Inde sunt quod
dam altioribus locis & quodam exiis meminitiora non
possunt Nam & colles si sint prope frequentia incendiorum
Excreverunt rudere quoniam sunt duarum altitudo
in omni parte urbis attollitur sed ex his alie

maiores alie leuiore presura cogunt. Altissimis est
 Anno nouus proxima claudia tertium locum tenet jul-
 ia quoniam tepula de hac martia quae capite a claudie
 libra aequat. Sed ueteres humilior directam pauer-
 unt. Sive nudum ad subtile explorata arte librandi se-
 uera ex industria in sua terra aquas mergebant ne fa-
 cile ab hostibus inuaderentur. Cuius frequentia ad huc quae ita-
 licos bella perceretur. Iam in quibusdam locis sicuti duct-
 us necessitate collapsus est omisso circuitu subtranneo ua-
 llium breuitatis causa substructionibus arcuationibus
 quae transiunt. Sextum tenet libre locum Anno uetus sim-
 aliter suffecturus etiam altioribus locis urbis sicuti uall-
 um submissarumque regionum conditio exigit substructio-
 nibus arcuationibusque ueteris exigent. Sequitur hui-
 us libra Viros deinde appia quae cum ex urbano agro
 paueretur non in tantum altitudinis error potuerunt. Om-
 nibus humilior assientina est quae transiberine re-
 gioni et maxime iacentibus locis fuit. Ex his mala-
 tina sex intra vii miliarium centis piscinis excipiu-
 tur ubi quae respirante ruorum cursu deponit modum
 quae eam Julia martia tepulaque incepta sicut supra
 demonstrauimus ruo julie accessit nunc apiscina
 eiusdem julie modum accepit ac primo canali et nomine
 acuit. Hae tres apiscinae in eodem arcus recipiunt. Sum-
 mus est julie in feriore tepulae deinde materiaque ad
 libram. Minus con- ntra entel
 ad minimum usque potius deuenit ubi de cursu e-
 ruunt prius tam parui julie ad spe ueteris excep-
 ta. Constans celum montis diffundit. Martia autem pro sui
 portu horum palladianos et ruum quae uocat herculaneus
 deinde prope telum ductus ipsius montis usibus nihil
 in inferioribus subministrans oritur supra portam ca-
 piam anno nouus et claudia apiscinae in altiores

Mensuris ibidem
 et mitur una m

arcus recipiunt ita ut superior sit. Amo. finit arcus ea-
rum post hortos pallantianos & inde in usum urbis fistul-
is diducuntur. pte in sui claudia pul in arcus q uocant
neromani ad spe uete manfert bi directi p celum mo-
te iuxta replu dui claudij terminat modum que accep-
erunt aut circa ipsu more aut in palatium auetinu q
q regione transcyberina dimittit. Amo uetus citra q
rtu miliarium intra no me quia latina in lauerana
me arcus qual traicit & ipse piscina ht. Inde intra
secundu miliarium pte dat in specu q uocat octauia-
nus & puenit in regione me noue ab hortos assiano
unde p illu tractu distribit. Rectus uo ductus secu-
du spe uenies intra porta esgliam in altor ruos p ur-
be diducit nec virgo nec appia nec alhetina concep-
tacula idest piscinas hnt arcus Virginis micu huc
sub hortis lucilianis finit. In capo Martio secun-
du fonsceptoru ruus appie sub celo more & auetin-
o actus emgit ut diximus infra diuini p. Alti & inde
eductus est in naumachia cuius causa uidet factus
fuit qm auctoris cuiusq aqua & etates pterea or-
iginel & longitudines ruoru & ordine libere p
secutus suz no aliam mihi uidet & singula subij-
ce & ostendere qm sit copia q publicis priuatisq no
solu usibus & auxiliis ueru & uoluptatibus sufficit
& p quot castela qbus que regionibus deducantur
qtu extra urbe qtu intra urbe & ex eo qtu la-
cubus qtu muneribus qtu opibus publicis qtu no-
mine cesaris qtu priuatis usibus erogetur. Cede-
rationis prius extimo qua nomina & uinariae
Cetenarumq & ceteroru moduloru p qual me-
ra constituta est proferamus & indicare qsi con-
u origo que & qd queq appellatio significet pro-
portioq regula ad qua ratio eorū & amittam

computat ostendere o qua ratione discrepantia iuene-
ri & qua emendandi uisum fuit fecutus
Aquarum moduli aut adjectorum aut ad untiarum in
sua instituti sunt digiti in campana & in plerisque ualide
loco uncine in pupilla ita hoc obfuar. Et aut digi-
tus aut conuenit xvi ps pedis untiarum xvi Quenadmo-
du aut in untiarum & digitorum diuersitas ita & ipsi digiti
simplex obfuaratio non est Alius uocat quadratus Ali-
us rotundus quadratus tribus quatuor decimis suis ro-
tundo maior Rotundus tribus undecimis suis quadra-
to minor est. Si anguli deterunt postea mo-
dulus nec ab ungi nec ab alterutro digitorum ori-
gine accipiens inductus ut quidam putant ab agrippa
aut alij apud barbaros per uicinium Architectura in usu
urbis ex clulis poribus uenit appellatus & uario nomine
Qui aut agrippa auctore faciunt dicunt quod quicquid
in moduli reules & uelut putant quibus olim aquarum
equa esset inuenerunt in una fistula coacti sunt
quod uicinium & per tubarios ea quod plumbum lamina pla-
na quicquid digitorum longitudine habens circumacta
in modum huius fistule modum efficiat Sed incertum
est si in modum agrippa inuenerunt propter auctoritatem ita
per illi quicquid spectat extenuant Maxime proba-
bile est quatuor dicta aduicinia quicquid quadra-
ta quicquid in sequentibus quicquid moduli usque ad uice-
naria durat de uicinia per se uel adiectione si
non loquar quadrum creceptum in senaria quod sex
filiis quadrum in diametris sit in septenaria
quicquid septem in diametris sit in octonaria
quicquid octo in diametris sit in nonaria usque ad
uicinia Omnes aut moduli colliguntur in diam-
etro aut perimetro aut area perimetro mensure
ex quibus capacitas apparere differentia unciarum di-
gitum quadrata in septem unciarum & ipsi quatuor ut

facilius dinoscimus mendu est substance quare q mo
dus e certissimus & maxime receptus est Vnde o
modus habet diametri digiti uniu & digiti sesen
tiam Sextu capi e quare dextante digitu ro
undus habet diametri digitu uniu capi a quare
septimce semucia sextula ceteru moduli q agn
aria oriuntur duobus generibus i crementu accipiunt
es una cu ipa multiplicat i eode lumine plant
es q i cludunt i abul secundu adiectione quat
iaru amplitudo luminis crescat Est aut ferentia
iusum complures quare i perire ne i uys sep
tus cu vulneret una fistula excipuit i castell
um ex quo singuli suu modu recipiunt Al
teru genus est quotient no ad quaria necess
itatez fistula i crementu capit Sed ad diametru
sui mesura secundu qd e nome accipit e capac
itatis apliat ut puta quaria cu adiectus est ei qd
diametru quadras tenatu facit Nec ia i solidu
capacitate ampliat caput n ignara una quince
silicu e demcep eode ratione qdrantibus Qua
metro adiectis ut supra dictu e crescunt septe
naria octonaria usq ad uicena Subsequenter illa
ratio que constat ex numero digitoru quada
ratoru quippe idest lamine cantuq modulil
continetur abul e nome facile accipiem et
Na q habet uice idest laminu i rotunda rene
ti digito quadantobi xv uicenti quu apollate
Simile pces illas p demcep p tere metris digi
toru quinquatoz usq ad remona uicenti sup
audariam tiffidus quate si cofino mda alq ordi
posuit est unuq paria pene ruperunt Ma hof
fentia vultu mup iatane qte q pcedentib fmo
milib quadiest i dimiet omqa b antillima coo

diametri eiusdem digiti quinq; fuit et secundum eorum mo-
 dulum ratione q; secuntur ad ea h; digitorum quadra-
 torum ex ignominis .xx. mmo fistularum quatuor usq; ad
 centum uicem p omnes modulos ita se habet ut
 ostendimus p omni gne imita edat sibi Conuenit
 et cu his modulis q in cometariis in uictissimis p pij
 sumis principis patet et confirmati sunt Sine utiq; oratio
 sine auctoritas sequenda est utq; cometariorum moduli
 p ualeat Sed aquarum cur manifeste rationi plurib;
 consentiat i quatuor modulis nominauerunt duodenaria
 et uicenaria et centenaria et cetum uicem Et duo
 denaria q de nec magnus error nec usu frequens
 est cuius diametro adiacerunt digiti semuta sicut
 cu capacitati quare et besem reliq; aut tribus mo-
 dulis plus de pbandit uicenaria exiguore facit
 diametro digiti semisse capacitatem quare tribus
 et semuta q modo plerumq; erogant Centena-
 ria aut et centum uicem qbus assidue accipiunt
 no minuunt sed augent diametro n. centenarie
 adiacunt digitis besse et semuta capacitati quare
 a decem semisse semuta sicut Centeno uicem
 diametro adiacunt digitos tres septimo semuta
 capacitati quare sexaginta sex sextate Ita du aut
 uicenarie quas subinde erogant de trahunt aut
 centenarie et centum uicem adiacunt qbus semp
 accipiunt Incipiunt icentenaria quare .xxvij In
 centum uicem quare lxxvi imae q cu rat-
 ione approbet re q; ipa manifestu est na pro ui-
 cenaria qua cesar pro quare sexdec assignat no
 plus erogant q; tredecim et ex centenaria qua am-
 plauerunt eque certu est illos no erogare nisi ad
 arcuore numeru q cesar secundum suos cometar-
 ios cu ex quaq; centenaria expleuit quare lxxvi se-

Ite ex centenu uicenu quariis lxxxviii ta q̄ exha-
usto modulo desinit distribuere i sumā moduli sūt
xxv omnes cōsentit & rationi & cōmetarijs Excep-
tis q̄ quatuor quos aquarij nōia uerūt omnia aut
que mēfura cōtinēt certa & i mobilia cōgruere
sibi debēt ita n. unūsitatis ratio cōstabit & que
admodū uerbi gratia sextarij ratio ad cyathos res-
pondet Ita equariarū multiplicatio i ampliori-
bus modulis suare sequētie sue regulā debet
Alioqn cū erogatorio modulo minus i uenit in
acceptorio plus apparet nō errore esse si fraude

memineramus onem aqm
quotiens ex ouenit & intra breues q̄
cū i castellū cōdit nō tātū respondere modulo
suo sed & exuparet quotiens uō ex humiliorē mi-
nore p̄fura longius ducat sētia ductus modū q̄
de p̄dere Ideo secundū hāc rationē aut
releuanda Sed expositio h̄t momētū in rectū
& ad librā colatus modū suauit ad cursū aque
oppositus & deuersus amplius rapit ad laterā p̄tere-
untis aque cōfus & supinis i ad haustu promor-
seoniter exiguis sumit Est aut calix modulis
eneus q̄ riuo ut castello i dūt hunc fistule app-
licatus lōgicudo eius habere debet diotos nō minus
xij lumē i. capacitē quāta i p̄ta fuit ex cogit-
us uidet qm rigor eris difficilior ad flexū nō
timēri pōt laxari ut coartari formulas mod-
ulorū q̄ sunt onel xxv subiecti q̄ uis i usu xv
tantū frequentes sint directā ad rationē de
qua locuti sumus emēdati q̄tuor q̄ aquarij nōia
uerant secundū qd & fistule onel opus faci-
ent dirigi debēt aut si hec fistule manebūt ad
quariis q̄ capiet computarij Qui nō sunt in

usu moduli i ipis est annotatu & diametri tuerre
 digitu dici q q gnaris sescuntia & scrupulis tribula
 besse scrupuli Digitus q dratus i longitudine & latit-
 udine equalis est digitus q dratus i retundu redactus ha-
 bet diametri digitu unu & digitu sescuntia capit qua-
 rie septuce & semuncia sexta fistula gnaria diam-
 etri digitu unu digitos tres
 capit gnaria una fistula diametri digitu semis per-
 metri digitos un^{or} capit gnaria
 s rui fistula septenaria diametri dig-
 itu p rimetri digitos sex capit qua-
 rias In usu no est fistula octonaria dia-
 metri digitos duos perimetri digitos sex capit gn-
 arias qmq; fistula denaria diametri digitos
 duos & semis perimetri digitos septē
 capit gnarias un^{or} fistula duodenaria diametri di-
 gitos sex capit gnarias qmq;
 unde alia apud aquarios habebat diametri
 capacitatis gnarias sex fistula qnu demia di-
 ametri digitos un^{or} perimetri digitos xij
 alia capit gnarias viij fistula uicenaria diamet-
 ri digitos viij capit gnarias sexdecā
 apud aquarios habebat diametri digitos viij
 capacitatis gnas fistula uicenu qnu dia-
 metri digitos x & viij capit gnarias xx^{ri}
 unis unde est fistula tridenaria diametri sex
 perimet digitos x & viij capit
 gnarias xxiiii qmq; fistula tricenenu qnu diametri
 digitos sex perimetri digitos
 capit gnarias xx i usu no est fistula quadri-
 genaria diametri digitos viij perimetri digitos
 xxij capit gnarias xxxii fistula qua-
 dricenenu qnu diametri digitos viij & viij per

imetri digitos xxxiij
 xxvi octo i usu no est fistula qm
 quagenaria diametri digitos vii qm q p
 rimetri digitos xxxi iij capit qna
 rias .xl. fistula qm q genii qm di
 ametri digitos vii x perimetri digitos
 xxvi capit qnarias xliiij vii In usu no
 est fistula sexagenaria diametri digitos xxviii
 capit qnarias xlvii vii fistula sex
 agenii qm diametri digitos ix pimetri
 xxviii capit qnarias li vii i usu
 no est fistula septuagenaria diametri digitos
 lii vi perimetri xxix capit
 qnarias lii vi fistula septuagenii qm diametri
 digitos ix vi pimetri digitos xxx capit
 qnarias xli in usu no est fistula octogenar
 ia diametri digitos .x vii pimetri
 digitos xxxii capit qnarias xlii fist
 ula octagenii qm diametri digitos x vii
 pimetri digitos .xxxii in usu no est fistu
 la nonagenaria diametri digitos x x peri
 metri digitos xxxii capit qnarias lxxii
 iij fistula nonagenii qm diametri di
 gitos x perimetri digitos iij capit
 qnarias lxxvii i usu no est fistula centenaria di
 ametri digitos xi vii pimetri digitos xxxii
 capit qnarias lxxxi
 Apud aquarios habebat diametri digitos .xii
 capacitas qnarias lxxii q modus duarum
 centenariarum est
 Constatum parum explicat incipit secundus
 ER centum eaque de modulis dici sunt
 qm pax necessarii qm pona quemadmodum queq

aquarū pncipiū cōmētarijs cōprehensū est usque
ad nrā curā hīc iūsa sūt q̄ntūq; erogauerit d
einde quē ipi scrupulosa ī q̄stione p̄eunte prou
dentia optimi diligētissimiq; pncipis Al eruaecūen
erimus fuerunt ergo ī cōmētarijs ī uniuerso q̄nariarū
.x. duomilia .dccc. lvi In erogatione xliij. millia .x
& viij plus ī distributione q̄ accepto cōputabatur
q̄narij mille cclxij huius rei admiratio cū p̄cipiū
officij opus in ex ploranda fide aquarū atq; copia cr
dere nō mediocriter me cōtūt ad scrutandū q̄ ad
modū aplius erogaretur q̄ ī patrimonio ut ita
dici esset

Ante omnia itaq; capita ductū metri aggressus suz
h̄ longe .i. circiter q̄narij decē millibus ampliore q̄ ī
cōmētarijs rōdū ī ueni ut p̄singulas demonstrabo A
ppie ī cōmētarijs ascriptus est modus q̄nariarū Dccc
unius cuiusq; ad caput ī ueniri mēsurā nō potuitq;
nā ex duobus riuus cōstat ad gemellas tamē q̄ loc
us est intra spem uetere ubi iungit cū rano An
guste ineni altitudine aque pedes q̄m̄q; latitudine
aque pedes unius drodantis sunt arce pedes viij
drodans centenarie xxij & quadragenaria que
efficiunt q̄narias mille Dcccxxv amplius q̄ cō
mētarijs hnt q̄narij Dccc lxxxij erogabat q̄
narias Dcc viij minus q̄ ī cōmētarijs ascribitur q̄n
arij cxxxviij & adhuc minus q̄ ad gemellos mensur
a respondet q̄narij mille cxxj Inicidit tū aliq
tū eductus uicino q̄q; sit de p̄p̄lio nō facile mo
nationes oñdit qua esse se ex eo apparet q̄ in
plerisq; urbis partibus probata aqua obfuanit
id q̄ ex ea manat Sed & quāsdā fistulas intra
urbem ī uetas dephendimus ex urbē autē pp̄
p̄sura libere q̄m̄s trā ad caput pedibus lxx nulla

accipit iuria. Amen. ueteri ascriptus est i cometa-
rijs modus gnarui mille ^{ms} cccc xli ad caput in-
ueni uij^{or} millia ccc^l lxxxvii p^r eū modū q in
propriū ductū tiburū deriuat amplius q in co-
mētarijs est gnarijs duobus millibus Dccc lviij
rogabant ante q ad piscinā ueniret gnarie cc
lxij modus in piscinā q p mēsuras positus mitur
effiat gnariā y millia ccc lxxj Inuidebant ego
int caput & piscinā gnarie mille Dccc lxxiiij
rogabat post piscinā gnarias mille cccxlviij
plius q i comētarijs cōceptionis modū significari
diximus gnarijs lxxviij minus q recepi in duc-
tū pōt us ei Nā posuimus q
narias mille xuij sumā que int caput & pi-
scinā & post piscinā iuidebat gnarias ij millia
Dcc lxxxvii q errore mēsure fieri suspi-
cet nisi in uenisse ubi aūteretur Martiae
i comētarijs ascriptus est modus gnariarū dū
milliū clxij^{or} ad caput mēsus inueni gnarias uij^{or}
millia Dcc lxxxix amplius q i comētarijs est gn-
arijs ij millibus c xx viij Rogabantur an q ad
piscinā p ueniret gnarie xcv & dabantur in ad-
utorū tepule gnarie xc y Jte ameni gnarie
clxuij Sumā que erogabatur an piscinā gna-
rie cccli Modus q in piscinā mēsuris positus
mititur cū eo q arcū pisane ductū eodē anna-
li in arcu recipit effiat gnarias y millia Dccc
c^l xliij Sumā que aut erogatur an piscinā aut
gnarias arcu recipitur gnariarū ij millia xcc
xcv amplius q in cōceptis comētarijs positus est
gnarijs mille c xxxii minus q mēsure ad cap-
ut acte efficiunt gnarijs mille ccc lxxxv
Erogabat post piscinā gnarias mille Dccc xl

mianis q̄ i comētarius cōceptiois significari diximus
 gnarus ccxxviii minus q̄ ex piscina & arais recipi
 unt. Sūt gnarie mille c̄iiij sūma utraq̄ que i
 tēdebat aut int̄ caput & piscinā aut post piscinā
 gnariarū duo milia & qual sicut i ceteris pluribz
 locis in r̄api dephendimus nō erū eos cessare mani
 festū est & ex hoc eo q̄ caput p̄t̄ eā mēsurā quā
 cū p̄hendisse nō capitate auctus posuimus effun
 dunt̄ amplius ccc̄ gnarie tepule i comētarius asc
 ritus est modus gnariarū ccc̄ huius aque fontes
 nulli sunt uenit̄ qbusdā stabat que int̄ sunt i
 Julia caput & eius ob p̄uadu est apiscina Julie ex ea
 enī p̄mū accipit gnarias clxxx deinde statū ex ma
 rina gnarias lxxxix p̄terea ex aniene nouo ad hor
 tos epaphrosditanos gnarias clxii sunt omnes gn
 arie cccc̄xlv. Amplius q̄ i comētarius gnaris
 xlv que i erogant̄ nec cōpēt Julie i comētarius
 ascriptus est modus gnariarū & c̄ xlviii ad caput mē
 sura iniri nō potuit q̄nā ex pluribus agsionibus stat
 sed sextū ab urbe miliarū uniuersa i piscinā
 recipitur ubi modus eius manifestis mensuris efficit
 gnarias mille ccc̄i amplius q̄ i comētarius gnarus
 clviij. p̄terea accipit prope urbē post hortos pallanti
 anos ex claudia gnarias clxii est omne Julie i acce
 ptis gnarie mille ccc̄lxvii ex eo dat i repulā gna
 rias cxc erogat suo nomine & ccc̄i sunt qual ero
 gat gnarie & ccc̄lxxxiiij amplius q̄ i comētarius
 habet gnarias ccc̄xlviij minus q̄ i piscina habere po
 sumus ccc̄xiiij qual ipsas apud eos q̄ sine beneficiis
 p̄ncipis usurpabant dephendimus iurgenis i comē
 tarus ascriptus est modus gnariarū & c̄ lvi min
 us mēsurā ad caput iueniri nō potuit q̄n ex plu
 ribus agsionibus constat & leuor riuo intrat p̄pe

urbe ad miliarium viij^m i agro q est nunc ceroni comodi
 ubi uelociore cursu habet mensura egi que efficit qu
 ariarum iij millia v^l usq amplius q i cometarys qua
 ryl mille dc. xl. nibus aprobatio nra ex
 pediatissima est erogat. n. ones quas mensura de
 phendimus idest duo millia v^l usq. Alitine coceptio
 nis modus nec i cometarys ascriptus est nec i re
 pnti ceruis iueneri putunt cu ex lacu alietino e
 deinde ducentis careat ex abatino qtu aquarij re
 perauerunt claudie abundantior alus maxime i
 Jure ex pnta est i cometarys habet no plus qua
 ryl duobus milibus dccclv cu ad caput iuenerim
 quariarum iij millia de viij amplius q i cometarys m
 ille dccclv Adeo aut certior est mensura ut ad vi
 ab urbe miliarium i piscina ubi idubitate melure sut
 i ueniamus iij millia cccx duas plus q i cometar
 ysl cccclvij quis ex beneficijs an piscina erogat e
 plurimu subtrahi de phendimus ideoq minus inue
 niat q re uera esse debet quariyl mille cccxv ex
 cc^o trogatione aut frans apparet que neq ad com
 etarioru fide neq ad eas quas ad caput coimus m
 ensuras neq ad ibi saltu ad piscinas pelt in iurias
 sunt couenit. Sole n. quarie mille v erogabant
 minus q cometaryoru ratio dat quariyl mille cv
 minus aut q mensura ad caput facte demonstraue
 runt quariyl duobus milibus dccclvj minus q
 i piscina i uenit quariyl mille. clxij adeoq licet in
 urbe p proprio riuo puenire i urbe miscebat cu
 Amene nouo ut cofusionem ficta e coceptio earu
 q erogatio esset obscurior q d siq forte me agsi
 nomu meluris bladiu putant ad monedi sunt
 adeo curru q ceruleu fontes aque claudie su
 fficere ad pstandas ductu suo quariyl quas

significari uis^{er} millia DCVI ut pterea mille de effundat
 nec eo inficiat qn ea que sup flant no sit proprie
 horu fontu Capunt^r n. ex angusta que iuenta
 i marie supplementu du illa no idiget adieciunt
 fontibus claudis q uis nebul qdez ductus omes aqua
 recipiat Anno nouis comentarij habet ponebatur
 quariar uis^{er} millia CCXII mensis ad caput repperi
 quariar uis^{er} millia DCCXXXVII amplius q i coceptis
 quarioru est quariis mille CCCCLXXV quaru acqui
 sione no auide me amplecti q aio modo manifest
 us probet q i erogatione ipsoru cometaryoru maior
 pars earu continet^r negatur n. quariaru uis^{er} millia
 CCXI Alioqm i eiusde cometarys in uenatur cocep
 tio Nam amplius q triu milliū CLXII pterea ita
 pi no tantu ingentis XXVII que int mensuras nost
 ras & erogatione int sunt longe ampliore modū de
 phendi Ex quo apparet & ex ubertate cōphensam
 anobis mesura cui rei ratio est q uis aque riparior &
 ex largo & celeri flumine ex cepta uelocitate ipa
 ampliat modū No dubito aliquos annotaturos qd tge
 maior copia actus mesuris iuenta sunt q erat in co
 metarijs principu cuius rei causa est error eoru q abi
 itro paru diligenter unius cuiusq fecerut estimatione
 ez ac ne metu estatis ac siccitatis in tantu aueritate
 eos recensisse creda obstantibus qd ipsi
 mensuris julio mense hac unius cuiusq copia que
 supra scripta est tota de inceps estate duratoni
 ex plorauit quicūq in est causa que procedit il
 lud utiqq detegitur x millia quariaru itidisse
 du beneficia sua princeps secundū modū cometary
 is ascriptu tempant Sequens diuisus est qd aliud
 modus concipit ad capita aliud nec exiguu minor i
 piscinis minimus deinde in distributione continetur

eius rei causa est frans aquariorum quos aquas ex publicis
ductibus in priuatum usum deuenire deprehendimus Sed &
plerumque possessorum equorum agris aqua circumducitur inde
formas riuorum perforant unde fit ut ductus publici ho-
minibus priuatis ut ad hortorum itinera suspendat ac
deuicis eiusmodi nec plura nec melius dici quod acelia
Puffo dicta sunt in ea occasione cui titulus est de aq.
Quae nunc nos omnia simili licentia usurpata utina
non pressens probaremus iriguos agros tabernas ce-
naculla & corruptelas denique omnes perpetuis salientibus
instructas inuenimus non quod falsis titulis alie pro-
prietatis aque erogabantur quoniam leuiores ceteris uicia sunt
ea in qua emendatione uidebat exigere numerand
um est quod fere circa motum Celum & auentum accid-
it quod calles priuata claudia perducere utebantur Martia
& Julia Sed posteaq. Nero Imp. claudia ope arci-
ato al. Exceptam usque ad templum diui
claudii perduxit ut inde distribueretur priuatis non am-
pliat sed amisse sunt nulla in castella adiecit
usque idem usus est quarum quibus mutata aqua uetus app-
ellatio mansit

Satis in de modo cuiusque & ueluti noua quadam
acquisitione aquarum & fraudibus & uiciis que circa eas
erant dictum est Super est ut erogatione quam confecta
ut sic dicam in malam inuenimus Immo & falsis nominibus
posita per nomina aquarum utique se habent & per regiones
urbis digeramus cuius comprehensione scio non
tamen sed & perplexa uideri posse ponemus tamen quod breuiss-
ime nequa uelut formule officus desit ut quibus suffi-
ciet cognouisse sumus licet transire leuiores Utque
distributio quararum xiiii milia x. & viii Jia & quad-
ragenaria xxxvi qua unus que ex quibusdam aquis in ad-
iutorum salinarum dantur & bis in specie erogationis

cadunt semel in computatione ueniunt Ex us diuidunt
extra urbem gnarie uij millia lxxij Ex qbus noie
saris gnarie mille dcc xxij priuatis gnarie M. M.
ccc xlvj Reliqz intra urbem millia dcccclv dist
ribuebant in castella ccxlvij qbus erogabant sub no
mine Cesaris gnarie mille dcc vj semis priuatis g
narie uij millia dccc xlvij vsibus publicis gnarie
uij^{or} millia cccij Ex eo castris ducentenarie cc^{ta} lxxix
opibus publicis lxxv Quinarie M. M. cccj Numeri
bus xxxix gnarie cc lxxxij lacubus dxcj gnarie
M. ccc xxxv Sed hec ipa dispensatio p nomina aqua
ru & regiones Urbis penda est Ex gnariis g xiiij mi
llibus x & viij qua sumqz erogationibus ouz aquaru
ex possumus dant noie Appie ex urbe gnarie tantu
modo qmz qm humilior orit & amittitoribus relique
gnarie dxcviiij Intra urbem diuidebant p regiones
secundu u xviii xi xii xiii xiiii in castella xx Ex
qbus noie Cesaris gnarie cl priuatis gnarie cxcviiij
publicis gnarie cccclviij Ex eo castris i gnarie uij^{or}
opibus publicis xiiij gnarie cxxiiij nuj. i. gnarie
ij lacubus xcij gnarie cxxvi
Amenis ueteris erogabant ex urbe nomine Ce
saris gnarie clxix priuatis gnarie cccviij Relique
gnarie mille d viij semis intra urbem diuidebant
p regiones pma iii iiii v vi vii viii ix xii xiiii
in castella xxxv ex qbz noie Cesaris gnarie lx vsibus
priuatis gnarie cccxc publicis gnarie diu ex eo
castris uias gnarie .l. opibus publicis xix gnarie
cxc vi Numeribus viii aquarie lxxxviii lacu
bus xcviij gnarie ccx & viij
Marte erogabant ex urbe nomine Cesaris
gnarie clxix Relique gnarie M. ccc lxxii
Intra urbem diuidebant p regiones pma iii iiii

V VII VIII IX X XII I castella .li. Ex qbus noie
Cesaris gnarie Cesaris gnarie xxxiiij puatis gna-
rie cccxxvii cxvi puatis dxi in castris iij qna-
rie xli lacubus cxii gnarie cclvi

Epule erogabant ex urbe noie cessaris gnarie lviij
puatis lvi relique gnarie cccxxxi Intra urbe
diuidebat p regione iij v vi vii i castella xiiij
qbus noie Vlibus publicis gnarie .l. ex eo castris q
gnarie xii opibus publicis q gnarie viij lacubus
xii gnarie xxxii

Julia fluebat ex urbe noie Cesaris gnarie lxxxv
puatis gnarie cxxi reliq gnarie dclviii intra
urbe diuidebant p regiones q iij v vi vii x xii
i castella x viij vlibus publicis gnarie cclxxxiiij
ex eo castris gnarie lxxix opibus publicis gnarie cxxi
muneribus gnarie lxxv lacubus xxvii gnarie lxxv
Virginis noie exhibant extra urbe gnarie M reliq
gnarie M M. cccc iij Intra urbe diuidebant
p regiones viij viij xiiij i castella x viij Ex q
bus nomine Cesaris gnarie clviij puatis gnarie ccc
xxxviij vlibus publicis M clviij Ex eo muneribz
q gnarie xxvi lacubus xxv gnarie li opibus pub-
licis xvi gnarie M cclxxx Inqbus p se euripo
cui ipa nome dedit gnarie cclx.

Altheine gnarie cccxci haec tota extra urbe co-
luntur nomine Cesaris gnarie cclaiij puatis
gnarie cxxxviiij

E laudia s Anno nouus extra urbe proprio q
ueq uno erogabant intra urbe cohidebat E-
t claudia qdem extra urbe dabat noie Cessa-
ris gnariat cccxviij puatis gnariat cccxxxviiij
Anno nouus noie cessaris gnarie dcc xxviiij
reliq iurqbus gnarie M xxv M. ccc xcviiij

Intus urbe diuidebantur per regiones urbis xiiij. i. castell
a xcy ex quibus nomine Cesaris p. n. re. Dccc. xv. p. n. atisq
n. re. M. lxxv. usibus publicis. q. n. re. M. xcy ex eo ca
stris ix. q. n. re. cclix. opibus publicis. x. et viij. q. n. re.
ccclxxiiij. muneribus xij. cvij. lacubus cxxvi. q. n. re. cccxxv.

Hec copia aquarum ad heruam Imp. usq. computata
ad hunc modum describebat nunc providentia deligenti
ssimi principis quicquid aut fraudibus aquariorum intuebatur
aut inertia pervertebat quoniam nova in uentione fontium
acceperunt ac prope publicata ubertas est tamē et
sedula deinde p. n. re. distributa et regionibus quibus sin
gule hincbant aque plures darentur tamque celo et Ancon
no in quos sola claudia per arces heromanos ducebat
quo fiebat ut quoniam defectio aliqua intervenisset col
uberini colles sitirent quibus nunc plures aque et im
p. n. re. reddita ampliore ope al. i. auctu
nū usq. p. n. re. atq. et omni p. n. re. urbis locus tam noui
quod ueteres plerique binos salientes diuisarum aquarum
acceperunt ut si casus aliter impedisset alia sufficiente
non destitueret usus sentit hanc curam imperatoris pi
ssimi Nervae principis sui regina et domina orbis in
dies quod terrarum dea consistit cui par nihil et nihil ser
tindū et magis sentiet salubritas eiusdem aeternae urb
is aucto castellorum quoniam numerum et lacuum numerum. N
ec minus ad p. n. re. comodum ex i. n. re. m. to. b. n. re. f. i. a. c. i. o. r.
u. eius diffundit illi quod quod timidi illiata aqua duc
ebant securi nunc ex beneficiis fruatur ne perimtes
quod aque occiose sunt. Alia mundiciarum facies pur
ior spiritus et cause grauioris celi quibus apud uet
eres intus ifamul acx fuit sunt remote. Non p. n. re.
erit me deberi opi. noue erogationis ordinatio
ne sed hec cum i. n. re. m. to. ad uixerimus. Intelligi

partes ne esse ea ponedā nisi consumata sunt cū
qd' ne hoc diligēte pncipis quā exactis sūma aūb
us suis pstat sufficiat parū pīdū ac uoluptatis nostrū
cōdūse sese credeat qd' tantā copā adūciat nisi
eā copā sinceriorē Iocundiorēq; faciat ope pāu est
ire p singula p que ille occurrendo uicys fructū ui
uifit adūciat utilitatē Et enī qn amas mra cū ut
exigua imbres p uenerant nō turbulentas limosas
q; aquas habuit nec qā hoc unūq; ab origine
nature est aut qā istud īcomodū sentire debeat
qd' caput ex fontibus īprimis Martia & claudia
ac reliq; quarū splendor acapite īteger nihil aut
minimū pluuia īgnat si putea obstructa obiecta
sint due Amensis minus pmanet limpide nā
sumit ex flumine ac sepe q; sereno turbantur
qm Anno q; uis purissimo defluens lacu mobili tamē
cedentibus ripis aufert aliquid q; turbetur pū q; de
ueniat in riuos q; īcomodū nō solū hibernis ac
uernal sed estiuis imbribus sentit q; tempore exyt
gratior aquarū sinceritas
Exigit q; alē qd' ex his .i. Anno uetus cēplurisq;
libra sit inferior īcomodū intra se tenet n
ouus aut Anno maebat ceteras nā cū editissi
mus ueniat q; īpīmis abundans defectioni al
iarū succurrit ī peritua nō aquariorū deducē
tū ī alienos cū specul frequentius q; ex plēn
to opus est pī sufficientes aquas in quabat max
ime claudia q; p multa milia passūū proprio
ducta riuo romē demū cū Aniene p mixta in
hoc tempus pdebat proprietatē adeoq; obue
nientibus nō succurrebat īplereq; accerseret
p īpudentiā nō ut īdignū erat aquas pari
entū Martia ipam spēdore ī rigore & gratul

sima balneis ac fulombus & relatu quoq; fidelis minister
 qd de phendimus huiusmodi Qm̄ q̄ discerni placuit tūsi
 gulas ita ordinarij ut i p̄m̄s martia potui tota fuiret
 & democps reliq; secundū suā q̄q; qualitatē apud vsib
 ul assignarent sicut anno vetus pluribus ex cuius quo
 i tior accipit annus salubris i hortorū rigatione
 aque i ipsius urbis sordiona exiret ministeria Nec
 satis fuit p̄ncipi nostro ceterarū restinuisse copia
 & gratia puenit q̄ noui uita excludi posse uidit
 omisso n. flumine Vepeti ex lacu q̄ est sup uillā
 heromana sublaquensem ubi i pudissima est u
 ltit Nā cū oriat Anno sup tubā augustā seu ga
 p saxosol m̄otes decurrit paucis circha ipm oppid
 is obiacentibus cultis seu ga lacū altitudine i quo
 excipit uult defferat minetū q̄q; nemorū opacitate
 i umbratus frigidissimū simul ac splendidissimū
 eo puenit hec tā felix propetas aque omibz dotibz
 equatura Martia copia uō supatura ueniet in locū
 deformis illius ac turbide Nouū i patore Cesare
 Nerua emanū augustū p̄ scribente Titulo
 Sequitur ut indicemus q̄ ius dicende que aque q̄
 rū alterū ad cohibendos intra modū i petratū
 beneficij priuatos alterū ad ipsorū ductū p̄ti
 net tutela inqbus dū alterius repetō leges de
 singulis q̄ lata quedā apud ueteres alie obsua
 to i ueni Apud antiquos omnes aqua i usu pub
 licol erogat Ea cautū ita fuit neq; p̄uatis alia
 ducit q̄q; ex lacu hūmū accedit hec n. sunt iura
 eius legis i. que ex lacu habundauit ea nō cadu
 cā nocemus q̄ hec ipa nō i aliu usu q̄ i balnearū
 aut fulloniarū dabat erantq; uectigallīs statuta
 mercede q̄ i publico i p̄deret aliud q̄ i domos p̄
 ncipū dabatur cōcedentibus reliq; adque aut magi

struere uel dande uendende ne aque prinerit i
us ipis leoribus uariatur Inedum n. ab edilibus in
edum a censoribus p. missu inuenio Si aparet quo
tens i re p. erant ab illis potissimu petitu curu
no erant edilu ea potestate fuisse Ex quo ma
nifestu est q. eo potior cura maioribz cumunnu uti
litatu q. puataru uoluptatu fuerit cu ad usu publ
icu q. prineret ea aqua qua puati ducebant In
ela aut singularu aquaru locari solita inuenio pot
tamq. redemptoribus necessitate certu numeru cir
ca ductus extra urbe centu ab urbe seruoru opi
ciu habendi q. q. de ita ut oia q. eoru quos habit
uri sunt i ministerio p. quasq. regiones i tabulas pub
licas defferent Eoru q. opu probandoru cura fuisse
p. censes aliquando et ediles inedum etia censoribus
ea prouincia obuuisse ut apararet ex eo q. factu e
C. Licinio Celsule q. Fabio censoribus q. to ope aut cu
re fuerit ne q. molare ductus aquaru ne no q.
cesam deriuare auderet cu ex multis appere pot
tu ex hoc q. Circus maximus ne diebus q. de lu
dorū i circensiu nisi edilu aut censoru p. missu ir
rigabat q. durasse q. postq. res ad curatores tra
sit sub anousto apud attenu capitone legim
us Age uo q. aqua publica contra lege essent
irrigati publicabant Mancipia q. si cu eo que ad
uersus lege i ue loca fecisse dicebantur i q. de
legibus adiectu est ita Ne q. aqua detato do
lo malo ubi publice saliet siq. oletarit sesterio
ru x. millia multa est oletato uidet esse ali
da facito annis rei cana ediles curules uide
bant p. uicos singulos ex us q. i uno q. uico
habitarent p. cha ne haberent binos p. ficere q.
ru arbitrata aqua i publicos saliret primus

M. Agrippa post edilitate qua gessit Consularis
 opu suoru & muneru uelut perpetuus curator fuit
 q ia copia p mittente descriptis qd aquaru pub
 licis opibus qd lacubus qd pnatu daret. Habuit et
 familia propria aquaru que tueret ductus atq cast
 lla & lacus hac augustus hereditate ab eo sibi reli
 cta publicauit post eu R. Elio Tuberone p. Fabio
 Max cori idest ire que usq in id tempus q pote
 state acta certo iure eguisse. Senatus consulto
 acta sunt ac lex pro mulgata Augustus quoq
 edicto complexus quo lic uterent q ex cometiarijs
 Agrippae aquas haberent bnfacta tota re i sua bn
 ficia translata modulos & de qbus dictu est astinuit
 & rei gtuende exercende que curatore fecit M
 essala Coruini cui adiutores dati postumus &
 alpitius ptorius & l. Cominius pedarius i signa
 eis q magistratibus concessa de q eoru officio se
 natu consultu factu est q i scriptu est Sena
 tus consultu q a. Elius Tubero p. Fabius Max
 cori v. F. de q q curatores aquaru publicaru
 ex consulto senatus a cessare Augusto notati ess
 ent ordinadis D. F. R. V. f. p. D. R. E. c. placere
 huic ordini easq aqs publicas pesserent cu eius rei
 memia ex actis essent lictores binos & suos publ
 cos enos architectos singulos & scribas & librarios
 accensos pconesq totide habere q hnt q p qd fe
 rentu plebei datur cu aut i urbe eiusdem
 rei cuia aliquid agerent ceteris apparatoribus
 usde pteq lictoribus utiq qbus apparatoribus
 ex hoc senatus consulto curatoribus aquarum
 antea essent eos diebus xproximis qbus senatus
 consultu factu esset ad erariu deferentur
 quiquita delati essent usq ptores erari mcede

abaria q̄ta p̄fecti frum̄to dando dare deferēq̄ solent
mua darent & attribuerent q̄s que eas pecunias sine
fraude suas face h̄eret utiq̄ tabulas cartas cet̄a
q̄ eius curationis causa opus essent q̄s curatoribus p̄
benda Q. Elud p. fabius cos̄s ambo alie si q̄s
uidebit ad habitis petoribus q̄ erario p̄sint & p̄be
da locent J̄re q̄ cu uaru curatoresq̄ h̄um q̄
p̄te quarta anni publico h̄ungebant ministerio
ut curatores aquaru iudicis uacent p̄uat pub
licisq̄ apparitores & ministeria q̄ uis p̄ seueret
ad huc erariū i eo se roget in esse curatorū
uident desisse iertia & tertia no agentū
offm Egressus aut urbe dūtaxat ap̄enae rei
causa senatus p̄sto esse lictores iusserat Nobis
arcu euntibus ruios fides nostra & auctoritas
ap̄nape data prolictoribus erit Cū p̄duxerim
ut re ad m̄ciū curatorū no est alienū subū
gere q̄ post Messala huic officio ad nos usq̄
p̄fuerint Messalle successit plano & s̄tracoss
attens capito capiton

antio uetere cos̄s Tarus Rufus Varro & Igo
erio Cornelio Cergo l. iustelia Varone cos̄s M
cocceus Nerva dūi Nerva cuius sienna
uiris illustris Hunc successit fabio p̄lica lūi
te ho cos̄s C. octavius lenas lenati agla Jun
iano & Nonio Asp̄nate cos̄s Marcus pontific
ato post que seras Junio celer a
nio gentiliano cos̄s didius gallus galla Q. Ven
io pompeio lenorio cos̄s cu domitius Afer Aluo
Nerone claudie Caes̄ usq̄ & cos̄s colli filia cos̄s
l. pillo piloni Virginio Rufe & Memia nepula
cos̄s fretomus Turpilianus Turpilliano cos̄s
frugi & lecanio basso cos̄s fontem iagruppa

Agrippe filio & galerio Trachalo cos. Alipius Crispus
Crispo Vespasiano in & cetero Nerua cos. pompeius Si-
luanus Siluano Valerio Messalino cos. Tampus flavianus
ul flauiano Vespasiano v. Tito in cos. Alcius Ani-
ola post que i patore Nerua in & uirgineo Ru-
ffu in cos. ad nos cura missata est.

Nunc q. obsuare curator aquarum debeat & leges
senatusq. consulta ad instituendum eu cu p. tneulia sub
iugum circa uis dicendi aque i puatis obsuande
sunt neq. sine litteris Cesaris .i. neq. aqua pu-
blica no in petrata & neq. amplius q. ipetrauit
ducat Ita n. efficiemus ut modus que acri dixi-
mus possit ad nouos salientes & ad noua pncipis
beneficia pertinere In utroq. aut magna cura multi-
plici opponenda fraudi est Solicite subinde ductus
ex urbe & arcu eundi ad recognoscenda beneficia
Ide i castellis salientibus publicis faciendum ut sine
intermissione diebus aqua fluat q. senatus q. consulto
curator facere iubetur cuius hec q. uerba sunt El-
ius Tubero Q. fabius max. c. v. F. cosules demun-
ero publicorum salientium q. i urbe essent intra q. ed-
ificia urbi conuicta quos M. Agrippa fecisse Q.
F. p. de ea re ita censere E. i. C. neq. ange-
ri placere nec minui publicorum salientium quos n-
unc ee retulerunt q. qbus negotium a senatu est
impatu ut inspicerent aquas publicas miretq.
numeru salientium publicorum Itē q. placere cur-
atores aquarum quos senatus consulto Cesar Aug-
ustus ex senatus auctoritate nominauit dare op-
am ut salientes publici q. assiduissime i edictis
noctu aquarum i usu populi funderent In hoc
senatus consulto credideri annotatu qd senatus
ta augeri q. minui salientium publicorum numere

uerunt. Id factū existimo quia modus aquarū q̄ us temp
oribus i urbē ueniebant anteq̄ Claudia q̄ Anno no
uis p̄ducerent maiore exortatione cupere nō uidebatur
q̄ aqua i usus p̄uatos deducere uolet i petrare ea
debebit q̄ ap̄ncipe eptam adcuratore afferre Curat
or dande beneficio c̄esaris protinus scribere procura
torē aut T. claudius mider ad monuisse postq̄ A
menē nouū ex claudia i duxit Quid continent
epistola Julia fieri q̄ notū debet ne quādo neol
ientia aut fraude sua ignorantie colore defendat
procurator calicē eius moduli q̄ fuerat ipetrat
us ad habitis libratōribus signari cogitēt diligēter
intendat mēsurarū quas sup̄ diximus modū ex posui
mus notitiā habeat ne sit i arbitrio libratōrū m̄s dū
maioris luminis mēdū minoris pro gratia p̄sonarū
calicē probare sed nec statū ad huc librū subicien
di quālibetq̄ plūbeā fistullā p̄mittat arbitriū eiusdē
luminis quo calix signatus est p̄ pedes l̄m sicuti
senatus cōsulto q̄ subiectū est cauet̄ q̄ h̄i t̄ h̄us
tubero q̄ fabius max coss̄ v f̄ q̄sdā p̄uatos ex riuīs
publicis aquā ducē q̄ D E R E p̄ D E R I C ne
cui p̄uato aquā ducē ex riuīs publicis liceret ut
iq̄ om̄s q̄bus aque ius esset datū ex castellis ducē
rent addūterentq̄ curatores aquarū q̄bus locis iura
ex urbē apte castella p̄uati fecer̄ possent ex q̄bus
aquā ducēt quā ex castello cōmune accepissent a
curatoribus aquarū neq̄ eorū q̄bus aqua daret̄
publica ius esset intra quinquaginta pedes eius cast
elli ex quo aquā ducēt laxiore fistullā ducē
q̄ q̄nariā
In hoc senatus cōsulto dignū ad mirationē est q̄
aquā nō nisi ex castello duci p̄mittat ne aut ri
ui aut fistule publice frequē lacerēt ius ipetrare

aque neq; herede neq; emptore neq; ulli noui do-
 minu p̄dioru sequitur balneis q; publice lauaret
 p̄uilegiu antiquis concedabat ut semel data aqua
 p̄petuo maneret sicut ex ueteribus senatus consult
 is cognoscimus ex qbus unu subiecti
 Nunc om̄es aque que possessore in staurat benefic
 iu q; Elui Tubero p̄ fabius max cos V E constitui
 oportet quo iure intra ex q; urbe duceret aquas
 qbus attributę essent Q. D. E. R. L. p. D. Luti
 us eo que maneret attributio aquaru Exceptis
 que in usu balnearu essent date aut haustus
 noie q; ad ysdē domini possiderent id solu i q; acc
 epissent aqua cu uacare aliq; ceperunt aque ab
 mudiāt & comotariis redigat q; respiciunt ut pe
 nitoribus & uacuis dari possint has aquas stati m̄
 dicē solebant ut medio tpore uenderet aut poss
 eforibus p̄dioru aut alijs & humanius & iustu est
 p̄ncipi nostro ne p̄dia subito destituerent xxx di
 eru spaciu idulgeri intra q; y ad quos res p̄tine
 ret de aqua i p̄dia sotoru data nihil constitutu
 iuemo p̄ m̄do tū obsuat ac iure autu ut dū
 q; ex y q; communit i petrauerunt sup ee totus
 modus p̄dys assignatus flueret & tūc demū ren
 ouaret beneficū cu dedisset qsq; ex y qbus da
 tu erat aut ex alio castello q; ex quo epistola p̄
 ncipis contraheret duci palā s. c. nō oportere sed
 & mādatis prohibet Inpetrant aut et ee aque
 q; aduce uocant idest que aut ex castellis aut
 ex manationibus fistularu q; beneficū ap̄ncipi
 bus paratissime tribui solita sed fraudibus aqua
 rioru obnoxia est qbus prohibendis q;ta cura
 debeat ex capite mādatoru manifestū erit q
 uod subiecti

Ad uicem nemine uolo ducere nisi q. meo beneficio aut
poru pncipi hnt no necesse e ex castellis aliq pte aque
effluere cu hoc pteat no solu ad urbis nre salubritate
sz ad utilitate cloacarum abluendarum
Explicit q. ad ordinatione aque puati usus ptinebant
no abre e qda ex us qbus circumscribi saluberrimas co
stitutiones i ipa actu de phendimus ex epli causa atti
gere ampliores quosda calices q. i petiti erat pontes
i plerisq. castellis i ueni q. ex us aliquos nesignatos qd
Coties aut signatus calix excedit legitimam mesura
ab uno pcuratoris q. eu signauit de legit. Cu no ne
signatus qd e manifesta culpa ouz maxie accipientis
dephenditur Deinde iulici i qbusda cu calices leg
itime mesure signati eent stati aplioris moduli
fistule subiecte fuerunt Unde acciderat ut aqua
no p legitimu spatium coarctata sz p breuis angustias
ex pssa facile laxiore i pximo fistula ipleret deoq
illud adhuc q. nesignatus calix diligentie adici
endū e ut fistule q. pxime p spatium q. s. c. cophe
su dicimus signet ita demu n. uillicus cu sciet
no alit q. signatus collocari debere omi carbit ex
cusatione. Cuius collocandos q. calices obsuari opotet
ut ad linea ordinet nec alius intior calix alti
us superior ponat i ferior plus trahit dicit sup
ior qa cursus aque ab i feriore rapit minus au
at In q. ruda fistulis ne calices qd e positi fuerint
hee fistule solite uocant Ad hac illa aquarioru
i cellerabilis fraus est translata i nouu possesso
re aque forame nouu castello i ponit uetus
reliqt q. uenale extrahunt aqua jmpmis q. q. hoc
erectadu curatori credideri no n. solu ad ipaz
aquar. custodia sz ad castelli tutelā ptinet qd
subinde e sine causa forata uiciat q. ille aq. rior

tollendus est. redditus quē vocat puncta lōn addū
 illa sūt spatia p que fistule tota meāt urbe lat
 etes sub silice. hos cōpi p eū q appellabat apūcū
 passura cū vulneratis oībz i transitu negotiatio
 ibz pūisse peculiaribus fistulis aquā q effluēbat
 ut exiguis modis ad usus publicos p ueniret qū ex
 hoc modo aque suatū sit estimo ex eo q aliq
 tū plūbi sublatis eiusmodi ramis redactū est
 Sup est tutela ductū de q pū q dicere in
 cipia pauca de familia q huius rei causā para
 ta est explicanda sūt familie sunt due. Alia
 publica alia C esaris publica est antiger q ab gor
 ipa relicta augusto q ab eo publicata diximus
 hē homines circit cōxl C esaris familie numer
 us est ccccxl quā claudius cū aquas i urbē p
 duceret constituit. Vtraqz autē familia i aliq
 ministeriorū species deducit. Villicos castella
 rios curatores. Silicarios tectores aliosqz opifi
 ces ex his aliq ex urbe esse oportet ad id ea q
 nō sūt magne molitionis maturū tam auxil
 iū mōt exire. Omī i urbe circa castellorū
 munerū stationes opaqz que arcebat Imprimis
 ad subitos casus ut ex cōpluribus regionibus
 i qual necessitas incubuerit cōti possit pūdiū
 aquarū abundātus tā amplū numerū utri
 usqz familie solitū abitionē aut negligentia p
 positorū i pūata opa diduci reuocare ad ali
 quā disciplinā q publica ministeria ita istitu
 imus ut p dicit qd esset actura dictaremus
 q qd quaqz die egisset actis cōphēderetur
 publice familie ex aerario dāt q i pendū
 exonerat uertigulū redditu ad uis aquarū
 pūnetū ea qstāt ex oli edias ne q sūt circa

81
dictum palatium aut munera aut lacus que
interdum prope sestertium vel milia alienis ac uia
pauca proximis uero temporibus i domitiani loculos est
admodum iustitia diu Nerue populo restituit nost
ra sedulitas ad certam regulam redegit ut consta
rent q essent ad hoc uectigal pertinentia loca Ces
aris familia ex fisco accipit comodi. Unde e om
ne plura q omni i peccato ad ductus e custodia palac
ul pertinentes eripant
Quonia q uidebant ad familia pertinere ex posuim
us ad tutela ductum sicut promississimus diuinaus
re euzore cura digna cu magnitudinis romani ipi id
pripum sit i diuina multa atq ampla opa subinde na
sunt qbus an succuri debet q magno auxilio egere
incipiat plerumq tm prudenti tempore sustinenda qa an
semp opus aut facere aut ampliare qrenibus credendum
est Ideo q no solu scientia pueri h e pprio usu cu
rator instructus esse debet nec sue tutu stationis archi
tectis uti h plurim ad nocere no minus fide q subtili
tate ut extimet q reponsanda q deferenda sit rursus
q p redemptores effici debeant q p domesticos artifices
nascent opa ex i causis aut uetustate corumpit aut i po
tentia possessoru aut in repestatu aut culpa malefacti
opis q sepius accidit ideo recentibus fere aut uetust
ate aut ui ptes ductum laborant q circanationibus
abstinet aut motu lateribus aplicante sunt e ex ar
canationibus ea q p flume traiecit Ideo hec opa
sollicita festinatione ex plenda sunt Minus in uirre
subiacent subteranea pelliculis nec caloribus ex posita
Vina aut euisimoi sunt ut aut no i spellato curs
u subueniat eis ad emedari nisi ad uia no possit
lic ut ea q i ipo alneo fieri necesse est Hec du
plice ex causa nascunt aut limo geresente qitau

ierusta indurascit Iterq; aque coarctatur aut rect
 oria corumpit unde sunt manones qbus necesse e
 latera ruoru & substructiones iuuari parue q q
 ipe tofo exstructe sub ta magno onere labunt Re
 fici q circa alueos sunt ruoru estate no debent ne
 i emittatur usul tpre q pcpue desiderat Sed ne
 re uel autuno & maxima cu festinatione ut s
 ante pparatis omnibus q paucissimis diebus ri
 ui essent
 Nemiez fugit p singulos ductus hoc ee faciendu
 nec si plures parit autat desit aqua ciuitati
 ea q no it pellato aque cursu effici debeat max
 ime structu ostant qua suis teporibus & fidele fie
 ri oportet Idoneu structure tepus a Kat ap
 libal i Kat nouembri ita ut optimu sit i emitt
 ere ea pro estate q nimis caloribus i candescit qa
 tepanto celi opus est ut ex comodi structura co
 hibat & muniate coroboret no minus aut sol ac
 rior qua gelatio pcpit materia neq; ullu opus di
 ligetiorē possit cura q qd eque obstaturu est fi
 des itaq; ei p singula scdm leore nota omib; si a
 paucis obstruam exiendū est illud nulli dubiu ee
 credideri prios ductus i q a vi miliario lapide
 quadrato glisunt maxie custodiendos qm a ampl
 issimi opis sunt & plures aquas singuli sustinet q
 si necesse fuerit itumpē maiore parte aqua
 ra urbis destituet Remedia tm sunt & huius
 difficultatibus i cohatu excitat ad libra deficie
 tis Alueus no plubatis canalibus p spanu int
 rupti ductus rursus qtinuat pōro qm fere omf
 specul p puatoru qoros directi erant & diffici
 lis uidebat future i pese pparatōis alioius co
 stituo ne succurreret simul ne accessu adre

ficiendos riuos redemptores a possessoribus phiberent
S. C. factu est qd subiecti

Quod a. elius tubero p. fabius maximus cossi V. f.
deriuus specubus formabz q. Julie marie Apie tepu
le amens reficiendis. e. D. P. R. f. p. D. E. R. i. C.
uti cu. y. viui fornices q. augustus ces. se refecturū
i. pesa sua pollicitus senatus est reficeret. Ex agris
puatorū tra. limū lapide testū arena ligua cete
raq. qbus ad ea re opus eet. Vnde queq. eaz. p.
mesine i. iuria puatorū tolli finni portari possit
Viri arbitrati extimata daret. y. ad. eas om. expe
tadas earū q. reze reficiendarū causa q. tiens opus eet
p. agros puatorū sine i. iuria eorū itinera actus pat
erent daret. plerūq. aut. iuria oriūt. ex i. potentia
possessorū q. pluribz modis riuos uolant. p. mū enī sp
acia q. circa ductus aquarū ex S. cōsulto nactare de
bent. aut. edificijs aut. arboribz occupat. Arborea m.
agnis nocet aquarū radicibus q. cōcameratonel. q. lat
era soluant. dem. manales uias agrestesq. p. ipal for
mas dirigūt nouissime additus ad tutelā p. cludunt
q. aia S. C. q. subiecti p. uila sunt.

Quod a. elius tubero p. fabius max. V. f. aquarū
que i. urbē ueniret itinera occupari monumētū
y. edificijs q. arboribz q. leri que f. p. d. E. R. i. C.
cū ad reficiendos Riuos speculq. p. q. g. opa publica
cōrumpunt placere circa fontes y. fornices q. mur
os utraq. ex pte uacuos c. qnos decreos pedes pat
ere y. circa riuos q. sub tra. essent y. specul. itra
urbē y. ex urbē q. tinētia edificia utraq. ex pte
qnos pedes uacuos reliq. Ita ut neq. monumētū
i. his locis neq. edificia post hoc ipal ponere neq.
cōserere arbores licet. Siq. nūc essent arbores
intra id spaciū exaperent p. q. siq. nulle cōtinētes

ficere restituere hedificare ponere & celare de mol-
re dānal esto sine dolo malo atq; oia ita ut qcuq;
curator aqz ē p erit Si curator aqz nemo erit
hū 3 ptor q tunc a pergrinol iul dicit multa pign-
oribz cogito exorato ei q curator aut si curator nō
erit hū ei ptor eo nōie cogere decoerceda multa
dicēda sunt pignoris iul cupiedis potestas q esto 3 qd
eorū suū fecerit dñs ems c. milia populo dot si q
circa riuos specus fornices fistulas tabulas castella la-
cus aqz publicas q ad urbe romā ducūt & ducent
fminatus steterit ne q eo loco post hac legē roga-
ta qd oppoit molit obseut ficit statur ponit collocat
orat serit neue i en qd imittit p q anz faciedaz
reponedaz en p q qd hac lege licebit oportebit
Qui adusul ea qd fecerit & adusul en si remp. Ex
nullu en q oūz reu aibz q esto atq; uti eet esse q opor-
teret si hū ad usul hac legē riuū specū rupisset
forasset ne q specū rupisset forasset ne q minus i eo
loco secare fontes Curatores aqz q nūc
sunt qz erant circa fontes & fortuni

a muro & riuo & specus fminatus
est Arborel Vitef Vepres fontes ripe maceria sa-
licta arūdineta tollat ex cadat effodiat ex codicent
utiq; factū esse uolet eo q nōie is pignoris capto
multa edici po or atq;
esto id q is sine fraude sua facere licet iul ppte-
tas q esto q minus uites arbo-
res q nullis edificis maceris ne i cluse sunt ma-
cerie q curatores aqz en cognita ne de moliret
dominis p miserūt qbz i scripta & sculpta essent
ipoz q p mississent Curatorū aqz maneat
hac lege nihilū rogatio nihilū rogatio q minus ex
is fontibz riuū specubz fornacis aqua sumere

haurire ut quibuscumque amatore a se promissum per tota
calice minima liceat neque poteris neque foramen novum
fiat ei hac lege nihil rogatio utilissime legis com
pretores non negaverit dignos pena quae iterum sed negl
gentia loci temporis deceptos lenit revocari oportuit
Itaque seculo laboravimus ut quae in nobis fuit et ignor
arent quae exauerat ut uos quae ad moniti ad indulgentiam ip
sorum decurrerunt possumus uideri cum iperati bene
ut fuisse In reliqua uos opto ne executio legis necessar
ia sit cum officii fidem quae per assensum iuri prestat

finis amen

Cum divina tua mens & nunc i pator o
cesar i perio potiret orbis tvari i inctaq
virtute cunctis hostibus stractis triumpho u
ictoriaq tua aues gloriarent & pectelone
subacte tui spectarent mui popululq romanul & sena
tul libertas timore amplissimis tuis cogitationibz cōsiliisq
ubernaret No audebā tūc occupationibz de archirectura
scripta & magis cogitationibz explicata edere metuens ne
nō apto tpe i t pellans resubire tui ai offensione Cū uō
attendere te nō solū deuota comū oīz cura publice q
rei cōstitutione habere s; & de oportunitate publicorū e
dificorū ut ciuitas pto nō solū pūcū esset apta uerū &
ut maiestas ipij publicorū edificorū egregias hret auctori
tates No putauī pēmittendū Quī pmo qqz tēpore de
his rebus en tibi edere Ideo q pmiū parenti mo de eo
fuera notul & eius ātutis erat studiosul Cū aut cōcilū
celestū i sedibz i mortalitatis eū dedicauisset & ipm pa
rentis i tuā potestate transtulisset idē studiū meū i eius
memoria p manēs ite cōtulit fauere Itaq cū M au
relis & p numidio & en cornelio ad apparationē bal
listarū & scorpionū reliqz q tormtoz refectioē fui p
sto & cū eis cōmoda sep accepi qūqz pmo in tribulsi reco
gnitionē p sororis cōmedationē fualti i nō Cū g eo be
neficio esse obligatū ut ad exitū uite nō habere incipie
timorē hoc tibi scribere copi Qz animaduī multa
te edificauisse & nō edificare Reliq qqz tpe & publi
cū & puatorū edificiorū p amplitudie reu gestari ut post
eris memorie tradiret cūqz habinū cōscripti p script
iones tūmātul ut eas attēdens an facta & futura qūa
sit opa pte posses nota habere Nāqz his uoluminibz ap
perui omes discipline rōes

- Architectis istiusmodi
- X quibus rebus architectura constet
- 1. E debus sacris
- 2. E hostijs opū & balnearū & fenestris
- 3. E q̄lūtibz locorū & copul opū
- 4. E p̄tibz architecture
- 5. E copatura abū & locorū salubritate
- 6. E locorū altū i sp̄ciēdis ad explorādā aeris q̄litate
- 7. E municipio de loco i locū translato
- 8. E fundamētis muroz & turrium cōstitutionibz
- 9. E diuisione opū q̄ itra muros sūt & disposiōe ut uerorū noxy flatus u

Architecti est scientia pluribz disciplinis & uariis eruditionibz ornata cuius iudicio pbat omnia q̄ ab ceteris artibz p̄ficiunt op̄a. Si n̄ aliter ex fabrica & rationatione fabrica est cōtinuata ac circa usus meditatio q̄ manibz p̄ficiat ematēria uniuscuiusq̄ generis opus est ad propositū deformationis. Rationatio aut̄ est q̄ res fabricatas solertie ac rōnis p̄portione demonstrare atq̄ explicare pōt. Itaq̄ architecti q̄ sine litteris cōcederant ut manibz esset exercitati nō pauerūt efficere ut haberet p̄ laboribz auctoritatē. Q̄ ui aut̄ rōtinationibz & litteris solis cōfissi fuerūt umbra nō re p̄secuti uidēt. At q̄ utriq̄ p̄didicerūt uti omibz armis ornati cuius cū auctoritate q̄ hnt propositū sunt allēcati. Cū i omibz enī rebus & maxie p̄ i architectura hec duo i sunt qd̄ significat & qd̄ significat significat proposita res de q̄ dicit hāc aut̄ significat demonstratio rōnibz doctrinae explicata q̄ uidet utraq̄ pte excitatus esse debere q̄ se architectū profiteat. Itaq̄ enī si i gemosus oportet esse & ad disciplina doctile. Neq̄ n̄ i gemū sine disciplina aut̄ disciplina sine i gemo

perfectum artificem potest efficere ut litterarum sit peritus
formis ite descriptionibus figurarum ut picture graphidis
eruditus geometria instructus arithmetica historiae quae
plures nouerit philosophos diligenter audierit musicam sci-
erit medicane non sit ignarus responsa uiris consultores
nouerit astrologiam celi quae rationes cognitas habeat Que-
cur ita sint haec sunt causae litterarum architectum sci-
re oportet uti commemoris memoria firmiore possit effi-
cere dei de graphidis scientiam habere quod facilius exemplar-
ibus pictis quod uelit opus suum de formare ualeat ge-
ometria autem plura praesidia praestat architecturae et primum
ex aethiopiis circini tradit usus eoque maxime facilius ed-
ficiorum in aeris expediunt descriptiones nominarumque et librari-
orum et linearum directiones Item per opelchice in aedificiis abce-
rtis regionibus celi luminaria ratione dicunt per arithmetice
uero sumptus edificiorum consumant mensurarum rationes explica-
t et difficilesque symmetriae questiones geometricas rationibus et
methodis inueniunt historias autem plures nouisse oportet
quod multa ornamenta sepe in opibus architecti designat de quibus
argumentis ratione cur fecerint quoniam reddere debent Quae-
admodum si quis statuas marmoreas muliebres stollatas
quod caryatides dicunt pro columnis in opere statuerit et super
unuiolos et coronas collocauerit praecuratis ita reddere ro-
tam Cari autem peloponnesis et plures hostibus contra greciam
consensit postea greci per uictoriam gloriose bello liberati co-
muni consilio caryatis bellum indixerunt Itaque opido cap-
to uiris infectis ciuitate declarata matronas eorum et iui-
tute abduxerunt Nec sunt passi tollas neque ornatus ma-
tronaes deponere uti non una triumpho duceretur si cetero
suntutis exemplo graui contumelia posse peruias pende-
re uideretur pro ciuitate Ideo quod tunc architecti fuerunt
aedificus publicas designauerunt quod earum imagines omnes
foredo collocatas ut et posteris nota poena peccati earum

cariarum memoris traderet. Non minus lacones pausonia
 hagestille polidos filio duce punico plio pauca manu ihini
 tu numeru exeratut plax cosupulissent acto auglia tri
 umpho spolioz & pde porticu p hica exmanibz laudis p
 virtutis annu i dice mictorie posteris pro trophoe costi
 tuerut. Ibiq; captiuoru simulacra barbarico uestis ornata
 supbia meritis contumelias punita sustinetia recta collocau
 erunt uti & hastes horesceret timore eoz formidinis
 effectus & quos ad exepu virtutis aspicientes gloria erecti
 ad defendenda libertate essent parati. Itaq; ex eo mu
 lti statuas plicas sustinetes epistula & ornata eoz coll
 ocauerut. p ita ex eo argumeto uarietates egregias
 auxerut opibz. Item sunt alie eiusde generis historie
 quare notitia architectos tenere oporteat p philoso
 phica no pfecta architectus aio magno & uti nosit
 argoant si potius facili equis & fidelis sine auaritia
 q est maxima. Nullu n opus uere sine fide & asti
 tute fieri pot. ne sit cupidus neq; i muneribz ac
 cipiend amz habeat occupatu si cu grauitate sua tu
 eat dignitate bona fama hndo & h n. phia pferbit
 preterea de rez natura q grece physiologia dicit phia
 explicat qua necesse e studiosius nouisse q habet
 multas & uarias naturales qstiones ut p i aqz du
 ctionibz i cursibz eni & circuituonibz & librata plan
 icie ex phionibz spe nales alie atq; alie sunt qz
 offensionibz mederi nemo poterit nisi q ex phia pn
 cipia rez uere nouerit. Itē q cu resbia aut archi
 medis & ceteroz q eiusde generis pcepta coscr
 ipserut leget sentire no poterit nisi his rebus
 aphilosophis erit institutis. Alusice aut sciat quti
 nomica rone & mathematica nota habeat pter
 ea ballistaz catapultaz & scorpionu tepenatur
 al possit recte facere i capitulis eni dextra

ac sinistra sunt foramina ea micromora p q redit
surculis & nectibz enervat toti fines q no predu nec
pligant nisi sonitus ad artificis aures certos & equales
fecerit Brachia eni que i eas temptationes iclud
ut cu ex redit egliu & utqz parit plagu mittere
debeat q si no ometonia fuerint i pedient directu
celloz missione Jte tetril uala erea q i celis sub
gradibz mathematica ratione collocat sonitu & dis
crimina q greci ethera appellant ad symphonias mu
sical su cotentis coponut diuisa iacinatione diate
sero & diapente & bichapason uti uox scenici son
itus conueniens i dispositionibz tactu cu offenderit a
ucta cu i cremeto clario & suauior ad spectatoz
p ueniet aures ydraulital qz manobal & cetera
q sut similia his organis sine multo racionibz effi
ce nemo poterit disciplina ue medicine nouisse
oportet pp i clinatione celi q greci climata dic
ut & aeris & locoz q sunt salubres aut pestilentes
aqz q usus sine his n. rionibz nulla salubris hab
itatio fieri pot Jura qz nota habeat q ea q
necessaria sunt edificijz comunibz parietu ad amb
itu stiliadior & cleacoz luminu Jte aqz duena
res & cetera q eiusmoi sunt nota q sint archi
tectis ut ante cauant q istituat edificia ne cotro
uersie factis opibz patribz familiaru reliqnt & ut
legibz scribendis prudet canere possit & locatori
& co ductori Naqz si lex perite fuerit scripta erit
ut sine capione utqz ab utroqz liberet Ex astr
ologia aut cognoscat ories occides meridies Sep
tetrio & celi ro egnoctui solsticiu astroz cursu
quoz notia si qd no habuerit horologioz roez
omnino scire no poterit Cu q hoc tanta disciplina
sit cōdecorata & habundans eruditionibz uarijs ac

pluribus ut puto posse iuste repente profiteri archi-
 tectos nisi q. ab etate puerili his gradibus disciplinarum se-
 cundum scia plurimumq. litterarum & artium nutrire p-
 uenerit ad summum templum architecture. Ac fortasse mi-
 rum uidebitur in parvis hominibus natura tantum nam doct-
 rinam pascere & memoria continere. Cum autem adu-
 terit omnes disciplinas in se coniunctione rerum & com-
 municatione habere fieri posse facilius credent. Sic
 idios. n. disciplina uti corpus unum ex his membris est
 composita itaq. q. ateneris etatibus eruditionibus uar-
 iis & struunt omnibus litteris agnoscunt easdem notas co-
 municationesq. omnium disciplinarum & ea re facilius o-
 mnia cognoscunt. Ideoque de ueteribus architectis pithi-
 q. primus ede minue nobilitas est architectatus aut is-
 uis cometarys architectum omnibus artibus & doctrinis plus
 oportere posse facere q. q. singulas res suis industr-
 iis & ex citationibus ad summam claritatem pduxerunt
 id autem re non expedit. Non enim debet nec pot. esse
 architectus grammaticus ut aristarchus fuit si non a-
 grammaticus nec musicus ut aristoxenus si non ar-
 chitectus nec pictor ut appelles si graphidos non ipitus nec
 plastus quemadmodum myro seu policleus si rous pla-
 stice non ignarus. Nec denique medicus ut ypoocrates
 si non amator rerum uarietatis elegantias singulares q. q.
 consequi pot. q. earum rationes cognoscere & p-
 uix cadit in potestate. Nec tam non in architecti
 non possunt in omnibus rebus habere summum effectum si
 ipsi q. p-
 uati proprietates tenet artium non efficiunt
 ut habeant omnes summum laudis principium. Ex quo si in
 singulis doctrinis singuli artifices neq. omnes si pau-
 ci eno p. petuo nobilitate uix sunt consecuti quemadmo-
 dum pot. architectus q. pluribus artibus debet esse p-
 uis non idipsum mix & magnam facere neq. ex his indigent

si ē ut omēs artifices super & q singulis doctrinis
assiduitatē cū industria summa p̄stiterit. Igit̄ i hac
re pythius erasse uidet̄ q nō adūdit ex duabus
rebz singulas artes esse cōpositas ex ope & eius rat
ionatione. Ex his a unū propriū esse eoz q si
ngulis rebus sunt exercitati. i. op̄is effectus. Alterū
comune est omibz doctis. i. rōne uti medicis & mul
icis & deuenay phiti & ad pedū motus ut si uul
nus mederi aut egrū eripere de piculo oportu
erit nō accedet musicus si id opus propriū erit
medici. Itē i organo nō medicus si musicus mod
ulabit̄ ut aures sue cātombz recipiat iocūditatē
Similit̄ cū astrologis & musicis est disputatio q̄ouis
de symphonia stellarū & symphoniarū i q̄dratis & trig
onis diatēserō & dyapente & geometris diuisus q̄ gr
ece logos opticos appellat̄ ceterisq̄ omibz doctrinis in
ulte res ut omēs communes sūt dū tuxat ad disp
utadū. Opū uō i gressus q manu aut tractatōibz
ad elegantiā p̄ducūt ipoz sūt q proprie una arte
ad faciendū sunt instituti. Ergo satis habūde uid
etur fecisse q ex singulis doctrinis p̄res & rōnes eaz
mediocrit̄ habet notat̄ eas q necessarie sūt ad ar
chitecturā uti siqd de his rebus & artibz iudicet
et probare opus sūt ne deficiat. Quibz nō nat
ura tm̄ tribuit solenne acuminis memoriē ut poss
int geometriā astrologiā musicē ceterasq̄ discipli
nas penitus habere notat̄ p̄teūt officia architectoz
& efficiūt̄ matheci. Itaq̄ faciliē cōtra eas discipli
nas disputat̄ post q plibz tellus disciplinarū sūt arm
ati hi aut̄ i ueniūt̄ raro ut alii fuerūt aristarcus
philolaus & architas cūretini appollonius pg
eus eracostanes cireneus archimedes & scopias alir
geus. Q ui multas res organicas gnomonicas nūo

nālibusq; rōib; iuētis atq; explicatis posteris reliqu-
 erat. C. & talia iūenia a nāli solertia nō passi cūctis
 oetibus h; paucis niris habere cōcedat. Officiū nō
 architecti omib; eruditionib; debeat esse exercitu-
 tū & rō pp amplitudinē rei p mittat nō sumas
 iuxta necessitatē h; & mediocres scientias habere
 disciplinarū peto cesar & atē & ab his q; ea uol-
 unina sūt lecturi ut siqd parū ad regulā artis gra-
 maticē fuit explicatū gnoscat nāq; nō uti sumū phis
 nec rector disertus nec grammaticus sumū rōib; artis
 exercitatus h; ut architectus his lris i butus hec nix
 ul suz scribere de artis nō potestate q; i sūt i eā rō
 ciacinationes polliceor uti spero his uoluminib; nō
 mō edificantiū h; & omib; sapientib; cū maxia auc-
 toritate me sine dubio pstatuē ex qbus rebus
 architectum cōstet

taxil idē est q; ordinatio
Architectura autē gstat ex ordinatione q;
 grece taxil dicit & ex dispositione hac autē
 greci dyatesi uocat & eurythmia & symmetia & deco-
 re & distributione q; grece diconomia dicit. Ordinatio
 est modica mēbroz opū comoditas sepati uniuēle q;
 proportio ad symmetriā cōpatio hec cōponit ex qua
 tate q; grece positū dicit. Quātitas autē est mod-
 uloz ex ipi opū sūptio & singulūq; mēbroz pūbz
 uniuēle opū cōueniēs effectus dispositio autē ē reze
 apta collocatio elegasq; cōpoinoib; effectus opū cū
 glitate spetēs dispositionis q; grece dicit. idēe sunt
 hec Ichographia orthographia scenographia Jacogr-
 aphia est arani regule q; modice gūmēs usus eq;
 capiunt formaz i solis areaz descriptiones orthogr-
 aphia autē est erecta frōtia ymago modiceq; pi-
 cta rōib; opū futuri figura. It scenographia est

frontis & laterum adfidentium ad iubarum ad circumque
centrum omni linearum responsus hec nascitur ex cogitatio
ne & iunctione Cogitatio est cura studij plena
& industrie iugillatque effectus pro parte cui uol
uptate Inuenio e aut quoniam obscurare explicatio
roque noue rei uigore mobili separata hec sunt termin
ationes dispositionum Eurithima e uenusta spes co
modusque i co positionibus membrorum aspectus hec efficit
cui membra operis conuenientia sunt altitudinis ad lati
tudinem latitudinis ad longitudinem & ad summa omnia
rudentur sue symetrie It symetria e ex ipsius operis
membris conuenientia eo scilicet ex partibus que separatis ad unum
se figure spe rate partem responsus uti i hominis corpore
e cubito pede palmo digito ceterisque partibus
Symetria e eurythmie qualitas sic e i operum per se membris
de sacris edibus R

Vultu i edibus sacris ante eccliarum
crassitudinibus aut rigilipho aut & embac
ere balliste foramine que per petureto uocatur na
uibz i e scilicet scilicet q disiecta dicitur It ceterorum operum
embris inuenit symetriae rationatio de eo aut e
emendatus operis aspectus probatur rebus co positioni aut cu
auctoritate It perficit statioe que per theanthismo
dicitur seu consuetudine aut na statioe cu totum
fulguri & celo & soli & igne edificia subdure hy
petraque constituent horum n. deorum & spes & effectus i
apto mundo atque luceti patet uidemus At mense
& marri & herculi edes dorice fiet hys n. dijs
pp uirtute sine deliciis edificia constitui decet b
eni flore prospere fenti caphis corinthio pnt
gstitute aptas uidebunt hre proprietates que hys
dijs pp teneritate gratulio florida folijsq; arno
lulis ornata opa facta augere uidebunt in An

decore Junoni diane libero patris ceterisque dyl q
eade sit similitudine siedes iouice coſtuetur hab
ita erit ro mediocritatis q a ſeuero more dorico
ru e ab teneritate corinthioz tepabit eoz iſtit
utio proprietatis ad coſuetudine aut deco ſic ex p
mit ca hedificus i terioribz magſticul it ueſtibula
conetena e elegancia erunt ſacta Si n. itiora p
fectul haumit elegantes additus at humiles e i hon
eſtoſ no erut cu decore it ſi doriciſ epistolul capitu
luſ ex pmet i coronis denticuli ſculpeat aut i pului
natiſ colūmſ e iouiciſ epistolul capitul ex pmet i
gliculſ inſtatul ex alia roe propetatiſ i aliud ge
niſ opul offendet alpetul alul an ordinibz coſuetud
mibz iſtitutul Natul aut deco ſic erit ſi pmi o
mibz tepli ſalutaberime regioneſ aqz q foſet i huſ lo
ciſ idonei eligent i qbz phana coſtituat demu ma
xie eſchulapio ſaluti e eoz deoz qz plurimi me
diciſ epi curari uidet C u n. ex peſtilenti i ſal
ubre locu coponi epiſa translata fuerit e eſonti
bz ſalubribz aqz uſul ſub miniſtrabit celeriuſ co
ſaleſcent ita effiaet uti ex naloſi maioreſ auc
tatiſ cu dignitate diuinitul ex apiat oppinoſ d
hulſ opul e balneaz e fenestriſ R

Ite uere deco erit ſi cubicul e bibliothecaſ
ab oriente lumina apuit balneul e hibernacu
luſ ab occidente illo pinacothecaſ e qbz certul lu
minibz opul e pibz a ſeptetione q ea di rep
ro neq ex clarat neq obſcurat ſolu curſu ſi e
certu i mutabilul die ppetuo

Distributio aut e copiare lociqz comoda di
ſpſano pnaq i opibz ſapt cu roe tepa
tio ita obſuabit ſi pmi architectul ea no
qret q no potuerit e ueniri aut paari niſi

magis. Namque non omnibus locis harenae fossiliae nec cemen-
torum nec abiectis nec lapideorum nec marmoris copia
est sed aliud alio loco nascitur quae operationes difficiles
sunt et sumptuose. Vtendum autem est ubi non est harena
fossilia flumina aut marina loca inopia quae abi-
ectis aut lapideorum vitabuntur utendo composito populo
ulmo pinu reliquaque quae his similia erunt explican-
da. Alter gradus erit distributionis cum ad usum pri-
vatum familiarum et ad pecuniae copiam aut ad eloquentiae
dignitatem edificia altere disponetur. Nam quae aliter urb-
anas domos oportere ostendi videtur. Alii quibus ex po-
sitionibus rusticis in flumina fructus non inde fener-
atoribus. Alii beatis et delicatis potentibus non quae cog-
itationibus res prius subnat ad usum collocabuntur
omnino faciende sunt apte omnibus personis edificiorum
distributiones et de partibus architecturae. R^m

A Res ipsae architecturae sunt tres edificatio
et monice machinatio heditatio aut di-
uisa est bipartito quibus una est mensura et communis opus
et prius loci collocatio. Altera est privatorum edificiorum
ex parte publicorum aut distributiones sunt tres earum
una est deffensionis alia religionis etiam opportunitatis
deffensionis est murorum turrium quae et portarum ratio ad
hostium in petus perpetuo repellendos ex cogitata relig-
ionis deorum et mortalium favorum edumque sacrarum coll-
ocatio. Opportunitas communis locorum ad usum publicum
dispositio ut portus fora porticus balnea theatra
ambulationes ceteraque quae eisdem rationibus in publicis locis
de signis haec aut ita fieri debet ut habeat ratio
firmitatis utilitatis venustatis firmitatis erunt
habita ratio cum fuerit fundamentorum ad solidum de passio
quae quae emateria copiae sine amaritia diligenter ell-
ectio utilitatis aut emendata et sine in periculo usu

locorum dispositio & adregiones sui cuiusque omnis apta &
comoda distributio venustatis non eo fuit opus specio-
rata & elegans inbrouq; consilium nullas habear syme-
triarum rotinationes decorporatura animalia & locorum
salubritate. R.

In ipis non mediis ea erunt principia p-
mum electio loci saluberimū si autem erit
ex celsis & nebulosis non primis regionibus celi
spectatis neque estuosis neque frigidis h. teporalis de-
m si iutabit palustris uicinitas. Cū. n. aurem
atutine cū sole oriēte ad opidū pueniet & hū
orte nebule ad iūget sps q; bestiarum palustrū u-
eratos cū nebula mixtos i habitatorum corpora fla-
tu spargent efficiant locū pestilēte jē si secundū
mare erit mema spectabūq; ad meridiē aut occ-
idente nō erūt salubria q; p estate celū meridi-
anū sole exoriente calescat meridiē ardet jē q;
spectat ad occidentē solo exorto teposcat meridiē
calet vespē fuet jōitur multoib; calorū & refi-
gerationis copia q; i hū locis sunt inciat hec aut
licet aduertere & ex hū q; nō sunt animalia i ce-
lis n. uariis tectis lumina nemo capit a meridiē
nec ab occidentē h. a septentrione q; ea regio nul-
lo tepore mutationes recipiet h. ē fir ppetuo & i
mutabilis jto & iare q; ad solis cursū spectat b-
onitate cito mutat ob sonūq; & poma q; i ea pte
celi ponūt q; ē ad iūsa ad solis cursū nō diu suāt
Nā semp calor cū ex coqt aerib; firmitatē & uap-
orib; feruidis eripit exugedo nales iūitū dissoluit
eas & feruores molescentes efficit nubiceles ut sic
fero adaditūmūq; q; nū nā sit dūz i fornacib; ab
zonis uapore p allefactionē ita molefat uti i omne
genus forme faciliū fabricet & idē cū mole & adē

refrigeret tunc frigida redirent & restituerent
antiqua propeitate licet & considerare hoc ita esse
ex eo qd estate non solum in pestilentibus locis sed & in salub-
ribus omnia corpora calore fiat inbecilla & per hyemem
et qd pestilentissime sit regiones efficiant salubres
ideo qd arefrigerantibus soli dant. Non minus et qd
ab frigidis regionibus corpora traducantur in calidas non
possunt durare. Si dissoluntur. Quae et ex calidis lo-
cis sub septentrione regiones frigidas non modo non
laborant in mutandis loci ualitudinibus sed & confirmantur.
Quare conueniens esse uidetur in membris collocandis ab
his regionibus qd calidioribus flatibus bestiarum ad corpora
hominum possunt spargere. Nam qd principis qd greci stoechia
appellat considerare oportet ut omnia corpora sint com-
posita. i. a calore & humore tereno & aere perita
mixturenibus naturali repartura figurat. cum aialia in
mundo generandi qualitates ergo in quibus corporibus cum
exuperat principis calor tunc interficit dissoluitqz cetera
feruore hec d. uicia efficit feruidum ab ceteris parti-
bus celum cum insidit in aptas uenas plusqz patitur ex mi-
xturenibus naturali repartura corpus. Iterum si humor occu-
pauit eorum uenas in paresqz eas fecit cetera pa-
pua ut ligida corrupta delinunt dissoluntur eo potius
uirtutes. Ite h. ex arefrigerantibus humoris uetoris
aurarum in frigidum uicia corporibus. Non minus aeris
& terreni in corpore naturalis copitio augedo aut min-
uendo in firmat cetera principia terrena ubi plenitudine
ac grauitate celi. Sed si quis uoluerit diligenter hec se-
su perape aduertat intendatqz naturalis animi et principis
terrestrium aialia & ita considerabit discrimina repa-
tie. Alia nam mixturenibus habet genus animi alia principis
logice atqz terrestrium nam aduersus minus habet frenum
minus humoris caloris reparte aeris multum. Igitur

leuioribz principis q̄p̄te facilius i aeris i petri nitut
 Aquilles aut pisci nē q̄ tepate sūt acalido plurimū
 q̄ ex aeris & tereni sunt q̄p̄te s̄ humoris hnt
 opido q̄ paulū. Quē minus hnt ep̄ncipul humo
 ris i corpore facili. In humore p̄durat igitur cū
 ad t̄ra p̄ducūt aīaz cū aq̄ relinquūt. It̄ terestriaq̄
 ep̄ncipul ab̄ere calore q̄ sunt tepata minusq̄ hnt
 tereni plurimūq̄ humoris q̄ habudat humidit̄es
 nō dū post i q̄ uitā tueri. Ergo si hec ita uidet̄
 quēadmōz p̄posuimus & p̄ncipul aīaliū cōpora
 q̄ p̄ta sensu p̄cipimus & esupatioibz ā decōibz ea
 labore dissolui q̄ iudicamus nō dubitamus qn dilig
 etius q̄ri oporteat uti tepatissimas celi regiones
 elligam⁹ cū q̄reda sūt i menū collocatioibz salubritas
 de iocineribz aīaliū i sp̄iaedū ad exploranda aeris q̄litate

Itaq̄ & atq̄ & ueterē reuocādā cōseo rōem
 Maiores n. peccoribz i molatū q̄ pascebāt
 i his locis q̄bz aut opida aut castra statua cōstine
 bāt i sp̄iaebant iociera & si erāt lunda & uiciosa
 p̄mo alia imolabāt dubitantes utrū morbo aut pass
 ibili uicio lesa esset cū pluribz ex p̄ti erāt & pro
 bauerāt integrā et solida nāz iocinerū ex aqua
 & pabulo ibi cōstinebat munifones si aut uiciosa
 i ueniebat iudicio m̄sserebat. Id̄ i humanis cō
 poribz pestilētē futurā nascētē i his locis aq̄ abi q̄co
 pia & ita m̄smigrabat & mutabāt regiones q̄rētē
 omibz rebz salubritatē. hec aut fieri uti pabulo
 ciboq̄ salubres p̄p̄tates rēre h̄re uident licet aīa
 dūtere & cōḡscē ex agris cretesū q̄ sūt circa po
 therēa flumē q̄ est crete int̄ dual ciuitates quo
 son & cōfina dextra n. & sinistra eius fluminis pa
 scūt peccora s̄ ex his q̄ pascat p̄p̄e gnosō sple
 nē si hnt q̄ aut ex altera p̄te proxima cōtinā

nō hnt apparete splene vñ e iā medici qre
 tes de ea re i uenerūt i his locis herbā quā
 pectora rodēdo i uenerūt lienes ita eā herbā co
 lligēdo curāt lienosos hoc medicamento qd cretētes
 asplenū vocat. Ex eo licet scire abo atq; aqua pro
 prietates locorū nālū pestillētes aut salubres esse
 Itē si i paludibz mema cōstituta erūt q paludes se
 cūdu mare fuerint spectabūt qz ad septentrione
 aut intē septentrione e orientē heq; paludes exc
 eliores fuerit qz litus marini rōe indebūt esse
 cōstituta fossis n. ductis sit aq exitus ad litus
 q mari cōpestantibz aucto i paludes redūdātia m
 otioibz nō parit bestiaz palustrū gñā ibi nasci
 qq de superioribz locis natādo proxime litus p
 ueniūt i cōsuetā salitudine necāt. Exēpla
 aut huius rei gallice paludes possūt esse q
 arcū altinū rauēna aqlegia alia qz i eulmōi
 locis municipia sūt pproxima paludibz qz his rōibz
 hnt i credibile salubritate. Quibz aut sunt in
 sideres paludes q nō hnt exitus profluētes ne
 q p flumina neq p fossas uti pōtine stado pu
 mescūt humores graues q pestilentes i his
 locis emittūt.

E de municipio d loco i locū trāsato R^m
 t i apulia opidū sapia uetus qz dyomedes
 ab irona rediēs qstituit sine quēadmodū
 anonulli scripserūt elphias rodrius i eulmōi lo
 cis fuerat collocatū ex q i colle qd amf eorvādo
 laborātes aliqn p uenerūt ad marchā hostiliū ab
 eoq publice petētes i petrauerūt uti his ydone
 i locū ad uenia trāsferēda Cōquerēt colligerētq
 nūc his moratus nō est si statū rōibz doctissime q
 suis scdm mare inuentus est possessione loco salu

bre ab senatu q. populoq. romano petijt ut licet
et mittere opidū ostituitq. mema & areas diuissit
minimoq. sex tūo singulis muniibz mācipio dedit his
cofectis lacū apuit imare epotū elacu muniapio p
fecit Itaq. nūc salpini q. uor nullia passus progressi
ab opido uetere habitāt salubri loco : & fudamētis m
uroz & turraz ostituitibz. R.

Cum q. his roibz erūt salubritatis i muniūcol
locadoz explicatio Regionesq. ellecte fuerit
fructibz ad alēda ciuitate copiose & uiaz munitoesant
oportunitates fluminū lēu p pōtis marine subuētio
nes hāūt ad mema & pōtationes ex peditali tūc tur
raz muroz q. fudamētā sic st faciēda uti fodiat siq
āt i ueniri ad solidū & isolido q. tū ex amplitudine
opis p rōe uideat crassitudine ampliore q. parietū
q. supra trā sunt futuri & ea i pleant q. solidissi
ma structura It. tūres sūt proiciēde i ex tiore p
te ut cū ad murū hostis i petu uelit appropiārat
uribz dextra & sinistra lateribz aptis tellis uulneret
Curādū q. maxie uidet ut nō facilis addit sit ad
oppugnādū murū s. uti circūdad ad loca pncipia &
excoitādū uti pōtaz itinera nō sic directa s. scena
Nāq. cū ita fūz fuit tūc dextrū latus accedētibz
q. scuto nō erit tectū proximū erit muro Collocā
da a opida sunt nō q. drata nec procurētibz angul
is s. circūcionibz uti hostis ex pluribz locis cōspici
at In q. bz. n. anguli pro cūrit diffiat deffendit
q. angulus hostez tūeat q. cūe Crassitudine aut
muri ita faciēda cōso uti armati hoies sup obuia
uenietes alius aliu sine i pedinone ptre possit
dū i crassitudine ppetue tabule oleaginee uilla
te q. creberine i stillat utri utreq. muri frōtes
i se queadmodū fibulis histalleis colligate etnā

hñat firmitatē. Na ei matie nec aries nec tepellaf
nec uetustas pot nocē h ea q̄ i trā abrupta & i aqua
collocata pmanēt sine uicis utiles sempiterno Itaq; nō
solū i muro h ē i substructionib; q̄q; parietes mur
ali crassitudine erūt faciēdi hac rōe religari nō
cito uiciabūt. Intualla aut turruū ita sunt faciē
da ut ne loquū sit alia ab alia sagipta emission
is uti si q̄ oppugnet in atturib; q̄ erūt dext̄ & sinistro
scōpionib; reliq;q; telloz missionib; hostes reiciat q̄q;
q̄ i feriores turruū diuidēdus murus i ē ualid̄ tā mōl
q̄ erūt turēs ut itinera sit i tiorib; p̄tib; turruū co
tiguata neq; ea ferro fixa hostis n. siquā p̄te muri
occupauerit q̄ r̄pugnabūt reladēt & si celerit ad
ministrauerit nō patiet reliq; p̄tes turruū muriq;
hoste penetrar nisi se uoluit p̄cipitar. Turres itaq;
rotunde aut polygonae sūt faciēda q̄dratas n. m
achine cellerū discipat q̄ angulos arietes tūcēdo fr
agūt i rotundationib; aut uti cuneis ad cētū adipe
do ledē nō possūt. It̄ minutiones muri turruūq;
aggerib; quicte maxie sūt tutiores q̄ neq; arietes
neq; suffossiones neq; machine cetere eius ualent
nocē. Si nō i omnib; locis est aggeris rō faciēda
nisi q̄b; ex murū ex alto loco plano pede accessus
fuit ad menia oppugnada Itaq; i tenuis mori locis
p̄mū fosse sūt faciēda latitudinib; & altitudinib;
q̄ aplissimis demū fudamētū muri d̄ p̄mediū est
i tra aluen fosse & id extruēdū ē ea crassitudine
ut opus terrenū facile sustineat. It̄ i tiorē p̄te
substructionis fudamētū distās ab ex tiorē i trōsula
plo spatio ita uti cohōtes possit quēdamōz i aae
i structe ad deffendēdū sup latitudine aeris gliste
Cū aut fudamēta ita distatia r̄se sūt q̄stata
tūc i ē ea alia insula quicte ex tiori & i tiori sūt

damto petinati disposita quendamque serē dētē solue
 tes se collocēt. Cū n. sic erit factū tūc ita onēis
 terreni magnitudo distributa i pual ptes neq. uniuersa po
 dere pmes poterit ulla rōe ex trude substructiones
 I ipo aut muro eq. matia struat aut p haat. Jo
 nō ē phmedū q. i omibz locis q. optamus copias eas
 nō possunt hēre h. ubi sūt saxa q. drata sine silex seu
 cōmūta aut coctus latq. sine crudus si erit utēdū nō
 n. uti babdone habūdātes liq. do bitūie p calce p ar
 ena cocto latere sūz hnt murū sic it possūt of
 regiones seu locoz pōpētates hēre tātā eiusd. gnis
 utilitatē. Ut ex his cōpationibz ad etnitate pfectus
 habeat sine mēio murus. De diuisione opū q. intra
 muros sūt p dispositioe ut uetoz noxy flatul ut
 entur.

H Enibz arcūdatis secūt intra murū areaz
 diuisiones plateaz q. p angipōtū ad
 celi regione directionis dirrigēt hoc a recte si ex
 clusi ex angipōtis nēu prudet q. si frigidi sunt le
 dut si calidi uiciat si humidi nocēt. Quā ut
 idū uidet hoc uiciū q. alitēdū ne fiat q. mu
 lus ciuitatibz uere solet uenire quendamque in
 sula tesbo Opidu mtilene magnēt ē hēdific
 atū p allepat h. pōtū nō prudet. In q. ciuita
 te hauster cū flat hoies egrotat cū chorul thū
 sūt cū septetrio restitunt i salubritate h. i an
 gipōtis p platheul nō possūt cōsistē pp uehem
 tia frigoris. Vetus aut est aeris fluel unda cū
 i certa motus redūdātia nascit cū feruor off
 endit humore p i petus feruoris ex pmit in
 spe flatū. Id aut uerū esse exopylis aeris licet
 aspicere p delitētibz celi roibz artificiosus rez i
 uetoz diuinitatis ex pme ueritate sūt n.

eo lypile aeree cane he hnt puctuz angustissimu q
aq i fundit collocaturq ad 10° q ante q calefcit
no hnt ullu spiritū sunt aut feruere cepit effici
ut ad ignez uehementē flātū Ita scir q iudicare
licet epuo breuissimioq spectaculo d magis q i ma
nibz celi uetozq nē roibz ex clusi fuerit nō solu
efficiet cōporibz ualētibz locū salubrē Sz q siq mor
bi ex alyz uicys fōte nascet q i cereris salubribz lo
al hnt curatioes medicane hnt pp tēpatura exclu
siones uetoz expeditiis amabūt uicia aut sūt q di
fficultat curat i regionibz q sunt supstpte hec gra
uitudo arteriace tussis pleuretiapnisis anguinis ei
etio q ceta q nō d tractionibz sz adiectionibz curat
hec idō difficultat medicat pmi q ex frigoribz
cōcipiūt deinde q defudicatis morbo Iubet eoz
aer agitat² est ex uetoz agitationibz ex te nuab
it unaq amiaosis cōporibz de trahit sucū q off
iat ea exalione Cui uō lenis q crassus aer q p fla
tus nō hnt neq crebras redudatūas pp immota sta
bilitatē adhiēdo ad mēbra eoz alit eos q refficit
q hi sūt i plicati morbis nō nullis placuit esse
uetos uisq aboriēte eq noctuali solamē amēridie aut
rū ab occidēte eq noctuali fauonū septentrionali
septentrione Sz q diligētius p qsierūt tradide
rūt eos esse octo maxime qdē andronie circel
q q exēplū collocauit athenis turū marmoreā
octogō q i figulis lateribz octogō figuloy uetoz
imagines ex sculptas q suos ciuily cū flatus de
signauit supq ea turū metā marmore pfoit
q i sup ttonē ereū collocauit dextra manu
uigā porigētē q ita est machinatus uti ueto
circū ageret q sup cōtra flātū qsieret sup
q imagine flatis ueti iudice uigā tenet itaq

Itē q̄ plures lateres sūt q̄rendū erit q̄ magnū la-
 tus eius quadratus sūt ut ex eo ducen pedes duplici-
 tate arce rēderent. Id autē nūc nemo p̄t inuenire
 Namq̄ si xiiij. sūt erit multiplicati pedes ex xlii
 xii pedes et xlii sūt qm̄ id nō explicat nūc i
 eo quadrato loco sūt duo pedes x q̄ sūt lineae ab
 angulo ad angulū diagonis p̄ ducat uti ducit ind
 uo trigona sūt magnitudine latus q̄ pedes quāquā
 Ad autē q̄ lineae diagonis latus quadratus pa-
 ribi lateribz describat. Itaq̄ trigona duo trigona i mi-
 nore quadrato quāquā pedes latus diagonis sūt des-
 ignate eandē magnitudine sūt p̄ pedes autē quatuor
 i maiore erit effecta. haec sūt p̄dictiones p̄mial rōbz
 ab platone aut scēma sub scriptis. h̄c exp̄tato est i una
 pagina. Itē p̄tagoras nōmā lineae latus fabricacionibz
 i uera uidit sūt q̄ magnū latus sūt nōmā latus
 mix ad uerū p̄ ducit post ad uerū p̄ ducit mēdicatione du-
 ti eius p̄ceptis ex p̄t. Namq̄ latus rēgūle
 eqbz una sit pedes sūt p̄ pedes sūt tē rēgūle pedes
 v. h̄c q̄ rēgūle sūt p̄ p̄ sūt sūt magnū alia dua sūt
 marmine sūt sūt sūt sūt sūt sūt sūt sūt sūt sūt sūt
 emedatā. Ad autē rēgūle sūt sūt sūt sūt sūt sūt sūt
 quadratus paribz lateribz describat. Et sūt sūt sūt
 latus arce habebit pedes viij q̄ erit sūt sūt sūt
 v. erit xvi. Id quātū arce pedes nūm duo q̄
 dratū sūt rēbz pedibz latus latus sūt quatuor
 efficitur sūt sūt sūt reddidit nūm ex v. deseri-
 p̄t. Itē p̄tagoras sūt i uerū nō dubitans
 autē i ea i uerū nōmā maximā p̄ral p̄ral
 hostia di i molasse dicit. Ea autē rō quāquā
 i multis rebz sūt mēlarū est uidet sūt i hēdificat
 latus hēdificatōbz uti rēp̄at hant p̄ndū latus
 sūt ex pedes sūt i n. alantio p̄p̄atōbz abūma

maxime ad unum librum duntaxat fuit et per hoc erat
omne. Et si salis sapor in eam temperat et duntaxat quod ma
jore sunt in eam temperat et in unum librum altitudines
perit in unum ad per pediculo recedat et ibi collocet et
omne calces tempore. Ita hic erit copate et gradum
ipaz salaz erit collationes. Et eius rei erat subsc
ripta forma. Archimedes non si multa mixtura et uera
et uaria sunt ex omni et si hinc solertia id quod exp
ona uidet esse ex pila nimis. Hiero in Syraculis au
tens regia potest rebus et uerbis in aurem comit uotum
dys in mortalibus et quodam sano ostendit ponenda man
u pro laeuit facienda et aurum ad sacra appe
dit redeptum ad hunc opus manu fiam subulit re
gi approbavit. Ad sacra podus corone uisus est
pessime postea iudicium est fiam de pro auro inunde
argenti id coram aurum et mixtum esse et dignum hic
ro se scriptum esset. Neque et uenisset qua erat id fut
urum reprehenderet cognovit archimede an in se sum
eret. Ibi de de cognovit. Sic ille in hunc eius rei
ona can uenit. Ibi q. ai in solui desce
deret audire q. in corporis sui. Ico et sider fiam
aq. extra salus effluat. Itaq. cu eius rei erat explic
atione non effecisset non est mortuus h. calumie. Claudio
mentis et solio et audul uales domus uenit significat
at clara uoce et uenisse. qd. q. et. Na uenit addendo
pre clamabat. Et u. lo. ex eo et uenit
in gressu duntaxat fuisse dicit. massas equo pade quo
fuit corona una ex auro et aliam ex argento. Cu
ita fecisset ual amplu ad suma labia et plenu aq. i
quo et misit argentea massa aurum q. in uenit
et i ual et pila est. ita aq. effluat. ita et q. in
illa q. to minus fiam fuerat. exiit. Exiit in
ul et ut eod. mo q. fuerat ad librum referunt

Ita ex eo i uenit qm ad certu pondus argenti ad eam
 aq mensura responderet. Cui id ex prius esset aur
 in massa fuisse i ualo pleno dimisit & ea excepta
 eadē rē mensura addita i uenit ex aq nō mī se mi
 nore qm minus magno corporē eadē pondere auri mass
 a esse q argenti postea uō repleto ualo i eadē aqua
 ipa corona d massa i uenit p aq d fluxisse i cor
 ona q i aurea eadē pondere massa & ita ex eo q
 fuit plus aq i corona q i massa roanar? rephedit
 argenti i auro mixtoe & manifestu futurū redemptoris
 t ransferat mē ad architecte mētē & erastosthenis
 arenei cogitata hi a multa & prae amathematicis
 rebz hoibz i uenerat. Itaqz cū i ceteris i uetiāz
 hūnt prae i eius rei cōmātōibz maxime st sulpe
 ti. Alios n alia rē explicaret qd dele i peiran
 erat. Enis appollo uti arce eius qm hnt pedu
 quadratorū id duplicaret & ita forent hi q cēt i en
 i lula tūc religio hōmēt. Itm architectū cytidore d
 descriptōibz erastosthenes agoricame solabirahoe idē
 explicauunt. Cū h sit in magnis doctrinae iac
 uditūbz uadala & cōmātū nāly i uetiāz ligulaz
 rē uiderēt effectus maneri multas res attendes ad
 mētē. Itm d mactū d rē nā uolūa & aut cōm
 mātū qd scribit. reposito mētē. Itm q & uetāz
 uetiāz ligulaz amolat est ex prius. Ergo coru m
 rē nō solū cōmātū ad mētē corrigēdos h & ad
 omēz uetiāz p petuo st pparata. Athletaz aut
 uetiāz breui spatio cū suis corporibz senescunt
 Itaqz neqz cū maxime sunt florētē neqz pstruit
 neqz i stūis. hi quēdamōz lapidū cōmātū hōmū u
 cō pcedēte post. Cū uō neqz neqz mētē neqz
 stūis scriptoz pstantibz tribuat honores. Ipse aut
 p se mētē aeris aliora pspiciētes memoriaz gradibz

ad celū elati eū i mortali nō mō sententia s̄ p̄ signi-
cat eorū posterū cogit esse notū Itaq; q̄ litterarū co-
ordinatib; i structis hnt̄ m̄tel nō p̄st nō i suis corpo-
rib; delicatū h̄re h̄nti deorū Sic eū poete singulari
actu aut carminib; q̄ studio delectant nō mō liborū
virtutē s̄ q̄ honorū eū uidet̄ s̄cū h̄re p̄tem esse
It̄ plures p̄st n̄rā memoriā n̄rēt̄ cū lucretio ui-
debūt uelut corā de reū nā disputare de ar-
te uō rethorica cū acrone multi posterorū cū uarorū
cōferent p̄monē de lingua latina nō minus q̄ pl-
ures philologi cū p̄corū sapiētib; multa deliberaret
secretos cū his uidebūt h̄re p̄monē q̄ ad sumā sapiē-
tiā scriptorū s̄cū corporib; absētib; uenire florēt
cū in sunt iē cōsilia q̄ disputatōes maiores hnt̄ q̄
p̄ntū sunt auctoritatē s̄cū Itā ceteri h̄s auctorib; fr-
etis sentib; eorū ad h̄ntis q̄ cōsiliis ea uoluntā glori-
si q̄ p̄orib; septe d̄ edificiss̄ octauo d̄ q̄st J̄n hoc
d̄ p̄monētib; rētib; quēdamōdū d̄ radit̄ s̄cū i mūdo
sunt p̄ ubiā p̄monētib; i uēta q̄b; q̄ rētib; d̄larēt̄ aut
q̄ m̄hāt̄ explicabo Et aut sub duā m̄re cōpata
hnt̄ q̄ ad miratōes gliderant̄ Qd̄ ubiā p̄monētib; eq̄
uacuat̄ alia magnitudinē est athenis d̄ alexandria
alia rome ne eadē placēt̄ rētib; q̄ s̄cū uerū
leas Itaq; lōge alit̄ d̄nt̄ descriptōes topologicorū
locorū mutatiōib; uolunt̄ nō equoat̄ magnitud-
inib; si d̄ h̄nt̄ analēmatōre forme eq̄b; q̄ h̄nt̄
ad rētib; lōge p̄ ubiā p̄monētib; h̄nt̄ descriptōes
anua est rē q̄ q̄nta s̄cū avela p̄ ubiā
crescēt̄ obruēt̄ obluant̄ i uēta eq̄ p̄ rētib; arch-
itectonicas arcūq; descriptōes est i uēnt̄ essent̄
i mūdo Al̄ undū est eū nā rē rēptuolūma
celūq; sudorib; q̄ stellorū orbib; cū formatū id uoluit
q̄ntet̄ arcū trā atq; mare p̄ uēnt̄ ordinat̄ extremis

Nam in his locis natus potestatem architectura est colloc-
 antque cardines itaque centra in minima terra in manu in su-
 mo mundo ac post stellat ipsas septentrionem aliam rerum
 quod sub terra in meridianis partibus Ibiq; erant eos cardines
 orbiculos ardent uti in cornu per fecit quod per palde no-
 tantur per quos voluit septem celum. Itaque in ista terra
 in manu terra loci nati est collocata his nam dispositi utan-
 ti septentrionali pre- atra ex celi hanc altitudinem ceterum ja-
 meridiana aut pre- in ferioribus locis subiectum atra oblaure-
 t uti per medium insula per in dinata in meridie oris del-
 am roma xij signis est confirmata quod eorum per stellat disp-
 ent xij partibus per equat ex parte ad picta ab nam figuram Iam
 quod lucetia in mundo reliquis sideris ornatum arcu terra in
 areq; per uolantem cursum per hanc ad celi rotunditate omnia auti
 luana per in uisitata repore necessitate sit gignit ex quod loci sig-
 nus super terra in celo per uagant ceterum sub terra subiecta ab
 eis umbra oblaure. Et aut ex his sex super terra natus quanta
 per in nouissimi signis per pssione contra uolantem subiecta sub terra
 occidit inuade eis gignit per uolantem necessitate subiecta natus
 arcu acta inuade patet per oblaure gignit ad luce. Namque
 per necessitate utique sunt oris per occidit per hanc. Ea aut signa
 in sunt inuade per per duodecim signis possident mundi
 inuade ab oris ad occidit annet tunc per ea signa per tra-
 rio arcu luna steli inuade ueneris ipse sol idem inuade
 ionis per saturni ut per gradum ascensionis per arcus Ali-
 us alia arcus magnitudinem ab occidit ad oris in mundo per
 uagant luna die annis per uolantem apert arcu hora celi
 arcus per arcus ex quo signo cepit in ad id signum
 reuendit per hanc lunare inuade. Sol aut signi spanu quod
 duodecima per mundi inuade inuade uolant inuade in xij inuade
 xij per signum inuade per uagando inuade ad id signum
 in cepit per hanc spanu inuade annis ex eo quod arcu luna
 inuade in duodecim inuade per hanc. Cum sol ex ista inuade

semel p. mittitur Mercurii aut. & ueneris. stelle circa soli
radios ut p. ceteru. ai. inneribz coronates regressus retrofus
& retardationes faciunt & statim p. en. arcinacionez morat
i. spatii hinc. Id aut. ita esse maxie cognoscit ex
ueneris. stella q. ea cu. late. seqt. post occasu. eius app
aret i. celo clarissimeq. lucet uespugo uocant. Alij
temporibz. cu. an. curat. & oriet. an. luce. lucifer appe
lat. ex eo q. nouu. q. plures dies i. signo. commemoratur
alios ceterus. i. gaud. i. aliu. signu. itaq. q. no. eq. p.
agut. an. diu. i. singulis sig. q. morate. prau.
nalsi. celerioribz. inneribz. p. hant. autu. cursu. i. u.
effiat. utiq. d. moret. i. no. nullis sig. nihilominus cu.
eripiat. se ad. necessitate. more. celerat. q. seqt. i. u. ar.
autioez. Iter aut. i. mudo. man. stella. ita p. uoluit uti
tricesimo & sexagesimo die p. signoz. spatia. curat. p.
ueniat. ad. id. signu. ex. quo. pore. circulatione. cepit. fac.
nulu. & ita p. equat. eius. ut. ar. tricenot. dies. i.
singulis sig. n. beat. roez. uenit. aut. cu. est. libat.
ab. i. pedioe. radior. solis. xxx. diebz. p. curat. sig. spatii
quo. minus. quadragenot. dies. i. singulis sig. patit. cu. ita
ice. fecit. restituit. en. sumaz. n. i. uno. signo. mor
at. & tota. circineez. i. celo. q. dragesimo. & octo
gesimo. & q. to. die. p. m. ita. i. id. signu. ex. q. sig.
pul. id. luce. cepit. Mar. no. arat. ex. ceterisimo. octo
gesimo. tunc. lideru. spatia. p. uagado. p. uenit. eo. q. ut
in. incedo. cursu. fecerat. an. & i. q. sig. celerat. p. u.
rat. o. statioe. fecit. explet. diu. n. roez. Iam. aut. plac
idioribz. gradibz. laudat. q. mudi. u. atioez. arat. ceter. diebz.
singula. signa. p. mittit. & alit. post. annos. xi. & dies. cc.
xxx. i. p. redit. i. id. signu. i. q. an. xii. ann. fuerat. Ga.
ni. u. m. i. u. xxx. & aplu. pauca. diebz. p. uadit. sig.
spatu. anos. xi. & u. p. arat. diebz. xl. i. q. an. triet
stamo. fuit. ano. i. id. restituit. ex. eoq. que. unu. ab. ex

nemo distat mundo tanto maiore arantibus rate p. curdo
 tardior uidetur esse. Et aut q. sup. solis et arantibus
 p. aut maxie cu. i. trigono fuerit q. si q. erit cu. no. pro
 gredunt. h. regressus facietes morat. aniq. cu. ide. sol. trigono
 i. aliud signu. transitoz. totit. id aut. no. nullus sic fieri pl.
 acet q. aut. sole. cu. logus absit. abstina. quada. no. luci
 dis. inuicibz. errata. p. ea. sydera. obscuritatis. morantibz. in
 pedis. Nobis. uo. no. id. uidet. Solis. n. splendor. & p. p. p.
 bil. & potest. sine. ulis. obscuritatis. est. p. omne. mundu. ut
 q. nobis. apparent. cu. faciant. he. stelle. regressus. & mora
 noel. Ergo. si. intus. i. & uallis. nra. spet. pot. id. uia
 uere. qd. in. diuinitatibz. splendoribz. qz. astroz. uideram.
 ul. obscuritatis. obici. posse. Ergo. potius. ex. ro. nobis. est
 abit. q. feruor. quendam. aut. res. eueat. & ad. se
 duat. ut. & fructus. & tra. surgentes. i. altitudine. p. ea
 lore. uidemus. no. minus. aq. uapores. afoantibz. ad. nubes
 parat. exatari. ead. roe. solis. i. p. uia. uehement. ad. dyl
 trigonij. f. a. p. uia. i. legat. stellas. ad. se. p. ducat
 uia. ametes. ueluti. refrenando. retinendo. q. no. patit. pro
 gredi. h. ad. se. regredi. i. altius. trigonij. signu. esse. fortasse. d.
 eliderabit. q. ita. sol. qnto. alt. signo. potius. q. sedo. aut. e.
 no. q. st. propora. fiat. i. his. feruoribz. retentioel. Ergo. que
 admoiz. id. fieri. uidetur. exponi. & ul. radij. i. mundo. uti
 trigonij. paribz. lateribz. q. forme. luna. duibz. extendit.
 Id. aut. nec. plus. nec. minus. est. ad. qnta. ab. eo. signo.
 Igit. si. radij. p. omne. mundu. fussi. arantibus. uia. uia.
 neqz. ex. reuolubz. p. uia. ad. trigoni. forma. lunare. p. uia.
 ra. flagrant. Id. aut. &. euripides. g. poez. ad. uia. uia.
 uidet. ait. n. q. logus. a. sole. esset. he. uehement. ardere.
 propora. uo. cu. repant. h. re. J. qz. scribit. i. phabula. phet.
 re. sic. haerent. topp. uia. uia. uia. ex. ei. Si. q. res.
 & ro. & testimoniu. poete. uia. uia. id. uidet. no. puto. at. op.
 ortere. iudicari. nisi. quendam. & ea. re. sup. scriptu. hemul.

Iouis autem inter omnes & saturni arandationes currens maiorem
 quam mars minore quam saturnus per uolat cursu et reliqua stelle
 quo maiore ab sunt spatio ab extremo celo proximamque hinc
 tre arandatione celerius uidetur. Quod quod eorum minore
 arandationes per agros sepius subiens perit superiore. Quod ad motum
 si in rota qua singuli nituntur in parte sunt septem formice
 canalesque uidetur in rota sunt arandationes et in uno ac
 crescentes ad extremum in quibus hinc cogunt arandationes facere
 deservitque rota in altera parte necesse erit eas que rote ulati
 one nihilominus aduersus inuicem per hinc et quod proximum ce
 rum hanc celerius per agros quod quod extremum orbem rote per
 agros et si eorum celerius ambulet in magnitudine arandationis
 multo tardius per hinc cursu. Similiter astra nituntur in mu
 di cursu suis inuicem per hinc arandatione celi ulatiore redu
 dationibus referunt quotidiana ipsi arandatione. Est autem a
 lial stellarum repata alias feruere et quod frigida hoc esse ca
 ula uidetur quod omnis ignis in superiora loca hinc scendere flamma
 et pro sol et herba que est super se radiis exurere effat cadente
 in quibus localis cursu inter itaque fornices ab ardore sol effatur
 saturni autem quod est proxima extremo mundo inquit cogela
 talis celi regiones uehementius est frigida et ex eo est iouis
 et in et utique arandationes hinc cursu in refrigeratione al
 terius eorum medio quoniam et copiosissimosque hinc uidetur et
 effectus. De onaxii figure et septem astra quoniam ap
 ac cursu quod rotis et nunc transierit et hinc in signa et
 arandatione eorum uti apertioribus accipi ex posui. Nunc de arand
 atione lune de minutioneque uti traditum est nobis
 amatoriibus dica verosusque ab aliorum auitate lune
 natione professus in alia et disciplina aliorum patefecit
 ut est professus per se esse ex dimidia parte cadente re
 liqua hinc ceruleo colore. Cum autem cursu inuicem hinc
 per agros subiret sub orbem solis tunc ea radiis et in pe
 ni aliorum corripit tuncque cadente per eius proprietate

lunis ad lunam. Cū autē ea uocata ad solis orbis superiorem
 spectet tunc i. feruore pre. ausq. adēl nō sit pp aeris sim
 diuisione obscurā uideri cū ad p. pendiculū essent ad eū
 radios totū lūm ad superiorem spem retineri. Et tūc cū
 uocari pma. Cū p. uenit uadat ad orientis celi p. relaxat
 ab i. petri solis exima q. eūl p. cadere opido q. q. uen
 lūm ad tūc mittere splendorē uia ex eo cū secūdo uocari
 Q. uotidiana aut. uisiois remissioe tūc p. tūc m. Sep
 timo die sol sit ad occidēte luna aut i. e. oriente q. occide
 te medius celi teneat regionē q. dimidia p. celi spatio dista
 ret a sole. It. dimidia cadēte q. uia h. ad tūc. It. sole
 uo q. luna cū distet totū mūdi spatio q. lūm orientis sol
 uenit ad occidēte cū q. lūm ablit arduis remissioe xij. die
 pleni rota uo. orbis mūte splendorē reliq. q. dies decreſce
 ra quoniam ad p. lūm mūte uisiois q. uisiois q. uisiois
 sole uenit subire sub tota radiol. q. eūl q. uisiois
 dies. effice. roes. uti aut. aristarcus sanus mathematicus ui
 gere. uisio. roes. uarietates diuisionis. t. eade. reliq. ex p. oia
 nō. n. latet. suū p. oia. h. lūm. Si esse uti speculi
 q. ad solis i. petri recipere splendorē. Nāq. luna t. septē a
 solis arcu. proxima ēre i. uisiois. uisiois. uisiois. Inq. q. d.
 tūc. sub tota solis radiol. q. uno die mūte p. lūm ablit
 at. cū est a sole noua uocat. postere aut. die q. nūc h.
 p. uisiois. ut. uisiois. facit. tūc. ex tūc. uisiois. cū. uisiois
 dū. recessit. ab sole. uisiois. q. p. lūm. Q. uotidie uo
 dilectet. cū. p. uenit. ad die. septimū. distat. a sole. occide
 te. arcu. medius celi regionē dimidia luce q. eūl. q.
 ad sole p. lūm. cū. est. lūm. Q. uarta aut. deci
 ma die cū i. dyametro spatio totus mūdi ablit a sole
 p. lūm. plena. q. orit. cū sol sit ad occidēte. It. q. to
 tū. spatio mūdi distat. q. uia q. i. petri solis totus orbis
 i. se recipit splendorē. Cūq. decio die cū sol erat cū p.
 sta. est. ad occidēte. uisiois. q. alto die cū sol exortus

luna tenet circuitu celi medius regiones & id quod spe-
 ctat ad sole id h't lucidū reliq' obicura It' quotidie
 cursu faciendo circuitu octavo & uicelima die subijt sub
 radios solis & ita p'hat mēstrual' rōes Nūc ut i' h'culi
 mēibz sol signa p'cedet augeat & minuit dies & horas
 spacia dicā Nāq' cū arietis signū inīt p' p'te octauā &
 uagant' p'hat equinoctiū inīt Cū p'cedit ad euadā thauri
 fidulq' uigiliat' eq'z coninet dimidia p' p'or thauri in
 u' spatii mūdi q' dimidiū p'or curit p'cedet ad septē-
 entale p'te Ethauro cū p'cedit i' gemmōs exarēat' uig-
 liat' mag' uagat' sup' hā & augeat spatii diez dū gem-
 mōs cū inīt ad cācrū q' breuissimū tenet celi spatū cū
 p' uenit i' p'te octauā p'hat solstiaale t'pū & p'agel p'ue-
 nit ad cap' & pectus leonis q' h'e p'tes cācro sūt attributē
 E pectore aut leonis & h'ibz cācrū solis exit' p' curit rel-
 iqu' p'tes leonis i' minuit diei magnitudinē & arationē re-
 dūq' i' gemmōs eq'le cursu t' ac uō alcone mēibz i' uo-
 ine p'cedetq' ad signū uellit eū cū h'it arationē &
 eq't ad eā quā thaurus h't circuitū eoz E q'dies aut p'
 uigine p' h'nu q' simul lib're p'tes h't p'mal' i' lib're p'te
 uay p'hat equinoctiū autumnale q' arit' est eā arana-
 tiōez q' h'nt i' arietis signo Scōpiōne aut cū h'e soli p's-
 al' h'nt occidētibz uigiliat' minuit p'cedet meridional' p'tes lē-
 gitudinē diez E scōpiō cū p' arcedo inīt ad sagittariū ad
 semā eū p'tractionē diurnū p' uadat cursu cū aut i' caput
 sternimū sagittariū q' p'st' attūm cap'cōno ad p'te octauā bre-
 uissimū celi p'auit spatū ex eo ab reuante diuinationē uel
 uel breuāles appellat' E cap'cōno aut trāit' i' aq' ad anē exēq't
 sagittariū lēgitudinē die spatū ab aq'no cū i' p'ssul est i' p'ssul hā
 uōis h'at scōpiōis copat eq'le cursu It' sol ea sup' circuitū p' uag-
 ade cū tēporibz augeat aut minuit dies & horas spatia
 cū cētis sideribz

Vñc d' cētis sideribz q' sūt dextra ac sinistra zona

signora meridiana septentrionalisq; pte mundi stellas disposita h
natisq; dicta. Namq; septeto q; pte notant. secum lū helice
hē post se collocare ostendit. ab eo nō lōge pōnata est
q; auiul sup humerū dextrā lucidissima stella mittit q; ari
promidēas maiores q; ppygetio vocat. cūdet aut mag
spes cuius est colorata. Itē alia q; ē stella media gemi
nare castris. arietis p arcturus dicit ē. Thiatul t regior
capitis septentrionalis titulus ad pedes geminore auriga stat i
sumo cōnu thauri. Itēq; i sumo cōnu leuo ex auriga pedes
una tenet pte stella & appellat aurige manū hedi ap
ra leuo humerū thauri qd ē arietul i sup p se dextiori
bz subtauret. balē ignis al sinistiorul caput arietul q; ma
nu dextra i mites alio pie simlacio leua sup aurigā ce
net gogoneū ad lūmū caput subtauretq; adromedū pedi
bz itē pulcel sup andromadā & el uetris & eq qst sup
mā eq auiul uetris lucidissima stella hinc eq uetree &
cap androade. manū adroade dext sup cassio pie simlat
ur & cassioia leua aalonale pulce. Itē aqru sup eq capi
ul eq goulū attiguit aqru genua. Cassio pie media est d
dicata cap cōnu sup i alitudine aqla & delphinus hē eolā
apta ab ea aut uolucris aut pena dext zephei manu atti
git & septen leua sup cassio pie imitt subtaul. mada ped
el eq st subtaul. Itē scriptarij scōpiul libere i sup spessu
ma casire coronā mōit ad cū mediu ophyrchol. i mātibz
tenet spētē leua pede calens media frōte scōpiul pte
ophichū capini nō lōge pōntū est caput ei q; dicit nēssul
i gemibz aut ena maiores st capm uicel ad equalice
dū q; nō obscurul. stellis st q; fōmati pel i gemiclati ad
id hinc caput ipul spētul aut arcturū. q; septentrional dicit
i pluat pūe p eol. Aiant delphinus q; uolūes ostrū ē
p pōta lura i thūaret alitadū & gemudan coronatā
ē ornatā. In septentrional uō circulo due pōte st arae sc
apulari dēul i t se & pōte & pecturibz aūte eqbz dēul

[illegible]

pilos autem cap & audā cati Que figurata & firmata & sid-
 eru i mūdo simlāca nā diuinaq; mte designata ut de moeto
 phisico planit ex pōit h tm ea quoz arcus & occasus possumus
 uadūtere & oculis gneri Nāq; uti septetomis arcu axil cardēz
 nlat nō occidūt neq; sub trā subeūt sic arcu meridianū cardine
 q ē pī i chnatoz mūdi subiectul tte sidera uilabūda latēnaq;
 nō hnt gssus orientis sup trā Itaq; eoz figuratioē pp obstrūa
 tre nō it note hui aut rei idēz est stella canopi q hnt regioib;
 est gēn Penūtiat aut negotiatorib; q ad ex tress expti regioē
 pxiatq; ulamul hntib; tre tūtiatōē fuerūt d mūdi arcu trā
 puolūtiā xī q; sigz ex septentrionali meridianaq; pte siderū
 dispeitōē ut sic prospectus docuit Nāq; ex ea mūdi nlatōē &
 gtrario solis p sigz cursu gmonūq; eqnoctialib; ūbrū analō natorū
 i uenūt dīscipnōē Cetera ex astrologia quos effectus heant si
 q xū stella & sol luna ad hūmā mte reoz caldore roanatioib;
 ē gcedēdū q; propria est eoz gēnli logie rē uti pōit an fca
 & futura ex roanatioib; astroz explicare Eoz aut i actioē
 reliqūt i q solertia acūtib; q; fuerūt magis q ab ipā natorū
 caldore profliūt p mūlq; berossus i insula & ciuitate choosedit
 ibiq; opuit disciplinā postea studef antipr itūq; adinopolulq;
 & nō enalēna h; ex tōcepnoē gēnlogie rōē explicatū reliaq;
 d nālib; aut reb; mlet mlet anayagorū plagomūl piciagorū
 auctores nē sumi xenophanes colophon d moctul aderitū rōēq;
 & reb; nā reoz gubnarēt quēdamōz q; effectus heant ex gē
 mātū reliaqūt qz i nēn secuti siderū & oculul rēpētāq; sig
 fiantos euclolul euzemēno calistul melo philippul hūpūl anūl
 cetiq; ex astrologia parapognatoz disciplinā i uenerūt et eal
 posteris explicatū reliaqūt Q noz sūe sūt hoib; suscipiēde
 q; tāta cura fuerūt ut & uident diuina mte rēpētāq; sig
 fiantos phituros an pūtiare q; orbē h eoz curū studiū q; it
 gcedēda Nobis aut ab his sepōde it rōē explicāde mēstee
 diez breuitates id; q; depalamnoē Nāq; sol eqnoctiali tpe
 arietē libra q; usādo quat gēmonē ptes hnt nōnēment ūbrē

fiat vii i declinatione col: q est rome. Idemq: athenis q ma-
 gne sunt gnomon ptes vii ubre: vii sunt ad vii rhodo xv ad in-
 rati xi v ad tris q omib: alie alio mo ubre gnomon eq nocti
 ales a na reu. Inueniuntur dispare. Itaq: i qbzcuq: local horologe
 ia erat ascribenda eo loca sumenda e: equinoctialis ubra. & si erit que
 admodum rome gnomon ptes vii ubre octogone describat i planitie
 & e media pfectas erigat ut sit ad nomina q dicit gnomon & ali-
 nea q erit planities i linea gnomon arcini nome spatia ameneat
 & q loco noue pnt signu sunt cetru pstituat ubi erit lra a & d-
 ducto arano ab eo cetru ab linea plana ubi erit lra b ara-
 nias arcus describat q dicit meridiana. dein ex noue pnt
 q st i planitia ad gnomon cetru vii. sumat & signet i linea
 q est i planitia ubi erit lra c. h aut erit gnomon equinoctialis
 ubra & ab eo signo & lra c. p cetru ubi est lra a. linea pdu-
 cat ubi erit solis equinoctialis radius tuc acetru deducto arao
 ad linea planitie egalatio signet ubi erit c. lra sinisterrime
 pte & i alioru i extremis lineis aranationis & p cetru pdu-
 cedu ut equa duo hemidia sint diuisa h aut linea amath-
 emathias dicit origo. dein aranationis totu sumenda e: p x. v.
 & arani cetru collocadu i linea aranationis q loci secant ea lin-
 ea equinoctialis radius ubi erit lra c. & signadu dextra sinist-
 ra ubi sunt lra g. h. dein ab his lineis usq: ad linea pl-
 anitie p ducende sunt ubi erunt lre r. v. ita erit solis radius
 unus hibernus alt estiuus. Cetra aut lra erit i. q secat ar-
 anationis line q e traecta p cetru ubi erunt lre i. k. l. m. r.
 q k. line erunt k. h. x. i. & g. c. & f. & a. erit lra h.
 tuc pducende sunt dyamet^o ab. c. ad i. & ab. a. q erit i te-
 rio^r pnt erit estue superior hibne eq dyamet^o h. eq medie
 diuidende ubi erunt lre o. & p. ibi q cetru signada e: p ali-
 gna & cetru c. line ad extremis line aranationis sunt p
 ducende ubi erunt lre p. p. & r. h. erit linea profotal rad-
 io equinoctiali. vocabit aut h linea amathematicis reib: axo
 & ab eisdem cetris deducto arano ad ex. cremas dyamet^o deser-

erat i actua quoz unu erit estua altu hiltu. An i qbz
 locat leat linee paleo & linea en q dicit orzo i dextere
 pte erit tra e i sinisterrere. & ab tra .s. ducit linea
 palelos axo ad ex tnu hemiadu ubi erit tra v. & ab .c.
 ad sinistru hemiadu. It palelos linea ducit ad tra. x h aut
 palelos linee uocant lochoromul & cu aram etru collocad
 u i eo loci q leat aramatoez eqnotialis radius ubi erit tra
 & deducdu ad eu locu q leat aramatoez estua radius
 ubi e. It ecetio eqnotiali i uallo estua aramato arcum
 estui agat q mane dicit ita habebit analematos d formatio
 Cu hoc im sit descriptu & explicatu sine p hibnal lineal sine
 eqnotialis radius ubi erit tra .e. h ducdu ad eu locu q ser
 at aramatoez p estua sine eqnotiales aut & p methual i lu
 bectioibz roes horaz erit ex analematos describe subiaatq
 i eo mitte uarietates & gna horologioz & dscibat his roibz
 archaolul. Ouz aut figuraz descriptioz effectus erit unus
 uti dies eqnotialis brumalulq. Id q solsticialul i xij ptes eqlit
 sit diuisul qual obres no pignra deteritul ptemul h me multu
 laubedo oia qbz q i ueta st gna descriptioel q horologioz
 ex pona. Neq. n nuc naua gna i uenire possu nec aliena p
 meul p dca da uidet. Itaq q nobil tradita st & qbz sint iue
 ra dca hemadu ex auatu ex quadrato ad eudima luculu
 bereleul caldeul dicit i uenisse. Scapē sine hemadu dicit
 archaolul. Sami idē & dca i planitia arachanie endexulast
 rologul ut nulli dicit appollonul patheul sine lacunar qd e
 i arco flumine & poiaz lapinal liraculul prostayt toromea
 p menul pspactema theodolul & adual patre des pletum
 diuisio porulconul appollonul paretm alia q gna & q suple
 upte st & aliq plures i ueta reliquerut uti conathene co
 natu plinu antieru. Id ex his gnbz mecoria pousila uti ho
 cet plures scripta reliqrut. Ex qz libris si q uelit subier
 noel i uenire possit du mo sciat analeminatol descriptioel
 It st ex aqua qfice ab eisdē scriptoribz horologioz roes

primūq; adalebio alexandrino q; a spūs uālis meū amatoq; res i ue-
nit h; uti hūnt ea exq; hū dignū studiū h; ignoscere. Celebrius. Et sue-
rat alexandrie natus patre iōlore q; i genio p; i dūstria magnā p;
reliquos excellēs dū est arithmeticalib; rebus se electare. Nāq; q;
uoluisset i tabna sui patris speculū ita pōde ut cū duceret fūss
ūq; reduceret linea latel pōdal deduceret ita collocauit machi-
natioz. Canale lyoneū sub tigno hūit ibiq; trocleas collocauit p; a-
nale lineā uirgūlū deduxit ibiq; tribulos struxit i eos pilā plu-
beā p; lineā dimittēdā curauit. Iōi pōdal cū d; curado i trocleas
tribulos p;meret cū creberrimē uehementi dūrsu p; hūntes frequētiā
cleri p;ssioē solidatā exrudet i aerē patetē ofensioēz enectul soni-
tus ex p;sserat dūctatē. Et p;o dēstret cū aduūsser ex tactu d; ex
p;ssioib; spūs uocet q; nāsi hūnt p;ncipal; ulul; hidrauchal; machiāl; pūs
i hūnt i f; aq; ex p;ssioēz automatoz p;ncipal; e machiāl; multaq; d; hūnt
gūā i hūnt p; horologioz ex aq; p;ncipal; explicuit p;ncipal; p;ncipal;
ex auro p; fūnt aut ex p;ncipal; reueratā ea n; nec reuer p;ncipal;
aq; nec sordet recipiūt ut obdurēt. Nāq; eglū p; id cūnt i hūnt
aq; subleuat scaphū i ūsū qd ab arithmetib; p;ncipal; sine t;panū dicit
i q; collocata est regula ūsantē t;panū dūntul; eglū hūnt p; fūnt. Q;
dēntul; alul; alū i p;ncipal; ūsantē modū facit e motioēz. I;
alul; regule alul; t;panū ad eūde motū d; p;ncipal; una motioēz co-
acta ūsando facit effectul; uarietatezq; motioz i q; hūnt sig-
illa ūnt motē calail; aut una p;ncipal; būnt cūnt reliq; p;ncipal;
p;ncipal; i hūnt q; aut i colūna aut parastatū hūnt d; hūnt q; si illū
eqlū ab uno ūgula hūnt i die totū. Quoz breuitate aut
crefcentul; cūnt adiectul; aut exēptul; i hūnt diez e mē-
lib; p; hūnt eglū p; dūntul; aq; ad t;panū uā p;ncipal; me-
te hūnt due una solida una cūnt ex t;panū uā p;ncipal; ut alul;
alul; iue cūnt q; pōit eūde regula laxatio eoz aut coar-
ctatio effūa aut uehementē aut leuē i ea uā aq; i hūnt au-
sū uā hūnt reib; e machinatio e ex aq; p;ncipal; horologioz adhi-
būnt ūnt collocatioēz. Si aut cūnt adiectioib; d; tractioib;
correctioēz diez aut crefcentē ex cūnt nō probabūt hūnt q;

administrant. Cū autē ī maiori spāti latro signū fuerit celestiu
 d' tōmātes id aut sit ī ueni ē ī lūme hēat d' tōmāti sacri signez ad
 p' pēdiculū ei ī ueni m'pēni ad dextrā spectātes libere ad sinistra
 arietis sig' cōm'q' ī eoz spāti d' signū sit uti ī celo uidat. Jē cū
 sol hūt ī m'pēni orbiculo sig' ī maiori spāti p'ce ē m'pēni q' tū
 die signū pūcta tūget ad p' pēdiculū hūl aq' arietis uehemēs pō
 dul celerit p' orbiculi forām id ex trudit ad ualū ex apies en
 cū breui spāti ī plet' corripit ē rēp'it dies m'ioris spāti ē
 horaz. Cū aut q' tūda uisatōe maiori spāti signū ī p' d' u' aq'
 rio cūcta d' cēdēt forām p' pēdiculū ē aq' uehemē arietis caput
 tardius emittē saluētē ita q' m'ius celeri cursu ual' ex apit aq'
 dilatat spāti horaz. Aq'rij uō p' solū q' pūctis uti p' d' h' l' cōdēt
 orbiculi forām ī arietē tūgēdo octauā p'ce aq' saluētē tēpate p'it
 at eq'normales horat ab arietē p' hanc p' p' m'ior spāti ad lūma
 m'ori pūcta p'it octauē forām lōu spāti uisatōibz p' ap'at ē ī alit
 adinē eo rediet ueribz extemut' ē ita tardius fluēdo dilatat mo
 rādo spāti ē effiat hora ī cāri sig' solū arietis acāro cū p' d' h' t'
 ē p' p'it p' lōuē ē uigine ad libere p'it octauē pūcta rēuēdo ē
 p' d' h' t' corripēdo spāti q' tū horat ē ita p' ueniet ad pūcta
 libere eq'normales cursul reddat horat ē p' lōp'it uō spāti ē
 sapientia p' d' h' t' p' m'el se forām rediet q' circūactōe ad ca
 p' m' p'ce cūq' rēuēnt' celeritate saluēt' ad brumales horaz
 breuitates. Que sūt ī horologioz descriptōibz roel ē apparat
 ut sint ad alū expeditiores q' aptissime p' m' p' l' c' p' h' Bēta nūc
 d' machinatioibz ē d' eoz p'ncipal' rēuēnt' itaq' d' h' ut corpus
 emdatū architecturē p' h'at ī sequenti uolūte ī apia scribere ex
 p' h'at lib' nūm' Incipit d' d' m'us. B.

Obili p'ce ē apla auctore ephesi lex n' uolūte d' d' t'
 amatoriū dura d' d' t' h' uire esse d' m' q' d' h' t' a
 Nā architectū ē publicū apul curādū rēuēnt' polli
 cet' q' t' l' p' m' ablit finiri tradit ex tōmāte magistram
 bona ei obligāt' d' d' t' opul sit p' fōm oblatū aut cū ad d' m'
 ī p' d' h' rēuēnt' d' t' h' ē honoribz ornar' Jē si nō aplū q' q' m'

i ope gloriatur ad eximiamque adicienda a publico plene neque ulla pe-
 na tenet. Cum uero apud quos quanta i ope gloriatur ex illi bonis adphicetum
 pecunia exigitur ut diu i mictales fecisset ea lex et i patre non mo pub-
 lica si et priuatis hereditas esset instituta. Namque non sine pena grassaretur
 i patre si quod summa doctrinae subtilitate esset prouideret sine habitatione
 pheretur architectura neque patres familiares i duceretur ad thymum sup-
 tui pfusioes et ut e bonis eiceretur ipique architecti pene timore
 reatti diligerent moui i petare rocinanones explicaret uti presen-
 tiaz ad id quod pparauisset seu paulo apud adiciunt hereditas expo-
 dicit. Namque quidam quod ad opus post pararet si adiciet cetum hunda spe-
 p fros i lectuatioibz tenetur quod aut adiectioe dimidia aut aplo lupti
 merat amilla spe et i petra obiecta fractis rebz et amil deliste cog-
 ut. Nec solu aduictu i hereditas si et i mueribz q amgibz foris
 glator scenicalq ludoz dar qbz nec more neq expectatio qcedit si n
 ecrital hinto ipre pfice cogit id e sedel spectaculoru ueloz q i ducit
 uel. At si ea oia q scenical moribz p machinationes ad spectatioes pp q
 pat i huius ap e pudentia diligeret et genij dactis q nihil cogitator
 pficit sine machinatione ludioz q nario ac soleris uigore. Igitur qm her-
 ita si tradita et pficit non uidet esse alieni uti mure sumaq diligen-
 anq i huius opa eoz expeditat itenoel. Ergo qm neq lex neq more
 i huius id pot cogit et ptoel et qm i hereditas ludioz in machinationes
 pparat debet ulu e in i mperato no e alieni qm i hereditas i po-
 ribz uelutibz ex posui i hoc q huius sumaz coposul et pficit i huius
 pnapia machinae ordinata pceptis explicat. Machina autem e
 maria quicquid machinal ad oneru motul huius ducit ea mouet ex arte
 arculez rotundanoibz q pti achennesi appellat. Et aut unum qm
 scilicet q pte aebanco dicit aliu spirabile qd apud eos p neuon
 co appellat. Terciu tractoru id aut p tamulo uocant. Scilicet aut
 machine in huius collocare uti alitudine huius panti et mularis
 colligant sine paulo scindat ad apparuit spectatioe ut spirabile et pi-
 ritul et expulsiobz ipullul et plioe uoces organicosq ex pmar et
 actoru uo cu oneru machin p huius ad alitudine sublatu collocet
 Scilicet re no arte si audacia gloriatur ea mtheratioibz et mularis

et plexus cellularibus et ceteris macis. Invenitur quidem et aut spiritus partem
assumit. Illud eleganter aut sublimiter et egrum effectus tractoria aut
maiores et magnificientia plenioribus ad utilitatem spontaneis et iocundo
prudenter sumas invenit ex his sunt machinas alia organos movet. In
machinis et organa id videtur de differentia quod machinis pluribus operibus ut
et maiore sponte effectus habet uti valis thae irregularior quod pla. Organum
aut unumque prout in manu ponitur quod est proprium uti scopiis seu lan-
na solido et utiliter quod et organa et machinas vero ad usum et necessaria sine quibus
nulla res potest esse non impeditur. Omnis autem est machinatio rerum nam per
reem ac precepta et magistra mundi utilitatem et fructum. Namque non ad usum
mutum prout et aspiciamus quoniam solis lucis quoniam et stellis nam machinata
daret non habuissent in tali luce nec fructum maturitatis. Et si maiores
habeant et aduissent et rerum nam superius exempla et ea in mittantur iudici
rebus divinis commodis inter preterit explicantes. In quibus panem ut esset
ex predictis alia machinis et eorum utilitatibus non nulla organum et ita quod aut
dicerent ad usum utilia esse. Invenit autem in sumis gradatim augere do-
ctus curaverunt. Attendantur nam prout et uti de necessitate ut utrumque
quoadmodum tollere organum administrantibus conexus statim ad sub
regime non modo corpora ingredere in earum sed et ornant adiciat honestate ab
us non habuissent habundantia nisi in qua et amara totus in necessitate
esset in omni fructu. Invenit et pilos et nectum habuisset totulari prout
neque olei in mare non in fructu habuissent ad iocunditatem
prout et eorum non esset nisi plustroz seu teraroz prout namulay
prout et uti et machinas et trutinaz non libraz quod pederibz ex
amiano repta videtur ab ingratitudine nihil moribus inia. Non minus quod
et in mutabilis moderos machinationum et quibus non necesse videtur disput
utore quod non sit ad manu quidam ut sunt more folles fabroz non
etilia totum cetera quod autem ad usum alacritatibus habent spontaneis. Invenit
etiam et his quod raro veniunt ad manus et nota sunt explicare prout
et invenit et his quod habet lacus ad opus publicorum et eorum necessitate
prout quod sunt ita tigna duo ad honorum magnitudine ree expediunt
a capite alitula quoniam et in uno divaricata erigunt finibus et capitibus
collocatis et de dispositis erecta reuinet alligant et in uno modo quod

datus no erit alceus. R. etractiones aut gradum nec
 minus q sexpedales ne plusq bipedales facende
 uident. It si circa edem gradus futuri sunt ad
 eade mouz fieri debent. Sin at circa eade extri
 bus lateribz padu faciendu erit id ad qstituat uti
 quadre spire trunci corone lapis ad ipam stiloba
 tam q erit sub colunz spiris conueniat. Stilobata op
 oret exequari ut heat p mediu adiectione p scamu
 los ipes. Si n. ad libella drigetur alneolata octulo
 uidebit. hec at ut scannulli ad id conuenietes fiat. It
 i extremo libro forma & demonstratio erit d scripta
 his ptes in suis locis spire collocent. eaz ad syme
 ria sic pficiant. uti crassitudo cu plintho sic colune
 ex dimidia crassitudine poretur q qua pti ita op
 n. uocant. habeant sextate ita du lata & longa er
 it colune crassitudinis unius & dimidie altitudo
 eius si acti guges erit ita diuidat. ut superior ps
 tua pte sit crassitudinis colune reliquu plintho re
 liquit. x. de rapta plintho reliquu diuidat. i ptes qmor
 fiatq. superior copus quarte relique tres equaliter
 diuidat. & una sit i ferior corpus alia ps cu suis
 quadris scana qua pti trochilo dicunt. Si at io
 uice erut facende symetrie eaz sic erut
 continende uti latitudo spire qq. d. sit colune
 crassitudinis adiecta crassitudine quarta & octaua
 altitudo ita ut attiguges ita ut eius plintho re
 liquuq. pte plinthu q erit ei etia pars crassitu
 dinis colune diuidat. i ptes septe. In tuz puz
 thorul q est i sumo reliq. quatuor ptes diuide
 de sunt equalit. & una ps fiat cu suis astral
 agis & supelio superior trochilus alia ps i ferio
 ri trochilo relinquat. h i ferior maior appe
 bit. Ita q. hebit ad extrema plinthu pter

tura astragali faciendi sunt octane ptes trochili p
ietura erit spire p octava & sextadecima pars
crassitudinis colune. Spiritus ptes & collocatus colune
sunt mediane i proano & postico ad p pediculum
medij centi collocando. Angulares at q eregione
eay futura sunt i lateribz edis dextra ac sinistra
ut ptes i tiore q ad parietes celle spectant ad
p pendiculum latus heant collocatu. Exteriores at ptes
ut dicant se earu contractura sic n. erunt signi
re copositionibz ediu contractura eius tali roe ex
acte scapis colunay. Annotis capituloy ro si pluri
nata erit hys symmetris eo firmabitur utiqz crassitu
dinus scapus hnt addita nona & decima pte scapi ab
acus heat longitudine & latitudine crassitudine cu
uolutis ea dimidia. Recedendum est at ab ex tere
abaco itiore pte frontibz uolutay pte duo d uice
ssima & eius dimidia tuc crassitudo dimidanda
est i ptes noue & dimidia p scdm abaci i quor
ptibz uolutay secunduz extremi abaci quadray li
nee dimittende q cathetur tuc ex ix ptibz &
dimidia una p & dimidia abaci crassitudo reliq
at. Reliq octo uolutis constituat tuc ab linea q
secunduz abaci extrema pte d missa erit i tiore
pte recedat unus & dimidietate ptes latitudine
dein hec linee diuidat ut uij ptes & dimid
ia sub abaco reliquat tuc i eo loco q locus di
uidit uij ptes & dimidia & tres & dimidia
pte centru oculi signetur q ex eo centro rot
unda circanatio in magna i diametro q una p
ex octo ptibz est Ea erit oculi magnitudine
& i ea cathetho rñdens dyametrol agat tuc
ab sumo sub abaco i ceptu i singulis tetray
actionibz dimidiatu oculi spatium minuat demqz

i eundē tetratē q̄ est sub abaco ueniat Capituli
 at crassitudo sic est faciēda ut ex ix ptibz q̄
 dimidia tres ptel ppendent i fca alhagalū sumus
 capiti mto adepto abaco q̄ canali reliqua pl sit p
 iectura at timatu hēat ex abaci quadra oculi m
 agnitudine puluinoz balthi abaco hac hēant pro
 iectura uti arcini cētrū unū cū sit pōitūz in
 capituli tetratē q̄ altū ducat ad extremū am
 atū arcu actū balthoz extremas ptel fignt axes
 uolutay nec crassiores sint q̄ oculi māgntudo
 bolutez ipe sic cedat altitudinis sue duodeci
 mā ptē hee erut symetrie capituloz q̄ colū
 ne future sunt abminimo ad pedes xv q̄ sup
 erūt reliqua habebūt ad eundē modū symetr
 ial abacul at erit togus q̄ latus q̄ crassa colū
 na est una adiecta pte nona uti q̄ minus hāuit
 alior colūna cōtractū ne minus hēat capitulū
 sue symetrie proie tura i altitudine sue ptel
 adiectionē A euoluptatū descriptioibz uti ad ar
 cinū sint rōe i uolupte quēadmodūz dēscribuntur
 i extremo libro forma q̄ rō eaz erit subscrip
 ta capitulis pfectis dēin colūnaz nō ad libellā
 s̄ ad equalē modulū collocatis ut q̄ adiectio
 i stilobatis fca hūt i supioribz mēbris rōdent
 symetria epistilioz E pistilioz sic est hnda uti
 si colūne hūnt amminima xv pedū ad xv pedes
 epistily sit altitudo dimidie crassitudinis unē co
 lūne Jē ab xv pedibz ad xx colūne altitudo
 dimetiat i ptel xii q̄ unius ptel altitudo epi
 stily fiat Jē si a xx ad xxv pedes diuidatur
 altitudo i ptel duodecim q̄ semisse q̄ eius una
 pt epistilū i altitudine fiat Jē si a xxv ped
 ibz ad xxx diuidat i ptel xii q̄ eius una pt

altitudo fiat. Itē ratiā pte ad eandē mōz ex altit-
udine colūnarū expediende sunt altitudines epi-
stiloꝝ q̄ altius. n. scādit oculi spēs nō facile pse-
eat aeris crebritatē delapso itaq; altitudinis spa-
cio p̄ uiribz extructa ī certā moduloz sensibz re-
mīnat quantitatē. Quāv semp adiciendū est rōis
suplemētū ī symetriaz membris cū hūnt ī altioribz
locis opa an p̄ ipa cololi ceterū hēant magnitudinē ro-
em epistily altitudo. Imo q̄ sup capitulū erit q̄ta cr-
assitudo sume colūne sub capitulo erit tāta fiat su-
maz quātū unus scapus. Cimaui epistiliū septima
pte sue altitudinis faciendū ē proiectura tātū-
de. Reliqua p̄ p̄ cimaui diuidenda est ī p̄tes d-
uodaz p̄ eaz trū tā fascia est faciendā. Secunda q̄-
tuor suant. Itē zophorus sup epistiliū q̄ta pte minus
q̄ epistiliū. Sin at sigilla designari oportuit q̄ta
pte altiore q̄ epistiliū ut auctoritate hēant script-
ure cimaui sue altitudinis p̄tes septime proiecture
cimaui q̄ crassitudo sup zophorū denticulus est fac-
iendus tan altus q̄ epistily media fastigia projec-
tura eius q̄m altitudo. Intsectio q̄ p̄t methore di-
citur sic est diuidēda uti denticulus altitudinis
sue dimidiā pte hēat ī fronte. Conus aut ī effec-
tōis huius frontis ē t̄bus dual p̄tes huius cimat-
iū altitudinis eius sextā pte corona cimatio p̄ter
sumaz q̄m media fascia epistily proiecture coro-
ne cū denticulo faciendā est q̄m erit altitudo. A
zophorus ad sumū corone cimatiū ē omīo omīeco
fore uenustiore hēat spēm q̄ q̄m altitudinis tātū-
de hēant proiecture timpani at q̄ est ī fastigio
altitudo sic est faciendā uti frons corone ab ex-
tremis cimacis tota demettat ī p̄tes nouē. Et ex
eis una pars ī medio cacumine timpani q̄stuat

dū contra epistilij colūnarūq; hipotēbelia ad ppendiculū
 respondeant cocone q̄ sup equalit̄ om̄s p̄t̄ simul s̄
 unt collocande In sup coronas sume aquas p̄ci ep
 ithidas dicunt faciente sunt altiores octaua p̄te
 coronay altitudinis acroteria angularia tā alta
 q̄tū est t̄mpamū mediū mediana altior octaua p̄te
 q̄ angularia Membra oīa q̄ supra capitla colū
 narū sunt futā i epistilia zophora corona & tim
 pana fastigia acroteria i clinada sunt i frontis sue
 cuiusq; altitudinis p̄te xij Ideo quocūq; steteri
 mus cōtra frōtes ab oculo linee due si extense fu
 erūt & una tetigerit unā op̄t p̄te altera sumay
 q̄ sumay tetigerit longior fiet Ita q̄ longior uisus
 linee i superiore p̄te procedit resupinata facit eius
 spem Cū at̄ uti sup̄scripta est i frōte i clinata
 fiūt tūc i aspectu indebunt esse ad ppendiculū
 & nōmā Colūnarū st̄rie faciente sunt xxvij ita
 ex cauate uti nōmā i cmo st̄rie cū fiūt cōiecta ar
 cūacta anchonib; st̄rie dextra ac sinistra t̄gat ac
 uimē q̄ nōmē circū rotundatiōe tangenda p̄ uagari
 possit Cū altitudines st̄riay faciente sunt q̄tū
 adiectio i media colūna ex descriptione i ueniet
 In sinusq; sup̄ corona i laterib; sunt edū capi
 ta leonina sunt sculpenda disposita uti cōmū co
 lūnas singulas p̄mū sit designata cōmū equali
 mō disposita uti singula singulis medijs regulis
 r̄ndeant hec at̄ q̄ erunt q̄ colūnas p̄te re
 bruta sint ad canale q̄ ex apit & regulis aq̄m
 celeste Mediana at̄ sint solida utique caditū
 aque p̄ regulas i canale ne deiciāt p̄ mē colū
 na neq; trāseutes p̄fundat s; q̄ sunt cōtra col
 ūnas uideat̄ emittē uōmēna ructus aquarū
 ex ore & dū iouicay q̄ aptissime potui dispositiōes

hoc uolumine scripsi doricear at & corinthiar q̄ sit
propōtioēs ī sequenti libro explicabo vicinū libe
ritus explicat quartū capit

Cum autē dūctū ē ī patē plures d̄ archit
ecture pcepta uolūa q̄ cōmetariōz nō or
dinant h̄ ī pcepta uti pncipalē erabudas r̄liq̄sse
dignā & utilissimā rē putauī anā discipline cōpul
ad p̄fctāz ordinatiōē p ducē & p̄scriptas ī singulis
uelaminibz singulorū gñūz q̄litatez explicat itaq̄
p̄ma uolumine tibi d̄ officio eius & q̄bz eruditū es
se rebz architectū opōteat ex posui & cōdo d̄ co
pūs matie eglz hēdificia cōstituit d̄spatui t̄er
tū at d̄ eadē sacraz d̄spōitiōibz & d̄ eaz gñūz
uarietate qualq̄ & quot hēant spēs earū q̄ q̄
ī singulis gñibz d̄istributiōēs ex tribz gñibz q̄ sub
tilissimas h̄rūt propōtiōibz modulorū quātitatiō
uicis gñis moribz docui Nūc hoc uolumine de
doriceis corinthiisq̄ cōstitutis & oibz dicā eozq̄ d̄isc
rimina & p̄p̄etates explicabo Colūne corinthie
p̄t caputla omnes s̄ymetrias h̄nt ut iouice h̄
capitulorū altitudines efficiunt eas p̄ rata excelsi
ores & gratiliores q̄ iouici caputli altitudo ita
p̄t est crassitudinis colūne corinthie tota cras
situdō scapi Itē q̄ due p̄tes & crassitudine co
rinthiorū adiciūt efficiūt ex celsitate spēm eaz
gratiliore cetera mēbra q̄ sup̄ colūnas īponūt
aut edorials s̄ymetrias aut iouicis moribz ī cori
thiis colūnis collocāt Qd̄ ipm corinthiū gñū
p̄a coronaz reliquorūq̄ ornām̄torū nō habuerat
īstitutiōēz h̄ aut eriglyphorū rōibz ī utili m
coromis & epistiliis gutte dorico more d̄spōnūt
aut ex iouicis īstitutiis zophoro esculptis ornati
cū denticulis & coronis d̄istribūt Itē & gñibz

duobz capitlo i eposito tui gnuil i opibz est pcreatu
 E colunaz i formatioibz tui gnuil fce lnt noinatios
 dorica ionica corinthia egbz pma e antiquis dorica
 est nata Naq achaea peloponelo tota dorus helemi
 dol e ex pedilos mophe filius regnauit Is q argos
 uetusta ciuitate junonis teplu hedificauit cuius
 gnuil fortitudo fone fanu dein isde gnuibz i ceteris
 achae ciuitatibz cu e no esset symetria ro na
 ta postea at q athenieses ex rnsis appolinis del
 phicis comuni colilio totius helados xuy colunas uno
 tēpore i asia deduxerūt duces q singulis colunys
 gstimuerūt e sumaz i pū potestate ionax uthi e
 hereso filio dederūt Oz appolo delphis suū filiū
 rnsis est professū isq eas colunas i asia d duxit
 e carie fines occupauit e ibi q ciuitates aplissi
 mas constituit ephesu miletu miata q oli ab aqua
 est d uorata cuius lacta e sufragū mullely ion
 es atbuerūt pnem saitim theo coloponachū exital
 phrocea glalomerū glebende melechnis h melli
 tte pp ciuiū argonia ab his ciuitatibz bello in dicto
 com colilio est sublata cuius loco postea regis at
 ali e arsinos smirneoz C uitas int ionas est re
 cepta hee ciuitates cu canis e telegas eiecissent
 ea tre religione aduce suo ione appellauerūt
 ionia Ibiq deoz i mortalū tepla constituēt ce
 punt sana hedificare e pū appolini padionio
 uti ede uideret i achaea gstimuerūt e en dori
 ca appellauerūt q i dorico ciuitatibz pū fēz
 eo gne uiderūt In ea ede co uoluiſſet colū
 nas collocar no hntes symetrias eaz e qrentes
 qbz roibz effice potuisset uti e adonys fered
 uz essent ydonee e i aspectu probata hrent
 uenustate dimsi sunt uirilīs pedis uestigiū

et id reuulerunt in altitudine. Cum in uenissent pedes
sexta pars esse altitudinis in hunc ite in columna insin-
lerunt et quia crassitudine fecerunt basim semper tantas
sex cum capitulo in altitudine extulerunt. Ita dorica in-
rilis corporis proportionem et firmitatem et uenustatem in he-
dificijs p̄stare cepit. It̄ postea dyane costume eade q̄re-
tes noui generis specie eisdem ad muliebrem insinulerunt
gracilitatem et fecerunt primo colune crassitudine alti-
tudinis octaua pars ut hrent spem excelsores basi
spiram supposuerunt pro calceis capitulo uoluptasati
capillamento et crispatis acinis p̄pendentes dextra ac si-
nistra collocauerunt et amacis et encapis pro crinibus
dispositis fides ornauerunt. Truncosq; toto stria uti sto-
larum rugas matronali more demiserunt. Ita duobus dis-
criminibus columnarum in uenustate una uirili sine ornatu
nuda spem altius muliebri subtilitate et ornatu sym-
etricisq; sunt mutati posteri uero elegantia subtilitate
q; iudiciorum pro gressu et gracilioribus modulis dele-
ctati septem crassitudinis dyametros in altitudine colu-
ne dorice ionice nouem insinuerunt. Tercia uero q;
corinthia dicitur uirginalis h̄t gracilitatis in mutatio-
nez q; uirginis p̄p̄ etatis teneritate gracilioribus inbrus
figurate effectus recipiunt in ornatu uenustiores. Eius
at capituli prima in uento sic memorat esse sc̄a uir-
go cuius corinthia iam maturna nuptis in plicata morbo
decessit post sepulturam eius qbz ea uirgo inapo-
culis delectebat nutrix collecta et copiosa in calathop
tulit ad monumentum et in summo collocauit et utica
p̄maneret diutius sub dno regula tegit. It̄ calathus
fortuito sup̄ achati radicem fuerat collocatus. Intim
p̄adere p̄ssa radix achati media folia et cauliculos
circa unum tempus profudit cui cauliculi s̄m calan-
latera crescentes et ab angulis regule p̄oderis necesi

ante ex p[ro]p[ri]i flexural i[tem] extremas p[ar]tes uolutar[um] facie[rum] su[nt]
 exacti t[ame]n tunc callimachus q[ui] p[er] elegantia[m] e[st] p[er] subti-
 litate[m] ar[um] marmoree ab atheniensib[us] cathartecus fu-
 erat nouatus p[re]terit[ur] hoc emonim[us] au[tem] dicit eu-
 calatbu[m] e[st] circa filio[rum] nascere ceneritate[m] delectatus
 q[ui] p[ro]p[ri]e p[er] forme nouitate[m] ad id ex[em]plar colu[m]nas ap-
 ad corinthios fecit symetria[m]q[ue] constituit ex eo i[n] op[er]is p[er]
 coib[us] corinthi[is] p[ro]p[ri]is distribuit ro[ta]s e[st] aut[em] at capitulis
 metria sic est facienda ut quanta fuit crassitudo un-
 e colu[m]ne tanta sit altitudo capituli cu[m] abaco abaci la-
 titudo na[te] heat ro[ta]z ut quanta fuit altitudo tanta
 duo sunt diagonia ab angulo ad angulu[m] spatia n[on] ita
 mistal[ia] habuit q[ui]z usus latitudinis fronte[m] symetria[m]
 trorsus ab extremis angulis abaci sue fronte[m] latitu-
 dinis no[n] ad unu[m] caput tanta heat crassitudine qua[m]
 ta h[ab]et summa colu[m]na p[er] apothese[m] e[st] abaci astragu-
 lu[m] crassitudo septima capituli altitudinis dempta abaci
 crassitudine diuidat[ur] reliqua p[ar]t[is] i[n] p[ar]tes tres equib[us]
 una uno filio datur scdm foliatu[m] mediam altitudinē
 teneat coliculi eade[m] heat altitudinē eq[ui]b[us] folia nascut[ur]
 proiecta uti excipiant q[ui] coliculis nate procuruant
 ad extremos angulos uolute minoresq[ue] helices intra
 suu[m] mediu[m] q[ui] est i[n] abaco flores subiecti scampatur
 flores i[n] quatuor p[ar]tib[us] quanta erit abaci crassitudo
 ta[m] magna formet[ur] Ita his symetris corithia capit-
 ula suas habunt exactiones sunt at q[ui] ex eisd[em] colu-
 mis i[n]ponit[ur] capitulo[rum] p[ro]p[ri]a uariis uocabulis nouata q[ui]-
 uor nec p[ro]p[ri]etas symetria[rum] nec colunaz[um] genus
 aliud nouare possumus h[ic] ipso[rum] uocabula traducta
 q[ui] comata ex corithiis e[st] p[er] pulumatis e[st] doriacis
 uideo quoz symete[rum] sunt i[n] nouaz[um] sculpturaz[um] eis
 late subtilitate q[ui] m[at]t[ur] d[icitur] g[en]ib[us] colunaz[um] origies
 p[er] inuentioes supra sunt scripte no[n] alienu[m] mihi

videtur eiusdem rationibus et ornamentis eorum quendam modum
sunt praecepta et quibus principis et originibus inuenta
dicere

In hederificijs in super collocat mansuetudo uariis
uocabulis nota et ea autem uti in notatione
huius in re suauis habet utilitates et robet
in super columnas et posticas et antas ponunt in ceteris
atque in signa et axes sub rectis et in maiora spatia sunt
columnarum summa fastigia culis bene et colantur dicuntur utra
stra et capiti si comoda columnarum et ceteris prominentes
et ad extrema suggeruntur datos supra laterales te
pla deinde in super sub regulari assere ut prominentes
ut parietes proiecturum eorum regant ita una quae res
et locum et genus et ordinem proprium tunc et quibus rebus
et amantur fabri in lapidibus et marmoreis edui
sacrorum hederificationibus artifices dispositiones eorum sapienter
ut sunt imitati per eas in uenientes per secundas puta
uerunt Ideo quod antiqui fabri quodam in loco hederi
ficantes cum una ab interioribus parietibus ad extremas partes
signa prominentia habuissent collocata in signa struerent
et super coronas et fastigia uenustiore specie fabrilibus
operibus ornauerunt tunc proiecturas signorum quantum emin
ebant ad lineam et ad perpendiculari punctum per seuerum
quod species cum in uenusta et uisus esset tabulas uti forma
tas uti nunc sunt triglyphi contra signorum passionem et
fronte fixerunt et eas ceru ceruleo de puerant
ut passionem signorum recte non offenderet uisus in
diuisionem signorum recte triglyphorum dispositionem ut
et genus et apparum habet in dorialis operibus cepit postea
alia in alijs operibus ad perpendiculari triglyphorum cathe
rios prominentes proiecerunt eorum quod proiecturas
sumauerunt Et ex eo uti signorum dispositionibus trigly
phi uti ceteriorum lapideis et marmoreis in uenit

i. clinati sculpturis d. fomat q. mutatio est anterior
 et n. neccio p. subicidia pro clinati collocat. Ergo
 triglyphorum & mutulorum i. doricis opibz ro ex ea imi-
 tatioe i. ueta est no. n. quemadmodum no nulli
 erantel dixerunt fenestraz ymagines esse. Trigly-
 phos ita no pot esse q. i. angulis q. q. tetraetes
 colunaze triglyphi constitunt qbz i. locis omi no
 patit res fenestral fieri dissoluit. n. angulorum
 i. hedificis nature si i. his fenestraz sunt lu-
 mina relecta & q. ubi nunc triglyphi constitunt
 si ibi luminis spatia fuisse uidebunt hysde
 roibz denticulis i. iouial fenestraz occupauisse
 loca uidebunt. Deniq. n. & int denticulos & int
 triglyphos q. sunt i. ualla methphe noiant. O-
 phal n. p. ignoz cubacula & asseru appellat
 uti nri ea caueo lubaria. Itaq. int dual ophal
 & intra signu id methopha est apud eos noianta
 Ita uti at i. doricis triglyphorum & mutulorum est
 i. ueta ro. It i. iouial denticulorum constitutio
 propa i. opibz hi roem & quemadmodum mutuli
 anteriorum proiecture ferunt ymagines sic i. io-
 uial denticulis & proiecturis assu hnt imitati-
 one. Ita q. i. grecis nemo sub mutulo denticu-
 los constituit. No. n. possunt subius canterios a-
 sseres esse. Q. i. sup canterios & repla i. uerita-
 te debet esse collocatu id i. ymaginibz si in
 illa constitutu fuit medosa hebit opul roez &
 q. antiq. no probauerunt neq. i. stuerunt i. fasti-
 gis denticulos fieri h. puras coronas ido q. nec
 canterij nec asseres contra fastigiorum frontes distrib-
 uunt nec possat promine h. ad subicidia prodi-
 nari collocat. itaq. no pot i. ueritate fieri id no
 potuerunt i. ymaginibz fecum posse certa roem

h're omnia n: certa proprietate & aureis nē d' ductis
meribz transduxerūt i opū p' f'ores & ea probane-
runt q' ex p'licationē i disputationibz rōem possūt
h're ueritatis Itaq; ex eis originibz symmetrical &
pro p'ortionē unius cuiusq; g'nis cōstitutas reliquerūt
quorū i g'rossul p'secutus d' iouicis & corinthiis in
stitutionibz sup' dixi Nūc uō dorica rōez summaq;
eas spem breuit ex ponā d' edibz dorical p'or

U IV. cap III

NO nulli antiq' architecti negauerūt dorico
gnē edes sacras opōtore fieri q' mēdole-
dis conueniētes i his symetrie cōficiēbāt Itaq;
negauit arch'usul zē pitheus nō minus hermag-
enes Nā his cōparata h'auisset marmoreis copia
i dorice edis p' f'ores cōmutauit & ex eadē copia
& eā iouicā libo patri fecit h' in nō q' i uenu-
sta est spēs aut g'nis aut forme dignitas h' i ped-
ita est distributio & i comoda i ope triglyphorū
& lacunariorū distributiōe Nāq; necesse est trigli-
phos cōstitui cōtra medios tetrates colūnarū metho-
plataz q' int' triglyphos fiēt eque legas esse q'
alias cōtra q' i angulares colūnas triglyphi i ex-
tremis p'ubz cōstituit & nō cōtra medios tetrat-
es Itā methophe q' proxime angulares triglyphos
fiūt nō exeūt quadrate h' oblongiores triglyphi di-
midia altitudine hec at suie i methophaz logi-
tudinibz sine i e colūnarū cōtractionibz efficiatur
est mēdosū Q' uā pp antiq' uitar mixi sūt i edi-
bz sacris dorice symete rōez Nō at ex positioni-
bz uti ordo postulat quēdamōiūz ap'ceptoribz acce-
pimus uti siq; uolūt his rōibz attēdēt Itā in-
gredi h'eat propōtiones explicatas qbz emēdatas &
sine uicis effice possit edū sacraz dorice morē
p'fectiones frons edis dorice i loco q' colūnetō

Atque dividat si tetrastilos erit i ptes xxvii si e-
 xastilos xxvii ex his pars una erit modulus q pce-
 eribaret dicitur autem moduli constitutio racionibus
 efficiunt omis opis distributiones Crassitudo colunaz
 erit duorum modulorum altitudo cu capitulo ex iiii capit-
 uli crassitudo unius moduli latitudo duorum & moduli
 sexte pti Crassitudo capituli dividat i ptes tres e-
 quibus una plithys cuncinatio fiat altera ethmus cu
 anulis tertia ipotichelio contrahat colune ita uti
 i tno libro d ionias e scriptu E pithly altitudo
 unius moduli cu themia & guttis t themia moduli
 septima gutta longitudo subthemia contra triglyphos
 alta in regula pte sexta moduli p fedat Jt epist-
 ilij latitudo una rindat ypotichelio sume colu-
 ne epistulu collocandi sunt triglyphi cu suis me-
 thopis alti unius dimidiati moduli lati i ftre-
 unius moduli ita divisi ut i angularibus colunij
 & i medijs contra tetrantes medios sint collocati
 & int colunij reliqis binis i medijs pronao & po-
 thico tni ita relaxatis medijs int uallis sin in pe-
 ditionibus additis accedentibus erit ad eoz simulacra
 t triglyphoz altitudo dividat i ptes sex equibus q
 inq pti i medio due dimidie dextra ac sinistra
 designet regula una i medio d former femur q
 pce heros dicit fm ea canalich ad nome caciunt
 i pmat ex ordine eaz dextra ac sinistra Alia fe-
 mina constituat i extremis pti semicanalich i ter-
 uertat t triglyphis ita collocatis methopis q sint
 i t triglyphos eque alte sint q loge Jt in ex-
 tremis angulis semi methopis sint i pssa dimidia
 moduli latitudine Ita n erit ut oia uiaa & m-
 ethopaz & int colunoz & lacunatoz q equales
 divisiones fe erut emedent t triglyphi capta sexta

moduli sunt facien: pte hñs amatiū doricū i ymo alterū i sumo Jtā
sup triglyphoy m
corona ē collocāda matū corona crassa ex dimidia moduli diuidend
iectura dimidie e at sunt i colūna una ad p pediculū triglyph
oy q medias methophas uiaz directiones q put
taz distributioes ita uti gutte sex i longitudine
tres i latitudine patēt reliqua spatia quo latiores
sunt methophe q triglyphi pura reliquāt aut fl
umia scal pat ad ipm q metū corone i adam lineā
q corā diat reliqua oia tūpāna & ime corone quē
admonz supra scriptū i uocia ita p ficiat hec rō i
opibz dyastiliis erat cōstituta q i uō fistilo & monot
glypho opus erit faciendū fros edil si terrastilo erit
diuidat i ptes xviij si exastilos erit diuidat in ptes
xxix ex is pars una erit modulus adque uti sup
scriptū est diuidat Jta sup singula epistilia & me
thopha & triglyphi bini erunt collocandi In angular
uis h amplius quātū dimidiatū est spatū emitti
glyphij id accidit i mediano hñs amatiū doricū
i ymo altū i sumo Jt cū amatiū corona crassa
ex dimidia moduli diuidende at sunt i coronay
ma ad p pediculū cōtra fastigiū triū triglyphoy est
ū methaphaz spaciū distabit q latius mediū i ter
colūniū accedentibz ad edē heat laxamū & ad u
sus simulacra deoy aspectus dignitate colūnas at
stari xx stris oportet q si plane erūt angulos heat
xx designatos sin at ex auabūt sic est faciēda
ita uti q magnū i tuallū stris tā magnis stria
ture paribz lateribz quadratū describat In medio
at quadrato circū centrū collocet & agatur
linea rotūdanoil q qdranoil angulos ingat & qū
erit curuature i f rotūdatioez & quadratā disc
pūone tātū ad formā ex auet Jta doricū col
ūna sin gnīs struature habebit p sectionē d

adirectione eius q̄ media ad augetur uti i vno uolu-
mine d̄ iouical est p̄ scripta ita in his m̄ste-
rat.

Quonia ex tior sp̄el symetriae p̄ corinthio-
re p̄ doricoe p̄ iouicoe est p̄ scripta ne-
ce est p̄ i tiores collay pronai q̄ distributiones
explicare distribuit at̄ lōgitudō edis uti lātudo
sic lōgitudinis dimidiē ptis ipa q̄ cella quarta pte
lōgiore sit q̄ est lātudo cū pariete q̄ pariet ual-
uay hānt collocatiōe reliq̄ res ptes pronai ad
anul parietū procurit q̄ an colunay crassitudinē
h̄re d̄bent et si edes erit lātudine maior q̄ pe-
des xx. due colūne it̄ dual antas it̄ ponāt que di-
fūgāt pteroniatos p̄ pronar spatū It̄ m̄ colū-
na tria q̄ erūt i ē antas p̄ colūnas pluteis mar-
moreis siue ex iustano ope factis m̄ dūdāt ita
uti fores hēant p̄ qual ianera pronae fiāt It̄ si
maior erit altitudo q̄ pedes xl. colūne corra reli-
giones colūnay q̄ m̄ rantas sunt i trorsus collo-
cēt̄ q̄ h̄et altitudinē hēant eque q̄ q̄ sunt infr-
ontē Crassitudines at̄ eay ex tenuēt̄ his rōibz
uti si octaua pte erunt q̄ sunt i fēate h̄e fiāt
x. ptes Si at̄ ix aut x̄ pro rata pte i cōcluso-
n̄ aere si q̄ ex tenuate erit nō discēnet̄ Si at̄
uidebunt̄ graciliores cū ex tioribz hūnt strie xxiii
i his faciende erūt xxviii aut xxxii Itaqz q̄ de-
trahit̄ d̄ corpore scapi striay nūo adiecto ad auge-
bit̄ rōē q̄ minus uidbit̄ p̄ ita exequibit̄ dispiroē
colūnay crassitudo hoc at̄ effiat ea rō q̄ oculis pl-
ura p̄ crebriora signat ingendo maiore usus ar-
cūmōe p̄ uagat̄ Nā q̄ si due colūne eq̄ crasse line-
is circū metiāt̄ eq̄bus una sit nō striata p̄ altera
striata circa strilignū cūa p̄ angulos striay linea

82
cōpora tangant tñ & si colūne eq̄ crasse sunt linee
q̄ arcuatae erūt equales q̄ striaz & strigū arcuatis
maiorē effiaet linee lōgitudine s̄m a' hoc ita uideb-
itur nō est alienū tanguitū loat & i cōdulo spatio p̄
nūliores colūnaz symetrias i ope cōstione cū heam
adutrice striamaz tēpaurā spūit at celle parietū ex
affitudine pro rata pte magnitudinis fieri q̄ dū an
eoz crassitudinibz colūnaz sint equales et si ex trun-
futuū sunt q̄ minutissimis cōmētis struat̄ s̄m at q̄-
drato saxo aut marmore maxie aut modicis pa-
ribzq̄ uidet̄ esse faciē q̄ media cōgita mediū
lapidis cōtinētis firmiorē faciet oīl opibz p̄ fcoem
Itē arcū cōgita & cubilia eminentes ex p̄llionez
raphi cōterā effiaet i aspectū delatione Regionel
at qual debet spectare edes sacre deoz imortal-
iū sic erunt cōstinēde uti si nulla rō i peditur
liberaq̄ hūit potestis odil signūq̄ qd erit i celle co-
llocatū spectet ad uespina celi regione uti q̄ odie-
rit ad ara i molatē aut sacrificia faciētes spectent
ad pte celi orientis & simulacrū q̄ erit i ede sua
uota susipientes cōmēt̄ ede & orientē celū ipaq̄
simulacra uideat̄ exorientia cōueri supplicites & sa-
crificatē q̄ arat oēs deoz necesse esse uideat̄ ad or-
ientē spectare Si at loci nā i & pellant̄ tūc cō-
stende sunt eaz regionū cōstinioel uti q̄ pluri-
ma pl̄ memū & replis eoz cōspiciat̄ Itē si s̄m
flumina edis sacra hēt uti uti egipto arca ni-
lū ad ripas fluminis uidet̄ spectare debe s̄mtr
si arcū uias publicas erunt hēdihā deoz ita cō-
stinuat̄ puti pretore mittet possint respicē & in
cōspectu salutationel face hostior at a eoz pig-
metoz i hēdily hē sunt rōel uti p̄mū cōstinuat̄
quo gñe sint facere future gñā sūt i troma to

h' doricū iouicu attigunt per horū symetē aspiciuntur
 his rōibz uti corona sūma q' supra aut p' apertū sup
 m' i' pōit' eque liberata sit capitulis sūmis colū
 narū q' i' pronao sūnt limus at' hipetri cōstituitur
 sic utiq' altitudo edis apertū ad lacunaria sūnt
 diuidat' i' partes tres semis & ex eis due ptes tūc
 ualuarū altitudine cōstituat' h' at' diuidat' in partes
 xij & ex eis quque & dimidia latitudo lūis fiat
 i' ymo & i' sūmo cōtrahat' Si erit lūmē ab ymo
 ad xvj pedes ante paginē tūa pte xvj pedū ad xx
 v' superior pars lūminis cōtrahat' an paginē quarta
 pte Si apertibz xxvi ad xxv sūma pars cōtrahat'
 an paginē pte viij Reliqua q' altiora erunt ad p' ped
 iculū uidet' oportere collocari i' p' at' ante paginē
 ta cōtrahat' i' sūmo crassitudinis sue xiiij pte sup
 cilij crassitudo quāta at' paginē i' sūma pte er
 it crassitudo amantū faciendū est an paginē pte
 vj proiectura at' quarta est eius crassitudo Scul
 pendū est amantū lesbū cū astragalo supra am
 antū doricū & astragalu lesbū sūma scriptura coro
 na plana cū amano proiectura at' eius erit quā
 ta altitudo supcilij q' supra an paginē i' pōit' dex
 tra ac sinistra proiectura sic faciedē uti crepidi
 nel ex curant & i' ungue ipō amano cōiungat'
 Si at' iouico pnt futura erunt lūmē altū ad
 eūte mōū quēndmōū i' doricis fieri uidet' lati
 tudo cōstituat' ut altitudo diuidat' i' ptes duas &
 dimidia eiusq' ptes unius una lūminis fiat latitudo
 cōtractura uti ut i' doricis crassitudo an paginē al
 titudine lūminis i' frōte xiiij pte amantū huius
 crassitudinis sexta reliqua pars p' amantū diui
 dit' i' ptes xj horū trū prima cōtra fuit cū astraga
 lo secundū uij tūa quicq' ex ea eq' cōtra cum ast

q' erit i' sup alio
 dū est h' p' tūa m
 dūis sup cilij &
 p' dū est amantū

magis circa aurat huiusmodi at ad eundem modum componatur
quoadmodum in doribus prothibz pedibz ancones siue pro
thides uocantur & sculpti dextra ac sinistra ppedeant
ad uni supelii libramtu pte foliu he heant i fronte
assitudine ex ante pagmetis tribz i ymo quarta pte
gratiliore q supiora fores ita copingant uti scapi
cardinales sint ex altitudine luis totus xij pte ita
nos scapos timpana ex duabz pibz heant tnal ptes In
paginibz distributiones ita fient uti diuisis altitudini
bz i ptes qnq due supiori tes i feriori designet
sup mediu medij i paget collocet i reliq ali in su
mo ali i yma copigant Altitudo i pagis fiat timpa
ni tna pte amatu sexta pte i pagis scapoz latitudi
nes i pagis dimidia pte It replude ipage dimi
dia ex sexta pte scapi q sunt an secundu pagmetu
dimidui i pagis constituat Com at ualuare erunt
altitudines ita manebunt i latitudine adiciat am
plius foris latitudo si quadri foris futura est altit
udo adiciat attigues at isde roibz p fiant qbus
dorica pterea cose sub amatu i an pagmetis circ
ndat q ita distribui debent uti an pagmetu pte
matu ex pibz septu heant dual ptes ipaq no hnt
cello strata neq bifora sz ualuata & apertur hnt
i exteriores ptes

Qual roes edui sacre i formationibz opor
teat fieri iouicis corithijs q apibz q ad po
tati attigere ueluti legitimum moribz exposui.
Nunc de miscalis dispoibz quoadmodum i stitu op
orcent dicu locis i quo edui costruet cu hanti
logitudine sex partes una depta reliqua q erit
latitudini det latitudo at diuidat biparto ex q
pl erit i tior cellaz spanis designet q erit pro
xima fronti colunaz dispoit reliquat It latitudo

diuidat in tres decem ex his tunc tres dextra ac
 sinistra cellis minoribus siue ibi alie fature sunt
 det reliq[ue] quantitas medie edi attribuatur. Spatium q[ue]
 erit an cellas in pronao ita colūnis d[icitur] signet[ur] ut an-
 gulares contra antas p[er]tineat ex t[er]minor[um] regione colloc-
 ent[ur] due medie eregione parietū q[ue] int[er] antas
 media ede sunt ita distribuatur a int[er] antas & colūn-
 al p[er]tes p[er] mediu[m] usq[ue] regionib[us] altera edis ponat[ur]
 eq[ue] sint una crassitudine altitudinis p[er] septima alti-
 tudo ita p[er] latitudinis tēpli sūma q[ue] colūna quarta
 p[er] crassitudinis una contrahat[ur] spire ear[um] dimidia a-
 lia p[er] crassitudinis sciant heant spire ear[um] plin-
 ad arcu[m] Altera sue crassitudinis dimidia p[er] totū
 i sup[er] cu[m] appopoli crassū quātū plinthis Capituli al-
 titudo dimidia crassitudinis abaci latitudo quātū una
 crassitudo colūne capituliq[ue] crassitudo diuidat[ur] i p[er]tes
 tres eq[ue] una plinthis q[ue] est i abaco det[ur] altera ech-
 mo tertia ypoma thlio est apopoli. Sup[er] colūnas
 trabes cōpactiles i ponat[ur] ut altitudinis modulis
 his qua magnitudine op[er]is postulabat[ur] en eq[ue] trab-
 es cōpactiles ponat[ur] ut ea heant crassitudinē qua-
 ta sūme colūne erit ypotrachliu[m] & ita sint cō-
 pacte sub laudib[us] & securit[us] ut cōpactura duor[um]
 digitor[um] heant laxatio[ne] Cū n[on] it[er] se tēp[or]e p[er]no-
 spinamtu[m] & p[er] flatu[m] uēti recipiūt cōcrescunt &
 celerit putrescunt. Sup[er] trabes & sup[er] parietes tra-
 iecture mutulor[um] p[er] quarta altitudinis colūne
 proiciat[ur] It[er] i eor[um] frōtib[us] an pagineta figūt[ur] sup[er]q[ue]
 id tipanū fastigij. Aructura seu d[icitur] materia collo-
 cet[ur] sup[er] q[ue] n[on] fastigij colūne cantherij templa
 ita sunt collocanda ut saluadiu recti ab soluti
 ternario rudent sūt at edes rotunde eq[ue] alie
 monopetede sine cella colūnate cōstiterūt

alio propterce dicunt qd sine cella hnt tribunal hnt
ascensu ex suo diametro t erit pnt isup stilobata
colune constituit tamalte qm ab extremis parietibz
diametros stilobataz crasse altitudinis sue co capitulis
e spms dante pnt epistilue altu colune crassitudinis
dimidia pte ophoz e reliq q in sup i ponat uti uti
i quarto volumine d symetris scripsi Si at periplo
ros en edes constitut duo gradus e stilobata ab ymo
constituat d ia celle pnt collocetur cu recessu eius est
ilobata circa pte latitudinis qnta medioqz ualuarz locus
ad aditus reliquat enqz cella tm heat dyametriu pter
parietes e arcuione quam altitudinis coluna sup stil
obata Colune circa cella eisdem symetris q disponat i
medio recti no ita heat uti quata dyametros totius opul
erit futura dimidia altitudo fiat tholi pte flore flol
i tantz ht magnitudine quata haunt i colune capi
tuluz pte pyramide Reliqua uti supra scripta sunt
ea proportionibz atqz symetris facienda uidet It pntbz
alijs constituit edes ex eisdem symetris ordinate e alio
gne dispositiones hntes uti est castoris flaminio i e duos
lucos uti totus It argutus nemori dyane colunis ad
rectis dextra ac sinistra ad uinoros ptonai hoc at gne
pnto fm est uti est castoris id arco athenis e i arce
e i atia sumo paladis minerve atqz no alie h eade
sunt propotiones Celle i longitudinibz duplices sunt
ad altitudines uti reliqua exsona q solent esse in
frontibz ad latera sunt trillata Nonnulli e d tiscani
eis gntbz sumemetes colunaz dispositiones transferunt
i corinthioz e iouicoz opu ordinationes eqbz i local
i prono procurrit an i eisdem eregione celle pnt
u colunas binas collocante effiaut tiscanicoz e pnt
opu couez ronnatione Alij uo remouetes pntes

edificantes ad int. columnia pleromatos spatio sub lati
efficiunt amplu laxamtu cello reliqua at propori bz & sym
etuis hilde obfuatet aliud genus figure nois qz uidetur
plendo ppteru procumisse h at gna pp usu sacrificioru
co nerunt No. n oibz dijs hilde roibz edes sunt fac
de qz alius alia varietate sacroy religionu ht effec
tus.

Omnis ediu sacray roanatioel uti in tradite sut
posui ordines & symetrias eoz pncipiis dest
mxi & quoz dispes sunt figure & qbz discriminibz in
ese sunt dispate quoad potui significare scriptis exp
osui Nunc d aris deoz i mortalium uti apta costructionez
heant ad sacrificioz roez dicu Ave spectet ad oriente
& semp i feriores sunt collocata qz simulacra qz fiunt
i ede & suscipietes diuinitate qz supplicant & sacrif
icant disparibz altitudinibz ad sui cuiusqz dei decore co
ponat Altitudines at eoz sic sunt explicande uti ioui
oibz qz celestibz qz ex cellissime gstituat ueste tre mariq
humiles collocent uti ydonee his i stitutionibz explica
bit i meditationibz areaz d formationes & explicatis edi
u sacray coportionibz i choelibro i sequenti d conuiz opus
redemus distributionibz ex plicationes & explicat lib qua
rtus uictuuz In apit qntus eisd R

Qui amplioribz uoluminis Inpator i geny
cogitationes pceptaqz explicauerunt maxi
mal & egogias adiecerunt suis scriptis auctoritates
Q ui & uel i uis qz qz studiis res patet ut apli
ficationibz auctorital & i his pceptis augetet h id no
est qd ad mony putat & pediu No n d architecto
ura sic scribit uti historia aut poemata historie
p se tenet lectores hnt n nouaz rez uariis ex
pennioes poematoz uo carminu metra & pedes

ac neruorum elegans dispositio & sententiarum inter personas dis-
tinctas usus pronuntiatio prolecedendo sensus legentium pa-
uat sine offensa ad summam scriptorum imitationem. Id autem in ar-
chitecture descriptionibus non potest fieri quod uocabula ex
artibus propria necessitate concepta in consuetum sermonem ob-
iciunt sensibus ob scurritate. Cum enim quod per se non sint
aptæ nec patent eorum in consuetudine nota tum ad preceptum
oritur late uagantes scripture si non contrahatur per pauca
et plucida sententias explicet multitudinemque sermonis
impediente in certis legentium efficiunt cogitationes. Itaque
occultus notiones consiliumque ambigunt operum pronuntias ut
memorie tradantur breuiter exponant. Sic enim ex peditus ea
capere potuerunt mentes non minus cum aduenisse di-
stincta occupationibus ciuitate publicis et priuatis negotiis
paucis iudicium scribendum uti angusto spatio uacuita-
tis enim legentes breuiter capere possent. Et quod pigra-
ore ut eius heretice fuerunt secuti placuit cubicis
rebus precepta in uoluminibus scribere constituerunt quod et ex
uersus eos qui non plus res in una descriptione op-
ortere esse putauerunt. Cubus autem corpus ex lateribus
quali latitudine planitiam per quadratum is est iactus
ut qui in parte iacuit dum est in tactu in motu habili-
tate uti sunt et tessarum quas in aluco ludentes iaciunt
hanc autem similitudinem ex eo supersisse uidetur quod is
nunc uersum uti abus in quod quod sensu in sederit in motu
efficiat ibi memorie stabilitate per quod poete comici et
ponetes echeron comici diuiserunt spacia fabularum ut aptes
cubica res facientes inter capidumque leuant auctorum pron-
untiationes. Cum igitur huiusmodi non sint amariis ob huius-
modi quoque additum iustitiam et ob scurritas multas res esse in
sententias quod facilius ad sensum legentium peruenire poss-
unt breuibus uoluminibus iudicium scribere ita enim ex-
pedita erunt ad intelligendum eorum quod ordinationes

i simili uti nō sunt quentibz separati colligenda s̄ eō
pore uno & i singulis voluminibz generz hnt explicā
tiones Inq. colar duo & quarto volumine edui sac
ay rōes ex posui hoc libro publicorū locorū expedis
dispones p̄mūq. forū uti oporteat constitui dīca qz
i eo q. publicorū & p̄uataz rōes p̄ magistratū gu
bernat. de fori constitutione p̄

GRegia i quadrato amplissimū duplicibz portic
ibz forū constituit crebris qz columnis & lapi
deis aut marmoreis epistulis adōnat & supra ambu
lationes i conignationibz faciunt. Italic nō urbibus
nō eadē est rōe faciendū idō qz maioribz consue
tudo iudicia est gladiatoria munera i foro dari s̄
exui spectacula spatiosiora int̄ columnas distribuunt arc
a qz i portibz argenteis tabernis meniaqz super
ioribz coarctationibz collocet qz ad usū & ad uertig
alia publica erūt recte disposita Magnitudines at
ad copiam hominū opōtet fieri ne p̄mū spatium sit ad
usū aut ne p̄p̄ iopia populi uastū forū uide
atur latitudo aut ita finiat uti longitudo i tres
pres cū diuisa sūt ex his due pres uideatur In
n. erit ob lōga eius formatio & ad spectaculorū
rōez utilis dispositio Colūne superiores quarta pre
minores quā i inferiores sunt constituendae p̄p̄ea qz
oneri ferendo qz sunt i feriora firmitura debent esse
qz superiora Nō minus qz & nascentū opōtet imita
ri nāz ut i arboribz teretibz obiete cupisso p̄mū
eqbz nulla nō crassior est ab radicibz deim cresce
ndo progredit i altitudine nāli contractura p̄ eq
ta nascent ad cacumē Ergo si nā nascentū ita
postulat recte est constitutū & altitudinibz & cra
ssitudinibz superiora i feriorū fieri contractiora bal
ilicorū loca ad uictū foris qz calidissimis p̄nibz opōtet

constitui ut p hyeme sin molestia tepellant se co-
fere i eas negotiatores possint eaz q latitudines ne-
minus q ex ita ne plus ex dimidia longitudine qst
istuat nisi si loci na i pedierit p alit coegerit sy-
metria comutari Sin at locus erit amplior i longi-
tudine chalcidacha p i extremis costumant uti sunt i
ilia agharia t dume basilicaz ta alte q porticus la-
te sunt facide uidet porticus q mediu spatium fut-
ura est ex ita finat. Colune superiores minores q
i inferiores uti sup scriptu est costumant pluten q sunt
i t superiores p i inferiores colunas It quarta pte minus
q superiores colune sunt oportere fieri uidet uti sup
basilice cotignationu abulantes ab negotiatoribz nec qspi-
ciant t pishia ophora corone ex symetrijs colunaz uti
i etio libro diximus explicent No minus sumaz di-
gnitate p uenustate possunt hre coparationes basili-
carz quo oñe colune Julie fauestu collocari cura-
uiq facienda Cuius proportioes p symetrie sic sunt
constitute Mediana testudo i t colunas est toga pedes
C. xx. lata pedes lx. porticus euit circa testudine i
t parietes p colunas lata pedes xx colune altitudi-
nibz ppetuis cu capitulis pedes l. crassitudinibz qñu
hntes post se pastiticae altus pedes xx. late pedes duos
sin crassatu sin q sustinet trabes i qbus i uehnt por-
ticu cotignationes supq eas alie p astance pedu xvij la-
te binu crasse pede q excipiunt It trabes sustinetes ca-
teru p porticu q sunt sumissa i tra testudine tecta
Reliqua spacia int p astancz p colunaz trabes p int
coluna lumbz sunt relecta Colune sunt i latitudie
testudinis cu angularibz dextra sinistra quaterne in
longitudine q est choro proxima cu isde angulari-
bz vii ex altera pte cu angularibz sex Ido q medie-
due i ea pte no sunt potte ne i pediat aspectus

pronai edis angusti q̄ est i medio latē parietis basilice
 collocata spectant mediu forū & edē iouis & tribunal
 q̄ est i ea edē hemieidi scematis minoris cūatura
 formatu eū aut emicli i fronte est i e uallū pedes
 xlvj. In trōsus curuatur pedes xv. uti q̄ apud migrat
 ut staret negotiaret i basilica ne i pedirent sup col
 umas ex t̄z ignis bipedalibz quatuor trabeles sunt circa co
 llocata ea q̄ ab t̄z colūnis q̄ sunt i interiori pte re
 lictū ad antas q̄ apronas procurrit dextraq̄ & sinistra
 hemieidi t̄gūt sup trabeles cōtra capla ex fulminis di
 spōite pulle sunt collocatae alie pedes tres late q̄q̄ u
 sul quatuor sup eas ex duobz ignis bipedalibz trabeles en
 ganeet circa sunt collocatae q̄bz i sup tracta cū capitalis
 colūnarū cōtra cōpora & antas & parietes pronai collo
 cate sustinet unū culmē ppetue basilice. Alterū am
 edio sup pronai edis ita fastigiorū duplex recta nata d
 ispositio ex triseus recta & iūioris alie resrudinis pstat sp
 ecie aenusta & sublati epistiliorū cōnānta & pluteorū
 colūnarū q̄ supiorū distributio opesā d̄ trahit molestias
 aptusq̄ imminit ex magna pte sumaz Ipe uō colūne
 i altitudine ppetua sub trabeles resrudis pducte & mag
 nificētū i p̄se auctoritate opt ad augē uidetur erari
 ū carce curia foro sunt cōiūgēda h̄ ita uti i gratitu
 do s̄ymete eorū foro r̄ndcant Maxime qd̄ curia in p
 mis est facēda ad dignitē municipij sine ciuitatis
 si quadrata erit quātū fuit latitudis dimidia addita
 gstruat altitudo Sin at oblonga fuit lōgitudō & lati
 tudo cōponat & sume cō pōite eius dimidia pars
 sub lacunarū altitudini det̄ p̄tera p̄cōgēdi sunt pa
 rietes medij coronis ex i reshno ope aut albario
 ad dimidiā pte altitudinis q̄ si nō erūt uox ibi
 disputariū elata i altitudine i intellectui nō poter
 it esse audietibz Cū at coronis p̄ancu parte

res erūt uox ab omni mora p̄usq̄ i aera elata
disapabit̄ auribz erit intellecta Cū forū cōstitutū
hūt tū deoz i mortaliū diebz festis ludoz expecta
tiōibz elligendū est locus theatro q̄ saluberrimus uti
i p̄mo libro d̄ salubritatibz i memū collocatiōibz
est scriptū p̄ ludos n̄ cū cōiugibz & liberis p̄cedēt
delictōibz detinet̄ & cōpora p̄ uoluptatē i motu
patētē hūt uenas i qual̄ i sidūt auraz flatus q̄
si a regionibz palustribz aut aliis regionibz inasul ad
uenient nocētē spiritus cōporibz i hident Itā
q̄ si cariosi eliget̄ locus theatro uidebit̄ inasul
q̄a prouidēdū est ne i petus heat a meridie Sol
n̄ cū i plet eius rotunditate aer cōclusus auuat
ura neq̄ hūi potestare agnādi usando q̄seruelat
& inasul adurit ex coq̄q̄ & emittit ecōporibz hu
morel̄ idō maxime uitāde sunt hūi rebz uicio
se regiones & ellegēde salubres fundamētōz aut
si i motibz hūt faciliōr erit rō h̄ si necessitas coe
gerit i plano aut i palusti loco ea cōstitui solid
anoēs substructionē q̄ ita erūt faciēde quēad m
ōūz d̄ fundamētōibz edūi sacraz i t̄mo libro est se
riptū In sup fundamēta lapideis & marmoreis
copul gradatōē ab substructionē fieri debet p̄actio
nē ad altitudines theatroz pro rata p̄te faciē
de uidet̄ neq̄ altiores q̄ quātā p̄actiōis sit
latitudo Si n̄ ex celsiores hūi repellēt & ei
aent esupiore p̄te uocē nec patiēt̄ i sedibz
suis q̄ sup p̄actiōē aboz cūl certa significati
ōē ad aures p̄uenire & ad sumaz ita ē gi
bernādū uti linea cū ad unū gradū & ad s
ūmū ex tēta hūt oīa cōiugā gradū angulōsq̄
tāgūt ita uox nō i p̄dēt additū cō plures
& spatioz q̄ disponē nec cōiugā i ferioribz sup

iores. Sed ex oibz locis p petuos & directos i usuris
faciendos uti cu populus dimittat & spectaculis ne
copmat hz hent ex oibz locis exitus separatos sine
i peditione. Et diligenter est aduertendu ne sit locus
surdus hz ut i eo uox q clarissime uagari possit
h uo ita fieri potit si locus ellectus fuit ubi no
i pediat resonantia vox aut ut spiritus Auenſae-
ris & actu sensibilis auditu ea mouet circulez
reducantibz i finitis uti si iſtante aqua lapide im-
ulſo naſcant i numerabiles undaz circuli creſcentes a-
cent q latissime poſſint & uagantes niſi i anguſta
loca impelaueit aut aliqua offeſſio q no patitur
designatioes eaz undaz ad exitus puenit. Itaqz cu
impellent offeſſionibz pme reducantes i ſequenti di-
ſturbat designatioes. Et adẽ roe uox ita ad arcu-
nu efficit motioes si iniqua circuli planitie i lati-
tudine mouet vox & i latitudine pro gredit &
altitudine gradati ſcandit. Itẽ ut iniqua undaru
designatioibz ita i uoce cu offeſſio nulla pma un-
da i epellauerit no diſturbant ſedam nec i ſeqn-
tes hz omes ſine reſonantia p ueniunt ad ymox &
ad ſumox aures. Ergo ueteres architecti ne ue-
ſigia preſeanti i dagatioibz uocal ſcandentes theat-
roz p fecerunt gradatioes & qſierunt p canonicam
mathẽ aticor & muſicam roez ut qcuqz uox eſſet
i ſcena clarior & ſuanior ad ſpectatoz p ueni-
ret aures uti n. organa i eneis laminis aut
cerneſſ. hanc ſic ad codaz ſonitu claritate pſic-
unt. ſic theatroz p armonice ad augenda uoce
ronatioes ab antiqſ ſunt coſtitute. Armonia
aut eſt muſica litteratura obſcura & diſſualis
maxime qd qbz pce tre no ſunt note qua
ſi uolumus explicare neceſſe eſt a qal ubi ſati

q̄ nō nulle eorū latinas nō hnt appellatiōes Itaq̄ ut
ponero q̄ aptissime ex aristoxeni scripturis int̄pretabor
q̄ eius diagrapha sub scribā finitiones q̄ sonitū as
ignabo ut q̄ diligentius attenderit facilius p̄cipere possit
vox. n. mutatiōibz cū flectit alias fiet acuta alias gra
uis duobz q̄ mōis mouet eorū unus effectus h̄t gra
uiates alter distantes cōtinuata uox neq̄ i finitionibz cōsi
stet neq̄ i loco ulo effiat finitiones nō apparetet i e
ualli aut media p̄tētia uti f̄mone cū dicimus sol lux
flos uox Nūc. n. nec n̄ i capite nec ubi desinit intel
ligitur h̄ q̄ ex acuta f̄ta est grauis ex graui acuta ap
pet auribz p̄ distantia aut ecōūso Itaq̄ cū flectit in
mutatiōe uox statuit se i alicuius sonitus finitiōe dem
i altius & id ultro citro crebro faciendo cōstat appet
sensibz uti in cātatiōibz cū flectetet uoce uarietate fa
ciunt modulatiōes Itaq̄ i eualis ea cū uer fat & un i
uallū ferit & ubi desijt apparet i sonoz patētibz finit
ionibz mediana aut p̄tētia i eualis obscurat q̄nā uō
sunt modulationū tria p̄mā qd̄ q̄ci nōiant armonia sc
din roma ternū cathoto est aut armonie modula
tio ab arte cōcepta & ea re cautio eius maxie graue
& egōgia h̄t auctoritate Chroma subtili solertia ac
crebritate modulorū suauē h̄t delectatiōez diatō uō
q̄ nat̄ est facilius i eualloz distantia i his tribz q̄nibz
dissimiles sunt tetracōdoz dispoītiōes q̄ armonie tet
racōdoz it̄honos & dieles h̄t binas dieles aut est to
ni pars quarta ita i hemitonio due dieles sunt col
locatē Chromati due hemitonio i ordine sunt cōposita
tūū triū hemitonū est i eualū diatoni duo sunt cō
tinuati tēnū hemitonū facit tetracōdi magnitudine
Ita i tribz q̄nibz tetracōda ex duobz tonis & hemito
nia sunt p̄ equa h̄ ipa cū sepat̄ unus cuiusq̄
q̄nibz cōsiderant̄ dissimile h̄nt i eualloz des

designatione Igitur intervallo tenor & hemitonior & re-
 ma cōdaz i uoce diuisit nā finitqz iminatioes eoz m-
 ensuris i tualloz quantitate modisqz certis distantibz
 gstant qualitates qbz & artifices p organa fabricat-
 ex nā cōstituit utendo copant ad cōcentus cōuenie-
 tes eoz pfectos Sonitusqz pce pcegi dicūt i uno
 qz gne sunt x & viii qbz viii sunt i tribz gribz p-
 petui & stantes reliqz x cū cōmunit modulant sunt
 uagantes stantes aut sunt q i t mobilis sunt i t pot-
 ti cōmunit tetraçodi quicquid & eozum discrimimibz suis
 finibz sunt p manetes appellant aut hic prestambane-
 monos hipate hipatō hipatemelō mesenere syneme-
 ne methexypholeu Mobiles at sunt q i tetraçodo int-
 i motos dispositi in gribz & local loca mutant vocabula aut
 hnt hec parhipate hipathelica nospbalō parhipatemelō
 licariol melō tris cretmemitadedie zengmenos parade par-
 anethedie zengmeni tritehipholeo panete hipholeo Et aut
 qua mouet recipiat nirtus alias i tuallo n & distantialhnt
 crescetel itaqz parhipate q i armonia distat ab hipate he-
 mitoniū i etona tñmutata hnt hemitonū q licariol i ar-
 monia distat ab hipate distat hemitonū i etona tñmutata pro-
 greditur duo hemitonia i dyatono distat ab hipate in he-
 mitonia ita x sonitus pp tñlatioes i gribz efficiunt trip-
 lico modulatioes uarietate tetraçodi aut sunt qnqz p m-
 u gualitū q pce dicit hipetō sedum medianū q appe-
 llat melō tertū quictū qd si hemmeno dicit Quā-
 tū disinctū qd die egmenon noiat qmū qd est accit-
 istimū pce hipholeo dicit cōcentus quos nā hōis mod-
 ulari pot pceqz symphonie dicūt sunt sex dyatessero
 diapente dyapason & dis dyatessero & dis dyapente & dis
 dyapason itaqz & mīa noia accipunt qd cū uox cōst-
 iterit i una tenor finioe ab eque se flectens mu-
 taunt & puenit i quarta tñatione appellatur dyatessero

i quita dyapete i sextu dyapason i octava est dimidia
dyapaso q dyatesere i nona a dimidia dyapaso dyap
ento i xij^{ta} di dyapaso no n i e duo i t^{ra}alla cu oer
daru sonitus aut uocis cantus fuit hui^{us} nec i ita
aut i sextu aut septu consonantie possunt heri si uti
sup scriptu est dyatesere dyapente ex ordine addis
dyapason q uenietur ex na uocis q gruēt^{ur} iut fini
tiones a ei consetus procreant ex quatuor sonituum q
pote ptegi dicunt iia ex his i dagnitibz mathematicis
roibz fiat uala q eren pro roe magnitudinis teatri
eaqz ita fabricet^{ur} ut cu tngat sonitu facere po
ssint i t se dyatesere dyapente ex ordine ad di dy
apaso p osten i e sedes theatri gstitutus celli roe musi
ca ibi collocet^{ur} ita uti nullu pte tngant aren qu
od heant locu uacuu q ab sumo capite spatii pon
atqz i ala q heant i pte q spectat ad arena suppo
tos cuneos ne minus altos semipede designationes
at eoz qbz i local c^{on}stina^{nt} sic explicent si no er
it ampla magnitudine theatri media altitudinis m^u
ala regio designet^{ur} i ea xii^{ta} celle xii^{ta} equalibz int
uallu distantet qformice^{nt} uti en echo q sup sonitu
sunt ad nete hysp^{er}bolon sonaria i cellis q sunt in
cornibz extremis utraqz pte pma collocet^{ur} loda ab ex
tremis dyatesere ad nete synhematenu ita dyatesere
ad nete ad pamele quarta ad nete synheme quinta d
yatesere ad mele sexta dyatesere ad hysp^{er}meteso
i medio unu dyatesere ad hyp^{er}bathe hipato i m^u h^u
ronnatioe uox ascena uti ab cetro profuse accu^{ng}
ent tactuqz ferient singulor ualoz causa exatant
aucta claritate ex c^{on}centu c^{on}ueniente libi c^{on}sona
na qm aut amplior erit magnitudo theatri tuc al
tutudo diuidat^{ur} i ptes uis^{as} uti tres efficiant^{ur} re
giones cellaz m^u s^ule designate una armonie

Altera cromatis tria dyatoni & ab imo q̄ erit
 prima ea ex armonie theatro. sup̄ scriptū est In me-
 diana aut̄ prima i extremis cornibz ad cromatice h̄is
 p̄boleū h̄m̄a sonitū ponat̄ i secundis ab h̄is dyatessē-
 rō ad cromatice. d̄is egēmi m̄cul dyatessēro ad
 cromatice si hemēmi quartis dyatessēro ad crom-
 atice mesō quintis dyatessēro ad cromatice hypatō &
 extis ad p̄ amesē q̄ & i cromatice hypboleō dyap-
 ente & ad cromatice mesō dyatessēro heant q̄son-
 ane cōiūtate i medio nihil est collocandū idō q̄ so-
 nitū alla alia qualitat̄ i cromatica ḡnē s̄ymphonia
 sonāta pot̄ h̄re In summa uō diuisione & regione ce-
 llarū i cornibz primis ad dyatonō hypboleū fabricata ua-
 la sonitū ponat̄ i secundis dyatessēro ad dyatonō triis
 dyatessēro ad dyatonō s̄yhemēnō quartis dyatessē-
 rō ad dyatonō mesō quintis dyatessēro ad dyapto-
 nū hypatō dyapente h̄t s̄yphona & cōiūtates h̄at
 si q̄ uoluit ad p̄ s̄m̄ facile & ducere adiūnt in
 extremo libro diagramma musica rōe d̄ signatū
 q̄ aristoxenus magno uigore & i dulcia ḡnati diuis
 medulatonibz cōstituit reliq̄ d̄ quosq̄ rōanationibz h̄is
 antecedit ad nās uocis & audientū delatūet facilius
 uoluit theatrou effice p̄ s̄ciōet dicit aliq̄ forte m-
 ulta theatra q̄ annis romē fca esse neq̄ ulla rōez
 harū rōez i h̄is fuisse Sed erant i eo q̄ oia publi-
 ca lignea theat̄ tribulationes h̄nt q̄plures quas nec
 esse est sonare hic nō licet adiūtō & abatha-
 redis q̄ supiore rōno cū uolūt canē ad adiūt se ad
 s̄renatualuat & ita recipiūt ab eoz auxilio q̄sonā-
 tia uocis Cū at̄ ex solidis rebz theatra cōstituit̄
 i extracura cōm̄u lapide marmore q̄ sonare nō
 possunt tūc ex h̄is hac rōez sunt explicande &
 in aut̄ q̄rit̄ i quo theatro ea sint fca romē

non possumus ostender. h. i. in alio regionem & i. pluribus
centibus pax & q. auctore h. omnis luna minimum q. de
to theatro corinthiorum ea aenea Roma d. portavit & de
manibus ad eam lunc dedicavit Multi & solertes archi
tecti q. i. opibus i. magnis theatra struerunt pp. i. opia fieri
libz dolus in sonantibus electis huc romanorum spolis p. fece
runt utilissimos effectus Ipse aut theatra q. formatio sic
est facienda uti q. magna futura est p. nentis centro
medio collocato arcu agat linea retundant In ea q. quat
nor scribat trigona p. lateribus i. tuallis extrema lin
ea arcuationis t. agat q. b. i. mixu signorum celestium astrolo
gi ex musica convenientia astroz rocinat Ex his trigonis
cuius latus fuit proximum scene ea regione q. p. cedat
curvatura arcuationis ibi finiat scene frontis p. at co lo
co p. etra parallelos linea ducant q. disungat proscenij
pulpitum & h. ches. regione ita latus finit pulpi
tu q. p. q. om. nes artifices i. scena dat opa i. orb
estra aut scenatoz sunt sedibz loca d. signata & eul
pulpi latitudo sit ne plus pedu. v. un. q. i. orchestra se
derit spectare gestus omes spectaculorum i. theatro ita
diuidat uti anguli trigonorum q. curant circa curvatura
arcuationis dirigat ascensus scalisq. int. cuneos ad p. ma
panctos sup. aut alterius cuneis supiores cunei m.
edij dirigant hi aut q. sunt i. ymo & dirigunt scalar
ia erunt n. v. Reliq. q. q. scene designabunt q. p. o
noez & unus medius q. tra se ualual regias h. re de
bet & q. e. dextra sinistra hospitalioz designabunt q.
p. o. noez extremi duo spectabunt itinera blunaz grad
us spectaculorum ubi sub sellia q. p. o. n. gradus ne min
us alti sint palmo pede & digito lex latitudine ear
ne plus pede duo scenis ne minus pede duo q. sit
uat t. etu porticusq. futurum est i. summa gradatio
e. cu scene altitudine librati p. spiciat to q. vox re

scens cōstit ad sumas gradationes & rectū pueniet. Nam si
 nouit equale quo minus sunt alii uox pueniet ad eā alt
 itudine qua pueniet pmo archestra int gradus ymos
 q̄ dyametro hant eul sexta pars sumat & i cornibz nōy
 addit eul mensure ppendiculū intiores sedet p adā
 t & q̄ p̄sio sunt ibi cōstituit inuēru supalia Ita n. la
 tis altitudine habebūt eoz forationes Sēna lōgimdo
 ad orthestre dyametro duplex fieri debet pedij altitudo
 ad librāntū pulpiti cū corona & lili duodecimā orche
 stre dyametrū sup podium colūne cū capitulis & spirul al
 te quarta pte eulde dyametrū & p̄silia & ornātia eaz
 colūnarū altitudinis qm pte pluteū t sup cū unda & co
 rona i ferioris plutei dimidia pte. Sup id pluteū co
 lūne quarta pte minore altitudine sint q̄ i feriores Ep
 istilū & p̄ ornātia eaz colūnarū qm pte. Itē si tertia
 epistenos futura erit mediani plutei sumūz sit dimidia p
 te colūne sume media pte colūne sume medianarū m
 inus alte sint quarta pte epistilia cū cornis eaz colū
 narū. Itē heant altitudinis qm pte. Nec tñ i omibz
 theatris symetrie ad om̄s rōes & effectus possūt rñde
 re h̄ oportere architectū adiūuere qbz proportioibz
 necesse sit seq symetria & qbz ad loca ad nāz aut m
 agnitudine op̄is p̄rari. Sunt n. res qual e i pulillo
 i magno teatro necesse est eadē magnitudine h̄ p̄
 usūz uti gradus diacrimata pluteos itinera ascensusp
 utpita tribunalia & si qua alia int arunt ex qbz ne
 cessitas cogit dicerere ab symetria ne tpediat usul
 nō minus liqua exiguitas copiarū id marmoris mat
 re reliquarūq̄ rez q̄ parant i ope defferūt pauloz
 demere aut adicere dū id ne nimū i probe sit h̄
 cū sensu nouit alienū h̄ aut erit si architectus erit
 usu patit p̄terea iogenio mobili solertiaq̄ nō sunt ui
 duatū. Itē aut scēne suas bnt rōes explicatas uti uti

medie ualue ornatus heant aule regie dextra ac
sinistra hospitalia scdm aut spatia ad ornatus copata
q loca p̄ci p̄actul dicit ab eo q machine sunt i his
locis usantes trigones hntes i singuli tres spes orn
atōesq̄ cū aut fabulaz mutatiōes sunt future seu
deoz aduētus cū iouitibz repetitis ea usent mut
tēt qz spem ornatiōis i fōtes scdm ea loca usure
sunt p̄curretes qz efficiūt una atero altera appē ad
dūis i scena Genera sunt senarū tria unū quod
dicit tragicū alterū comicū t̄rtiū satyricū hezāt
ornatus sunt m̄ se dissimili disp̄qz rōe qz tragice
d̄ format colūis & fastigijs & signis reliqzqz regali
rely. Comice aut̄ hēdificiōz puatoz & memanoz
hēnt spem p̄fēcūisqz fenestis dispōites mutatiōe co
mūz hēdificiōz rōibz Satirice uō ornāt arboribz sp
elūis mōtibz reliqzqz ap̄estibz rebus m̄teopeodi spem
d̄ formati In p̄coz theatris nō oīa his dē rōibz sūt
facienda qz p̄mū i una circinatiōe ut i latine trigo
noz quatuor i eo quadratoz triū angulis circinatiōis
lūmā t̄gūt & cūis quadrati latul est p̄x scene p̄
idūqz circunatū circinatiōis ea regione designat̄ fini
tō pro scenij & ab ea regione ad extremā circinatiōis
circunatū parallelos lūmā describit̄ & q̄ sēnt circin
atiōis lineas dextra ac sinistra i cornibz eniciaa cē
tra signāt̄ & arcuato collocato i dext̄ ab i ē uallo sin
istro circū agat̄ circunatio ad pro scenij dextra p̄tē
ita triū centis hac descriptiōe ampliora hnt Jē cē
tro collocato i sinistro cornu ab i ē uallo dextro circ
ū agat̄ ad pro scenij dextra p̄tē orchestra p̄ci & sce
nā recessione minoreqz latitudine pulpitu quod
lōgiō appellāt ideo qz eos tragici & comici auctor
es i scena p̄ agūt reliqz aut̄ artifices suos p̄ orche
stra p̄stāt actiōes Itaqz ex eo scenici & chimelici

per se separati nascuntur. Et ut si leui altitudo non minus
 debet esse, potius et non plus xij gradum aequali scilicet ut
 omnes et sedes et quadratores angulos dirigunt ad prima
 principia et aperturas. Et eas ita medie dirigunt et
 ut si quidam quicquid aliter tunc semper amplificabitur
 Cuius hanc cum summa cura solertiaque explicata sunt
 ut et diligenter est aduertendum ut si effectus loci
 in qua leuiter aperitur se uox neque repulsa residens in
 certis autem refferat. Significationes sunt autem non nulli
 loci aditus et producentes uocis motus uel dissonantes qui pro
 diunt et aditus qui aperit eos noiant pericotes et res
 onantes qui dicuntur latibecotes consonantes qui qui appellant
 sinecotes dissonantes sunt in quibus uox prima cum e ellata
 et altitudine offensa superioribus solidis corporibus repulsa
 qui residens in uno aprimit et sequitur uocis elationem Cir
 ca sonantes autem in quibus circa uagando coacta exoluent
 in medio lineae extremis casibus sonas ibi extinguit in cer
 ta ubi significatio Resonantes in quibus cum in solidota
 ceti per cussa resiliat ymagines ex primo nouissimos
 casus duplices faciunt auditu. Et consonantes sunt in
 quibus ab ymis auxiliata cum in cremeto scilicet egrediat
 ad aures dista ubi claritate Ita si in locorum elec
 tione sunt diligenter aduersio emendat erit prudentia
 ad utilitatem in theatro uocis effectus. Formae autem
 descriptiones in se discriminibus his erunt notate Ita
 qui ex quadratis designat quorum hinc usus latine ra
 ribus lateribus trigonorum Ita his per scriptis qui uolunt
 uti emendat efficiet theatro per fauces post scena po
 ticus sunt qui inuade uti cum imbres repenni ludas
 in ipellauerit hinc et per qui se recipia ex theatro cor
 agiaque laxametu habeat ad comparadu uti sunt por
 ticus poperiane et qui arbenis porticus aumeniti pat
 ris qui liberi sinu Et exeuntibus theatro sinistra oden

[illegible]

scriptus volumine superior explicet. Media non spatiaque
 erant sub duobus inter punctis ad ornata uiridibus uidentur
 quod hipetere ambulationes habent magna salubritate. Et primum
 a uulore quod ex uiridibus subtilis ex tenuitate aer per motum
 omne corporis in fluens per limas spiritus et ita auferens ex ac-
 cibus humore crassum aere tenuem et acuta spiritum reliquit per
 terea cum corpus motibus in ambulatione tales humores ex
 membris aer exagendo imminuit plenitatem extenuatque dis-
 cipando quod plus est quam corpus potest sustinere hoc autem ita
 esse ex eo licet uideretur quod sub tectis cum sint aquarum
 fontes autem et sub terra palustris habundantia ex his nullus
 surgit humor nebulosus. Sed in apertis hipetris quod locis
 cum sol orientis uapore tangit mundum ex humidis et habun-
 dantius exatit humores et ex plebitos in altitudine tollit
 et ita si ita uidetur uti in hipetris locis ab aere humi-
 ores ex corporibus exagant molestiores quemadmodum ext-
 ra per nebulas uidetur non puto dubium esse quam amplissimas
 et ornatissimas sub duobus hipetris collocari oporteat in cuius-
 tibus ambulationes et autem uti sunt semper sicce et non luct-
 ose sic erit faciendum fodiat et exmaniat quod altissime de-
 extra utque sinistra struuntur cloacae fiant itaque etque pueris
 quod ad ambulationes spectant tubuli struantur in clinati salig-
 io in cloacas his per feces compleantur ea loca carbonibus deinde in-
 sup sabulone he ambulationes struantur et equent uia per car-
 bonum raritate nate et tubulorum in cloacas in structiones excip-
 ient aquarum habundantia et ita sine humore per feces sunt
 ambulationes. Per terea in his operibus thesauri sunt ciuitatibus
 in necessariis rebus amoribus ostium in relationibus eius reli-
 quod omnes faciliores sunt apparatus quam lignorum. Sed non faci-
 le in in paruit fenestra publice paratque expeditius operantur
 et si desit aeris in re. seu lignis descendit aqua fossur-
 is putres et a celo repetuntur tempestatibus ex uentis ex-
 apuit. De lignatione quod maxime necessaria est ad abu-

conditū difficilis & molesta est apparatus q. & tarde gpo-
tat & plus olunt. In huiusmodi temporibus tunc he amb-
ulantes apert & mesare tributum signat caput & sign-
at. Ita dual eggerat hypetra ambulantes pstant. Una
i pace salubritatis alia i bello salutis ergo his rōibz ab-
ulatioe explicatioes nō solū post scenā theatrī h. & omz
deoz teplis effecte magnas ciuitatibz pstatere poterat
utilitas. de balneis

Quoniam hec nobis satis uidet esse exposita nūc
sequit balneaz dispositione demonstrationes prim-
ū intelligendus est locus q. callidissimus. i. ausus a septe-
trione aglone ipa aut caldaria tepedariūq. lūmē ha-
beant ab accidente hiberno. Si aut nā loci i pēdier-
it utiq. amēridie q. maxime tepit. lauadi amēridiā
ad uespū est constitutū p. ite est aditendu an caldar-
ia muliebria & uirilia conueta p. i. eisdē regionibz sit
collocata. Sic n. efficit uti i uasaria hypocaustis co-
uisit eoz utiq. Aenta sup hypocausti tria sunt
componenda unū caldarū. Alterū tepidarū t. etuū fr-
igidarū p. ita collenda ut ex tepidario caldarū qu-
ātū aq. calide exierit i fluat. t. frigidario intepida-
rū ad eundē mōz testudinesq. alueoloz ex eoz ipo-
causi calefaciet. Suspendere caldarū ita sunt
faciende ut p. mū sexgpedalibz regulis solū sterneret
i dinatū ad hypocausti uti pili cō mittat nō possint
intre resistere h. rursus redent ad plurimā ipa p. se
ita flama facilius p. uagabit sub suspensione sup q.
latculis balalibz pile struat. an dispoite uti bipedales
regule possint esse sup collocare. Alitudines aut
pile hēant pedes duos eaq. struat argilla cū capillo
sub acta sup q. collocet regule bipedales q. sustine-
ant pauimentū. T. conuerones uō si ex structura fac-
ie hūnt erūt nūiores. Si aut conguanos hūnt

figlū opul subiaat. Et ad hoc erit ita faciunda re-
 gule ferre aut arat fiant h q uamif foreil ad co
 aguanōz suspendat q creberimil ea q regule sine
 arat ita disponat uti regule sine sine marginibz sedē
 i duabz i uehi q possint q ita tote cōcamerōnes in-
 ferō nitetel sint p fce eay q ameray lupiora coagm
 ta argilla cū capillo lubacta limat. Interior aut pars
 q ad parietem spectat pōm tectū cū calce trulicentur
 dein ope albario sine rectorio polliat. eay camera i ald-
 aris si duplices fce fiunt meliorē habebūt ulū. N-
 a. n. auapore humor corūpe potit matā cōtiguatōis
 h mē dual camerat ugnat. Magnitudines aut bal-
 neorū uidet fieri pro copia hēay. Sunt aut cōpoi-
 te quāta logitudo fiūt ita dempta latitudo sit pter
 scōla labri & aluci labrū utiqz subline faciūda uid-
 et ne stātes arcū suis umbril obscurēt lumē. S-
 celis aut libroz ita fieri opōtet spatiosas uti cū p-
 orel occupauerit loca arcū spectātes reliq recte stare
 possunt. Aluci aut latitudo parietē & plateū ne
 morus sit pedes scēnos ut gradus i ferior inde auct
 erat ut puluimul duos pedes laconiū sudatiōes q
 sunt q uigēde tepidario eay q late fiunt ita gl-
 itudine hēant ad unā curuaturā hemispiū mediū q
 lumē i hemispio reliquat ex eo q clipeū eneū aut
 heris pendent p ciuis reductiones & demissiones p
 haet sudatiōes tepatura ipmā ad arcū fieri opō-
 tere uidet ut equatr a medio flame uaporibz
 ut p curuature rotundationes p uagetur. 7
 palestraz gstratio. De

Nunc mihi uidet tam & si nō sint ital-
 ice cōsuetudinil palestraz hēdificatiōes
 edite in ex plicat & quēadmodū apud grecos isti-
 tuat monstrat. Cōstituat aut miribz portuabz exedre

spatiose hñtel sedes inq̃ p̃hi rectores reliq̃ q̃ stud
ys delectentur sedentes disputare possint In palestris
peristilia quadrata sine ob lōa ut sunt facienda utra-
uorū studiōz habeant ambulatiōes arcuatiōē q̃ p̃ci no-
cant diaula ex q̃bz tres p̃ticius simplices disponat q̃
uaria q̃ ad medianas regiones est cōtula duplex uti
cū tēpestates tentose sint nō possint asp̃ge i tiorē p̃te
p̃uenire In duplici aut porticu collocent hec mēb-
ra ephebeū i medio hec aut est exadra amplissima q̃
sedibz tñā p̃te longior sit q̃ lata sub dextro conicē
dein proxime conisteriū a conisterio i usura porticus
frigida lauatō quā p̃ci litro uocant ad sinistra ephe-
bei dñe othelū proxime aut ale othelū frigidari-
ū ab eo q̃ intus i propitiū i usura porticus proxima
aut introitus eregiōne frigidarij collocat q̃ camerata
sudatio longitudine duplex q̃ latitudo q̃ hēant i usu-
ris ex una p̃te laconicu ad eodē mōū uti q̃ sup script-
ū est cōpositū ex ad dñs laconia calida lauatōz In pa-
lestria p̃stilia q̃madmōū sup scriptū est ut debent esse
p̃ fñ distributa Exi aut disponat porticus tres u-
na ex p̃stilio exētibz due dextera atq̃ sinistra stadia-
te Ex q̃bz una q̃ spectauerit ad septentrionē p̃hi
aat duplex amplissima latitudine alia simplex ita
fñ ut in p̃tibz q̃ hñnt arcu parietes q̃ q̃ erit ad
colūnas margines hñnt uti semitas nō minus pedā
denū mediū q̃ ex canatū uti gradus sunt i descēsu
marginibz sexq̃pedē ad planiciē q̃ ad planiciē sit
nō minus pedes xij ita q̃ uestiti ambulauerint ac-
cū marginibz nō impediet ab autē se ex cōtibz hec
aut porticus xistol apud p̃cos uocant q̃ athlete p̃-
hiberna tēpora i tectis studijs exēcet faciēda aut ex
asta sic uidet uti sint int duas p̃ticius silue aut
plata nō esset i his p̃ficiant int arbores abulatiōes

Ibiq; ex ope signis stationes proximæ aut xistū & dupl
ice porticu designet hypocauste abulationes qual; pā pathomi
dal nri xista appellat. In qual; p hyeme exussio sereno
cello athlete procedentes exerēt post xistū aut stadiū
ita signatū ut possint hominū copie cū laxamento athletas
certantes spectare. . . de pōtū opōunitate

De i membz necessaria uidebat esse ut apte
disponat p scripti si d opōunitate aut pōtū nō
est ptemittendū h; qbz rōib; tueret naues i his ab rep
essantib; explicandū hi aut nālū si sint bñ pōiti hantq;
acotteria sine promutaria procurētia ex qbz i nōsul cur
uature sine uersare ex loca nā fiunt gformate maxi
mal utilitates uidet hre arcū n. pōncul si uenalia
sunt faciēda sine ex pōncib; additis emporia turesq; ex
utraq; pte collocāde ex qbz catenis madua p machinal
possint. Si aut nō nālū locū neq; idoneū ad tuēda
ab repessantib; naues habuerimus ita uidet esse faciendū
ū uti si nullū flumē i his locis in pediera sederit ex
una pte stano tūc ex altera pte structuris sine aggerib;
expediant pro pssul & ua fōmāde pōtū cōclusiones he
aut structure q i aqua sunt fatore uidet sic esse fa
ciēde uti pōtēt puluī a regionib; q sunt acutis gtonu
ate ad promutaria minere. his q miscent uti i mot
ario duo ad unū respōdeat. Dein tūc i eo loco qui
deficiet erit arte stipitib; robustis & catenis i cluse i
aqua dimittēde destināde q; firmit; dein i tērea extr
assili in ferior p; sub aqua exeqnda & cēntis ex mōt
ario materia mixta quēadmodū sup scriptū est. ibi
cōgerendū deniq; cōpleat structure spanū q; fuit i tē
archas hoc aut minus nālū hnt ea loco q sup scrip
tū sunt. Sin aut pp fluctus aut ipetus apti pel
lagi destine archas nō poterūt cōonere tē ab ipa
tra sine crepidine puluī q; firmissime structurat

13
si qz pulcrum ex equa struat planicia minus qz dimidie
partis reliquum qz est proxime litus proclinator latius habeant
dein ad ipsam aqua & litora puluino arcus sexagiped
del margines struat eglibres ex planicia qz est sup scri
pta tunc proclinator ea i pleat harena i exequit cu
margine & planicia puluina dein i sup ea exequit p
lla qz magna costructa sunt ibi struat ea qz cu erit ex
tructa reliquat ne minus dicat menses ut succedat
ut aut succidat margo qz sustinet harena ita harena
fluctibus subtrata efficit i mare pile papuanorum hac
rac quoniam opus fuit i aqua poterit esse progre
ssus In qbz aut locis puluini no nocet his ratijs erit
facile uti arte duplices relatis tabulis & chateis col
ligato i eo loco qz finitus erit ostendat & me destinata
eti meronibus exulna palust' fuit calcet cu ita bñ colu
tu & qz desissime fuit tunc choelut ratis nimpans coll
ocatus locus qz ea septione finitus fuit exinamiat succet
qz & ibi mē septioel fudamta fodiat iitrenā erit
usqz ad solidū crassiora qz qz murus sup sumus erit
Exinamiat succetqz & tunc structura ex cemis calce
& harena copleat. Sin aut molis locus fuit pulu
ustilatis alueis aut elongines cofigat & carbonibus pple
at qz admodum i theatroy & muri fundationibz est scri
ptu dein tunc quadrato saxo murus ducat iucturibz qz
logissimis uti maxie medilapides coaginis contineat tunc
qz locus erit i e muru rude ror sine structura pple
at ita erit uti possit aris in sup hedificari his pfeis
naualioz erit ea rō ut costructat spectantia maxie
ad septentrione. Nā meridiane regiones pp estu carie
tinea torredones reliqz bestiar nocentū gna preant
alendo qz cofigat ea qz hedificia minime sunt mare
riada pp in cedia d magnitudinibz aut finitio nulla
debet esse hz facienda ad maximū nauū mōiz uti

et si maiores naues subducte sunt heant cu laxa
tato ibi collocandez Que necessaria ad utilitate in
civitatz publicor locor succurre in poterit qmari
euz qstuat et p fiat iboc uolunt scripsi puator
aut hedificor utilitates et eoz symetrias i sequenti uol
untie rocinabor. Expliat lib qntos uictrarij Incipit
sectus R²^m

R²^m Hippus philosophus locaticus naufragio
in eietus ad rhodiensiu litus aduunisset
geometrica scemata descripta ex damani
ste ad comites in dicit bn speremus ho
uiz n uestigia uidea stant q ioppidu rhodu cotendit
et recte gramuscu d uenit Ibiq de philosophia dis
putas miribz est donatus ut no tantu se ornaret
sz et eis q una fuerat et uestitu et cetera q spulce
at ad ueni paret. Et u aut eus comites i
patria reuui aduissent i rogaretq eu qd no uellet
domu reuuiat tuc ita modant dice eus mo poss
effiones et uatica liberis oportere parari q et enar
fragio una posset enariat Na q ea uera phidias
uit uite qbz neq fortune tepetual iniqua neq pu
blici reu mutatio neq belli uastatio pot nocere
No minus ea finam augendo theophrastus horta
do q doctos potius esse q pecunie colidetes in pu
nit docti ex oibz solu neq i alienis p egrinu neq
amissis familiaribz et necessariis i ope amicor si in
eui ciuitate esse aut diffiales q fortune sine timore
posse despice casus At q no doctimax sz felicitatis
phidus putaret se esse ualatu libidul cineribz uideri
no stibuli sz infirma ceflicari uita e pictural uo
no distimulr aut pauca sapientibz fortuna tribuere
Que aut maxima et nestaria sit cu metis q cog
itationibz gubnari hec in et plures phi dixerunt

no minus poete q antiquas comedias socce scripserunt eas
de finas liby i scena promittantur ut eucrates chioni
des Maxime q cu his alexis q athenienses ait oportet
re ito laudari q ouy socce leges cogut parentis alij a
liberis atheniesu no omis nisi eos q liberos araly erudi
ssent . Omnia n muina fortune cu dat ab ea facilius
adimut . Discipline uo quicte cu ais nullo tepor defici
unt h p manet stabilit ad sumu exu uice Itaq ergo
maximas i finitasq parenty ago atq heo gral q atheniesu
lege probates me arte erudiendu curauerut q ea q no
pot esse probata sine litteratura enadioq doctrina ouy
disciplina . Cu q p parentu cura q pceptoru doctrinis au
toritas hre copias disciplinaru philologis q philocheebinis re
by conuincit q scripturis me delectas eas possessiones aio
pauu qby hec est fructu summa nullas plus hndi esse nec
essitates eamq esse propter diuitiaru maxime nihil de
siderare . Sz forte no nulli hec leuia iudicantes putates
eos esse sapientes q pecunia eut copiosi Itaq populi q ad
id pro paitu cotredetes audacia ad libita cu diuins q notie
ia sunt psecuti Ego aut cesar no ad pecunia paranday
ex arte dedi studiu h potius tenuitate cu bona fama q
habundantia cu i fama seqnda probau Itto notituel par
u est assecuta h in his uoluminibz editis ut spo etia
posteris ero notus Neq est mirandu qd un pluribz sum
ignotus Ceteri architecti rogant q ambiut ut architec
tent in aut aceptoribz est traditu rogatu no rogantez
opotere suscipe cura q i genus color mouet pudore
petedo re suspiciosa Na bnficiu dates no accipientes
ambiut qd n putemus suspicari q roget d patmo
nio supus faciendos qmter gratie peteus nisi pde
pedit q eus caua iudicet faciendu Itaq maiores
pau agne probatis opam iudebat architectis deim qre
ebat si honeste essent educati i genio pudorie no

audane ppuunt p mittetes iudicantes Ipi aut artifices no
 erudiebant nisi suos liberos aut cognatos & eos viros bonos
 i stimebant qbz intus reit fidei pecunie sine dubitatione p
 mitteret. Cui aut adadito ab i doctis & i pitis iate disci
 pline magnitudine uictari & ab his q no mo architecture
 h omino ne fabricae qde notia hnt no possu no land
 dare ptes familiar eos q literature fiducia qfirmari p
 se hedicatos in iudicat si i pitis sit comittendu ipos
 post digniores esse ad sua uoluntate q ad aliena pe
 cunie consumere sumay Itaq nemo arte ula alia con
 at domi face un srtia hullomca aut ex cetis q sunt
 faciliores nisi architectura ido q q proficet no arte
 uera h falsa noiant architecti. Q ualebres copul ar
 chitecture roes q eius patam diligetissime qscribedas
 opinas minus oibz pntibz no ingratu futuru Igit qmo
 in qnto d oportunitate comuz opu p scripsi i hoc uolue
 puatoz hedicioz roinationes & comelus symetria ex
 plicabo : 3 de pntis hedicat. R

h E aut ita erut recte dispoite si p aia
 usu fut qbz regionibz aut qbz i clinatioibz
 mudi coftituae naq alit egypto alit hispania no eod
 e mo puto dissimilit Rome It cetis traru & reg
 ionu propetibz opotere uidet q stui gna hedicao
 ra q alia pte solis cursu pmit tellis alia lgre abeo
 distat Alia p mediu spat Igitur uti qstiano mudi ad
 ere spatu i inclinatioe signi feri circuli & solis cur
 su disparibz qtionibz natu est collocata ad eude mey
 & ad regionu roes reliq uarietates uidet hedicioz de
 bere dirigi collocatioes Sub septentrione hedicia
 testudinata & maxie caclata & no patena h coisad
 alidat ptes opotere fieri uidet Contra aut sub impe
 tu solis meridianis regionibz q pmit calore ptepa
 rora qula q ad septentrione & aqlone sunt facienda

ua q ultra nā ledat ante erit emendanda It reliq re-
gionibz ad eūde moū cōtepari quendam cellū est ad
i dinationē mūli collocatū. hec aut ex nā rez sint aīad
itenda p cōsideranda atq q ex mēbris corporibz q gent
iū obfūada nāq sol qbz loat medicat profundit uapo-
res i his cōfuit cōpora tēpataq proxime auendo t fla-
grati erit exurendo tēpatura humoris. Cōtra uo refi-
geratis regionibz q absunt amēridie tōge nō exauritur
a caloribz humor h ex colo solidus aer i cōpora fundens
humore effiat ampliores cōporaturas uocisq sonitus gr-
auiores Ex eo qz subseptrionibz nutunt gentes in cor-
poribz manibz candidis coloribz d recto capillo p raso oculo
lis celis sanguine multo ab humoris plenitudine reliq re-
frigerantibz sunt cō formati Qui aut sunt proximad
axem meridiana sub rectaq solis aīsa breuioribz cōpor-
ibz colore fusco crispo capillos oculos nigris auribz aali-
dis sanguine exiguo solis in petu p hant Itaq pp sang-
uine exiguitate timidiores sunt ferro resistere h arbo-
res ac febres sufferunt sine timore q nulla sunt eoz
mēbra q feruore Itaq cōpora q nascūt sub septrione
afebre sunt timidiore p i bealla sanguinis aut habu-
dantia ferro resistit sine timore. Nō minus sonus uo-
cis pūbz gentū dispares p aīas hī qualitates Itaq q
tūminatio orientis p occidentis circa tē librationēz quād
audet pars superior p inferior mūdi hīc uidet libr-
atā nāli mō arcuationē q p mathematica origōta dicūt
Igit cū id habemus certū aīo sustinetes ad labro q est
i regione septrionali linea inuēta ad id q est sup me-
dianū axē ab eoz altera obliqua i altitudine ad sumū
arctū q est post stellas septrionā sine dubitatione aīa-
dūtemus ex eo esse scēma trigonū mūdo uti organū q
ita sambuco pā dicunt Itaq q est spaciū proximū uo
cardine ab axis linea i meridianis hūbz sub eo loco q

sunt nationes pp brevitate altitudinis ad mundu sonitu
 uocal facit tenuis & acutissimu uti in organo corda q
 est proxima angulo sedm ea aut reliq ad media ga
 remissionibz efficiunt inanoibz sonoz scilicet Jt amedio
 i ordine crescendo ad qd extremos septentriones sub alti
 tudines celi natione spiritus sonitus grauioribz ana veru
 ex pmut Jm uidet mundi cocepto tota pp iclinacione
 q sonantissime p solis tepatura ad armonia esse co positam
 Jgit q nationes it axis meridiani cardine ad septentrion
 alis medio poite uti in dyagramate musico mediane uo
 al hnt sonitu i hnone Quicqz propdientibz ad sept
 entrione sut nationes q altiores hnt distantias ad mundispe
 uocal hntis humore repullat ad hypatos prollatbenomenes
 a na rex sonitu grauiore cogit uti eade rex medio
 propdientibz ad meridiem gentes panetaz q acutis linia
 sonitus uocal p facit tenuitate hoc aut ueru esse ex
 humidis ne local grauiora fieri & ex feruidis acutiora
 licet ita ex pendo naduer Calices duo i una forn
 ace eq cocti equoqz poder ad crepinu q uno sonitus
 umat ex his unus i aqua demittit postea ex aqua ex
 imat nunc utqz ingrat C u n ita factu fut largit
 int eol sonitus discrepabit equo poder no poterunt
 esse Jm a copona houz uno gnt figuronit a una m
 udi quictione accepta Alia pp regionis ardore acutu sp
 iritu aeris ex pmut spiritum tactu Alia pp humoris hab
 undantia grauiissimas efundit sonoz qualitates Jpe pp
 tenuitate celi meridiane nationes ex acuto feruore an
 te ex pedis colerisqz mouet ad cosilioz cogitationes
 Septentrionales aut gentes i fuisse crassitudine celi pp
 ob stantia aeris humore refrigerate suspentes hnt intel
 h et aut ita esse aserpentibz licet aspicere q p calo
 re cu exausta hnt humoris refrigeratione tuc ateri
 me mouet p brumalia aut a hiberna tempore alii

inventione celi refrigerata moti sunt stupere. Ita uero
est mirandum si auctiores efficit calidus aer hominum mentes
Refrigeratis autem contra tardiores. Cum sint autem mer-
idiane nationes aut acutissimas in finitima quae solertia psi-
chorum simul aut ad fortitudinem in grediuntur. Ibi suc-
cubunt quod habent exultant a sole auro uirtutes. Qui uero refr-
igeratis nascuntur regionibus ad armorum aeternitatem puriores sa-
nt magnis uirtutibus sunt sine timore si tarditate aut sine
consideratione inuictes sine solertia sunt consiliis refragantur.
Cum igitur ueniant ab una re in mundo collocata per omnes na-
tiones in moderatis mixtionibus dispartite uero in spatium totius
orbis terrarum regionibusque media mundi populus romanus
possidet fines. Namque temperatissime ad utramque partem et corporum
membris auro quod uigoribus pro fortitudine sunt in
uitalia gentes quendamque enim iouis stella inter martem
feruentissimam et saturnum frigidissimam media currentem ipse
eadem quod ratio Italia inter septentrionalem meridianamque ab utra-
que parte mixtionibus temperata et uirtutes habet laudes Itaque stud-
iis restringit barbarum uirtutes fornem manu consiliis meridia-
narum cogitationes. Ita diuina mens ciuitatem romam plus eo-
gratam temperatamque regionem collocauit uti orbis terrarum in parte poti-
ret. Quod si ita est uti dissimiles regiones ab inclinationibus
celi uariis partibus sunt copate uti et aeternum gentium dis-
partibus aut et corporum figuris qualitatibus nasceretur non dubit-
emus huiusmodi quoque rationes ad nationem gentiumque proprietates
aperte distribuere cum habemus ab ipsa re uero solertia et ex-
pectata monstruorum. Quod penitus summa ratio proprietat-
es locorum ab una re uero dispositas diuidere ex parte et quae
admodum ad solis cursum et inclinationes celi operantur ad gent-
ium figuris assignere huiusmodi qualitates dixi. Itaque nunc si-
gulorum partem in huiusmodi consiliis symmetriae et universalis se-
patet breuiter explicabo.

De proportionibus huiusmodi

Illo architecto maior cu esse debet nisi uti p
 pōtionibz rate pnt habeant hēdificia rōnz exacto
 nes. Cū q̄ cōstitutū s̄ymetriarū rō fuit q̄ cūmentul rō
 minatioibz explicati sūt q̄ acuminis est propū pro iudē anāz
 loca aut usū aut spēm adiectioibz tēpanimal effice. Cū
 d̄ s̄ymetria sit detractū adiectū uti id uideat recte
 esse formatū i aspectuq̄ nihil desideret. Alia n̄ ad ma
 nū esse spēs uident. Alia i ex cello nō eodē i cōclu
 lo dissimulāt i apto i qbz magis iudici est opa quid inde
 faciendū. Nō n̄ ueros uidetur nihil effectus h̄ salutar
 sepius iudicio ab eo mēs quēadmodū q̄ i lēnīs pictis
 uidet cōlūnarū proiecturē mūnloz ephorē signoz fig
 ure prominētē cū sit tabula sine dubio ad regulā pl
 ana limitē i nāuibz remi cū sint sub aqua directi tū
 oculis i fractū uidet q̄ quaremis eoz pcel tangūt su
 maz planicie liquoris appent uti sunt directi cū nō
 sub aqua sunt dimissi p̄ nē p̄ luadā raritate remitt
 ut enatantes a suis cōporibz fluentes ymagines ad
 sumaz aque planitiē atq̄ he ubi cōmote efficere
 uidet i fractū remotz oculis aspectū hec aut sine si
 milacōz i pulsū seu radiōz ex oculis effusioibz uti
 phibit placet uidemus utraq̄ rōem videtur ita esse
 uti falsa iudicia oculorū hāt aspectus. Cū q̄ q̄ sūt
 uera falsa uident q̄ nō nulla alit q̄ sunt oculis pro
 bēt nō puto opōtere esse dubiū quā ad locorū nāl
 aut necessitates detractiones aut adiectiones fieri de
 beant h̄ ita uti nihil i his opibz desideret h̄ aut q̄
 i genioz acuminibz nō solū doctrimis efficiūt. Igit
 statuenda est priū rō s̄ymetriarū equa tūnat
 sine dubitatione o mutatio. cūm explicet opū
 futuri locorū unū spatiū lōgitudinis cuius cū tem
 el cōstitutū fuit magnitudo sequat eā propōtionis
 ad decorē apparatio uti nō sit cōsiderantibz aspectis

emphim e dubul de qui qbz roibz effiaat est mihi p
minandu pmi q d enus edui ut fieri debent di
cam . . .

Aua edui qnqz gmbz sunt disticta quoru in
figura noit mscanicu corithu temastilo displ
imatu testudinati t uscanica sunt i qbz trabes i atq
latitudine traecte hant int pensua p collinas ab anglis
parietu ad angulos tectoz int curates It asseribz si
liadioru i mediu coplumi deiecit In corithis hilde
trabes roibz p copluma collocat h aparietibz trabes re
cedentes i arcibus area colunas coponit t emasti
la sunt q subiectis sub trabibus angularibz colunis p
utilitate trabibz p firmitate pstant q neqz ipe magnu
i petu cogit habere neqz ab int pensuis onerat dis
plinata aut sunt i qbz d liquet archa sustinetes stiliad
ia reiciunt h bibnaculis maximas pstant utilitates q co
pluma eaz erecta no obstant luminibz tectoz q ea
hnt i refectibz molestia magna q circa parietis stiliad
ia d fluentia omne fistule q no coherit recipiunt ex
canalibz aqua d fluente Inqz redudantes ressignant
p i testinu p parietes i eis gmbz hedificioz corupunt
t estudinata no ibi sunt ubi no sunt i petus magnus
i cognationibz sup spaciose reddunt habitatioes Amorū
uō latitudines ad lōgitudines tribz gmbz format Et pmi
ū gmbz distribuit uti lōgitudō cū in qnqz partes diui
sa fuit tres partes latitudini dent Alterū cū intres
ptes diuidat due ptes latitudini tribuant t ercū uti la
tundo i quadrato poribz lateribz describat inqz eo quad
rato diagonus linea ducat p quātu spaciū hant ea
linea diagoni tantū lōgitudō attio det. Alitudo eoz
quātu lōgitudō fuit quātu dempta sub trabes ex tollatur
reliquū lacunarioz p arco sup trabes rō habent alus de
xtra ac sinistra latitudinis glit atq lōgitudō ab xxx

pedibus ad pedes xv ex restis pre- eius quatuor tabulis ad
 longitudinem dividat in partes tres ex his una pars alius dicitur. Cuius
 erit longitudine ab l. pedibus ad xl. quartam partem longitudinem
 alius erit ab l. pedibus xl. ad lxxv. longitudinem dividat in partes
 quatuor & dimidia ex his una fiat alae latitudo a pedibus l.
 xxx ad pedes centum in quibus partes dimidia longitudine nuda consti-
 tuit latitudinem alae. Tabulas eorum laminas uti alae pon-
 at uti altitudines latitudinibus sunt equaliter tabulæ si lati-
 tudo atrii erit pedum xv. dempta tunc eius spatio reliqu-
 u tribuat. Sic erit a pedibus xxx ad xl. ex atq latitud-
 ine tabulæ dimidia tribuat. Cui aut ab xl. ad lxx latitudo
 dividat in partes quatuor ex his duo tabulæ gignat. Neque enim
 minora ad maiores easdem possunt habere symmetrias rationes.
 Sin aut maioribus symmetriis utamur in maioribus neque
 tabulæ neque alae utilitate poterunt habere. Sin aut minores
 in maioribus utamur uasta & in magna in his enim erunt in-
 bra Inque præter magnitudinem rationes ex quibus & utilitati
 & aspectui describendas parum. Altitudo tabulæ ad mure
 adiecta latitudinis octava gignat. Lacunaria & tunc lati-
 tudinis ad altitudinem adiecta ex tollat. Fauceles minori-
 bus atrijs & tabulæ latitudinem dempta tunc maioribus dimi-
 dia constituit ymagines uti alae sicut ornamentis ad latitud-
 inem alae sunt gignere. Latitudines eorum ad altitudinem si
 dorica erunt uti dorica si ionica erunt uti ionica præstat
 quædamque. Ad aromacis in quibus quarto libro rationes symmetriarum
 sunt ex parte. Cæpluvij lumen latitudinis atrij ne minus
 quartam ne plus tunc reliquat longitudine uti atrium pro-
 rata præstat. Pistilia aut in mure tunc præ longiora sunt
 quæ introitus. Columnæ tunc alae quæ porticus late sunt. Pist-
 ilia uti columna ne minus triam ne plus quatuor col-
 umnarum consuetudine uti se distent. Sin aut dorica
 more in pistilio columnæ erunt facunde uti in quarto lib-
 ro. Ad dorica scripsi ita moduli sumant & ad eos

modulos triglyphorumq; rectis disponat. Et inclinatorum quanta lati-
tudo fuit bustata longitudo fieri debet. Altitudines eun-
demq; ob longi fuit sic hinc debent rectis uti lon-
gitudinis & latitudinis mensura quoniam & ex ea summa
dimidia sumat & quantum fuit tantum altitudinem det. Si
in aut ex edre aut ceti quadrati fuit latitudinis
dimidia addita altitudines educat. pinachotere uti ex
edre amplius magnitudinibus sunt constituende. Oen corin-
thij trochilique quique gripi usant latitudines & longitudi-
nes uti super inclinatorum symetrie scripte sunt ita hab-
eant rectis si per columnas inter positiones spatioses consi-
tuant. It corinthios aut & corinthes si erit disforme Cor-
inthij simplices hant columnas aut in podio positas aut in thymo
superque hant epistolia & coronas aut ex in testino ope aut
albario preterea super coronas curua lacunaria ad arcum
delubata. In gripiis aut super columnas epistolia & ab epist-
olys ad parietes que sunt circa inponenda est gurganeo super
coaxationem pavimentum sub dui ut sit arcutus dem super
epistolia ad perpendicularum in ferore columnarum inponende sunt
minores quarta parte columnarum super earum epistolia & orna-
menta lacunarum ornant & inter columnas superiores fenestre
collocant. It basilicarum ea similitudo non corinthios in-
clinatorum videtur esse fuit aut & ut ualde consuetudin-
is orni quos greci aricenos appellant hi collocant spect-
antes ad septentrionem & maxime meridiam prospicietes
ualusque hantes in medio ipsi aut sunt ita longi & lati
duo inclina arcutionibus inter se spectantia possunt esse
& collocata hantque dextra ac sinistra lura fenestrarum
meridiana ualuam ut & rectis per spatia fenestrarum
uoridia prospiciant altitudines eorum dimidia latitud-
inis addita constituant. In his hedificiorum quibus omnes
sunt facende earum symetria rectis que sunt in pediti-
one local fieri poterant lumina que parietum altitu-

dimbz si nō obſervabūt finaliter erunt explicata Sim-
aut i pedient ab angustis aut alijs necessitatibz tueri
it ut i pmo & acumine d symetris detractiones
& adirectiones fiant uti nō dissimiles ueris symetris
p hiant ut nūstates : Ad quas regiones celi hediſia u-
la esse debeant

unc explicabimus qbz proprietatibz gna hediſi-
aou ad usū & celi regiones acce debeant ex-
petare hiberna triclina & balnearia uti occidēt hē-
nū spectent jdo q uespino lumine opus est uti
preterea q sol occidēt ad usū hñl splendore calere
remittent effiat uespino tempore regione tepidiore
Cubacula & bibliothecae ad orientē spectare debent
Ufus in matutinu postulat lumē Jt in bibliothecis
libri nō putrescent Nāque utq ad meridiē & occide-
tē spectant ab aere & humore libri uiciat q ueti
humidi procreant ad ueniētē eal & alunt i fundēt
q humidol spiritus pallore uolumina corūpūt Tricl-
ma uenia auminalia ad orientē Cū pntia luminibz
ad usū solis impetū pcedent ad occidētē effiat ea
tepa ad id tepus qua opus solitiū est uti estua adse-
pitionale q ea regione nō ut relique p solitiū
pp calore effiat estua ea q est ad sela solis cursū
refrigerata & salubritatē & uoluptatē i usu pstat Nō
minus pua cothete & plumarioz texta pictorez affi-
ne uti colores cox i ope pp qstantia luminis i m-
tata p maneāt qualitate Cū ad regiones celi ita
ea sunt disposita tūc p adadrendū est qbz roibz p-
uant hediſia ppropa loai patibz familiarē & quēadmo-
ūz comā cū ex tranſit hediſia debent Nāq ex
eal q propria sunt i ea nō est potestas oibz inuen-
di nisi minutat quēadmoūz cubacula triclina bal nec
ceterniq hāt ealdē usū roel Communia aut sunt

qbi & i uocati suo iure & populo possunt uenire i ues-
tibula eam edui pishia qq eude possunt bre utu Jomur-
bul q comuni sunt fortuna no necessaria magnifica u-
estibula no tabulina neq atria q i alus officia pstant a-
biendo q ab alus ambiut. Qui aut fructibz rusticis fui-
unt i eoz uestibulis stabula tabernae i edibz arpte horar
apotheca cerenq ad fructus suandol mag q ad elegantie
decore possunt esse ita sunt faciendi q senenioribz &
publicanis comodiora & spaciosiora & ab i fidis nra larentibus
aut & disertis elegantiora & spaciosiora ad conuentus excipied
of nobilibus uo q honores magistratusq gerendo pssare det-
ebent officia ambiet faciendi sunt uestibula regia alia ar-
ria pishia amplissima silue tabulationesq laxiores ad decore
maiestatis p forte pretea bibliothecal promacothecal basilical
no dissimili mo q publicoz opu magnificetia copias q in do-
mibz eoz sepul & publica consilia & pnatu iudicia arbitraq
consunt. Et roo si his roibz ad singuloru qum psonal uti in
pmo libro & decore est scriptu ita disposita erut hediha
no erit q rephendit habebunt n ad omnes res comodas &
omediatis explicationes. Eaz aut rez no solu erut i urbe
hedihaore res h & ruri preterq q i urbe atria proxi-
ma Jomus dent esse ruri ab sendo urbanis statim pishia
dein tuc atria hnta arcu pncul pauimenta specimel ad pale-
strat & ambulatores. de rusticis iomus ff
Vnde pnti urbanas roes hedihaore sumati p so-
abere propolui. Nue rusticez expeditioez ut sit
ad usu comode qbzq roibz collocare potant eas dia. p
rimu & salubritatibz uti i pmo uoluit & membz colloc-
andis scriptu est regiones alpuaant & in uille collocentur
Magnitudines eaz ad mouz qz copiasq fructum ceperit coh-
ores magnitudinesq eaz ad pccoru nra atq quod uga bon-
uz opus sunt ibi usari ita finiat i archeteculima qz calid-
issimo loco designet. Quicunq aut hat cubila qz ptopia

ad focū & orientis celi regiones spectet. Ideo q̄ bonis lumē
 & igne spectando hōridi nō sunt. Itē agricole regionū īpiti
 nō putant opōtere aliā regionē oli bonis spectare nisi or
 tā solis. Cubiliū aut debent esse latitudines nec minores
 pedū denū nec maiores quousq; denū lēgundo an singu
 la iuga ne minus pedēs occupent septenos. Balnearia itē
 uicē sunt culine ita n̄ lauationi rustice ministratio nō erit
 lōge t̄ exilis. n̄ proximū sit coline ita n̄ ad demios hū
 cūl cōmoda erit ministratio heatq; quicūq; uinaria cella hū
 cem ad septentrionē lumina fenestraz. Cū n̄ alia pte ha
 uēt qua sol calefacē possit vinū q̄ erit ī ea cella q̄stū
 ab calore effluat ī beallā. Olearia aut ita est collocan
 da ut hēnt a meridie calidissq; regionibz lumē. Nō n̄ de
 bet oleū congelari s; tempore caloris eximiri. Magnitud
 ines aut earū ad fructū rōz & nūz doloz sunt faci
 ende. Qz cū sint cullearia p̄ mediū occupare debent pe
 des quatuor ipm aut torcular line rōzēl tōquet h̄ nec
 ntz & p̄lo pmet ne minus lōgū pedēs xl stituat ita er
 it ueturio spānū ex peditū latitudo eius ne minus pe
 dū secundū. Nā sic erit ad plenū opul suatibz libera
 uersatio & expedita. Sin aut duobz plis locus opul fuit
 quatuor & xx. latitudinū dent. D uilū & caplū ita
 sunt magna facienda uti singula pectora arce ne mi
 nus pedēs quatuor & semipedē ne plus scēnol possint
 h̄re. Granaria sublimata & ad septentrionē aut aglon
 ē spectāna disponat. Ita n̄ frumētū nō potuit cito
 calefcere s; ab flām refrigeram dū suant. Nāq; cū
 regionēs procreant aurationē reliquas bestiolas q̄ frumēle
 lent nocē. Et quabz q̄ maxime ī uilla loca calidissima
 fūnt q̄stūat dū ne ad focū spectent. Cū n̄ uim
 in proximē igne stabulat hōrida fūnt. Itē nō sūt
 ī uilla p̄sopū q̄ collocat ex culina ī apto q̄ orientē
 Cū n̄ hyeme aut sereno cello ī ea tradunt. Ma

minimo boues ad solē pabulū capientes sunt minores hor-
rea similia sanaria pistrina ex uila facienda uidēt. Ut abi-
gunt pistrino sit uille minores. Si qd delicatius i uilis fac-
iendū fuit ex symetrijs q i urbanis sup scripta sunt co-
struenda ita struantur ut sine i pedimento rustice utilitatis
hædificentur. Omnia q hædificia ut luminosa sint oportet
curari q h sunt ad uilas faciliora uidēt esse. Jdo q pa-
riet natus uicini pot ob stare. In urbe aut aut coniung
parietū altitudines aut angustie loci i pediendū faciunt
obstantes. Ita q d ea re sic erit ex pūctū ex qua pre-
lume oportet sumere linea tēdat ab altitudine parietis
q uidet ob stare ad eū locū q oportet imitte & si ab ea
linea i altitudine cū prospiciat poter spatū pmi celi a-
plū uideri i eo loco lūmē erit sine i pedimento. Sin
aut efficiant trabes seu lumina aut signationes d super-
ibi partibz ipiat & ita imittit & ad sumos in e gubnad-
ū. Ut ex quibz pūctū celū prospici poterit per fenestras
loca reliquat. Sic n lucida erūt hædificia. Cū aut i tri-
clinij ceteriqz celauibz maximus est usus luminū hū q in
interibz cluius scilicet q i his sepius aliq aliis obuia ueneret
sereret. Sarcinas solent i currere. De hædificijs gal
R

Vnde pūctū distributiones opū nratū ut sint hæ-
dificatiombz nō ob stare explicari. Nūc q q
uicadmonij pūctū consuetudinibz hædificia distri uti nō sit
ignota sūmati ex pōnā. Nūc pūctū qā nō uirū neq hædi-
ficant h ab ianua i tēuūibz uinera faciunt latitudinibz
nō spatiosil & ex una pte equalia ex alia hostianis ce-
llas. Nūc q ignie i teriores finit hic aut locus i
duas Ianuas pte thyrōron appellat demū est i tēuūibz
pūctū ad pūctū i tribz pūctū hē pūctū i qua pte que-
spectant ad meridiē duas antas int se spatio amplo
distantes i qbz trabes i uehūt & quāti int antas.

distat ex ea tur dempta spanu dat i trofus hic locus
 apud nonnullos prostat apud aliud passat noiat In his
 locis i trofus gstituit ceti mag i qbz matres familiare
 cu lantia hnt sessione In prostradij aut dextra ac
 sinistra cubicala sunt collocati quore unu thalamus alt
 eru amphithalamos dicitur. Cui aut i portibus trichina q
 uotidiana cubicala q celle familiarice gstituit hec pl
 hedificij gyneconitis appellat Cui uigunt lat his do
 mus ampliores hntes la cora pistilia i qbz pares sunt
 quatuor porticus altitudinibz aut una q ad meridiem spe
 ctat ex cellioribz columis gstituit Id aut pistiliu q a
 na alioru ht porticu zhodiacu dicit hnt aut he do
 mus uestibula eggia e ianuas propas cu dignitate pot
 reusqz pistilioru albanis e tectoris q ex i testino ope lac
 unarijs ornatos e i portibus q ad septentrione spectat trichi
 na ciarena e pinacothecas Ad oriente aut biblithe
 cas ex edulis ad occidente Ad meridiem no spectantes cecos
 quadrati hostia ampli magnitudine ut faciliu i eo quatuor
 trichinis tractis ministrantur ludoz q opus locus possit esse
 spatiosus In his oecis sunt uiridia conuua No n fi
 erat i sinu matres familiare eoz moribz accub
 ere hec aut pistilia domus andronitides dicit qz
 i his uiri i epellationibz mulieru usant preterea dex
 tra ac sinistra domucule gstituit hntes propas ianuas
 trichina e cubicala comoda ut hospites ad uenietes no
 i pistilia h i ea hospitalia recipiant Na cu sunt
 ga deliciares e fortuna epulentiorez hospitibz adue
 niensz iheruebant trichina cubicala cu penucellaz pmo
 die ad cena i autabāt postero mittebat pullos sua
 clem poma reliquisqz res agrestes Ideo pictores ea
 q mittebat hospitibz picturis i mittates xema appe
 llauerunt Ita pares familiare i hospicio no uideba
 t esse peregre hntes sexta i his hospitalibz liberalitate

Ine duo aut pishia & hospitalia itinera sunt q mesan-
le dicunt q me aulis media sunt me paita Nri
aut eas andronas appellat sz hic ualde est miradu
Nec n gce nec latine pot id uenire Greci n an-
dronas appellant oecos ubi conuina iurilia solet esse
q eos mires no accedat Jt alie res sunt similes
un xistis protyr thalamones & no nulla alia eiusmodi
istos n est gca appellatione poncus ampli latitudine iq
athlete habna tepora excent Nri aut hypetrus ambula-
tionis xisti appellat qual gca p adromuadas dicunt Jt p
thira gce dicunt q sunt an ianuas uestibula Nos aut
appellamus prothyma q gce dicunt dyatira Jt si qua ui-
rili figura sinu muclos aut coronas sustinet nri chelam-
ones appellat cuius rces q ita aut quare dicunt ex
historijs no i ueniunt Greci no eos athlatres uocant
Athlat n forat historia sustinet mudu jdo q his pnu
austu solis & lune syderu q omz ortus & occasus m-
undi q omz usationu roris uigore ai solertia curauit ho-
minibz mndenda enq res apietaribz & statuariis dform-
at pro eo bnficio sustinet filieq eius athlatres qual
nos uagulas gca aut pluidas noiant cu syderibz i mudo
sunt delictate nec m ego ut mater q suetudo uoi-
nationu aut smonis jdo hoc proposui sz ut en no sit
ignota philologis exponeda iudicium

Vibz q suetudimbz hadificia italico more &
gcoru istentis q format ex polui & d sym-
etrus singuloru qmz propotiones pscripti & ego qm
de uenustate decoreq an est qscriptu no ex pon-
emus d firmitate queadmodu ea sine uicis pma-
nentia ad uenustate colloret hadificia q plano pede
in spant si sudamta eoz sca sunt ita ut i prior
ibz libris de muro & theatris anobis est expositu ad
uenustate en erit sine dubitatione firma Qm aut

ypogea & camerationesq; i. hinc fundationes eorum he-
 ri debent crassiores q. i. superioribus. hodiernis structure
 sunt hinc eorum q. parietes pile columnae ad p. pendi-
 culū i. feriorū media collocet uti solido r. n. d. e. n. t. Nā si
 i. pendentibus onera sunt parietū aut columnarū nō poter-
 unt h. r. p. p. n. d. i. h. r. m. i. t. e. p. r. e. t. e. r. e. a. i. n. t. l. u. a. s. c. d. i. p. i.
 l. a. s. & i. n. t. a. l. p. o. s. t. e. s. s. i. s. u. p. p. o. n. e. r. e. r. u. t. nō u. i. c. i. o. s. e. l. u. a. n.
 & t. r. a. b. e. s. s. t. r. u. c. t. u. r. a. l. e. s. i. n. t. o. n. e. r. a. t. e. m. e. d. i. o. s. p. a. t. i. o. p. a. n.
 d. e. n. t. e. s. s. u. b. l. i. s. i. s. t. r. u. c. t. u. r. a. l. e. s. i. n. t. s. u. b. i. e. c. t. i. s. u. n. t. & s. u. b. c. a.
 n. e. a. t. i. p. o. s. t. e. s. nō p. a. n. u. t. i. s. o. d. e. r. e. t. r. a. b. e. s. n. e. q. e. a. l. s. e. d. e. r. e.
 I. t. e. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. d. u. e. s. t. a. n. t. e. u. e. t. o. n. u. s. p. a. r. i. e. t. i. f. o. r. n. i. c. e. s.
 cū e. o. r. u. d. i. u. i. s. i. o. n. i. b. & a. d. c. e. n. t. r. u. r. e. d. e. n. t. e. s. e. a. u. g. e. l. u. s. u. r. e. Cū
 n. e. x. t. r. a. b. e. s. a. u. t. t. o. r. m. i. u. c. a. p. i. t. a. r. c. u. s. c. u. n. e. i. s. n. q. d.
 u. s. e. p. m. u. nō p. a. n. d. i. b. i. t. m. a. n. i. e. s. l. e. u. a. t. a. o. n. e. r. e. d. e. n. l. i. q.
 u. e. t. u. s. t. a. t. e. u. i. c. i. u. c. e. p. i. t. s. i. n. e. m. o. l. i. n. e. h. i. s. t. u. r. a. s. f. a. c. i. t. m.
 u. t. a. b. i. t. I. t. e. q. q. p. i. l. a. n. q. o. u. t. h. e. d. i. c. i. a. & c. u. n. e. o. r. u. d. i. u. i. s. i. o.
 n. i. b. c. o. a. g. o. n. i. t. a. d. c. e. n. t. r. u. r. e. s. p. o. d. e. n. t. i. b. f. o. r. n. i. c. e. s. & c. l. u. d. i. t. e. x.
 t. r. e. m. e. p. i. l. e. I. n. h. i. s. l. i. n. e. a. r. e. s. s. p. a. t. i. o. s. u. n. t. f. i. a. e. n. d. e. u. t. i. u.
 a. e. l. e. a. h. a. b. e. n. t. e. s. r. e. s. i. s. t. e. r. e. p. o. s. s. i. n. t. C. ū c. u. n. e. i. a. b. o. n.
 e. r. i. b. p. a. r. i. e. t. u. p. s. i. p. c. o. a. g. o. n. i. t. a. d. c. e. n. t. r. u. s. e. p. m. e. t. e. s. e. x. t. r. u. d.
 e. r. e. n. t. i. q. b. a. l. I. n. q. s. i. a. n. g. u. l. a. r. e. s. p. i. l. e. e. r. u. t. s. p. a. t. i. o. s. i. s. m.
 a. g. t. u. d. i. n. i. b. q. o. n. e. d. o. c. u. n. e. o. s. i. m. i. t. a. t. e. o. p. e. b. p. s. t. a. b. a. n. t. C.
 ū i. h. i. s. r. e. b. u. s. a. d. a. d. u. l. u. s. u. n. t. u. t. i. e. a. d. i. l. i. g. e. n. t. i. a. i. h. i. s. a. d.
 h. i. b. e. a. t. nō m. i. n. u. s. q. d. s. u. a. n. d. u. e. s. t. u. t. i. o. n. i. s. s. t. r. u. c.
 t. u. r. e. p. p. e. n. d. i. c. u. l. a. r. e. n. d. e. a. n. t. n. e. q. h. e. n. t. i. i. u. l. l. a. p. r. e. p. r. o.
 c. l. i. n. a. t. i. o. n. e. s. M. a. x. i. m. a. a. u. t. e. s. s. e. d. e. b. e. t. a. r. c. u. s. s. u. b. s. t. r. u. c.
 t. u. r. a. q. i. h. i. s. i. n. i. a. t. a. u. i. a. s. o. l. e. t. f. a. c. e. r. e. t. e. r. e. & p. o. s. t.
 i. o. E. a. n. nō p. o. t. e. s. s. e. s. e. m. p. u. n. e. p. o. d. e. r. e. q. s. o. l. e. t. e. e.
 p. e. s. t. a. t. e. h. i. b. i. l. i. s. t. e. p. o. r. i. b. r. e. a. p. i. e. n. d. o. e. x. i. m. b. r. i. b. a. q. u. e.
 m. u. l. t. i. t. u. d. i. n. e. c. r. e. s. c. e. s. & p. o. d. e. r. e. & a. m. p. l. i. t. u. d. i. n. e. d. i. s.
 r. u. p. i. t. & e. x. t. r. u. d. i. t. s. t. r. u. c. t. u. r. a. l. e. s. e. p. t. i. o. n. e. s. I. t. a. q. u. t. h. u. n. c.
 u. i. a. o. m. e. d. e. a. t. s. i. c. e. r. i. t. f. a. c. i. e. n. d. u. u. t. p. r. i. m. u. p. r. o. a. m.
 p. l. i. t. u. d. i. n. e. & p. o. s. t. i. o. n. i. s. c. r. a. s. s. i. t. u. d. o. s. t. r. u. c. t. u. r. e. & s. t. r. u. c. t. u. r. e.

dein i frontibz ad videt su aenlure sunt una fruat
equae mēse dissent tanto spatio quāta annido sub struc-
tionis est futura crassitudinis eade qua sub structio p
aurant aut ab uno p quā crassitudo fuerat sub structi-
onis dein gerabat gradati in uni sumaz hat prominētia
quāta opus est crassitudo pterea i versis qm tenuz quēta
muro leuati struat in singuli dentes ab muro mē dist-
ent quāta altitudo futura erit sub structiois crassitudi-
nes aut hēnt dentū structure uti muri Jē ex tre-
mis angulis cū recessu hnt ab interiore angulo spatio altit-
udinis sub structiois i utraq pte hnt p ab his signis
dyagoni structura collocet p ab ea media alia quēta cū
angulo muri in dentes p dyagonie structure nō pati-
ent tota ipmē murū h dissipabunt retinēdū i penū gēst
iōis

Vicēadmōy sine uicis opa qm opōreat p an-
nueat sapientibz ex potū. Nāq d regulis aut
tigris aut asseribz mutandis nō est eade cura quēadm-
ōy d hū q ea quā sunt uicula faciliē mutat Jnaq
nec solida qdē patit esse qbz rōibz hec potit esse firm-
a p quēadmōy estimat ex potū. Q ubz aut qm op
ōreat uti nō est architecti potit idō q nō i cōbz local sū
gnā copiam nascunt uti i proximo nolūe ex potū est
p terea i dū est potte utrū latino aut cōmūcio ac laxy
quadrato uelut hēdificare. itaq sūz opū probationes ipmō
oliderāt Jnde fabrilī subtilitate p magnificētia p disposit-
iōe. C ū magnificē opus p suū aspiciet ab omni potte
i penle laudabūt. C ū subtilis officinatoris probabit exa-
ctio. C ū uē uenuste proportionibz p symetris hant
auctoritate tūc hnt gloria architecti hec aut recte cū
struūt cū hū p affabris p ab idiotis patiat accipe se oī-
lia. Nāq omī hōis nō solū architecti q est bonū possunt
probare. Sed int idiotas p eos hoc est discriminē q

idiota nisi sensu uiderit non potest scire quid sit futurum. Architectus autem simul ante ostendit animum, incipit et uenustate et alii et decore quale sit futurum hoc a finem. Quasi res parat heditas ualeat putari et quicquidam sint faciente quod appropinquat ponit per scriptum et ex politionibus autem eorum uti sunt elegantes et sine ulla ad uenustatem in sequenti uolumine exponam.

Explicit liber quintus : Incipit sextus.
Maiores cum sapienter non solum utiliter istuc ruit per coniecturas uelociter cognita inde posteris ut ea non inueniret huius singulis et aliis uelociter uoluminibus edam gradatim peruenirent uetustatibus ad summa doctrinae subtilitatibus inquam non mediocres huius inuenire sunt huius agende pro quod non inuenire salentes permississent huius omni quoniam sensus descriptionibus memorie uidentur curauerunt. Nam si non inuenire fuissent non potuissent scire quod res in uera fuissent gesto. Neque quod tales democritus anaxagoras ysaiphanes reliqui quod philosophi seculi essent et non res quas quod socrates plato aristoteles zeno epicurus alii quod philosophi huius agende inuenire inuenire fuissent seu ceteris alexander darus ceteri quod reges quas res aut quod res gestu fuissent non fuissent note nisi maiores preceptorum quoniam omni memorie ad posteritatem committissent exuissent inquam quicquid huius gratie sunt agende sic est contra quod eorum scripta fuerint pro suis predicant sunt inuenire quod non propriis cogitationibus scriptorum nititur huius uideat moribus aliena uidentes gloriantur non modo sunt reprehendendi huius et quod in pio more uixerunt penna edemina de. Nec in hec res non uidentur curiosius ab antiquis esse memorantur quorum exuissent uideat quod huius non est alienum quod uideat huius sunt nobis uidentur explicare. Reges archaia in agnis philologie dulcedinibus in ductu in eorum bibliotheca in quoniam ad eorum delectationem inuenirent huius et ptolomeus in huius zelo cupiditatis quod in aut studio non modo

rib. i. dustris ad eundem modum contenderet alexandrieq
pare. Cū n. summa diligentia p. fecisset nō putauit
id nisi esse nisi propagandis i. seminando curaret ange
dā itaq. missis p. appollini ludos deditur & quēdā
modū athletarū sic eorū scriptorū uictoriis p. ho
nores ostendit. his ita i. stant gladii adessent iudices
litterati q. ea probaret erat legendi. Res cū iam ex
cuiuslibet lector habuisset nec tū cito septuag. ydoneū
i. ueniret renouit ad eos q. sup. bibliothecā fuerūt &
q. sunt si quē nouisset ad id expeditū. Tūc ei dix
erūt esse quēdā aristophanē q. summo studio summa
q. diligentia q. tūc omēs libros ex ordine p. legeret
Itaq. cū tūc ludos cū secrete sedes iudicibz esset
distribute cū ceteris aristophanes citatus quēdammodū fu
erat locus ei d. signatus sedit p. mo. poem. ordine
ad certatōes i. ducto cū recitaret scripta populo cū
et significade moneret iudices q. probaret. Itaq.
cū ab singulis sine sunt rogante dixerunt q. quē
maxime uideretur multitudini placuisse ei p. mū
p. mū i. legenti scdm. tribuerunt. Aristophanes uō
cū ab eo summa rogaret eū p. mū remunerari iussit
q. minime placuisse populo. Cū aut. rex & uniuersi
uehement. indignaret. surrexit rogando i. pauit ut
pateret se dicē. Itaq. silentio fecit docuit anū ex
his eū esse poem. ceteros alienos recitauisse opōtere
aut. iudicantes nō furti s. scripta probare. Admirante
populo & rege dubitante fretus memorie certis ar
maris i. furti uolūta eduxit & ea a recitatis confer
endo coegit ipsos furtos d. se confiteri. Itaq. rex
iussit cū his q. furti cōdemnatos q. cū ignom
inia d. iussit. Aristophanē uō amplissimis muneribz
ornauit & sup. bibliothecā gstituit. Insequētibz. annis
amacedonia zelus q. adaptauit cognomē ut humero

maslax uocaretur. Alexandria uenit suaq; scripta syliad
 em & odilia copata. Rex ei remittit ptholo uo cu aiad
 iussit portu parere philologiq; omis dnce abntez uex
 ari & ciuis ab ciuitis gentib; scripta suspicerent abeo
 uitupari i dignatus nullu ei dedit respesu. Zoilus at
 cu diuus i regno fuisset i epia pssul missit ad regē
 postulans ut alqd sibi tribuaret. Rex uo rudisse
 dicit homeru q an annos detessisset euo ppetuo mul
 ta milia honu pascē. It debere q meliore i genio
 se profiteretur no mo unu h q plures alere posse
 & ad sumas mos eius ut paradu damnati uarie me
 morat. Alii n scripserunt aphidelphe esse i aucte
 fixu. No nulli eruci lapides esse coiectos. Alii fume
 num i pura ciuitu quou utru ei aciderit meretid
 igna ostendit pena. No en alit uidet promereri q
 erat eol quere insu qd sentierit scribentes no per
 era iudicari. Ego uo cesar neq; alienis iudiciu in
 uitatis inpeito noie meo id profero copul neq; ulius
 copata uitupans i finit ex eo me aprobare h sibi
 scriptorib; i finit ago grul q egregijs i genioz so
 lectis ex euo collocatis habundates alijs alio gnt copias
 ppauerit. Vn nos uti fontib; haurientes aqua & ad
 propa p potta inducetel facundiores & & pedunores
 hemul ad scribendu facultates milib; q confidentel auct
 orib; audemus i finitionel noual copare. Igit tales i gl
 sul cop q ad pro pottu roel aiaduiri pparos i sume
 de progredi cepi. Naq; pmu agathicus athemil elchi
 lo decete tragedia ad scena ferit q d ea comen
 rui religit. Ex eo monui democritus & anaxag
 oral d eadi re scripserut quadamou epoteat ad ac
 ie oculoz radiuq; extentione eto loco centro o
 situto ad lineis roe nali rndere uti d i certu re
 certe ymagines hedificioz i scenaz picturaf reco

derent spem & q̄ indirectis planisq; frontib; sin figurata
alia ab scedentia alia prominētia esse uideantur postea si-
leni & symmetris dorice edidit uolum & ede junonis
que est samudorica & eodoricus ianice epheli q̄ est
dume cresiphō & metagones & phano minue q̄ est p
iene ionia phileos Jē & ede minue dorice q̄ est ath
enis i arce ierōes & arpio theodorus phocul & tholo q̄
est delphis pbilo de edū sacraz symmetris & d armar
io q̄ hūc pirci pūti hmgones & ede dyane ianice
q̄ est mgonētia pseudo dipteros & tibi patris & eomonept
eros Jē argeluis & symmetris corithiis & ionico mallib;
esaulapio q̄ ip̄e sua manu dicit ferisse De maseleo lo-
tur & phireul q̄b; uō felicitas maxime sumus q̄ otulit
munus q̄ i arces suo ppetuo nobilissimas laudes &
sepitinos flores hūc uidentur & cognitis egiat opal p
stiterunt Nāq; singulis frontib; singuli artifices supererūt
certati partes ad ornādū & probandū loochares buxet sca-
phal pralitelis nō nulli & putat thimotheu quoz artis
eminēs ex cellētia cogit ad septē spectaculoz eius opul p
uenire sumā p̄terea minus nobiles multa pcepta sym-
metria & scripsit uti naxaris thecides demophillos pollis
leonidas sylamo me lampus farnacul enfrano nō minus &
machinationib; uti dyates archimē archimedes & esibros ni-
phodorus philoirat eos diphilos demodes eluridas poley-
dos phireul goesti stactis quoz ex comitatus q̄ uilia esse
his reb; aiadūti collecta i unū coegi corpus & ade maxie
q̄ aiadūti i ea re ab gais uolūta plura edū hūde opi-
doq; pauca sufficit n̄ mire & his reb; i p̄mis i stitut
edere uolum Jē frenius uaro & noue disciplinis unū
& architectura septimis duo aplius nō i ad gais scriptu-
re ad huc nemo i cubuisse uidet q̄ fuissent & anti-
q̄ eius magni architecti q̄ p̄uissent nō minus eleg-
anter scripta copar Nāq; athenis antistates & calech

erol & ichmachides & pōmol architecti p̄sistrato edē io-
 ni olimpio facienti fūdm̄ta q̄stimerūt . post mōtē autē
 eius p̄p̄ i epellandē rei . p̄u . cep̄ta reliquerūt . Itaq; ar-
 at̄ anol ducēto . post antiochus rex cū i id opus i pensae-
 sset pollicatus celle magnitudinē & colūna . arca dyte-
 rā collocatōnē epistiliōz q̄ & ceteroz ornāmtoz ad sym-
 etriāz distributōnē magna solertia sc̄iaq; sūma eius Ro-
 manus cessit nobiliter archimētus . Id aut opus nō nō aut
 loo h̄ & i paucis a magnificētia notat̄ . Nā quatuor la-
 al sunt edū sacrae marmoreis opib; ornate dispositio-
 nes egbz prope & his notatōes clarissima fama notant̄
 q̄z ex cellētie prudētē q̄z cogitatōnē apparatū suspectus
 hnt̄ videor̄ sole . manz . p̄mūq; edes ep̄beli dyane
 ioueo gōnē ab arelyhōne s̄sio p̄filio eius mangene ē in-
 stituta quā postea demetrius ip̄i dyane s̄uul & poemul
 ep̄belius dicūt p̄ fecisse melleti appolon̄ . It̄ ioual symet-
 r̄is ipoem̄ daphi q̄z milesius i stuerunt elenti ne ceteris
 prospiciē cellā i mari magnitudinē ietinis dorico more
 sine ex riorib; colūnis ad laxam̄tū usul sacrificiorū p̄rexit
 ea aut postea cū demetrius phaleas athenis rex p̄trec̄ ph-
 ilo an̄ cōplū i frōre colūnis ostentis p̄posito fecit . et̄ an
 eto uestibulo laxam̄tū nutritib; opib; sūmaz adiecit aucto-
 ritatē . It̄ ali . v̄ . ad olipū amplo moduloz cōpat̄ cor-
 itib; symetris & p̄pōnōib; uti . s̄s est architectādū co-
 stituit suscepisse memorat̄ . Cū aut cōmētariū nullū ē
 i uetū nec illa costutio solū & his reb; scripta sunt
 desiderāda h̄ & acimico q̄ magna sc̄ena q̄stius edes
 honoris & uirtutis maximane celle colūnaz q̄z & p̄sili-
 hoz symetrias leguas arul i stituit p̄ fecit id uō si
 marmoreū fūisset ut h̄et quēadmodū ab arta subtilita-
 tē sic ab magnificētia & i p̄sis auctoritate i primis
 sūmis opib; notaret̄ . Cū ergo & antiq; nri i uen-
 iat̄ nō minus q̄z p̄ci fūisse magni architecti & nre

memorie satis multi & ex his pauci precepta edidissent non
putavi silendum si dispoire singulis uolubz & singulis
exponere. Itaq; qm sexto uolumine putoz hereditarioz
roel p scripti i h q septimuz tenet auz & ex politionibz
qbz ruz & uenustate & firmitate hre possunt ex
pona pmi q i apia d rudernice q pnapia tenet ex
politionibz. Vti curiosus sumaq; prouideta solidation-
is io hnt & si plano pede erut erudide qrat so-
lu si sit q pmo solidu & ita ex qrt & i ducat cu
stati i erudi. Im aut ois aut ex pre qestit locis f-
uit fistulationibz cu magna cura solidet. In angustia-
ombz diliget est adaditendu ne q pariet q no ex-
ent ad sumu sit ex tuctul sub pauimtu si potuit re-
laxatus supra se hnt pedete coxatione. Cum
solidus exit cotiguationibz arelcentibz cu pondatione
sedentibz pmanet structure solidati dextra aut si-
nistra si se facit i pauimtis necessario rimas. It da-
nda est opa ne comisceant axes estulini quarto q
qraui siml humore p cepint se torqntes rimas fa-
ciut i pauimtis. Im aut esclul no erit & nece-
ssitas coxerit pp i opia qraui sic aut esse faci-
du ut secretur tenuiores q minus n uolunt co fa-
alut clauet fixi continebnt. dem i singulis tigl ex-
remis pibz axil bini clauu fignt uti nulla ex pre po-
ssit se torqndo anguli ex atre. Na d ceru aut si-
go seu forus ullus ad uetustate pot p mane cox-
ationibz sol si erit filix si no paleos sub struat uti
maties ab alal uicil defendat. nre i sup Antiminet
ne minore saxo q q possit manu iplere statum-
mationibz i ductul rudul si nouu erit ad tref ptes na
alal misceat si redminu sunt qq ad duaz mixtionibz
heant rnsa dem rudul i ducat & uenibz ligneis de-
curis i ductul crebit pisanone solidet & id ne oual

p[er]f[ect]u[m] ab solutu[m] crassitudine sunt deditur. In sup[er] ex-
 tra nucleu[m] i[n] ducat[ur] mixtionē h[ab]et ad tres p[ar]tes una cal-
 cil ne minore crassitudine pauimtu[m] digitu[m] seu sup[er] n-
 ucleu[m] ad regullā & libellā exacta pauimtu[m] struat[ur] lute-
 sectula seu cessariū cū ea ex tructa sunt & fastigia sua
 ex mactōe hauriunt ita fruct[us] uti si sectula sint nulli p[er]
 adu[m] i[n] scutulis aut t[ri]gonis aut quadrans seu famis exier[unt]
 si coagimtu[m] p[er]p[et]uo plena h[ab]eat m[er]se se directione lico-
 sserit fructu[m] erit ut he om[n]es angulos h[ab]eat equales cū
 n[on] anguli nō sunt om[n]es equalit[er] pleni nō erit exacta
 ut op[er]et[ur] humura. Itē testacea spicim aburina sunt dili-
 gent[er] exigenda ut ne h[ab]eat lacinas nec ex fates tumulos
 si ex rentu[m] & adregulā p[er] fricata sup[er] fricaturā leuigationib[us]
 & p[er]lucis cū sunt p[er] h[ab]et i[n] ceruatur m[er]mō & sup[er] lorice
 & calce & harena i[n] ducunt[ur]. Sub du[m] uō maxime ydon
 ea facienda sunt pauimtu[m] q[uod] cū ignatioel humore crescit
 et aut lincatate d[icitur] crescit[ur] seu pandatib[us] sedentes mo-
 uēdo se faciunt uia pauimtu[m]. P[er]terea peliadia & pr-
 une nō pauit[ur] integra p[er] manē Itaq[ue] si necessitas coegent
 ut minime uiaola fiant sic erūt facende cū oxatu[m]
 fuit sup[er] alta coaxatio m[er]ula sterna[m] claus[ur] q[uod] h[ab]et dupli-
 ce p[er]beat coagimtu[m] loricationē deim uide[n]t[ur] nouo sua p[er]
 teste m[er]se ad m[er]seat[ur] calcil q[uod] due p[ar]tes ad quāq[ue] m[er]tarij
 mixtionib[us] p[er]f[ect]u[m] r[ati]o[n]e. Et tunc minuatōe f[er]u rudul i[n] ducunt[ur]
 id q[uod] p[er]f[ect]u[m] ab solutu[m] ne minus pede sit crassu[m]. Tūc aut
 nucleo i[n] ducto uti. Es est pauimtu[m] & essera gradi ar-
 at binu[m] digitu[m] m[er]la struat[ur] fastigiu[m] h[ab]et i[n] pedes denos di-
 gnos binos. Q[uod] si b[on]u[m] repabit[ur] & r[ati]o[n]e frictu[m] h[ab]et ab
 oib[us] utiq[ue] erit m[er]u uti aut int[er] coagimtu[m] mactos ab g-
 elicidq[ue] ne liboret frugib[us] q[uod] anul an[te] hyemē saturer[ur]
 un nō patiet[ur] isse recipe peliadij pruina. Sim aut
 aurisul uidbit[ur] fieri oportere regule bipedales m[er]se
 coagimtu[m] sup[er] rudul substructa in coloct[ur] h[ab]et[ur] sigulis

coagmenta hinc ex collos analculos digitales. Quibus uiculis
i plerumque ex deo sub acta coagmenta q. int se coagmenta q.
pssa in calce q. erit heres i canaliculis durefando no. pariet
aqua neq. aliqua re p. coagmenta trahere. C. u. q. hinc h.
in prostratu sup. nucleis i. ducant. inq. cedendo subigat
sup. aut. sine excessu gradi sine exsp. restricta. Aruat
sustipit q. h. est sup. scriptu. q. cu. sic erit fia. no. aro. me.
iabit. q. ualut sit p. p. adu. calce qua. debent. p. etes. d. al.
bani. :)

Om. apamintore cura. discensu. fuit. tuc. d. albaris
opibz. est. ex. p. l. adu. Id. aut. erit. roe. si. gleb.
e. calce. optime. aut. multo. tpe. q. opus. fuit. macerabit. uti.
si. qui. gleba. paru. fuit. i. fornace. recta. maceratio. duntur.
na. liquor. d. ferue. coacta. uno. tpe. co. coq. N. aq. cu. no.
penitus. macerata. h. recte. sumit. cu. fuit. i. ducta. hinc. late.
res. audos. calculos. pustulas. emittit. q. calcoli. i. ope. uno. ren.
ere. cu. p. macerant. dissoluit. q. dissipat. tectori. p. d. n. o. s. C. u.
aut. hinc. erit. ro. maceratis. q. id. curiosus. ope. p. p. am. er.
it. sumat. asca. p. quoad. mou. matia. dolat. sic. calce. lacu. m.
acerata. asinet. si. ad. ea. offenderit. calcoli. no. erit. repata.
C. u. q. hinc. q. puru. feru. educet. uidebit. ea. i. euanda.
q. hinc. o. s. cu. no. p. g. u. s. fuit. q. roe. macerata. arca. id. forn.
itu. uti. glutu. heres. omi. roe. probabit. se. esse. repata.
hic. aut. machinis. q. p. at. canem. dispositiones. i. co. clauibz.
expediat. ubi. lacunar. ea. sunt. ornata. C. u. q. canem. po.
stulabit. ro. sic. erit. facienda. affores. directi. disponat. i. t.
se. ne. plus. spatu. hntes. pedes. binos. q. h. maxime. cupss.
q. ab. igne. ab. care. q. ab. ueritate. celerit. uicant. hinc. asse.
res. cu. ad. forma. arcinationis. sunt. distributi. cathenis. disp.
o. it. ad. cu. r. g. u. at. ones. sunt. tectoz. crebris. clauis. foreis. h. xi.
reliqent. eaq. cathenis. ex. ea. matia. opent. cui. nec. caries.
nec. ueritas. nec. humor. possit. noc. i. et. uxo. uim. o. s. o. s.
robore. cupss. ceterisq. similibz. p. t. queru. q. eas. roq. ndo.

rursus faciunt qbi i est opibz assoribz dispositis cu concessio
 his pauca harudines pce tuse ad eos uti forma postulat reli
 get it sup camera maties ex alce & harena mixta subinde
 i ducat ut si q astute ex congnationibz aut rectis ceciderit sub
 lineat. Sin aut harudinis pce copia no erit & paludibz
 tenuis colligat & mare comice ad ista longitudine una tra
 situdine alligatiois tepent du ne plus int duos nodos alligat
 ionibz binos pedes distent & he ad asseres ut sup scriptu est
 comice religet adrelliq liget i eas q hpat coia oia uti sup
 scriptu est ex pedunt. Cameris dispositis & i teus unu ce
 llu eaz trullisset dom harena dirigat postea aut creta aut
 marmore pelat. Cu ante pollire sunt sub eas cerce
 sunt subiacende q maxime tenues & subtilles fieri oportere
 videbit cu a gndes sunt podere & ducat nec possunt se
 sustine. In his q minime gissu dz ad misceri k excepto
 marmore uno tenore p duci uti ne papiendo parat uno
 tenore opul maresce & q cauede sunt i amil pscor
 dispositioes q eaz plantie coronare graui podere i pe
 dentes sunt pculose. Coronaz aut sunt figure alie
 celate & clauibz aut ubi ignis aut plura lina sunt pon
 eda prima fieri debent uti ea facilius ex tgant i esti
 uis & ex edris ubi minime fumise nec fuligo pot noc
 ubi celate sunt faciende. Sup n albu opul pp supbia
 ardoris no mo ex propriis h & alienis hedusis qapit hmu
 Coronis explicatis parietes q aspice trulliscet postea aut
 sup trullissanoz subarescete & formet derectiones arenati un
 longitudines ad regula & ad linea altitudines ad p pendic
 ulu anguli adona rndetes exigat. Naq sic emedata tector
 i picturis erit spes subarescete ituz & tno i ducat ita
 cu fundatu erit ex hareuato derectione eo firmo erit ad
 uenitate soliditas tectori cu ab harena pt trullissanoz no
 minus tribus cons fuit & formatu tuc emarmore grado
 derectiones sunt subigende du ita maties reper uti cu

subinguntur non bene ad rutilum si parum fero emolitorio
liberetur gradus in ducto et marescente alio corium medio
cre diriguntur. Id cum sub actum fuerit et bene frictum subtri-
bulum in ducit una cum tribus coronis harenis et iste marmo-
ris solidati parietes fuerint neque rimas neque aliud autem
in se recipere poterunt si eclia cloze sub actioibus fundata sol-
idate marmoris quod candore firmo lenitate coloribus cum po-
litionibus in ducis nitidos exprimet splendores. Colores autem
nudo tectorio et diligenter sunt in ducti ideo non remittunt
ut si sunt per petuo per manentes quod calx in fornacibus ex co-
cto liquore sua raritatem et evanida ierumitate exacte
corripit in se quod res forte ingerunt mixtionibus quod ex aliis
potitionibus collocatis semibus seu principis una solidescenda
quod hanc membrum est formata cum sit arida religit autem
suis quod propolis unde hanc qualitates itaque tectoria quod
sunt sua neque vetustatibus fuerint horrida neque cum extigerint
remittunt colores nisi si parum diligenter et in arido fuerint
in ducta. Cum igitur itaque in parietibus tectoria sua fuerint
uti super scriptum est et humilitate et splendore et adue-
tustate per manente iustitiam poterunt hanc. Cum vero
unum corium harenis et unum minutum marmoris erit in d-
uctum tenuitas eius minus valendo facit rumpit nec sp-
lendere politionibus per in brillantem crassitudinis proprium
obtinere quemadmodum in speculum argenteum tenui lame-
lla ductum in etas et sine viribus habet remissionem spl-
endoris quod autem ex separata fuerint suum recipient in se
firmis viribus politioribus fulgorem in aspectu ceterisque solid-
erantibus et imagines reddet sic tectoria quod ex tenui sunt
ducta materia non modo fuerint rimosa si et celeriter evanes-
cant. Quod ut autem fundamenta harenationis et marmoris
soliditate sunt crassitudine spissa cum sunt politionibus
crebris sub acta non modo sunt nitida si et imagines ex-
pressas aspicientibus ex eo opere remittunt. Et recipiunt

ito tectores nō his rēibz utendo faciunt opa firma si q
 mōmrio collocaio calce & barena ibi cōfusa d' curia
 hōmz i ducta ligneis rectibz pilat maria & ita ad cōm
 subacta tūc unūt qmzqz ueribz pietibz nō nulli crustal
 ex adētē pro abacis unūt ppeaqz tectoria abacoz &
 speculorū diuulsiōibz circa se p̄mūnetel hnt exp̄ssioes
 Sin aut i tractuiss tectoria erūt faciēda qbz necesse
 est i arectarijs insulari rimas fieri ito q luto cūli
 nūt necēo recipiū humore cū aut arefcent ext
 enuati i tectorijs faciūt rimas jd ut nō fiat h' erit rō
 cū pariet totul luto i gnatus fuit tūc i eo q ope
 caue claud i uscularijs ppetue fiōt dem itū luto i
 ducto si pores insularijs arūdinibz fixe sint sedē eīs
 fiōt p ita ut scriptū est arenatū & māmē & omē
 tectoriū i ducat ita canax duplex i parietibz arūdi
 nibz insularijs fixa ppetuitat nec regmina nec rimā
 ullā fieri pariet. Quomō tectoria i humidis locis
 fiat qbz rēibz licet locis tectoria opōteat fieri dixi
 Nūc quēadmodū humidis locis palmoēs ex pediāt ut
 p manē possit sine uicis exponā & pōm qclambz
 qplano pede fuit i uno pede i mēto alie arcē
 pedibz tribz pro barenato restā crulliscēt & dirigit
 at uti he pariet tectoriū ab humore ne uicēt
 Si aut aliq pariet ppetuos hāuit humores paul
 ulū ab ee recedat & struat alij tenuis distat ab ee
 qtu res pariet & i 2 duos pietes andis ducat i
 ferier q libramtū o clauū fuit hīs nāres ad locū
 parētē jt cū i altitudine prostrictus fuit reliquat
 spiramēta. Si nō p nāres humor & i ymo
 & i sumo hāuit exitus nō minus i noua struct
 ura se dissipabit his p fās pariet restā crulliscēt
 & dirigit & tūc tectorio poliat. Sin aut locū
 nō pariet structurā fieri canales fiat & nāres exeat

ad locū patet. Deinde regule bipedales ex una pte
sup margine canalē i ponat ex alia pte bealibz pile
substruat i qbz duas regulas angulis sedere possit
et ita apertē distet ut ne plus pateat palmū. Deinde
i sup erecte amate regule ab ymo ad sumū ad parē
erē hōat quā i hōet ptes curvatus pter ut ab hōe
spuat liquore. Itē i ymo et i sumo sup camera beant
struunt cū aut calce ex aliqua ligda et albē ut tralli
sanōez testā nō respuat. Nam pp ieiunantē q est alien
aali ex cetera nō possit recipere nec sustine nisi calce sub
iecta utraqz res int se oglinnet et coeat tunc tru
llisandē i ducta pro harenato testā dirigat et cetera cū
ut sup scripta sunt i cetero vrbz et hōat. Ipi aut po
linoibz eoz ornatus propol debet hōe ac et corā corā ut
et a locis aptis et pūy discriminibz nō alienat hōt dig
nitates. Et rictus hōat nō est utilis apertōe nec
melographia nec cimeterio coronario opt subilis ornat
q et ab ignis fumo et ab hūy crebris fulguribz co
rūpūt i hō ut sup podio abaci ex aramto sunt subige
di et pāuēdi cūcū salicēis seu minacēis int pōtis
explicare cūcū pure polite et pāuētorū nō erit displi
cēs si q aduēter uolūt pōez ad libnatorū usū
minitē sūptuosus et utilis est apparatus. Feder. n. mima
libramtū rictūqz alitudo erat pedū binū et sole festina
to induit an rudus aut testaceū pāuēntū ut fūdig
tū ut i canali hōat nātes. Deinde cōgestis et spisse
calentis carbonibz i ducat et abulone et calce et fauilla
mixta matris castitudie semipedali ad regulā et libel
lā sūmo libramto tote despumato rectat spēs nigri
pāuēnti uti quūqz eoz et q poculis et spūmatū of
fundet simul cadit successitqz qz dāt ibi ministratē
et si nudis pedibz hōat nō recipit hōat ab eūsdē mō
gōe pāuēnti. Ceteris cōclauibz et vrbz autūmabz

effusis & arvis & piscibus constare sunt ab antiquis & certis
 by certis roes picturaz. namq. pictura ymago fit eius q. est
 seu pot. esse uti hōies hēdificia naves reliquaz q. rez eq.
 bz finis eorūq. corporibz figurata similitudine sumūt exēpla
 Ex eo antiq. q. multa ex pōitōibz i. hēerūt mutati sunt
 p. mū creaturaz marmoreaz uarietates & collocatiōes. dem
 coronaz filicōz rinceoz m. & sese uarias distributiōes. p.
 osten. i. gressu sunt ut & hēdificiōz figuris colūnaz fastigiōz
 emittētēz p. oxiōnal. imitēt. p. oxiōibz aut. locis uti ex edris
 p. p. amplitudines parietū scenaz frōtes m. p. oxiōz more
 aut. comico seu satirico d. signaret. Ambulatiōibz uō p.
 spacia lōgitudinis uarietatiōibz copioz ornaret ab ceteris lo
 corū p. oxiōtibz ymagines ex p. oxiōtibz. Pingunt. n. portus
 p. oxiōtibz litora flumina fōtes eripi fana luci mōtes p. oxiō
 corū pallōres nō nulli locis jē signoz melagographia hntes
 deoz simulacra seu fabulaz dispōit. explicatiōes nō minust.
 yanal pugnas seu ulixis evitiōes p. copia ceterazq. q. sunt
 eoz similibz rōibz ab rez nā p. oxiōtibz. Sed h. q. ex nōtibz
 rebz exemplo sumebat. nūc m. p. oxiōz moribz i. probant. Nā p.
 iōit. tectoris mōstra potius q. ex rebz ymagines certe pro col
 ūit. n. statuūt. alami pro fastigiis appagōiculi statū cūspas
 folijs & uolutis jē candelabra ediculaz sustinēta figurat
 sup. fastigia eoz surgētēz ex radicibz cū uolūtis teneripl
 ures hntes i. se sine rōe sedēta sigilla alia humanis al
 ia bestiaz capibz h. aut. nec sunt nec fieri possunt nec
 fuerūt. E. rgo uti noui mores coegerūt uti i. herne ma
 li iudices quicquid artū uirtutes. Q. uēadmodū n. p. oxiōz al
 amul. uere sustinē tectū aut. candelabū ornāta fastigiis
 ex coliculis tū tenuis & molis sustinē sedens sigillū aut
 d. radicibz & coliculis ex p. oxiōz flores dimittit q. sigilla pro
 creari ad h. falsa uidētēz hōies nō rēphendūt h. dele
 ctant. neq. anadātūt si qd eoz heri pot. nec neq. nō
 iōis aut. i. formis oblatante mōtes nō ualēt probare.

q̄ pot̄ esse cū auctoritate q̄ rōes decoris. Neq̄ picture
probari debet q̄ nō sunt similes ueritati nec si sunt sic
sunt elegantes ab arte ita d̄ his statū debet rōe iudicare
nisi argumentū certas rōes hāuēt sive rōibz explicat
al̄ t̄. n̄ q̄ malibz est apparaturus alibandis eleganti
manu finissent scenā ī minusculo theatro q̄ galesiteri
apud eos uocant̄ ī ea q̄ tenet colūnas signa cōmunes
sustinetes epistha polumore rotūda tecta fastigiorū prom
metes āsuras coronasq̄ capitibz leoninis ornatos q̄ oīa
siliadiū q̄ tectis hāt rōez p̄terea sup̄ ea inbilominus
episcenū ī qua colū p̄oni semulastigū oīsq̄ tectinarios
picturis fiat ornatus. Itaq̄ cū aspectus eius scenę pp̄
aspiciat̄ et blandiret̄ oībz uisus q̄ id opus probare hūis
ent parati cū libimul mathematicis prodijt & ut Ala
bandas satis acutos ad oīs res oueles hēi q̄ pp̄ nō
magis uicū ī decōna ī spietes eos esse iudicatos q̄
ī p̄matio eoz q̄ sunt statue. oīs sunt cūal̄ ap̄
tes fero discos tenetes aut auretes seu pila lūdātes
Im̄ ī decēs ī t̄ locoz p̄p̄etates statū signoz public
ce aut̄ uicū existimant̄ ad uent̄. Videamus itē
nūc ne apicturis scena efficiat & nōs atabadas aut
ab deritas. Q̄ in n̄ urūz domos sup̄ regularē tecta
pot̄ hēre aut colūnas seu fastigiorū explicat̄ h̄ n̄ su
p̄ cōtignatōes ponūt̄ nō sup̄ regularē tecta. Si q̄ que
possunt ī ueritate rōez hēre sūt ī picturis probant̄
rimul accedimus & nō his amitantibz q̄ pp̄ h̄ uicū in
sapiētes sunt iudicare. Itaq̄ aparaturus q̄tra nec ē
ausus h̄ sustulit scenā & ad rōez ueritatis cōmunitat̄
postea correctā aprobauit. Vana dī ī mortales fecit
ent uti linimul utilimul reuulcēt̄ & corigeret hāc
amētā tectoriorū q̄ enāna ī statū. Sed quare uicū
ueritate rō flā nō erit alienū exponere. Cū
n̄ antiq̄ ī sūmetes laborē & ī dūstia probare cō

tendebat arabis id nunc coloribus & eorum eleganti specie
aut & q̄ subtilitas arthas adiacet apud auctoritate n-
ne I me sūptis efficit nedeideret. Q̄ m. n. antiqua
ut uti indicamto i mō pte uidet̄ usul esse at nūc
passu plerūq̄ con parietes i ducit̄. A credit huc ilo
colle istū armonū h uō cū i ducit̄ & si nō arte lūc
pōta fulgētes oculorū reddūt̄ usul & ideo q̄ pēiosa
sunt legibz exapūt̄ ut ab dno nō aredeptore rēpnt
et̄.)

¶ Sed cūte potui ut ab errore discedat̄ i ape
tectorio satis ex pōm nū d̄ appanōibz ut lūc
cūte potuit dicā & p̄mū qm d̄ calce mūto est dōm
nō d̄ marmore pōnā. Marmor nō eadē q̄ne oibz
nūbz p̄creant̄ h̄ q̄bdam locis p̄lebe ut salis mūal pl
uadal hūtes nūlūt̄ que q̄tule & melite p̄stāt epibz utili
tates. q̄bz aut̄ locis ea copie nō sunt cōita marmorea
line alillee dicūt̄ q̄ marmorari ex opibz dēcūt̄ cōtūdūt̄
& mōdūt̄ & it̄ q̄ ex his ab ignis uapore hūmū lūlatat̄
cū refectur nō solū hūmū i uenit̄ esse argētū uian exē
p̄is p̄lebis q̄ntē ea eq̄ residebat̄ p̄ breuitates nō p
ollant̄ colligi h̄ i uasa q̄ p̄tūt̄ & ibi int̄ se q̄ p̄ri
mūt̄ & yma ofundūt̄. Id aut̄ q̄sint quatuor sextariorū
mēsure cū ex pēdūt̄ i uenit̄ esse pēdo centū. C
ū i aliq̄ nate est q̄sulul si sup̄ id lapidē idē cent
enariū pēdul i penat̄ nāt̄ i lūmo neq̄ cū liquore
pōt̄ enē luo p̄mē nec elidē ne dissipare. Centē
nario sublato si ibi aurū scrupulū nō i penat̄ nō na
bit̄ h̄ ad ymū p̄ se d̄ p̄met̄. Ita nō amplitudie
pēdūt̄ h̄ q̄ne singulaz rex grauitate esse nē ne
gādū est. Id aut̄ multis rebz est ad usū expeditū
Nāq̄ n̄ argētū neq̄ est sine eo pōt̄ rōe i aur
ari. Cūq̄ i uestē itextū est aurū ea q̄ uestis cō
mū p̄ uenit̄ate usū nō hēat̄ honestū p̄mū iticūlūz

uasis i pōm sup igne q barūt ilauit coiat i aqua & add-
itur argētū qd aut om̄s micat auri corripit i se & coit
secū terre aqua diffusa est id i panū i fundit & ibi m-
amibz pmit argētū p panū uariates pp lūre ex libit au-
rū cū pssione coactū intra parū i uenit. Reūtar nūc ad
minij tēpatūrā spē n. Debe cū sit aride studuit pilis
fereis & locōibz coarctis crebris relictis stercoribz efficit
ut ad ueniat colores. Cū q̄ emissa esset ex minij p argē-
ti minij relictōez qual i se nales habuerat uirritel efficit
tena nā & uiribz i beallis. Itaq cū est i ex pōlinoibz ad-
uū uenit i ductū p manet sine uiciss suo colore. A pōlūo
ide pōlūis aut exedris aut ceris cū mōi local q sol & luna
possunt splendores & radios i mittere cū ab his local iagit uenit
& amissa coloris uirtute d nigrat. Itaq cū & alij multū m-
n suberit lōrba cū i aduētino uoluisset hīc domū elygar
ex pōlūa pōlūis parietes om̄s iroduxit mino q post dies
xxx fū sunt i uenusto uariōq colore. Itaq pmo locau-
it i duēdos alios colores. Ac si q subtilio fuit & uelut
ex pōlūoēz minia sūmū colorē retinē cū pariet ex pōlūis
& aridus est cretū tōpibz uenit alijs local ut i magnētie
& opheli fines sunt loca un fodit paca quā nec molere nec
cornere opus est h sic est subtilis quēdamōij si qua est manu
scula & suberata. Colores uō alij sunt q p se ceras local pro
creāt p un fodit. Nō nulli ex alijs rebz tractatōibz aut mi-
xioibz repauris pōm pfectū vni pstant eadē i opibz util-
itate. i. d. colōibz q i uenit dāt. R.

R. mū aut ex ponemus p se nascētia fodunt
uti si q acbrus dicit h uō mudis local ut p i
italia i uenit. Sed q fuit optima actio ito nūc nō habet
q athens argētū fodine & habuerūt similitū tūc specul sub
era fodiebāt ad argētū i ueniedū. Cū ibi uena forte
i ueniret nihilominus uti argētū p seqbāt. Itaq antiq q
gia copia silis ad pōlinoēz opū sunt uhi. It rubica copiose

multas locas eximunt h. optime parat uti potest synope et
 epipato i. hys panna balnearibz ne minas tenuis autis isule
 uergetonia adhemisibz. Senatus populusq. romanus scellit
 frendi parochoniu no ex ipis locis un fodit h. nom
 eade roe melinu q. eius metalli i. sule. adade me
 lo diat esse. Creta uiridis roe pluribz locis nascit h.
 optima et mirae hanc aut p. theothoben uocat q. th
 eodoms noie fuit aut i. fudo id genus crete p. mu est.
 i. uetu arripigintu quod arseruico p. ce diat fudit potp
 Sandarac i. pluribz locis h. optima potp proxime Audi
 hispanu h. metallu. Ingreditur nuc nimij roes explicare
 id aut agris ephesioru eliminat p. mu esse memorat in
 uetu. Causa et res et ro satis magnas h. admira
 tioes. fodit. n. gleba q. diatur anq. tractanoibz ad
 minu p. ueniat uena ut suo magis sub raso color
 e. hys arca se rubru puluere. C. u. id fodit expl
 g. feramtoru crebris emittit lacrimas argenti unuq.
 affloribz. Nam colligit he glebe cu collecte sunt i. o
 ffiana pp humoris plenitate coactur i. fornace ut m. ar
 elant fuit cera p. uenit igit liquam paulo oleo repa
 tu lata i. ducit. dem postea carbonibz i. fereco uale
 o potit cu cera apmo cu pariete calefaciendo sudare
 cogat. itaq. ut p. seqt. dem nuc adela. autisq. pl
 uris subigat uti ligna marmorea unda ant. h. aut
 gnosis p. ce diat. i. obstant cere punicee lorica no pa
 naur nec tunc splendore nec solis radiol hudo eri
 pe. ex his polinoibz colore. Q. ue aut i. ephesioru mo
 llis fuerut offiant nuc truate sunt ido roma q.
 ad gnuu uene postea est i. uetu hispanie regionibz
 q. metall glebe p. rat et publicanos rome creat
 he aut offiant sunt i. e. edo flore et p. mu. vi
 uat. minu ad mixta alce. Itaq. si q. uelit expiri
 id sine uicio esse sic erit faciendu feren laia sunt

eo minui opponat ad ignem collocet donec laia ea
defeat C u candore colo mutatus fuit q acer tollat
laia ad q & sic refrigeratu si restituit i pstru
colore sine uia esse probabit. Sin aut p misit
nigro colore significabit se esse maatu. Quod luc
ure potuit in d minio dixi. Cui ocula amacedonia
fodit aut ex his locis q sunt province ararij miall
Minu & uictu nobz ipis indicat qd loci proant
de coloribz q sunt accidentat

N prodiat nunc ad ea q ex alijs pntz tract
atioez separatis qmutata recipiunt coloru pro
prietates & pma ex pma d attramto anis ulul i opbz
magnas ht necessitates ut sint note queadmodu p par
et certis roibz aruficoru ad id separare. Nam hedi
ficat locis uti laconicu & ex pollit marmore subtilit
& leuigat an id sit fornacula hnt i laconicu naves
et psonu magna diligentia co pmit nec flama ex dissip
et i fornace relino collocat hac aut ignis pntal ure
do cogit emitte p naves i tra laconicu fuligine q arca
pariete & ante aruamtu ad he sit fo cellomtu pti apo
ne ex gummi subactio ad usu attramtu librarij reliquu
tactores glutinu admiscetel i parietibz aut. Sin aut he
copie no sunt parate necessitatibz erit ad ministradu
ne ex pectatoe more retineat. Sarmeta aut rede
lebiue cohurat cu ere carbonel extinguat. Deim i mo
torio o plunio erat. ita erit attramtu tactoribz no i
uentulu. No minus si sex uine arebucta & cocta in
fornace fuit & ea ptra glutino i qpe i ducet sup
q attramtu suauitatis efficiet colore & quo nigro ex
meliore uino p abut no mo attramtu h & i duci colo
re dabit i mittari. C eruli repatioel alexandrie p
mu suat i note pecta int nestoruis int faciendu.
Et aut erul eqbz est satis bt admiratiois harena n.

est. vitro flore colorit adeo sublimi ut efficiat quendam
 noui farina p. et cyperu. lous crassus uti scobil. framm
 extra q. spirit. ut coplomeret. dein pce mambz. usando eff
 icaut. & ita colligat. uti naves. amiride. capenut. i. uice
 ole. hendi. nreai. i. fornace. sit. aut. et. q. en. harena. abi
 gnil. uabemta. conferuendo. est. caruerit. mi. sedado. q.
 accipiendo. sudores. apromenbz. discedut. huiq. rebz. pignus
 uehemina. olecti. cerulea. redigut. colore. Ita. uo. q. la
 ni. he. ualiant. i. opibz. rectoris. sic. tepabit. gleba. silia. lo
 ni. cogt. ut. sic. i. igni. cades. en. aut. aceto. exunguit. q.
 effiat. purpureo. colore. d. cerula. erugine. q. qua. nri
 eruca. uant. no. est. alienu. quendam. q. petur. dicere.
 Rhodo. n. delijs. farina. collocat. aceto. suffulo. S. up. far
 mita. collocat. plubens. massas. dein. ea. opculis. opturat. ne
 spiramtu. opturatu. emittat. post. certu. ipus. apientes. i.
 ueniat. emassus. plubis. cerulam. E. ade. roe. lamellas
 erent. collocat. effiat. erugine. q. eruca. appellat. Ce
 rula. uo. cu. i. fornace. cogt. mutato. colore. ad. igne
 i. cendij. effiat. sardaria. Id. aut. i. cendio. fro. ex. cau
 didicerut. homies. q. ea. multo. meliore. usu. pstat. q. q. d.
 metallis. per. se. nata. sedit. :) d. ostro

Ita. opia. nuc. d. ostro. dice. q. & carissima. h. & excellensima
 p. hos. colores. aspectus. suauitate. id. aut. ex
 apitur. eochilio. marino. eq. purpura. i. hatur
 ciuit. no. minores. sunt. q. cetaz. ne. considerant. admi
 nationes. Q. he. no. i. oibz. locis. qbz. nascit. unius
 gnil. colere. h. solis. cursu. nate. tepat. Itaq. q. legit
 pto. & gallia. q. he. regiones. sunt. proxime. ad. septen
 trione. est. anu. & progredientibz. in. septentrione. & a
 adete. i. uenit. luidu. Q. uo. aut. legit. ad. ego
 ctuale. oriete. & occidete. i. uenit. uoluto. colore. Q.
 uo. uo. meridianis. regionibz. excipit. rubra. prece
 at. potte. & ito. hec. rado. & insula. ent. cetis. q. eius

moti reuertibz q̄ proximē sunt solis cursui. Et cōtra
illa cū sunt terra formata circa sandū egbz plagis purp
urea limes un lacrima pro fluxu ex culla i mōmiste
rādo q̄pat̄ q̄ ex cōcharū murmurē resis eximū ito
ostrū est uocatu. Id aut pp̄ saluagie cito fit anulo
sū nisi mel hēat circa fūllū hūit. n̄ purpurei colores
i fecta creta rubra radice q̄ ex tūno nō minus ex
floribz alij colores. Inq̄ tectores cū nātū flactūlū m
utari uolū arida cōdētet i nāl cū aqua ofertūe hūit
ad ignē. Dein cū est repitū cōcūt linteū p̄ i manibz
p̄metet recipiūt i marmū aqua ex uolū coloratā q̄ co
creta i fundētet q̄ cū terētet offiaūt filis ueni colorē.
E adē rēe uacaminū tēpatet q̄ lacte mīletet purpura
ficiū ellegōtē. It̄ q̄ nō post crisocholi pp̄ mīntē uti hī
bna q̄ lūmū appellat̄ ceruleū i hūit q̄ utit̄ uiridissim
ū colorē h̄ aut i fecta appellat̄. It̄ pp̄ i opū colorū
dici creta lūlū mīl q̄ q̄ p̄ i lūlū appellat̄ i fācietet
i mūmūq̄ fiquit̄ indici colores. Qbz rōibz q̄ rebz ad
dipōitōnē firmitatē qbz q̄ decorat opōtēat fieri p̄ictū. It̄
qual hēnt oēs colores i se pōtēat ut mīhi succūre po
tuit h̄ i libro p̄ scripli. Inq̄ oras hēdīcōz p̄ fōet q̄
uā hūe debent opōtūmū rōmātiōis septe uolum
mibz sunt hūite. In seq̄nti aut d̄ aqua si qbz locū
nō hūit quēdāmū i ueniat q̄ qua rēe i dūant̄
qbz q̄ rebz si erit salubris q̄ ydonea prebet̄ explimbo.)
Explicit lib̄ vii i apit̄ vii. R2

Ē. Septē sapientibz tales mīletūl oūz
reū p̄cipū aqua est professus hered
itūl ignē mīgōz sacerdotes aqua q̄
ignē. Ē uripedes audet̄ Anaxagore
quē athēnēses scēmū appellauerunt
aerē i trā cūq̄ ecclestiū imbrū acc
pionibz i senimātū fetūl gennū q̄ oūz aīalū i mādō

pro cūisse & q̄ ex ea cōtē prōprium cū dissolventē tēporū
 necessitate cōtē i vnde redire q̄q̄ d̄ aere nascet̄ jē
 in cōli regionē reitū neq̄ i cōtēnel reitē & dissolutioe
 mutata i ea reidere i aqua an fuerat propatit̄ p̄
 cōpēt̄ nō ē impedidēl epicharmol aliq̄ phici & philo
 sophi h̄ p̄cipia esse quāior pro posuerat. Aerē gōnē
 trā aqua eorū q̄ sō mēle coherētū nāli figuratōne
 egiū discriminibz efficiere qualitates audūmūl nō nō so
 lū nascēta ex hū esse procreata h̄ p̄ res cōl nēali
 sine eorū pōtē neq̄ crescē neq̄ mēri. Nāq̄ corpora
 sine spiritu redūdāta nō possunt h̄re vitā nisi aer in
 fluent cū cōtēnel fecerit auctū & remissūl gōnēt̄.
 Calores nō si nō sūnt i corpore mixta cōparatio nō ē
 rit spiritūl nāli neq̄ creatūl firma abiq̄ mēl nō po
 tūnt h̄re cōtēnel cōpātūl. Jē si nō iē sūnt abo mēbra
 corporis alit̄ deficiet & in aere p̄cipi mixtōe
 erūt deserta nālia nō si sūnt sine humoris pōtē
 ex sanguinata & cōtēnel ap̄cipiorū liquore mēl arefiet
 Jōnū diuina mēl q̄ p̄cipia nēcia essent gōnibz nō
 ostēnt difficilia & cōtē uī sūnt margarite nūū arg
 ēnt cōtēq̄ q̄ neq̄ corpus neq̄ nā desiderat h̄ sine q̄z
 mēralū nūū nō pot̄ esse tūū fūdit ad manū p̄ta per
 omēl mūdū. Jāq̄ ex hū si qd̄ forte deficit i corpore sp̄
 ritūl ad restitūndū aer assignatū id p̄stāt apparatūl aut
 ad auxilia coloris solis i pētūl & gōnūl i uēntūl mēre
 effiat vitā. Jē cōtēnel fructūl esēntū p̄stāt copis
 lūpūantūl desideratōibz alit̄ & nutrit nāles pascendo
 gōnēt̄. Aqua nō nō solū potūl h̄ i hūmūl ulū p̄bendo
 necessitates gōnūl q̄ est gratuita p̄stāt utilitates ex eo
 ē q̄ sacerdotia p̄stāt moribz gōptorū cōdūt omēl res
 eliquorū pōtē asistē. Jāq̄ cū hydra quā ad tēplū
 edēq̄ infra religioe refert̄ nūc i uēra p̄cūbētēl m
 anibz ad celū sublāt i uētiōibz gōnūl agūt diuine be

nigritati. Cū p̄ aphicis & aphelosophis & ab sacerdotibus
iudicet ex parte aque om̄s res stare putant qm̄ priori
bz septē uolūbz rōes hēdificiorū sunt ex parte. In hoc
opōrē d̄ i ueniorū aque qualq; hēat i locoꝝ proprietā
tibi ueniet qbz q; rōibz ducat & quēdamōy int̄ scribe
re p̄bet est. n̄ maxime nēcia & ad uia & ad delect
ationē & ad usū q̄tidianū.) t̄ aque i ueniorū an̄ in
uibz.)

A aut̄ erit faciliō si erūt fontes apti & fl
uentes si aut̄ nō p̄stint q̄renda sub terra
sunt capita & colligēda q̄ sic erūt ex pienda uti p̄
cūbāt iudētēs anq̄ sol ex d̄tus fuit i locis qbz erit
q̄rendū & i p̄amto collocato & hūto prospiciat eae
regiones sic. n̄. nō erit excelsus q̄ opōrēat uisus
cū erit i motū mētū si librata altitudine i region
ibz certa hūitōe designauit. t̄ ut in qbz locis uide
būt hūiores cō crispates & i aerea surgētēs ibi fad
iat nō. n̄. i hūco loco hoc pōt signū fieri. Jt̄ aia
d̄utendū est q̄rētibz aquā q̄ p̄nē sint loca. Cer
ta. n̄. sunt i qbz nascit̄ i certis tenuis & exilis & nō
alta est copia ea erit nō optimo sapore. Jt̄ sabulone
soluto tenuis h̄ i ferioris locis si in ner̄ en erit lim
osa & suauis. Tera aut̄ m̄ora sudores & stile exiles
i uenūt q̄ ex hūibz rēpstantibz collecte i spissis &
solidis locis subsidūt hē aut̄ optimū sapore hāt &
lares nō mediocres & nō i certe uene repiūt hēc
quoq; sunt eēgia suauitate. Jt̄ sabulone masculo ha
reneq; cartūculo certiores & stabiliōres sunt capite hē
q̄ sunt bonos sapore rubro laxo & cepiose & bone
si nō p̄ iēuēna dullabat & liq̄scāt sub radiabul
aut̄ motū & i saxil & i filiabz uberiorē & affluē
tiores atq; frigidiores sunt salubriorē. Cāpēstr
ibz aut̄ fontibz salte graues tepide nō suauē ubiq;

ex montibz sub tra ſūmanātes erāpūt ī mediol cāpol
 ibi q arborū ſubris q recte pſtant minnora fontū ſuan
 amre. Signa aut qbz tra pūbz ſup ſcriptū eſt ea ī
 ueniet nāſcēna tenuis uincit ſalis eration almit mrex
 harūdo hedera aliq q euſmoi ſunt q nō poſſunt
 naſci p ſe ſine humore. S oler aut endē ī lacū
 il nati eſſe q ſedētel pē reliquū agrū ex apūt ex
 mibz q apul p hyeme pē que capamte diuiniſ
 eo ſunt humore qbz nō eſt credēdū. Sed qbz regioibz
 q trū nō lacūil ea ſigna naſcūt nō ſata h nati
 p ſe pſcātā ibi eſt qrenda In qbz ſi he nō ſignificā
 būt ī ueniet ſic erūt ex pende. Sediat quāq ſul
 locūl lanū ne minūl pedet qnq ī eo q collocet arri
 p ſolū oculū ſcipū erūt aut plūbū aut petūl exil
 q erūt p actū id q in mīſeal oleo ſigat pēat q in
 ſū ſūma ſellura opat harūdinibz aut frōde ſup
 tra ebruat. C ū poſtero die opiat q ſi ī uale ſi
 lle ſudoreſq erūt il locūl hebit aquā. Jē ſi ualū ex
 creta ſūm nō ecent ī ea ſellione eadē rōe optū pōtū
 ſūt ſi il locūl aquā haūt. Val humida erit q di
 ſſoluet ab humore. Vellulq lanū ſi collocat erit
 ī ea ſellura q ſleqati aut die d eo aqua ex pſſae
 rit ſignificabit aq locūl habere copā. Nō minūl ſi
 lu ena q amāta dei q plena q nōſa ī eo loco opat ſūt
 collocata q poſtero die nō erit exuſta ſi haūt reliq
 ual olei q lūm ipa q humida ī ueniet ī dicabit
 erūt locūl hōe aquā iōq amil rōpor ad ſe dnat hu
 moreſ jē ī eo loco genil ſūl ſi ſūt q p caleſcā
 fra tra q ad huſta uapōre nebulolū ex ſe ſuſcitauit
 il locūl habebit aquā. C ū h ſi un erūt p ſepta q
 q ſupſcripta ſigna ſunt ī uenit tū d pmedul eſt
 putent ī eo loco q ſi erit caput aque ī uenit
 plureſ eſſe ſunt faciendi q pſpiciunt ī unū locū

emul. & ducendi hoc aut maxime in montibus & regionibus septentrionalibus sunt quenda est quod in his & summa & salubriora & copiosiora inueniuntur. Nisi enim sunt solis cursum & in his locis primis crebre sunt arbores & siluosa ipsi quoque montes sualiter umbras obstantes & radij solis non directi perueniunt ad terram nec possunt humores exurere. Inuallaque montium maxime recipiunt umbras & per siluam crebram nubes ab umbris arborum & montium ibi diutius consistunt. deinde lique per terram uenales per colat & ita perueniunt ad terminos montium radices ex quibus profluentes fontium erumpunt riuus. Campestribus autem locis contrario non possunt habere copias. Namque sunt non possunt habere salubritatem quod solis uehemens inpetus per nulla constantia umbrarum eripit & hauriendo feruenter ex planitie capere humorem & si qui sunt aque apparentes ex his quoque est leuissimum & tenuissimum & subtili salubritate in aera uocant dissipat in impetu celi quod grauiissime dureque & in lucas sunt partes eae in fontibus campestribus relinquunt. Itaque quae ex umbris aqua colligit salubriores habet uirtutes quod colligit ex omnibus fontibus leuissimis subtilibus quoque tenuitatibus. deinde paucis exstantibus per collata tempestatibus liquecendo peruenit ad terram quod non crebre in capis & fluunt umbras si in montibus aut ad ipsos montes ideo quoque humores ex terra matutino solis ortu moti est egressi in quacumque parte celi sunt proclinati trahunt aera. deinde cum sunt moti per uirtutem loci post se recipiunt aera ruentes adas. Aer autem qui ruit trahens quocumque humorem per spiritum impetum & undas crescentes facit uentorum. Ventus autem quocumque feruntur humores & globati ex fontibus ex fluminibus & palludibus & pellago cum spiritus solis colligit & ex hauriunt & ita tollunt in altitudine nubes deinde cum aeris unda motus cum peruenit ad montes ab eorum offensa & procellis per plenitudinem omnium inae liquecendo dissipant & ita diffundunt in terram. Vapore autem & nebulas & humores ex terra nasci habet uideri efficere.

q. et h. ite & p. calores feruidos & s. p. humores refrigerat
 ranoes q. & aquar. magnā multitudinē. Ex eo cū refrigerat
 natū noctū sol orient impetu tangit orbē ite & uentorū
 flatus oriūt. p. tenebras at humidis locis egdūt. i. altitudine
 nubis. Aer aut. cū a sole p. calefactus est rōibz tollit ex terra
 humores h. ex balneis exēptū cape. Nulle. n. carne q. h. ut
 caldarioz sup se possunt h. e. fontes h. celū q. est ubi ex
 p. h. uul. ab ignis uapore p. calefactū corripit ex paucis
 aqua & auferit sem i. cōmax curuatur & lustrat. Jdā q.
 semp uapō calidus i. altitudine se trudit & p. nō erat re
 mittit p. breuitate simul aut plus humoris h. cōgestū
 nō pōt sustinē p. grauitate h. stat sup lanātū caput
 Jdē eadē rōe celestis aer cū ab sole p. apit calore ex oibz
 locis hauriendo tollit humores & cōgregat ad ymbres uer
 n. tū feruore tacta erat humores & corpus hōis ex calo
 re emittit sudores. Iudices aut sunt eius rei ueti ex qbz
 ga. frigidissimū p. h. ueniūt procreati septentio & aqlo &
 tempestes lucubrū i. aere flatus spirat hauster nō & reliq.
 ga. solis cursu impetu faciunt sunt humidissimi & semp
 appōat ymbres q. p. calefctū ab regionibz feruidis ad ueniūt
 ex oibz tū libetis eripiūt humores & ita col profun
 dūt ad septentrionales regiones h. aut sic fieri testimo
 post esse caput flammū q. orbē tūz thoro graphis pi
 cta. Jt q. scripta plurima maximaq. i. ueniūt egressa ad
 septentrione p. mū q. & india grādes & i. elus ab ciuitate
 mōte orit. lyria tyris & eufintes. Asia ite poto boni
 stenes hylpame. t. hanaul colchis phasis gallia. Rodanul
 celuat rhenul ora alpes rmanol & padul tyberis italia ma
 urusia quā nri mauretania appellāt ex mōte atblante
 diuul q. orit. ex septentrionali regione progredit. p. acci
 dere ad locū eptagonū & mūto noīe diat. ager.
 deim ex lacu eptabolo sub mōtes deserto sub ē fluen. p.
 meridiana loca mūnat i. fluit i. palude q. appellat. ar.

augur merces q est ethiopu meridianoꝝ regnu Ab hisq
paludibz se arcu agens p flumina astu soba & astobea &
alia plura p uenit p mares ad immvatu ab eaq se pa
petant p septentrionale p uenit int ellephantida & sueno
thebaicolsq i egiptu campol & ibi nihil appellat Exm
aurethania caput ni profluat ex eo maxime cogno
sat q ex alia pte mont athlantis alia capiti JE p flu
entia ad occidentem oceanu ibiq nascut ichuennones
crocodili alie simile bestiae q ne piscu pt i prop
atmos . E rgo cu oia flua magnitudinibz i orbis terraz
descriptioibz a septentrione uideat p flue affricq campi q sunt
i meridiano ptebz subiecti solis cursui latetel penitus hnt
humores nec fontes crebros amnesq raros reliqt uni
multo meliora i ueniat capiti fontu q ad septentri
one aut aglone spectat nisi si incidit i sulphoreu
locu aut luminosu seu bituminosu t uc n p mutat
aut calide aut frigide odore malo & sapore profudit
fontes Neq n calide aque ulla est proprietas si frigida
aqua cu in cidit p aereu i ardere locu eferuescit
& p calefa egredit p uenit ex tra tra ita diuul no
pot p manē si breui spatio sit frigida Naq si natr
esset calida ne refrigereret celer eius . Et apō aut &
& odor & color eius nō restituit q i tactu & visu
est p nāe raritate . Et aut & aut nō nulli fon
tes calidi ex qbz profluat aqua sapore optimo q i potioe
ita suauis est ut nec fentalis ab amens nec martia
salient desideret h aut ab nā p hant hui roibz est
i mo p alumē aut bitumē seu sulphur ignis exatit
ardore p cadesnat tra q est supra se aut feruida
emittit i lapioꝝ loca napore & ita si q i hui locis
q sunt sup fontes dulces aq nascut offensi eo nap
ore eferuescit int uenit & ita profluat i corrupto
sapore . Et aut & odore & sapore ne bono frigidi

fontes q ab ferionibz local penitus orti p loca ardēna
 mēent & ab eo p longū spatū trē p aērētes res
 rigerati p uenūt sup trā sapore odore coloreq cor
 rupto ut inbūna uia flumē albula & mardēatio fon
 te frigidi eodē odore q sulphurati dicit & reliq lo
 al similibz hi aut glant frigidi ideo uidet aspectu fer
 uē q cū i ardētē locū alie penitus iaderūt humo
 re & igni in tē. q gruentibz offensa uehēnti frigore
 ualidos int se recipiūt spūs utim i flau i aērē cec
 ti buliētē aēre p fontes egdūt. Ex his aut q nō
 sunt apu h aut laxis gūēt p angustis uenat uebe
 mēna spiritus ex nudūt ad sumos grunoz nimulos
 Itaqz q tanta se altitudine qua sunt grami apita font
 uā fosse hre cū apūt fossoral latius d apūt. Nāqz uti
 eneu ual nō i lūmis labris plenū h aq mētare sue
 capacitat hnt tribz dual ptes aptū q i eo collocatū cū
 ignis uehēnti feruore. Espt p cale fieri coepit aqua
 ea aut pp nālitatē uirantē i se recipiēs feruoris
 uallida i flantēz nō mō i plet ual h spūbz extollēs
 opculū & crescent habundat sublato aut opculo em
 issis i flantibz i aere parēt rursus ad suū locū re
 sedit ad eundē mōū ea apita fontū cū sunt i ang
 uis cū pssa ruit i lūmo spūs aque buliūt simul
 aut sunt latius apti examinati p uariates ligāe pōte
 relidūt & restant i libramēti proprietate. Ois
 aut aqua calida ideo q est mēdicāmentela q i prauis
 rebz p cetera alia uirtute recipit ad usū. Nāqz sul
 phuro si fontes ueritox labores restant p calefacien
 do exuriendoq coloribz ecorporibz humores uicacel
 In luminoli aut cō dissoluta mēbra corpore palis aut
 aliqua ui morbi recepit fouendo p parētē uenat
 refrigerandē q uaria coloris ui restant & gūēt re
 stinūt i antiquā mēbre creatōez. bituminoli aut

i. hanc corporis aua pōtētibz purgādo solet mederi.
Et it aut frigide gūis i. tōrtu ut pūme uestime. analisa-
lysq. local. similibz q. pōtētibz d. purgat p. alou q. tūseu-
do d. Arumayz. mūuit timores. vbi nō aurū argēū ferrū
et plūbū reliq. q. res eaz similes fodūt. hntel i. uenūtur
copiosi. h. h. maxime sunt uiciosi. hnt. n. uicia aq. calide su-
lphure alumie bitūme. Eadeq. propōtiones ē in corpus
mūt. e. p. uenas p. manado. inos attingit. e. aruis. eos d.
urat i. flādo. J. oit. imi i. flādo. mrgentes se. elongitudie
q. trahūt. e. ita aut. imicos aut. podagricos efficiūt. hores.
J. doq. ex duris. simul. e. spissionibz. frigidissimisq. rebz. in
fictal. hnt. uenarū. rariates. Aq. aut. spēsē. q. ai. heat
nō. satis. p. lucidal. e. ipa. uti. flōs. natūta. i. sumo. colore
similis. aurū. purpurei. hec. maxime. oliderat. athis. J. bi.
n. ex. emulmōi. local. e. fontibz. mātū. e. ad. pōm. pyreūd.
ucti. sunt. salentes. eqbz. bibit. nemo. pp. en. cūq. h. laua
tōibz. e. reliq. rebz. uñt. bibūt. aut. ex. pūthū. e. ita
uñt. eoz. uiaa. t. rōge. nō. pōt. id. uñte. q. omīo. al-
uid. gūis. aq. nō. rapit. nisi. q. abideli. hēnt. J. naq. i. ea
auitate. ut. cōis. aut. maxia. pte. sunt. pedibz. uiciosi.
Cilicia. nō. aurū. tharso. flumine. est. nōte. aeluel
in. qua. podagrici. aua. mātēnte. leuat. dolores. S. uñt. at
e. alia. gūa. multa. q. hnt. suas. proprietates. ut. i. sacū.
flum. est. dymeral. q. a. fonte. ai. est. p. gressū. diuidit
i. dual. ptes. q. p. fluit. cōtra. e. uiaa. q. p. ēre. dul-
ce. succū. p. aut. est. i. hnta. dulcedine. q. alia. pte. p.
ea. frā. aurū. vñ. sal. fodit. salū. hē. sapore. J. ē. p. re
tōmo. e. q. est. uer. ad. hūmōē. e. calio. ad. gōpū. locū.
sunt. palustres. q. ita. sunt. salū. ut. hēnt. in. sup. se.
salē. cō. gellatū. S. uñt. aut. e. alijs. pluribz. local. e. fō-
res. e. flūia. liat. q. p. salū. fodinal. p. uñt. nectio. la-
lli. p. hēnt. Alij. aut. p. pingues. ēre. uenā. p. flūe
tes. uñti. alio. hōtes. erupunt. ut. solū. q. opidū. est.

alicuius fluminis nomine liparis i quo natiuitas aut lauaret ab
 ipsa aqua unguentur. Similiter ethiopie locus est q unctol
 hoies efficit q i eo natiuerit & india q sereno celo em
 itat dei magna multitudine. It emargini fons i q natus
 i sup elon odore uti scete atres quo deo & peccera
 solent ungueri. Zachito & circa dui rachu & appollonia
 fontes q pial magna multitudine ai aqua euomunt. Bab
 ilonie lacus amplissima magnitudine q lumen sparcit
 appellat hē sup natus liquidū bitumē quo bitumine pla
 te testaria structa murū laminamū arcū dedit babilonē
 It cope i syria arabia q mundarū lacus sunt
 i manu magnitudine q mittunt bituminis maximam
 elat quas diripiunt q habuunt circa. Id aut nō est
 mirādū. Nā crebre sunt ibi lapideae bituminis
 dura. Cū q p bituminolā trā ui se rūpit aq se
 cū ex mabit & nō sit gressa ex trā se cernit
 & ita reicit ase bitumē & q est i apedatū iu
 mē q est mē mazazā & grana lacus amplus i q lacu
 pl sunt aradins siue aliq pōit si dmissa fuit & post
 ero die exēptā ei pl q fuit exēptā i ueniet lapidea
 q h pl ex aqua māsit p manet i sua proprietate
 ad eundē mōm hyera polifrigie eferuet aq calide m
 ultitudo egly arcū oros & uincal fossis ducit i mitt
 it h aut efficit post annū crusta lapidea. Im quot
 annis dextra ac sinistra margines ex tra faciēdo
 i ducit ea & efficiūt i his cūstis i agris sepra hāt
 ita uidet nātū fieri q in his locis & ea trā qbus
 his nascit succus subest coagulū nāe simulū deū est
 cōmixtinis gōdit p fontes ex trā alol & aeris calore
 cogit cogellari ut & i aeris solmarijs uat. It fuit
 ex amaro lacte tre fontes eūtel uehēmē amari ut
 i poto est flum hyspanis acupire prefluit arcū m
 dia xl sapore dulcissimo. Dein cū p uenit ad locū

q̄ est ab oſte ad milia . exl amilcet ei fonticulus
quido q̄ p̄uulus J̄l cū i cū i ſunt cū tantā magni-
tudine fluminis ſunt amara J̄da q̄ p̄ id gñis tre
p̄ uenat ūm ſadaracha ſodunt p̄ aqua manādo p̄ficiat
amara hoc aut diſſimilibz ſaporibz aere proprietate p̄-
ficiūt ūm q̄ i hucibz uidet̄. Sin radices arborū aut
uicū aut reliquorū ſeminū nō ex tre proprietatibz ſue
cū capiēdo ederēt fructus uno gñe eſſent i oibz
loal & regionibz oībz ſaporel. Sed aduētum in
ſula leſboninū protyrū maloniā catace eam J̄ li-
dia molitō ſicilia manitūm cāpama ſalernū mēn-
cia & hindil celidū reliq̄ loal pluribz i numer-
abili multitudine gñā uim iūntel q̄ pro creari q̄
nō alit̄ poſſunt fieri niſi cū arenul humor ſuis pro-
prietatibz ſaporel i radiabz ſit i huius emittit matia p̄
quā egrediēt ad eamū pre ſundat propriū loci & gñis
ſui fructus ſaporē. Q̄ ſi tra gñibz humorū nō eſſet
diſſimilis & diſpata nō iūnt i lyria & arabia mar-
idmibz & uincis hūibz oibz eſſent odorel neq̄ arborēl
thurifere neq̄ piperil daret̄ bachal nec mure glandule
nec cyrenū i ferulil laſcer nāſceret̄ ſi i omī tra regionibz
eodē gñe ūa procrearet̄ haſ aut uarietateſ regionibz
& loal i amanoel mūdi & ſolil i petū propriū & lo
gñis aīſū faciendo taleſ effiat tre humorel q̄ q̄
iūntel nō ſolū hiſ rebz ſi & i pectoribz & armit̄ hoc n-
ōiam ſimtr̄ efficerēt̄ niſi proprietateſ ſingulareſ traq̄
i regionibz ad ſolil pottem pararet̄. Q̄ aut ex boene
flūia & zephirel & melal lacumil araxil traya xāchul
i q̄ agul clarmenū & erithreū & liadi cōſū fon-
teſ id flumina i pectora ſuiſ iporibz anī pāt̄ ad ūe
apnoez pūl p̄ id ipul aduāt̄ ex quattidie potū ex eo
q̄ quā ſit alba procreāt̄ aliſ loal leucophe ali� loal
il ſula ali� comacine colore. Ita proprietate liquoril

ai. in ut i. corpus na. seminat i. nra sui gñs qualitatē
 atē. Jovis q. i. caput troianis proxime flum. armen-
 ta ruffa e. pectora leucophaea nascunt. Jdo. id flum.
 hylenses xam appellasse dicunt. Etia q. i. uen-
 iunt aq. gna mortifera q. p. maleficiu. luctu tre-
 p. aretia recipiunt i. se. in uenenata uti fuisse di-
 cit. i. g. chrobisleraria lacus ex q. no. solu q. biberit
 moriunt. h. g. q. launat. It. i. thesalia font. est pro-
 fluent ex quo fonte. nec petrus nullu. gustat nec
 bestia. gñs. nullu. propius accedit ad que. fonte. pro-
 xime e. arbor. florent. purpureo colore. Ne. mi-
 nus i. macedonia q. loco sepultus est euripides dex-
 tra ac sinistra. monumenti adueneret. duo rui. fecer-
 unt. i. una. eqbz. ad. unu. acubetes. maiores. fuisse. se-
 let. pp. aq. bonitate. ad. rui. aut. q. est. ex. alia. pre-
 monumenti. nemo. accedit. q. mortifera. aqua. dicit. hre.
 It. est. i. archadia. nonagris. noua. tre. regio. q. ht.
 i. moribz. ex. laxo. stillates. frigidissimos. humores. h. aut.
 aqua. solidat. nati. qua. neq. argenti. neq. enei. nec
 ferre. ual. pot. sustine. h. dissilit. g. dissipat. Co-
 suat. aut. ea. q. gñe. nihil. aliud. pot. nisi. mun-
 da. unoula. q. e. memorat. ab. antipatra. i. prami-
 na. ubi. erat. alexander. p. sola. filiu. p. latu. esse. q.
 ab. eo. aqua. regre. esse. necatu. It. alpibz. ma-
 abi. regione. est. aqua. q. gustant. hui. coadut. Agre. aut.
 salus. via. opima. i. apo. conete. est. lacus. i. quo. sol.
 aut. ibi. q. annu. g. lacretay. reliquay. q. serpenti. o-
 fla. uicetia. apparet. It. sunt. no. nulle. acade. ne-
 ne. fontu. uti. lico. g. italia. uicima. npania. the-
 ano. alus. q. locis. pluribz. q. hac. hnt. omite. ut.
 col. aulol. i. uelias. q. nascunt. i. corporibz. bonz. por-
 roibz. discunt. heni. aut. hac. nate. ita. nate. q.
 aco. g. nardus. lacus. subest. i. en. tra. p. qua. epe.

Evadne font. q. nec
 epimul. ex. q. bib.
 uolot. m. p. uat.
 pp. ang. en. obtruse.

alientes uene i mouit acritudine q̄ ita cu i cor
pus i uenerit dissipat q̄ ex aqua subleuata i co
poribz q̄ coalescena auerunt. Quare aut delinuat
ex acidis he res sic possunt aduicere. Om̄i i ac
eto si dunt potius fuit coex eius molester & disso
luet. It̄ plumbū q̄de lenissima & prauissima si i uale
collocam fuit & i eo acem diffulu id aut op̄m & ob
liu erit offiaet ut plumbū dissoluat & fiat cerussa
Eisdē rōibz est quod i solidiore est nā limitr cura
ni si fuit dissipabit & fiat erugo. It̄ margarita nō
minut saxa silicea q̄ neq ferū neq ignis pot p̄se
dissolue cu ab iō sunt p̄ m̄lesta aceto ipso dissolu
ūt. Ergo cu hal res an oculis ita fieri uideamus rō
anemur isdē rōibz ex acidis pp acritudinē succi gen
laidosi e nā rex limitr posse creare. Sunt aut
i fontes uti uino mixti quicadmoū est unū phago
ne ex q̄ cū aqua sine uino potret fuit immutē
egrit aut i italia & i alpij natioe medulore est gñū
aq̄ quā q̄ bibūt efficiūt iurgidit puturibz. Archad
ia nō ciuitas est nō ignota ditori i cui ager est sp̄etū
et pro fluet aq̄ q̄ q̄ biberit fuit obstenij ad cū aut fon
te epigrama est i lapide i scriptū h̄ sentētie uisul ge
it eā nō esse ydoneā ad lauādū h̄ q̄ m̄m̄ia iuribz q̄
apud cū fonte melaput sacrificij purgauerit rabie proe
ci filare restitueritq̄ eū uignū m̄tes i p̄m̄ia sanitate
It̄ est i suba chia font ex quo q̄ i prudētes biberit
fuit i sup̄etel & ibi est epigrama i sculptū eo snia
iocūda esse cū potioz fontis eius. Et q̄ biberit lax
eol habituol sentul. Sisul aut i qua ciuitate est
regnū plaz fonticulū ex q̄ est q̄ biberit amittit
dentes. It̄ i eo est scriptū epigrama quod signi
ficat hāc snia q̄q̄ ee aqua ad lauādū h̄ eāsi
bibat ex cūtere & iudicibz detet. Sunt n. nō

nullis local fontium proprietatibus quae praecurrant quae ibi nascuntur
 autem egypti uocibus ad mandandum uti tharso magnetis al-
 ijs eius metropoli ibi quae fama est. Cuius afflicto
 cuius membra rex Iuba duplici muro sepsit ibi quae aliam ibi ponit Anti-
 oia domum sibi constituit ab ea nulla passus. xx est neque id solum sed
 opidum istud cuius agros regionis in credibili hinc et ex his localibus aliis in-
 taminat. Cuius esset in affrica parietes et nupte ferray
 bestiarum maxime spemum in eius agri opidi nulla nascuntur
 et si quando balnearibus dicitur esse. Sed alia mirabilis
 re autem ea habet terra quae ego sic accipi. Cuius ju-
 lius massimille filius cuius erat totius opidi agros po-
 sessiones cum patre celare miluunt il hospicio meo
 est usus in quotidiano quatuor necesse fuerit de philgna
 disputare. Interi cum esset inter nos et aqua potare
 et eius uentibus sicut ex posuit esse in ea terra eius
 mori fontes ut quae ibi praecurrant uocel ad mandandum egypti
 al haberet itaque semper inlamarinos catallatos emere so-
 molos et puellas naturales eosque coniungere utque nasceretur
 ex his non solum uoce egyptia sed et forma essent non
 in uenusta. Cuius haec tanta uarietas sit dispersis rebus
 non distributa quae humanum corpus est ex aliqua pre-
 terea in autem multa sunt genera humorum ut sanguis
 mul lacus sudoris urinae lacrimae. Et ego si in par-
 ua praeclara breui tam discrepantia inuenit sapientia non
 mirum si tam in magnitudine et in mirabilis succore
 repletur uarietates per quare uenat quae inl per curat ac-
 ra per uenit ad fontem expressus et ita ex eo dispel-
 uarique per hanc in propriis omnibus fontes per locorum dis-
 crepantia et regionum qualitates terrae quae dissimiles pro-
 pterat. Ex his autem rebus sunt non nulla quae ego per me-
 perexi cum in libris grecis scripta in ueni. Quorum
 scriptores his sunt auctores theophrastus timeus possido-
 mos hegelas herodotus aristoteles meander per magna

ingulana & i fimo studio locor proprietates aquarum &
tunc ab i clinatioe reliq regionu qualitates in distr-
ibutis esse scriptis dedicauerunt quorū fontul i gre-
ssus i hoc libro p scripti q̄ sicut putauit d̄ aq̄ uar-
ietatibz q̄ huius ex his p scriptioibz colligunt hōies
fontes aq̄ qbz aduſu salietes possit ad ciuitates m-
unicipiaq̄ p ducē. Nulla .n. ex omibz rebz inuis ha-
bere uidet̄ aduſu necessitates qual aqua iō q̄ om̄z
animalū nā si frumti fructu puata fuit arbutino aut
carne aut pstatu aut & qualibet ex his reliq̄ re-
bz et carū utendo potit tueri uitā sine aqua uō
nec cōpus animalū nec ulla abi uitū pot̄ nasci nec
tueri nec peri. Quār magna diligētia i dustria
q̄ qrendi sunt & eligēdi fontes ad humane uite
salubritatē. Ex p̄uocē aut & probatioes eoz sic
sunt prouidēde. Si erūt pro fluētē & apti an-
q̄ duci i apiat̄ aspiciat̄ aīo ad uitā qua m̄bra-
tura sint q̄ area eoz fontes habitāt hōies & si er-
unt corporibz ualētibz coloribz nitidis curibz nō ui-
cibil nō lipis oculis erūt probatissimi. It̄ si font
nouus fossus fuit & i uas corūpū siue altius g-
nū q̄ erit ex ere bono ea aqua sparsa macu-
lā nō fecit optatū it̄q̄ i enneo si ea aqua defera-
est̄ & postea regeta & diffusa hūt neq̄ i embe-
neie fundo harana aut limul i ueniet̄ ea aqua
erit it̄ probata. It̄ si legumina i uas cū aqua g-
iecta ad ignē posita celerit̄ p cocta fūnt i dicit̄
būt aqua esse bonā & salubrē. Nō ē minū
ip̄a aqua q̄ erit i fonte si hūt lampida & pluc-
ida q̄q̄ p uenerit aut p fluxit mul̄ nō nascetur
neq̄ unciū neq̄ i quatuor ab aliquo i gnāto hūlo
al fuit h̄ pura hānt spēm i hūit il signis esse
tenul & si sūma salubri uite.) d̄ aq̄ ducibz &

Et per duntaxat ad habitumque membraque ut
 fieri oportent ex plicato. Cumque res et prima
 per libratio librat aut dioptris aut libris aquarum aut
 chorobate h. diligenter efficitur per corobate q. dioptris librat
 q. fallit. Chorobates autem est regula longa curvata
 pedum xx. cuius habet ancones et capitula equalis mori per flos
 nec regule capitula ad normam comparatos et inter regula
 et ancones a cardinibus copacta insularia q. hanc lineam
 ad perpendicularitatem rati describitur per duntaxat ex regula prope
 diuina et singulis partibus singula q. in regula est collo-
 catio ea q. tangit et parit ac lineam descriptam in die
 at librati collocatio. Sin autem uentus impellat
 et motibus lineae non potuit certa significatio fac
 ere nunc habet et superiore parte canale legum pedes
 et latum digiti alius loci q. digiti eorum aqua et sonat
 et si equalis aqua canale summa libra tangit laet
 esse librati. Ita et corroborate cum per librati ita
 hanc laet q. cum hanc fatigat fortasse q. archimedes
 libris legit dicit non posse fieri uera ex aqua libratione
 ne q. ei placet aqua non esse librati h. spheroides
 hanc semina h. ubi hanc centum quo loci habet orbis tractat
 h. aut sine plana est seu spheroides necesse est ex
 terna capita dextra ac sinistra in librati regula
 erit parit sustinet regula aqua. Sin autem prochi-
 nati erit ex una parte q. erit alio non hanc re-
 gule canale et summa libris aqua necesse est in quo
 cumque aqua sit et nulla in medio et flatibus curuat
 utraque hanc si capita dextra ac sinistra inter se li-
 brati esse. Exemplar autem corroborati q. in extremo
 uelut descriptum q. si erit fatigum magni hanc
 erit et orbis aqua. Sin autem intualia erit lacu-
 nola subtractionis non succedunt. Ductus autem aqua
 hanc quibus tribus cum per canales struuntur aut hanc

plūbeis seu tubulis fictilibz quoz he sunt rōnes
Si i canalibz ut structura fiat q̄ solidissima solūq̄
uii libramēta hēnt fastigata ne minuit i cōtinentes pe-
des semipede q̄ structura s̄formet̄ ut minime s-
ol aqua tngat. Cūq̄ uenerit ad mema efficiat cast-
ellū q̄ castello q̄ uicū ad recipienda aqua mplexē i m-
illarū collo. Et q̄ i castello tres fistule equalit̄ distit-
intra receptacula q̄ uicū uti cū habūdauit ab extremis
i mediū receptaculū redūdet i medio ponet̄ fistule
i om̄i latit̄ q̄ salietes ex alio i balneal uicigul quo-
tanis pp̄ p̄st̄ ex q̄b; t̄no i domus priuata ne deit̄
i publico. Nō n̄ potuit autere cū hānt acapitibz pro-
pal ductioes h̄ aut quā diuisa ostineri h̄ hānt autē
uti q̄ puam ducet̄ i domo uicigallibz meat̄ p̄ public
mol aquarū ductus. Sin aut medij motes erūt int̄
memia q̄ caput hant̄ sic erit faciendū uti specul
fodiāt̄ sub rē libret̄ q̄ ad fastigū q̄ sup̄ scriptū est
q̄ si totus hūit aut laxū i suo sibi canal exadatur
Sin aut tremū q̄ harenosū erit solū q̄ parietes cū a-
ma i specul struat̄ q̄ ita p̄ ducat̄ patheq̄ sint sū ut
int̄ duos sit actus. Sin aut fistulis plūbeis ducet̄ p̄m
ū castellū ad caput struat̄. Adm̄ ad capū qua lūm
fistulaz cōstuat̄ q̄ fistule castello collocet̄ ad castell-
ū quod erit i membz fistule pedū denū fundam̄ q̄i
centenaria erūt pōdū hēant i singulas pūdo. M̄ et
si octogenarie pōdo .d. ccc̄lx si quinquagenarie pōdo
d. c. quadragenarie pōdo .ccc̄lxx tricenarie pondoe-
che uicenarie pōdo .ccc̄l. quā denū pōdo .ccc̄lxx octo-
nū pōdo .c. quarie pōdo .lx. . E longitudine aut la-
minarū quot digitos hānt anq̄ i rotundationē flectūt
magnitudinū ita nōia sapūt fistule. Nāq̄ laminabūt
digitore .l. cū fistule p̄fiet̄ ex ea lāia uicibit̄ q̄nq̄
genaria q̄ similiter reliqua. E a aut ductioes q̄ p̄ fistulas

plūbeas & summa hac habebit ex pedimōz. Quod si
caput hōt libramēta d' menia mōz q' mediū nō hū
nt aluorel nō possint int' pollar infualla nōtē e
sub struē ad libramēta quē ad mōz i' rurs' & canalibz
Sin aut nō longa erit arciō arciductuabz sin aut
uallē erūt p' pēne i' de clinato loco cursus dirigēt cū
uenerūt ad ymū nō alit' sub struēt ut sit libramē q'
lēgissimū h' aut erit uet' quod p'ci appellāt celiam
demū cū uenit ad alul elim ex tēgo spatio uetrisle
uitt' nūmōlat ex p'mat i' altitudine sumi clui. Quod
si nō ueter i' ualibz scil' hūit nec sub struēt ad lib
rā factū h' gendul erit erupet & dissoluet fistulaz
conuenerat & i' uetre colūnaria sunt faciēda p' q'
ue uis spiritus relaxet. Ita p' fistulas plūbeas aquā
q' ducet hū rōibz bellissime potūt efficere q' & de
cursus & arciductuōel & uetres & ex p'ssib' hac rōe
possunt fieri cū habebūt acapitibz ad menia ad fast
oria libramēta. It' int' acut ductos nō est i' uile
castello collocare ut si qn' uicū alq' locū fecerit
nō tantū omē q' opus gūdat & in qbz locis sit faciā
facili' i' ueniat. Sed ea castella neq' i' d' cursu neq'
i' uetris planina neq' i' ex p'ssibz neq' omīo i' ualibz
h' i' p' potua equalitate. Si aut minore sumptu uo
luerimus sic est faciendū tribuli crasso corio ne nimis
duoz digitorū fiat h' uti hi tribuli ex unā pte sint
ligati ut alul i' alū mure quēntēq' possint. C
ongenta aut eoz calce nūa ex oleo sub acta sunt
illumiēda & i' de clinatoibz libramēti uetris lapis est
ex saxo rubro i' ipō geniculo collocandus ilq' p'iebr
ut uti ex decursu tribulus nouissimū i' lapide cog
metet & p'mul ex librati uetris ad eundē mōz ad
alū clui & nouissimū librati uetris i' cauo saxo r
abri heat & p'mul ex p'ssibz ad eundē mōz cogmetet

ita librata pluvina tribulosa aut d. curfus. & ex passionis
no extollet. Neq; uehemis spiritus i aq ductor soler-
nata ita uti q laxa p rumpat ubi pnu lenit. &
pce acapite aq i mittit & ingemulit aut aluril
alligatiom aut pade labura gannat. Reliqua ena
uti fistulis plubeil ita sunt collocanda. It pmo aqua
acapite i mittit aut faula imittet uti coagnta liq
sunt no satil oblia faula obliet. huc aut tribulosa
ductioes ea comoda pnu i opt q si quod uicinu fa-
cu sunt q h id pot reficere q q multo salubrior
est ex tribz aqua q p fistulas q p plubu uidentur
esse ido miosu q ex eo corula nascit h aut
diat esse nocet corporibz humanis ita q ex eo
procreat id e miosu no no est dubiu qn ipm
qq no sit salubre. Exeplat aut ab artibz
plubariis possumus accipe q pallidioribz occupatos
hnt corporibz colores. Namq; cu hmdedo plubu
fatur uapor ex eo i odet corporis artus i die ex
utet erit ex mbris eoz. Sanguinal amret. Itaq;
numie fistulis plubeil aqua duci uidet si uolu-
mus ea hre salubre saporeq; meliore ex mbris
esse quodammodo pot iudicat uicinu q onl ex
uctol no heant uapore argenteore metal in pps
apert i regitate hntibz unur. Sin aut fontes
unde ductiones aquae facimus nece est phuteos
phodere. In putheoz aut possessionibz no est
q teneda ro. h acuminibz salernaq; magna nates
rex roel gliderade q hnt multa uariaq; tra-
se qua. Est n un reliq res ex quatuor pncipis
p pona & pnu est ipa trena. hnt q ex humere
aq fontes. It colores. Vn q sulphur. Alumi-
pume nasat aeris q spiritus i manet q ai grauel
p int uena fistulosa tre p uenit ad fustioneem

puteorum & ibi homines offendunt fodientes ut nalu-
apores ob duratē eorum naribus spiritus aiales ita non que-
rent in offugiant ibi et timunt. Et quibus autem robor ca-
reat sic erit faciendum lucerna accensa dimitatur
quod si per mater ardens sine periculo descendat. Sin autem
eripietur lumen aut corporis tunc secundum puteum dextra
ac sinistra et fodiantur quod est uaria in quendamque pa-
aret spiritus ex estu dissipabitur. Cum huiusmodi explicata
sunt et ad quam erit per actum tunc sepiat struendum nec
obdurat uenas. Sin autem loca dura erunt aut nimium
uene penitus fuerint tunc signum opibus ex testis alupi-
oribus locis exapiende sunt capie. Signum autem opibus
habet huiusmodi ueni harena primum purissima alpinamque
paret. Ceterum et aliter trahat ne grauius quam libram
aliqua quod uehementissima marmore mixta ita ut quinq-
tes harena ad duas rudent eorum fossa ad libram etiam alt-
itudinis quod est futurum aliter uenarum ligneis ferant
pientibus et alcatil in medio quod erit tremu exmanat ad
libram in firmi pietum. Et exequatos aliter aliter ade-
rationem quod constituta sunt. Et autem duplicata aut
triplicata facta sunt ut per collanoribus insinuari possit
multo salubriore et aqua usum efficitur lumen. Si autem huiusmodi
succidat lipidio per et sine odoribus quod uabit sapore si
non sale addi necesse erit et ex tenuari. Quod ut ponit
et aqua iure et uarietate quibusque heat utiliter quibusque
rebus ducit et probet in hoc uenarum polui et gmi-
nial uenarum et horologiorum uenarum et sequenti per scriba.

Explicit lib octauus Incipit nouus

Obilibus athletis quod stipia pithia Athi-
nia nemea uicisset per eorum maiores
in magnos honores constituerat ut
non modo in quatuor stipes et palma et co-
rona fuerat laudat huiusmodi et cum reueretur in suis ovis

Inuenerit

atque in victoria triumphantes quadrigis et membra
patris et uenerunt regibus publica per petra uita constituit
uenerabilibus fuerunt. Cum ergo id mandatum admiror quod
ita non scriptoribus eadem honores et quod maiores sunt tribu-
untur quod infinitas utilitates eius per petra omnibus gentibus
perstant. Id enim magis erat et finis dignum quod athlete
sua corpora exercitationibus efficiunt fortiora. Scriptores
et non solum suos sensus sed et omnibus libris ad discen-
dum et animas ex acueudos parant per petra. Quid enim
milo crotonates quod fuit et metus prodest hominibus
aut ceteri quod eo genere fuerunt uictores nisi quod dum
uixerunt ipsi inter suos aues habuerunt nobilitatem per
citatore de per petra demochi platonis aristotelis ceterorum
quod sapientum quotidiana per petra et doctis autem non solum
suis auih sed et omnibus gentibus recitet et floridos edunt
fructus et quibus quod tenet etiam doctrinae habundantia
sanat optimos hunc sapore sensus et finit autem hu-
manitatis mores equa uita leges quibus absentibus nulla
ciuitas potest esse et columis. Cum ergo tanta munera
ab scriptorum prudentia per petra publice fuerunt hominibus per pa-
ta non solum arbitror palmas et coronas his tribui oportere
sed et deum triumphos et inter deorum sedes eorum dedi-
candos iudicare. Eorum autem cogitata uita hominibus ad
uita explicanda et pluribus singula pauorum uti ex ep-
la ponit quod recognoscere natio his tribui honores oportere
hocet cohibere et per petra platonis et multas rationes
anotibus antissimis uita quadam ab eo explicata sit po-
na locus autem agri paribus latibus si erit quadratus
autem oportuit duplicari quod opus fuit quod nunc quo m-
ultiplicationibus non tamen uenit eo discretio linearum omnibus
reperit. Et si autem eius rei hunc demonstratio. Quadr-
atus locus quod erit locus et latus pedes denos efficiat
aree pedes. C. Si ergo opus fuit eum duplicari pedes et

sunt collocati inter solariū & haustriū ab oriente hūb
 no eurus inter austrū & fauoniū ab occidente hūbna
 affricū inter fauoniū & septentrionē thaurū q̄ plu
 res uocat chorū inter septentrionē & solariū aq̄lo
 hoc mō uidet̄ exp̄ssū esse uti capiat nūos & noia
 & p̄tes unde flatus ēti uētoz sp̄ret. Quid cū ita
 exploratū hēat̄ ut t̄ueniāt̄ regiones & eorū or
 tul̄ sic erit rōcinādū. Collocet̄ ad libellā māmō
 reū amussū medys meribz aut locus ita expoliat̄
 ad regulā & libellā aut hamussū nō desideret̄
 sup̄q̄ q̄ eus loci cetrū mediū collocet̄ eueus gn
 omēz i dagatō ubre q̄ p̄ce saotheres dicit̄ hūis
 aut meridiana arciter hora q̄nta sumda est
 ext̄magnomōis umbra & p̄ucto signāda deinde
 cirano diducto ad p̄ictū q̄ est gnomōis umbre
 lōditudines signā ex eo q̄a q̄ acetro circūgēda
 linea rotundatiōis i t̄q̄ obfūada post meridiana ist̄
 gnomōis c̄sel ubra & cū tengerit circinatiois lineā
 fecerit parē an meridiane ubre post meridian
 a signāda p̄ucto ex his duobus signis cirano d̄cul
 at̄ describēdū & p̄ decusationē & mediū cetrū lin
 ea p̄ ducēda ad ex̄tremū ut habeat̄ meridia
 na & septentrionalis regio tūc postea sumēda est
 sextadecima p̄s circinatiois lineae toti rotundatiōis cē
 trūq̄ collocādū i meridiana linea q̄ t̄git circin
 ationez & signādū dextra ac sinistra i circinatio
 ne & meridia & septentrionalis p̄te t̄ ac ex̄s̄p̄s
 his quor̄ p̄ cetrū mediū decusati lineae ab ex̄tre
 mis ad ex̄tremas circinatioes p̄ ducēde ita hau
 stri & septentrionalis habebit̄ octauē p̄s desig
 natio reliq̄ p̄tes dextra & sinistra tres eq̄les &
 tres his distribūde sunt i tota rotundatiōe ut
 equales diones octo uētoz molesta uis. Cū n. pla

platee q̄ directos uetos erit cōformate ex apto celi sp
atio i petul ac flatus frequē cōdulus i fauibus angipō
tū uehementibz uiribz pugnabit. Quas obres cōiūte
de sūt aregionibz uetoz directiones uicorū utq̄ ad
i uenietes ad angulos i salaz fragūt repulliq̄ dissip
et fortasse mirabūt hū q̄ multa uetoz nōia nō
uerūt q̄ inob ex pōiti sūt in octo esse uetos. Si
aut ad iterū urbis tere circuitioez p solis cursu
q̄ ubral gnomōis eqnoctialis q̄ i clinatioez ellēmi
aberratos tene areno rōibz mathematicis q̄ geome
trici methodul ee i uetā ductoz q̄m q̄gitadiū m
illū stadiorū q̄ sūt passus trecenti q̄ decies quinqu
gintamillia huius aut octaua p̄s quā uetū tenere
uidet est tūes nōgeta triginta septē millia q̄ passul
q̄m q̄eti nō debent mirari si in tā maḡ spacio un
uetū uagādo i clinatiōibz q̄ recessiōibz uarietates
mutatiōe flatus faciat jnq̄ dextra q̄ sinistra haust
rū leuconotul q̄ altamul flare solz affricū liboniar
ul q̄ subuelpol esse fauonū ergastel q̄ certis tem
poribz q̄ hesie ad latera thauri cōrimul q̄ chorulcir
ca septetrione traaal q̄ gallial dextra ac sinistra
aglonē supnal q̄ ceual circa solanū carbal q̄ certo
tempore orine heuri uō medial p̄tes tenetel i
ex tremi euri cernas q̄ uultūul sūt aut q̄ alia
plura nōia flatus q̄ uetoz elocal aut fluminibz
aut motū procellul tracta p̄terea autē matutine
qual sol cū eīngit de sup̄teranea p̄te dūando pul
sat aeris humore q̄ i petū scādendo procedens
ex p̄mit auraz ante lucano spū flatus. Qui
cū ex orto sole p̄ mōserūt euri uetū tenet p̄tes
q̄ ea re q̄ ex auris procat ab ḡas hauri uid
et esse appellatul C rasiūul q̄ dies propt̄ aurul
matutinal aurio fert esse uocatul q̄ uir nō

nulli q. negat aristoteli. ponuisse uera mesura
 orbis terre collige q. sibi circa sine ne uera na pot
 ma scriptura no ueras h're iminatioes regionu
 q. b'n spiritus uetoru erunt. Ergo si un est m
 erut uti no certa mesare roez h' aut maiores
 ipetut aut minores habeat singuli ueti qm ano
 bil h' breuit' sunt. ex p'p'ta hec ut facilius itelligat
 visu est m i ex tremo uolumine forma sine uti q
 a scemata dicunt duo explicat unu ita deformatu
 ut appareat un ceteri uetoru sp'us oriat' alteru
 queadmonz ab ipetu eoru ad d'is dircioibz uicor
 a plateaz enitet nocetel flatus erit aut i exe
 q'ta planitie cetru ubi e littora agnomis aut an
 mediana ubra ubi est .b. & aceto ubi est .a. b. ded
 ucto arcyno ad id signu ubre ubi est arcu agat linea
 rotundatiois. Reperto aut gnomo ubi ana fuerat ex
 petada est decreseat faciatq. iteru crescedo p'te an
 meridiane ubre post meridia tagatq. linea rot
 undatiois ubi erit littora d. tuc assigno ubi e .b. ga
 signo ubi e .d. q'ano de casati describat ubi erit
 e .d'm p' decolatioez & cetru ubi est e. pducatur
 linea ad extremu i qua linea erit l're e. i. c. f.
 hec linea erit index meridiane & septentrionalis
 regiois tuc cyrano totus rotundatiois sumeda e
 p' xbi cyraniz cetru ponedu e i meridiana lin
 ea q. tagit rotundatioez ubi e lra e. & signadu
 dextra sinistra ubi erit l're g. h. It i septentrionali
 p'te cetru cyraniz ponedu i rotundatiois & septe
 trionali linea ubi est lra f. & signadu dextra ac
 sinistra ubi sunt l're i. & ee. R. q. abg. adh. & ab h.
 adu p' cetru linee pducende ita q. erit spaci
 abg. p'd h. erit spaci ueti haust' & p'tis meridi
 ane. It q. spaci ab i ad r. erit septentrionalis Reliq

tres dextrae sinistra tres diuiderent sunt eglet q sunt
adoriete i qbz tre l. m. & ab occidente i qbz sunt m.
ab m. ad o. & ab i. ad n. pducende sunt linee de
culati p. ita erunt eglet uentoz octospacia i circuncon
ez Que cu ita descripta erunt i singulis angulis octog
oni o. meridie incipiemus int. euru & haustu tang
ulo erit tra & int. austru & haustu h. int. affricu
& fauonu i. int. fauonu & thauru o. int. thauru &
septentrione & int. septentrione aqlone i. int. aqlone &
solanu l. int. solanu & heru m. Ita hys yflectis int.
angulas octogoni gnomon ponat & ita dirigat ang
portu diuisiones xij diuisis angipotis & plateis qstua
tis arearum electio ad oportunitate & usu comune
auspicis est explicanda sedibus sacris foro reliquisq local
conibz Et si erunt mema scdm mare area ubi for
a gstituat eligenda proxie portu sin aut mediterraneo
i quida medio & ditz sacris qz deoz maxie i tutella
cinitas uidet esse & ioui & iunoi & minerue i excel
lissimo loco bn mema maxia pars cospiciat aree dist
hant Mercurio aut i foro aut & ut hidi & serapiam
porio appolini priq libero h. reatu h. auli i qbz aut
atibz no sunt gimnasia neq amphiteatra antea ma
ti ex urbe s. ad capu Jtq ueneri ad potu idaut
est erusis auspiciis disciplinarum scripturis ita est
dedicatu Ex muru ueneris uultani maris fana
ideo collocari ut no i suescant i urbe adolescen
tibz seu mridz familiarum uenena libido dulcaniq
uis ementibz religionibz & sacrificiis euocata atimore
i cedioz hedificia uident libenari a iuratis no diu
netas cu sit extra mema dedicata no erit int
eues armigera discessio h. ab hostibz ea deffesa ab
elli piculo cosuabit Jt cori ex urbe locoq noie
sup hoies uili p sacrificiu necesse heat adire cu

religione caste hisq; moribz his locus dz tueri ceterisq;
 dñs ad rōes sacrificiorū rōis apte tēplis aree sunt di-
 stribuēde de ipis aut edibz sacris faciendū & de are-
 arū symetris i tēto & q̄rto uolumine redā rōes q̄ in
 sado usū ē in p̄mū d̄ materie copul q̄ i hēdificiis
 sunt pande q̄bz sint uirtutibz & quē hant usū ex-
 ponē comēsus hēdificiorū & ordines & gñā singula
 symetriaꝝ pagō & i singulis uoluminibz explicaret

Exphat liber p̄mus incipit sc̄ptus

Dinocrates architectus cogitationibz & solert
 ia fretus cū alexander rēu potiret̄ prof-
 ectus est iā macedonia ad exercitū regie cupidus
 comedatiois Il e p̄ria ap̄ropiqs & amicus tulit ad p̄-
 mos ordines & p̄p̄uratos lras ut additus h̄ret faci-
 liores ab eisq; exceptus humane petit uti q̄ p̄mū
 ad alexandrū p̄ducēt̄ Cū pollicati essent tardio-
 res fuerūt ydoneū tēpus expectantes Itaq; dinocrates
 ab his se extimatus ludi ab se petit p̄sidū fuer-
 at. n. amplissima statura facie grata forma digita-
 teq; summa his q̄ nē numeribz cōsitus uestimēta
 posuit i hospicio & deo corpus p̄misit caputq; cor-
 onauit populea frōde leuū humerū pelle leoni-
 na texit dextraq; clauā tenes i cessit cōra tri-
 bunal regis Ius dicentis Nouitas populūq; & aūisset
 cōspexit eū alexāder admixas iussit ei locū
 dari ut ac cederet i t̄rogauitq; q̄s esset at-
 ille dynocrates inqt architectus macedo q̄ adte
 cogitationes & formal affero dignas tue claritati
 Itaq; athō mōte formaui istatue uirilis figurā
 Cuius manu leua designaui ciuitatis amplissie
 mema dextra patera q̄ excipiet oīū flumi-
 nūq; sunt i eo mōte aquā ut inde i mare
 profunderet̄ delectatus alexander rōe forme

Nati quunt si esset agri circa q posset frumtar
ia roe ea ciuitate tueri cu inuenisset no posse
nisi insmarum subuentionibz dynocrates inqt attedo
egregia forme pportioez & ea delector .s. animad
rto siq deduxerit eo loco colonia fore & uidi
cu eus uitupet ~ vt n. natus i sans sine
al lacte no pot ali neq ad uite crescentis grad
ul pducia sic ciuitas sine agris & eoz fructibz in
menibz affluentibz no pot cresce nec sine habu
dantia abi frequentia hre populūq sine copia tueri
Itaqz queadmodū formationē puto pbada sic uid
uo locū i pbadu reqz uolo esse metu q tua op
a sim uisurus Ex eo dynocrates ab rege no di
scetit & i egiptū ē eū psecutus Jbi alexander
aduadūisset potū nālit tutū eporiū egregiū ca
pol cē totū egiptū frumtaricos i manus fluit nilim
agnas utilitates uisit eū suo noie ciuitate alex
andriā gloriā Jta dynocrates afacie dignareqz co
poris comedatus ad eā nobilitatē puenit Mi
hi aut ipator natura no tribuit nā facie dfor
mauit etas ualutudo detraxit uires Itaqz qm ab
his psidus sū defuit p auxilia scie scriptaqz ut spe
ro p ueniā ad comedatioez Cū aut pma uolu
mine de officio architecture rationibz artibz pscip
si Jte de menibz & intra menia arearū diuili
oibz i seqt ordo de hedibz sacris & pu hedific
is Jdeqz puatis qbz proporiūbz & symetris de
beant esse uti explicet no putauit aut pone
dū nisi pul de m copul egbz collatis hedific
ia structuris & m p hieuit quas habeat i usu
uitates exposuissē qbz q rex nē pncipul e
sset cepata dixissē qz anq nāles res i apia
explicare de hedificioz roibz un inia cepit

et uti creuerit eorum in uetioes anpona et in seqr
gressus antiquitatis reze ne et eorum q uia huma-
nitatis et in uetioes p qstas scriptore pceptis ded-
icauerunt itaqz qae admodum ab his sum institutus
expona 1.) de artu et pnapio architecture R.

Homines ueteres more ut fere i siluis et
speluncis et ne moribz nascebant aboqz ag-
resti uelcedo uita agebant interea qda i loco
abtepestribz et uetis dese crebritatibz arbores ag-
itate et esse teretes ramos igne exarauerunt
eo flama uehementi prereti q circa eu locu fue-
runt sunt fugati postea rege data pro pns acce-
deret cu aiadutissent comoditate esse magna
coporibz ad ignis tepore ligna adicietes et id ca
suates alios aducebat nutu monstrates ondebant
qual ex eo hnt utilitates In eo homin gressu
cu profundebat aliter espritu uoces quiddia-
na consuetudine uocabula ut optigat constituer-
ut deinde segregadores sepul i usu ex enetu
fari foruito cepit et ita smones intra se pro-
creauerunt Ego cu pp ignis i uetioez conue-
tus inuao apud hoies et consiliu et conuictus esset
natus et i unu locu plur q ueniet hntes ab na
pnu pt reliqua aialia ut no proni h erecti
ambularent nudiqz et altroz magnificetia aspicer-
ent In manibz et articulis qua uellet re facili
tractaret cepit i eo ceti aly defrodibz face ter-
ta aly speluncas fode sub motibz no nulli hyru-
dinu indol et hedificatioes eaz i mittates delu-
to et uirgulis face loca q subiret t ac obs-
uantes aliena terta et adicietes suis cogitatioibz
res nouas efficiebat i dies meliora gna calaz
Cu essent at hoies i mitabili docilibz na quot

indie i uenioribz gloriaret alij alijs ostendebat. hediſiciorz
effectus e ita excoſes igema aruatiou i dieſ melioribz
indiciſ efficebat primuq. fūciſ erectiſ a uirguliſ i
ter poſitiſ luto parietes texerūt alij luteal glebal ar
efaciēteſ ſtruebat parietes materia eoſ argumtateſ ſu
midoq. ombreſ a eſtuſ tegebat aruadinibz a frode po
ſtea q. p hibernaſ tepeſtateſ tecta nō potuerūt ombreſ
ſuſſine frigora ſiciēteſ luto i ducto proclinaſ tectiſ
ſilicidia deducebat h. aut. ex hiſ q. ſup ſcripta ſūt
originibz iſtituta eſſe poſſumūſ ſic aduertē q.
ad hūc die nationibz ex teriſ ex hiſ rebz hediſiciorz
iſtituit. uti gallia hiſpania aſiatica equania ſcandit ro
buſteſ aut ſarmietuſ apud nationēz coloru i poto
pp ſiluarz habudatiā arboribz p petuiſ planiſ dext
ra ac ſiniſtra i tra poſitiſ ſpacio it. eal relictō quā
to arborz longitudineſ patuit collocat i extremiſ pūbz
eāru ſup alēa inſuerſe q. circūclat mediū ſpaciū ha
bitatiōiſ t. ut i ſup alēuſ trābiſ ex quor pūbz ang
uloſ i gūmetateſ a ita parietes arboribz ſtatuetiſ
ad p. pēdicadiū unaz educūt ad altitudine turēſi
tūalaz q. reliquūſ pp craſſitudine matie ſchid
uſ a luto ob ſtruit. J. t. tecta reſideteſ ad extrem
oſ trāſtra trāciūt pūti q. uabeteſ a ita ex quatuor
pūbz ad altitudine educūt medio metal qual frode
a luto tegeteſ efficiūt barbarico more teſtuduata
turūz tecta ſuget uō q. cupeſtreibz locuſ ſūt habi
tateſ pp iopia ſiluarz egeteſ matia eligit. tūmu
loſ nāleſ eoſ q. medioſ ſollura detineteſ a itine
re p. ſodioteſ dūllatāt ſpacia i q. tū pā loci patitāt
In ſup aut ſtipiteſ it. ſe. religateſ metal efficiūt
quā aruadinibz a ſarmetiſ tegeteſ exaperabant
ſup habitatiōeſ etēuſ maximōſ cramoſ ita hiemeſ
callidiſſimaſ etateſ frigidiſſimaſ ſic efficiūt tectorū

roes. No nulli ex ulua palustri componit turgura
 tecta apud ceteros q̄q̄ getes no nulla loca pari simi-
 liq̄ roe casaz p̄ficiunt cōstructiones no minus & mali-
 llie adūtere possumus. Integulis subacta cū pale-
 is tenā tecta athenis ariopagi atiquat exēplar ad
 hoc tepus luto tectū. Itē i capitulio comome face-
 pot & significat mores uetustatis Romuli cala & i
 arce sacroz stramtis tecta. Ita his signis de antiq̄s
 i uenioribz hēdificiorz sic ea fuisse rocinates possu-
 mul Judicare. Cū a quottidie faciedo trinores
 manus ad hēdificiū p̄fecissent & solertia i genij
 exēcēdo p̄ cōsuetudine ad artes p̄uenisset tū & i
 duxtria i aul eoz adiecta p̄fecit ut q̄ fuerunt
 i bul studiosiores fabros esse profiteret. Cū q̄ ita
 fuerit p̄mo cōstituta & nā no solū sensibz ornaui-
 sset getes quēdamōz reliq̄ aialia h̄ & cōpitiōibz
 & cōsidys armauisset metes & subiecisset ceta aia-
 lia sub potestate. Tūc uō & fabricatiōibz hēdif-
 icioz gradati progressi ad ceteras artes & discip-
 linas effera gressiq̄ uita ad mōsuetā p̄duxerunt
 humanitate. Tūc aut i struetes aiose & prospici-
 entes maioribz cōpitiōibz ex uarietate artū uatis
 no calas h̄ & dumos fidatōs & laticys pietibz aut
 elapide structas matiaq̄ & tegula tectas p̄ficē cep-
 ut dīn obfuiatōibz studiōz euagātibz iudicys & m-
 certis ad certas symmetriaz p̄duxerūt roes postea
 q̄ adūterāt profusos esse ptus nē ad matia
 & habūdare copia ad hēdificatiōes ab eā cōparā
 tractādo nūterūt et auctā p̄ artes ornauerunt
 uoluptatibz elegātia uite. Igitur ad his rebus q̄
 sunt i hēdificijs ad usū ydonee q̄bz q̄ sunt q̄-
 litatibz & aq̄s hant uirtutes ut potuero dicā
 S̄z si q̄ de ordine huius libri disputar aduenit.

p putant eū p̄mū i sitū oportuisse ne putet me-
eruisse sic reddā rōez Cū copul architecture
scribere p̄mo uolumē putant qbz eruditionibz &
disciplinis eet ornata ex pone finitqz tinationibz
eius spēs & eqbz rebz esset nota dice itaqz q oportet
ar esse i architecto ibi promittam Ergo i p̄mo
d artus offo i hoc d nālitz matie rebz q hēant
usū disputabo Nāqz liber hic nō profitet unde
architectura nascit h unde origines hēdificioz sūt
istitate qbz rōibz enutit & pro gresse sint gra-
dati ad hāc finitōez Ergo ita suo ordine elo-
co huius erūt uolumē constitutio Nūc reuertatur
ad pro pōitū & de copul q apte sunt hēdificioz
pfectioibz queadmodū uideat esse ab nā rez pro-
cāte qbz q mixtioibz pncipioz cōgressus tepet nō ob-
scura h pspicua legētibz sit tōcinabor Nāqz nul-
la mārz gna neqz corpora neqz res sine pncipioz
cetu nasci neqz subici intellectui possūt neqz atr
nā rez pceptis phicoz ueras pantiur hēe expli-
cationes nisi caue q i sūt i his rebz queadmodū qd
ita sint subtilibz rōibz hant de monstratioes tale
s qdē p̄mū aqua putat oūz rez esse pncipiū
eraditus epheius q pp obscuritate scriptoz agal
scotios est appellatus ignē demotricus est eū se-
cutus epicurus athomus qd nri i seabilia cōpora
nō nulli i diuidua uocata uerūt pictagoreoz uō
disciplina adiecit ad aqz p ignē aera & tēremū E-
rgo democritus & si nō prope res nōmanit h mī
diidua cōpora propōit ideo ea ipa dixisse uidet q
cū sit diuicta negligūt nec i titoz recipiūt nec
sectionibz diuidūt h sempitno euo ppetuo i fini-
ta retinet i se soliditate Ex his eō cōructi-
bz cū res omes cohibere nāsqz uideat & hē

i finis quibus res nā essent desperare putari opo-
 re de uarietatibus & discriminibus usus earum qualibet
 ut i hediis quatuor ex ponē uti cū fiunt note
 nō hant q hediicare cogit erore h aptus adus
 ut opus hediis gaueret de lateribus R

Itāq; pmi de lateribus q de tra duci eslo-
 porteat dū nō n. d arenoso neq; calcuoso
 luto neq; sabuloso luto sunt de ducodi q ex his gar-
 ibz cū sint ducti pmi sunt breues dein cū abibribz
 i parietibz spgūt dilabunt & dissolunt palea q i his
 nō coherescunt pp aspitatē faciedi aut sunt ex tra
 albida diosa siue de rubrica aut & ex masculo sabul-
 one hec n. gna pp lenitate hnt firmitatē & nō
 sunt i ope poderosa & faciliy aggant. Deduce-
 di aut sunt p uenū tepus & autumnale ut uno ipre
 siccescant. Q n. p solsticiū parat iō uiciosi fiūt quod
 sumus corū sol acter e pcoqt efficit ut uideat arri-
 du i fior aut sit nō siccus & cū postea sicciscendose
 gēbit p rūpit ea q erūt arida ita ridsi facti
 efficiūt i teralli Maxime aut utiliores erūt si
 an biennū furat ducti nāq; nō an possunt peni-
 tal succedere Itaq; cū recetel & nō aridili-
 nt structi tectorio i ducto rigidoq; ob solidati
 p manēt ipi sidentel nō possut eadez altitud-
 me q est tectorū tenē gstructioneq; noti nō hnt
 q eo h quictioē eius dispat Itatur tectoria struc-
 tura abse iuncta pp tenuitatez p se stat nō po-
 st h fragut ipiq; parietel fortuita sedēt iuc-
 iat Ideo & uti celat laterē si sit aridus & an
 qnq; ductus cū arbitio magistratus fiūt ita p-
 batul tūc utūt i parietū structuris fiūt aut
 latū gna tria unū qd pce lidū appellat i q
 nri utūt lōgū sex q pede latū pede cetis duobz

50
gcozz hedificaa struunt ex his unū pōtēdozz alēuū
tradozz dicit dōrō aut gci appellat palmū q mu-
nerū datio gce dōrō appellat id aut spgit pma-
nus palmū ita q ē q q ūsus qnque pal mox peth
adoro q quator tētdoro dr & q st publica opa pē-
thadorol q puata tectadorol struunt fuit at cūbul
latibz semulatia q gstruunt una pte latibz ordines
alta semi latel ponunt Ergo ex utraq pte adli-
nea gstruunt alēuū chor pietel alligat & medylat
el sup coaginta collecti & firmitate & spem faciūt
utraq pte nō iuenusta est aut i hispania ulsiore
ciuitas maxia i gadul & i alia itane ubi lateres cū
sunt ducti arefeti proiecti natat i aq natate aut
eol posse iō uat q tēra ē de q ducūt punicola
ita cū ē leuī aere solidata nō recipit i se nec co-
bibit liquore Igitur leui nariq cū sit propetate
nō patūt penetrar i cōpus hūidā potestate qcuq
pode fiunt cogit ab rex nā queadmonz pamex
uti ab aq sustineat Sic aut magnas habnt utili-
tates q neq i hedificatioibz sunt onoroli & cū
ducūt a tēpestatibz nō disoluūt In cemeticiis
aut structuris pmi ē de arena qredū ut ea
sit ydonea ad materiā miscēda neq beat tēra
cōmixta gna aut arene fossitie sunt hec nig-
ra caua rubra carbūcul Ex his q i manu cofric-
ata fecerit stridor erit optima q at tērola fuit
nō habebit asperitate It si i uestimtu cadidus ea
quicta fuit post ex cussa ut ita id nō ignauet
neq i tēra subdiderit erit ydonea sin aut nō er-
unt arenaria uide fodiat in de fluibz aut eplar
ea erūt exeruēda Nō minus q de litore ma-
rino sz ea i structuris hec hē uiaa difficulte sit
essit neq onerari se gtiēt pariet patit nisi

i emissionibus nequiescat neque cocamatioes recipit. Mar. ita sunt rem-
 ina at. hec amplius q. p. parietes cu. ibis. rectoria: ^{te se caligin}
 p. manet & cocamatioes parunt. h. hec q. sunt de ^{dissoluit fossias}
 arenarius recetel. Si n. ex epte dunt. uacant. ^{celerit i stru}
 ab sole & luna & prima coacte. resoluunt & hum-
 terose. Ita cu. i structura coiciunt. no. possunt q.
 tinere. cemetia h. ea ruit & labat. oneraq. parie-
 tes no. possunt sustinere. Recentes aut. suffice-
 q. i structura tantis hant. virtutes hec. i rectoria io
 no. sunt. uides q. pignitudo. eius calx palea gmixta
 pp. uehementia no. pot. sine rimis i arese. flumati-
 ca no. pp. macritate. uti. siquini. uti. iaculoz. sub-
 actioes i rectorio. recipit. soliditate. de. arene. copul-
 ut. habent. explicatu. tu. & de. calce. diligencia. e.
 adhibenda. uti. de. albo. saxo. aut. silice. coquat. & que-
 erit. ex. pisso. & duriore. erit. utilis. i structura. qat.
 i fistuloso. i rectoris. cu. ea. erit. extincta. tuo. materia.
 misceat. ut. si. erit. fossia. tres. arene. & una. calis.
 coquat. Ita. n. erit. uiste. roes. mixtionis. repature.
 & i flumatica. aut. marina. si. q. resta. tusa. & sua.
 eta. ex. tua. pte. adiecerit. efficiet. matie. repatura.
 ad. usa. meliore. Quars. aut. cu. recipit. aqua. &
 arena. calx. tu. ghermat. structura. hec. esse. ca.
 uidet. q. & pncipul. uti. ceta. copora. ita. & laxa.
 sunt. repata. & q. plus. hnt. aeris. sunt. tenera. q.
 aqua. lenta. sunt. ab. humore. q. tre. dura. q. ignis.
 fragiliora. Itaq. ex. his. laxa. si. anq. coquat. cotula.
 minute. mixta. arene. i structura. coicat. ne. solidel.
 ante. ne. ea. potetent. gtime. Cu. uo. cu. iecta.
 i ignis. uehementi. feruore. correcta. amiserit. pthe.
 soliditate. ante. tu. exhaustis. eoz. uiribz. relinq.
 aut. patetibz. foraminis. & in. anibz. f. rgo. liquor.
 q. cu. i. eius. lapidis. copore. & acc. est. ex. huius.

et erectus fuit hauritque is residuum calorem la-
tente. et tinctus in aqua paulque exiguam recipit
humorem penetrare in foraminum raritates cohe-
rebit et ita frigerantur reiecit ex calce cor-
porum feruore. Id autem quod postea saxa coalescunt
in formam cum eximuntur non possunt ad idem
dare sed cum expediuntur per manente eam magnitudi-
nem ex cocto liquore arat ita parte potestissimum
muta esse inueniuntur. Igitur cum patet forami-
na eorum et raritates arene mixtionem isse co-
ripuit et ita coherescunt succedendo cunctis
coerunt et efficiunt structurarum soliditatem. Et ex
ignis pulueris quod efficit naturam res admirandas
Nascitur in regionibus barbaris in agris municipiorum
que sunt circa uesimium motem quod comixtum est
calce et cemento non modo cetius edificius prestat
firmitatem sed et moles construit in mari sub aqua
solidescunt hoc autem fieri hac ratione uidetur quod sub
his motibus et terre feruientes sunt et fontes
crebri qui non essent si omnia herent autem
sulphure aut alumine aut ab alumine arde-
ntes maximos ignes. Igitur penitus ignis et fl-
ame uapor per inuenia per manas et ardet efficit
leue eam terram et ibi quod nascitur totus ex igne est
sine liquore. Et igitur cum tres res consili ratione ignis
uehementia formate in unam per uenerit mixtionem
repete receptolique una coherescunt et cele-
ritur humore durate solidat neque eis fluctus
neque uis aqua potest dissolvere. Ardore autem esse
in locis et hec res potest uideri quod in motibus cum
anorum barbaris sunt loca sudationibus ex cau-
ta in quibus uapor feruidus ab ymo nascitur ignis
uehementia per forat eam terram per eam emanando ab

ymo nascos i his local orit et ita sudationez expositas
 efficit utilitates. No minus et memorat antiqui creui-
 sse arborel et habundauisse sub uelutino mote et inde
 euomuisse circa agros flama. Idemq. tunc q. spogria lue-
 pumex poperianus uocat ex cocta ex alio gne lapi-
 dis i huc redacta esse uidet gnis qlitate. Id aut
 gnis spogie q. inde eximit no i oibz local nascit
 nisi circū ethna et colles misie q. agas catate
 canenos noiat et si q. ridemot sunt locoze prop
 etates. Si q. i his local aqz feruetes i uenunt fo-
 res et i oibz excauatis calidi uapores ipaq. loca
 ab antiq. memorat p uagates i agris habuisse ar-
 dorel uidet esse certū ab ignis uehementia et toso
 itaq. queadmodū i fornacibz et acalce ita ex his
 ereptū esse liqre. Igitur dissimilibz et displicibz re-
 bz coreptis et i unā potestate collatis callida hu-
 moris ieuital aq. repete saccata omibz corpo-
 ribz latenti calore cū feruescit et uehement effi-
 cit ea corre celerit q. una soliditatis pcepeu-
 tute. Reliqt desideratio qm una st i eterna ex
 aqua calida crebri fotes qd ita no et ibi nascit
 puluis eadē rōe sub aq. structura solidescat. Ite-
 q. uisū est anq. desideraret d. his queadmodū
 esse uideat exponē. Omibz local et regionibz no
 eadē gna tre nec lapides nascūt h. no nulla sūt
 trena alia sabulosa iteq. glareosa alijs local ha-
 renosa no minus m. et omio dissimili displicibz
 gne i regionū uarietantibz qlitates i sūt itra
 maxie id. s. cōsiderare q. qua mos appenin
 regiones italie et curieq. circa agat ppe i omibz
 local no desūt fossilia arenaria m. appenini
 uo q. pl est ad adriaticū mare nulla iueniūt
 Ita achia alia omio trasmare nec nouit qdē

Igitur non in omnibus locis quibus effervescit aqua calide cre-
bre fontes eiusdem opportunitatis possunt sibi concurre-
re si omnia uti non res consistunt non ad voluptat-
em hominum sed ut fortunam dispersam procreent. Er-
go quibus locis non sunt trophi montes sed generis mater
ignis vel per emulas gradines adurit eam quod est
mole et tenerum exurit quod autem asperum reliquit
quod uti capax exusta terra cuius sit in terra
ex cocta materia efficitur carbonculi utque aut sunt
vixigia in structura sed alia in tremis edificiis alia
in maritimis molibus hinc virtus est autem materie
potestas molior quam totus solidiorque terra quam penitus
ab uno vehemina vaporis ad hunc non nullis lo-
cis procreant. I. genus arene quod de carbonculis
et calce et arena quibus varietatibus sunt et quas
habeant virtutes dixi sequitur ordo de lapideis
explicat de quibus et quadrata saxa et ceterorum he-
dificia eximuntur copie et copat hec autem inveni-
untur esse dispersis et dissimilibus virtutibus Sunt enim
alie moles uti sunt circa urbem rubore palescent
fidenates albane alie terrene uti tiburtine am-
tinus soracine et que sunt his generibus non nulli
dure uti silicane Sunt et alia genera plura uti
in capax rubrum nigrum totum in tibia et picena
et tivenetia album quod et sera detata uti lignum
secat. Sed hec omnia que molia sunt hanc hinc utilit-
atem quod ex his saxa ea sunt excepta in ope faciliter
tractantur et si sunt in locis rectis substinent labore
Si autem in aptis et parietibus gelicidus et pruina congesta
fricat et dissolvit ite in ora maritima ab-
surgunt ex ea disflunt neque perferunt estus
tiburtina vero et que eodem genere sunt omnia suffec-
unt et ab oneribus et atropestantibus curialibus ab

igni non possunt esse ita simulque sunt ab ex ter-
 ra diffillunt & dissipantur. Iam quod temperatura naturali par-
 uo sunt humore. Itaque non multum habent terreni. Sed
 aeris plurimum & ignis. Igitur cum & humor & tenuis &
 his minus est. Cum & ignis tactu & i vaporis. ex
 his aere fugato penitus inequalis inter aenaze uacuita-
 tes occupat feruescat & efficit asuis ardena corpo-
 ribus similia. Sunt uero ite lapidicane copulantes infi-
 mibus torquentur quod dicuntur anthane colore quoadmodum
 albane quod officine maxime et lacu nullumque. Itaque per
 ctura statone si hant habent et similes ututest. Neque enim
 his peliadiore tepestas neque metus ignis potest nocere. Sed
 est firma & aduetulitate. ita per manes quod parum habent
 enae mixtione aeris & ignis humoris aut tepeate
 plurimumque. Item ita spissis copationibus solidata neque
 ab tepestatibus neque ab ignis uebementia nocet. Id autem
 maxime iudicare. Sed emonumtis quod sunt circa mun-
 icipium feretis ex his scilicet lapidicinis. Namque habent stat-
 ual amplas factas eggerie & minora sigilla flo-
 resque & achatos elegat sculptos quod cum sint uetu-
 sta sic appareret recedea uis si sint scilicet modo. Non
 minus & fabri erary & his lapidicinis i aeris stat-
 ura formal copatas habent ex his ad est fundedu ma-
 ximal utilitates quod si prope urbe essent dignum esset
 et ut ex his officinis omnia quod proficeret. Cum
 ergo propter propiguate necessitas copat ex rubris lapi-
 dianis & palliisibus & quod sunt ubi proxie copul-
 ati si quis uoluit sine uicis perire ita erit par-
 adu cum hedificadu sunt an bienniu ea saxa non hy-
 eme. Sed estote eximatur & iaceta per maneat i
 locis patetibus quod aut eo biennio atepestantibus recta
 lesi sunt & i fundamta couinat. Ceteraque non
 erunt uiciata ab na reus probata durare poterunt.

Supra tñā hēdificata nec solū ea ī q̄dratis lapidibz
sunt abfūada h̄ p̄ ī cernitiss structuris structur
ay gñā sunt hēc recticulatū q̄ nūc omēs utūt &
antiquū q̄ ī certū dicit ex hīs uenustus est rec
ticulatū h̄ ad rimas faciēdas idō paratū q̄ ī omēs
ptes dissoluta h̄t cubila & coagm̄ta īncerta struc
tura nō cernita alia sup̄ aba sedēna īntēq̄ ru
bricata nō speciosa h̄ firmiore q̄ recticulata
p̄stāt structura vtrāq̄ aut ex minutissima sunt
īstincta uti matia ex calce & arena crebrit̄
parietes latius diutius cōtineat Moli n. & rara
potestate cū sint exuat suggēdo ematia succu
ra Cū aut sup̄arit & habūdarit copia calcis
& arene p̄tis plus hīs hūoris nō cito fiet eua
nidus h̄ ab hīs cōtinet simul at humida potest
as ematia p̄cēntoz raritate fūt exuta calx
q̄ ab arena discedat & dissoluat It cernita nō po
ssūt cū hīs cohere h̄ ī uetustate parietes effici
unt rimosos Id aut licet adiūdere & de nō
nullis monumētis q̄ circa urbē fca sunt emor
more seu lapidibz q̄dratis ī triserulq̄ medio cal
cata structuris uetustate euāida fca matia ce
m̄toz q̄ estructa raritate prouit & coagm̄toz
ab ruina dissolutis uicturis disapat & siq̄ duo
hūt ī id uicū iadē medio cano hūato fm or
thostatas ī strigecis ex rubra saxe q̄drato aut ex
testa aut ex edicibz ordinariis struat bipedales parie
tes & cū hīs anal ferēis & plūbo frōtes m̄cte sint
Ita n. nō acervati h̄ ordine structū opus poterit ēē
fm uicio sepietū q̄ cubila & coagm̄ta eoz īntē
sedēna & uicturis alligata nō protrudont opus
neq̄ orthostatis it se religatas labi p̄atūt Itaq̄
nō est cōtēda p̄coz structura nā īm̄m̄tatur

emoli cemento structura polita h̄ cū disceserit a q̄d-
 rato ponit̄ de silice seu lapide duro ordinaria
 & uti laterina struēt̄ alligat̄ eoz̄ alēus co-
 riis coagm̄ta & sic maxie ad etnitate firmat̄ p̄
 sicut̄ aut̄ h̄ aut̄ duobz̄ ḡnibz̄ struit̄ ex h̄is u-
 ni busodonū alterū plēdisonū: cū i p̄tes & in eq̄
 les ordines corioz̄ dirigūt̄ ea utraqz̄ sunt idē fir-
 ma p̄m̄ q̄ ip̄a cem̄ta sunt sp̄ssa & solida prop-
 etate neqz̄ de mat̄ia post̄ exurgē liq̄re h̄ co sua-
 nt ea i suo humore ad sumā uetustate ip̄aqz̄ eoz̄
 cubilia p̄m̄ plana & liberata p̄ita nō patūt̄
 ruere mat̄ia s̄z̄ p̄petua parietū crassitudine re-
 ligata cōtinēt̄ ad sumā uetustate Alia est quā em-
 plectio appellat̄ quā & n̄ri rustici utūt̄ q̄z̄ frō-
 tes polūt̄ reliqua uti uti sunt nata cū mat̄ia col-
 locata alēus alligant̄ coagm̄tis h̄ n̄ri celeritate stu-
 dēt̄ erecta collocat̄ frōtibz̄ h̄uūt̄ & imediota
 cū facit̄ sepati cū mat̄ia cem̄tis Ita tres lula-
 cāt̄ i ea structura cruste due frōtū & una me-
 dia facture q̄ci nō nō uti h̄ plana collocat̄ &
 logitudines eoz̄ alēus i crassitudine i struēt̄
 nō media facit̄ h̄ esus frōtāt̄ p̄petua & i una
 crassitudine parietū cōsolidat̄ p̄terea i t̄ponit̄ sing-
 ulos crassitudine p̄petua utraqz̄ pate frōtāt̄ q̄s
 diatonos appellat̄ q̄ maxie religado q̄firmat̄ par-
 ietū soliditate Itaqz̄ siqz̄ uolūt̄ ex h̄is comētariis
 aiadūtere & elligē genus structure p̄petuitatis
 patit̄ rōez̄ h̄re nō n̄ q̄ sunt emoli cemento sub-
 tili facie uenustatis nō ea possunt esse i uetust-
 ate nō ruinosē Itaqz̄ cū arbitrio cōmūz̄ parie-
 tū sumūt̄ nō extimāt̄ eos q̄i f̄i h̄uūt̄ h̄ cū ex
 tabulis iueniūt̄ eoz̄ locatōes postea p̄teritorū
 annoz̄ singulorū deducūt̄ octogesima a uti

Appellat̄ bisodos
 dicitur q̄ oia cori
 crassitudine f̄iūt̄
 uti plēdisonū

ex reliqua summa pte reddi pro his parietibus
sumam pronuntiat eos non posse plusquam annos lxxv
durare et latioris uero domo ad propediendum sint stat
et nihil deducit h. q. ti sunt oculi fci tati ee
semp extimat Itaq. non nullis ciuitatibus et publica
opa et puatals domus et regias elate structus hnt
inde et p. mu. atheni muru q. spectat ad hymetum
mote et tetelese. It. ede iouis et herculis later
cial cellas cu. ce lapide tede epistilia sint et ad
une i italia arecio uetustu egyptie fci mur
tibz domus regionibz actualis fci q. ad habitadu
semp dat ei q. ciuitatis gerit sacerdotiu It. lace
demone egyptia parietibus et picture excise et effectus
latibz et cluse sunt i ligneis formis et i comitui ador
natu edilitatis uaronis et murene sunt allate creffi
domus q. sardiani ciuibz ad regescendu etatis octo senio
ru collegio gerulia dedicauerut It. allicarnasso po
tentissimi regis maloli domus cu. p. coueti marmo
re oia hnt ornata parietes habet late structos
q. ad hoc opus egyptia pstant firmitate ita tectoribz
opibz ex polito uti utri p. luciditate uideat hntene
q. his rex ab iopia id fecit i infinitis. n. uectig
alibz erat fci q. ipabat carie toti Accume aut
et solertia ad hedificia pada sic licet gliderare
cu. esset. n. natus milasus et ciuitatissit alicernalo
locu natus esse munitu eporuq. ydoneu portu uti
le ibi sibi domu gstituit is aut locus est theatri
curuature simul itaq. i uno sm. porta foru et gsti
utu p. media aut altitudinis curuatura p. uitione
q. plathea ampla latitudine fci iqua media molo
luu ita egyptis opibz est fci ut i septe spectaculis
nominet i summa arce media ciuitis fci hnt sta
tua colusi qua acrolito nobili manu thelo hycaris

fiam. hac aut statua thelodharis alij thimothi pu-
 tant ee i conu aut sumo dextro ueneris & mer-
 curey fanu ad ipm salmacidis fonte js aut falsa
 opinione putat uenerio mōbo ipliar eol q ex eo
 bibetit. Sed he opimo q p orbe tre floru ore
 sit p uagata nō pigebit ex pone. Nō. n. q dicit
 moles & i pudicos ex ea aqua fieri id pot esse hie
 eul fons potius p lucida sapōq, egguis tū aut i
 dal & aromatis ab arpis & troere colūna comuey
 eo loci deduxit barbaras carus & lelepal eiecerūt
 hy aut admotes fugati i tse gōgates discurrēbat
 & ibi latrocina facētes crudr eol uastabat post
 en de colonis uiuis ad eu fonte pp bonitate aq
 q st cūa tūna oibz copul i struxit eaq, exee
 do eol barbaros allecabat ita singulatū decuretes
 & ad cetul couenietes & uto foroq, more com-
 mitati i pcoz cosuetudine & suauitate sua
 uoluptate reducebat. Et rgo aqua nō i pudico
 morbi uicio h humanitatis dulcedine mollit as
 barbaroz eā forma est adepta. Religt nūc
 qm ad explicationē monū eoz sū i uectusto
 tā uti sunt d fūia. Q uendmōy eni i dexta
 pte fanu est ueneris & fons sup scriptus ita
 sinistro conu regia domus quā rex masolus ad
 sua roez collocauit. Cōspicit n. ex ea ad dex-
 tra pte forū & potū memūq, tota finio sub
 sinistra secretus sub mōibz latens portus ita ut
 nemo posset qd i eo gerat aspicer nec scire
 ut rex ipe de sua domo remigibz & militatibz
 sin ulo sciete q opus essent spiraret itaq, post
 mōte masoli artemisia uxore eus regnatē reb
 di i dignates mulierē i pare ciuitatibz carieto
 tuis armata clare profecti sunt ut id regnū

occuparet. Tunc artemesie cum esset id remittenti in
eo portu abstrusa classe celatus remigibus & epipatis
copatis reliquos aut ciues in muros esse iussit. Cum
aut rhodii ornata classe in portum maiorem exposuiss
et plausus iussit ab muro his dare pelliceri quia
se epidaurum iradiuros. Qui cum penetrasset intra
muru relicis nauibus artemesia repetere fossa facta
in pellagum eduxit classe ex portu minor & ita in uer
ta in maiore. Ex portis aut militibus classe rhodiorum
tamen adduxit in alium. Ita rhodii non habentes quod se re
ciperent in medio coclusi in ipso foro sunt truci
di. Ita artemesia in nauibus rhodiorum suis militibus &
remigibus in portis rhodum est profecta. Rhodii aut
comprospexissent suas naues laureatas uenire opin
ates ciues uictores reuerti hostes receperunt. Tunc aut
artemesia rhodo capta principibus occassit tropheum
in urbe rhodo sue uictorie colunt. Eneasque du
as statuas fecit una rhodiorum ciuitatis altam sue
ymaginis & ita figurauit rhodiorum ciuitatis st
igmata in portu. Id aut postea rhodi religio
in pediti quod nefas est trophea dedicata remou
eri circa eum locum bedificium struxerunt & id eror
ta graui statione texerunt neque possit aspicere
& id ab atho uocitari iusserunt. Cum ergo ita ma
gna potentia regis non coteserunt lacteriacorum
parietum structuralibus quibus & uectigallibus & pedia se
pulis licetiosum fuerat non modo comunitio aut
quadrato saxo sed marmoreo habere non putto op
ortere. Improbatur quod sunt alatica structura sunt
bedificia dum modo roes sunt tecta. Sed id quod
ita apopulo romano in urbe si non oporteat expo
nere sunt eius rei caue & roes non permittant leg
es publice non patuit maiores crassitudines.

sexapedalles q̄stini loco cūm cōti aut pietes nesp
 ana angustiora fieret endo crassitudine nō possūt
 collocat lathericiū uō nisi disptibz aut triptibz f
 iunt sexapedalli crassitudine nō possunt plus q̄
 una sustinē cōtignatione In ea at maiestate urb
 is et cūm ifinita frequentia i numerabiles hitatores
 opus est explicar Ergo cū recipe nō possit arce
 planate tāta multitudinē ad habitadū i urbe ad
 auxiliū altitudinis hēdificiorz res ipa cogit de
 uenire Itaqz pilis lapideis structuris textatis pari
 eabz cēnticis altitudines ex tructe cōtignationibz
 crebris coaxate cenaculoz ad sumas utilitates phe
 unt despectationes Ergo cōtignatibz et menibz ua
 riis alto spatio multiplicatis populus romanus ex
 regias hē ipedinos hitatores Qui q̄ explicata cor
 pā ita i urbe pp necessitate angustiaz nō patiūt esse
 latericos pietes cū ex urbe opus erit his uti sine
 iurē aduentitate sic erit faciendū Sumis pteabz
 structura textaria sub tegula subiacat altitudine
 circat sexapedali habeatqz prolectural coronaz ita
 uitare poterūt q̄ solet ihis fieri uita Cū nō i
 tecto tegule fuerit fracte aut auctis delete q̄
 possunt ex imbribz aque proplue nō patiet lorica
 testaria ledi latere si pro lectura coronaz rei
 aet ex ppediculū nullas ea rōe suabit i tegris
 parietū latiorz structural de ipa aut testa sūt
 optima seu uicosa ad statū nemo pot iudicar
 q̄ i tepellatibz et estate i tecto cū e collocata
 tūc si est firma probat Itaqz nō sūt excre
 tella bona aut parū erit cōcta ibi se ondet
 esse uicosa gelicidus et pruina tacta Ergo q̄
 nō i tectis patit pati labore ea nō pat i struc
 tura oneri ferendo esse firma Qr maxie ex

ueteribus regulis tecta structa parietes firmiter posu-
bre. Cuiusq; ubi ueti qd ne i ueti essent. Qua-
tu n. celeritati & loci laxamento profunt tanto maio-
ri & cui sunt calamitati q; ad cecidia uti facies sunt
parati itaq; sanus esse uidet i pensa testatorum i sup-
tu q; copendia cratibz esse i piculo & q; i rector-
is opibz rimas i his faciunt arecestariorum & insalario-
rum dispositioe. Cui n. linunt recipientes humore
targelant deim succedendo cot hnt & ita extenua-
ti diruput rectoriorum soliditate. Sz qm no nullo
celeritas aut copia aut i pedeti loco de seipso cog-
it sic erit faciendu. Sedu substruat alie ut sit duc-
tu abrudere & pauimento. Obruta n. ibis cu sunt
uetustate marida sunt deim sub sedetia proclamant
& diruput specie rectoriorum de parietibz & app-
aratioe generati matie eoz qbz sint uirtutibz &
uicys queadmodum potui ex posui de conignationibz
aut & copys eaz qbz copat & ad uetustate nosut
i firme uti na rez monstrat ex plicabo.)

M Q n cededa maties. R.
Mates cededa est apmo autumo ad id
pus q; erit anq; flare. Incipiat fimo
aut uere n. omis arborei sunt pregnates & omis
sue propretatis ututes effertant i frode anni a
sariosq; fructus. Cui ergo i anes & humide tep-
oz necessitates eoz sunt uane sunt & caritati-
bz i bealle uti & corpora muliebria cu coeperint
ad fetus apartu no uideant i regna neq; i uenilibz
ea cu sint pgnatia pstant sana. Itto q; i corpore p
seminatio crescent ex oibz cibi potestantibz dethic
alimtu i se & quo firmior efficit ad maturitate
partus eo minus patitur esse solidu id ex quo
ipm procat itaq; edito fenu q; pnt i aliud genus

i cremiti detrahebatur cu ad despanone procreationis e-
 liberatu manibz qz patetibz uenit i se recipiet labedofuc
 cu p solidescat & reddat i pntina ne firmitate eade
 roe autnali tepore maturitate fructuu flacescere
 frode & tui recipietes radices arborz i se succu re-
 cipiat & restituit i antiqua soliditate At uo aeris
 hibernis co pmit & solidat eas p id ut sup lex
 ipm est ipul Ergo sua roe et eo tepore q est
 supra scriptu ceditur mater erit tepestina Ceditat
 ita qz uti i cadat arboris crassitudo ad media medul-
 la & reliquat uti p ea exicescat stillando succus un
 q i est i bus i utis liqr effluet p cuculu no patiet
 emori i eo i fame nec corupi matie equalitate tuc
 at cu sicc & sine stellis erit arbor deiciat & ita
 erit optima i usu hoc at ita esse licet auq adu
 tere & i arbutis Ean cu suo qq ipre adu
 p forata castrat p fundant emedulis qz hnt i se sup
 ante & uasos p foramina liqr & ita succese
 do recipit i se durturitate Qui at no hnt
 ex arboribz exitus humoris intra co crescentes pu-
 trefcut & efficiunt ianes eas uasos Ergo si pla-
 tes & uine succescendo cu senescunt sine iubio cu
 eade matia deiciat Cu ea roe curate fiunt
 hre potut magnas i h edificis uetustate util
 uates he at mte discrepantes & dissimiles hnt
 uirtutes uti robur almus populus cupressus abies
 cetiqz q maxie i h edificis sunt ydonea naqz
 pot id robur q abies nec cupressus q ulmus nec
 cetia eade hnt i se na rez similitates sed
 singula pna pncipioy propterantz copata alio alus
 pnt pnt i opibz effectus Et pnt abies aris
 hnt plurimu & ignis minimuqz humoris & et-
 eni leuoribz rez ne potestatibz copata no est

poderosa Jnaq rigore nali coteta no ato flectit ab
one h directa p manet i cotignatioe h ea q ht i se
plus caloris procreat & alit pre ab ea q uiaat & q
ia celeris accedit q q iest i eo copor aeris rari
tas & est patet accipit igne & ita uehement ex se
mittit flama E x ea at anq est exassa q p se p
xima tre p indices recipientes ex proximitate huo
re enodus & liqda effiat q no est superior uehe
mentia caloris eductus i aeru p nodos raris pasa alte
cirat pedes xx & p dolata pp nodationis durina
ducit esse susterna Jma at cu ex assa q drus luo
is dispat eiecto corullo & ex eade arbore ad itest
ina opa copat & itima sustnea sappnea uocatur
C atra no quercus teneis pncipioru satietatibz
habundat paruaq hnt humoris & aeris & ignis
cu i teneis opibz obruit i finia ht eternitate ex
eo cu tagit humore no hnt foramina uariet
ates pp spissitate no pot i corpus recipere liq
re h fugiens ab humore restitit & toquet & eff
iat i qbz est opibz ea rimosa E scilicet no q est
oibz pncipus tepata ht i edificis magnas utili
tates h ea cu i humore collocat recipient peni
tus p foramina liqre eiecto aere & igni opatio
ne humide potestatis niaat C eris qrcus sag
us q parit hnt mixtioez humoris & ignis & tre
ni aeris plurimu pusa raritates humoris penit
us recipiendo celit sic marescit p opulus alba
& nigra Jt salix tula mior ignis & aeris hndo
satietate humoris tepate paru aut tenei hntes
leuiore tepatura copata oppia hre uidetur
i usu rigiditate E rgo ea no sint dura tre
ni mixtione pp raritate sunt candida & i se
ulpturis comoda pnt macablitate Alnus at

q̄ proxima fluminū ripis procreant et minime ad
 maties utilis uidet̄ h̄t ille egius roes Et n. aeri
 & igne plurimo tepata nō multū freno humo-
 re paulo itaq̄ nō minus h̄t i corpore humo-
 i palustribz locis i fra fidamta hēdificiorz pala-
 toibz crebre fixa recipies i se q̄ minus h̄t i cor-
 pore. liq̄ris p̄manet i mortalit̄ ad eternitatē & sust-
 met i mania pōdera structure & sin uicys cōsuat
 Itaq̄ nō pōt ex trā paulū tepus durare. en i hūo-
 re obruta p̄manet ad diuturnitatē Est at maxi-
 mū id cōsiderare ratiōne q̄ ibi oīa opa & publi-
 ca & puata sub fidamtis eius gñs h̄nt palos Vlm-
 us uō & fraxinus maximos h̄nt humores mini-
 mūq̄ aeris & ignis tremi tepata mixtione cōpate
 sunt i opibz cō fabricat̄ lente & ab pōde humo-
 ris nō h̄nt rigore & cetr pādunt simul at uetu-
 state st̄ aride fctē at i agro p̄ fco q̄ est eis li-
 q̄ st̄ates emoruit̄ h̄nt duriores & i commissuris
 & cōgimentatibz ab lenitudine firmas recipiūt cat-
 henatioes It̄ carpinus q̄ est minima ignis re-
 eni mixtione aeris at & humoris summa cōtinet̄ te-
 patum nō est fragilis h̄t utillissima tractabilita-
 te Itaq̄ ḡa q̄ ea matia uga uimtis cōpat̄ q̄ apu-
 d eos uignia uocitat̄ It̄ regia en appellat̄ Nō
 minus est admiradū cupisso & pino q̄ he h̄ntes
 hūoris habudana equaq̄ cetoz mixtione pp̄ hū-
 moris sacietate i opibz solent̄ est pade h̄ i artu-
 state sine uicys cōsuat̄ q̄ h̄s liq̄r q̄ i est penit-
 us i corporibz eaz h̄t amarz sapore q̄ pp̄ acci-
 tudine nō patitur penetrare carie neq̄ eas besti-
 olas q̄ sunt nocetes Itaq̄ q̄ ex h̄s gñibz opa cōst-
 uuit̄ p̄manet ad etnā diuturnitatē It̄ cedrus
 & iuniperus easde h̄nt uirtutes & utilitates

et p[er] se pot[est] arde
re in fornace
et co[n]fusa
ignis nititur
in tunc fla
re capit

h[ic] quoadmodum ex cupressu pinu resina ex cedro de
u[bi] cidreu dicit[ur] nascit[ur] q[uod] reliq[ua] res cu[m] sint uacue uti
q[uod] libri atineis q[uod] carie no[n] ledut[ur]
Arbores at[que] ei sunt similes cupresse ac folia ripe mat
res uena directa ephesimede simulacru[m] diane p[er] la
cunaria ibi q[uod] i[n] ceteris nobilib[us] sanis p[ro]p[ter] eminent[em] sut
fca nascit[ur] at[que] hec arbores maxime crece[n]t q[uod] affri
ce q[uod] no[n] nullis syrie regionib[us] latex uo[n] q[uod] no[n] est
notus nisi his municipalib[us] q[uod] p[er] circa ripa fluminis
padi q[uod] littora maris adriani no[n] solu[m] ab succi ue
hementi amaritate ab acie aut tinea no[n] nocetur
h[ic] e[st] flama ex igni no[n] recipit nec carbone[m] remit
tit h[ic] logo spatio tarde co[n]barit[ur] q[uod] est minima ipsa
q[uod] aeris ep[er]cipit separtura humore at[que] p[er] t[er]reno est
sp[er]se solidata no[n] h[ab]et spacia foraminu[m] q[uod] possit
ignis penetrare reicita[ur] eius in nec patit[ur] ab eo sibi
ato noceri p[ro]p[ter] q[uod] p[er]odus ab aq[ua] no[n] sustinet h[ic] cu[m] p[er]
tat[ur] aut i[n] manib[us] aut sup[er] ablegnas rates collocatur
ea at[que] matres quoadmodum sit i[n]uenta est ea cognosce
re dunt[axat] cesar cu[m] exatu[m] h[ab]uisset circa alpes q[uod]
auisset q[uod] municipal[is] p[er]stare comatus ibiq[ue] esset cast
ellu[m] munitu[m] q[uod] uocaret[ur] lorignu[m] tunc q[uod] i[n] eo fuerit
nali munitione co[n]sili nolu[n]t i[n] pro p[er]e i[n]q[ui]t
i[n] paror copias iussit ad moneri om[n]es at[que] an[te] e[ss]e ca
stelli porta[m] turis ex hac mat[er]ia altius trabib[us] t[er]me
ris uti pyra i[n] t[er]re co[n] p[er]uta alte uti posse de su
mo sudib[us] q[uod] lapidib[us] accedentes reppelle[n]t t[un]c uo
adaduluz e[st] alia eos tela p[er]t[er] sudet no[n] h[ab]ere neq[ue]
posse loquas amaro p[ro]p[ter] p[er]odus iaculati i[m]patu
est fusticulos ex uirgis alligatos q[uod] faces ardentes ad
ea munitione accedentes mitte[n]t i[n]q[ui]t celerit mili
tes co[n]gesseru[n]t postea flama circa illa mat[er]iaz
u[bi] p[er]at co[n]prehendisset ad celu[m] sublata effiat oppinio[n]e

uri uideret in tota moles cecidisse. Cum at ea p se
 ex tincta esset & regeta turis tincta apparuisset ad
 miris. Cesar uisit ex teloz missione eos circa
 ualari jnqz minore caeti opida cu se dedissent qsi
 tu un esset ea ligna q ab igne no lederet tuc
 ei demonstrauerunt eas arbores quaru i his locis ma
 xime st copie & ita id castellu larynu jz mat
 ies laryna est appellata h aut p padu ranea d
 potat i colunia lauestri pissauri anchone reliq
 q q sunt i ea regione municipis pber Cuius
 maties si esset facultas oportatioibz ad arbe max
 ie haberet i hediicis utilitates & si no romi ce
 rte tabule i sub gradus circa isulas si esset ex
 ea collocare ab inuentionibz i cedioz hediican
 paulo liberaret q ea neq flama neq carbone
 possut recipe nec face p se. Sunt at ea arb
 ores solus similibz pini maties eaz prolixa mac
 tabilis ad iustinu opus no minus q sappina hqz
 maxina liqda melis atci colore que etia med
 et thicis

De singulis qnibz qbz proprietatibz ena
 rez uideat esse copate qbzq pro
 creant roibz ex posui Insequitur adaditio qumq
 i urbe supnas dicit abies defior est q i fer
 nas eggios i hediicis ad diuturnitate pstat us
 us & de his rebz quead mouz uideat elocoz
 proprietatibz hre uicia aut uirtutes uti essent
 colidarantibz aptiora exponere. Montis appeni
 ni pme radices ab thirenico mari i alpis
 & i extremas etruie regiones oriut eius no
 motis uagu se circu agens & media cirua
 tura prope inges oras maris adriani pfigit
 circuitioibz com fretru itaqz aterior eius cir

uaturaq; ueryit ad etruvie cypariet; regiones ap-
al est potestatis. Naq; ipetis hē p petuos ad ad
solis cursu ultior at q est proclinata ad supū ma-
re septentrionali regioni subiecta continet bmbrosif
et opacis p petuientib; Itaq; q i ea pre nascut arbores
humida potte mitte nō solū ipe arguet amplissimis
magitudinib; h earū q; uene humoris copia replete
urgenti ligrit habūdantia saturantur. Cū at ex ase et
dedolore uitalle pottem amiserit Venarū rigore im-
anietes h crescendo pp raritate sunt tanet et uani-
de. Itaq; i edificis nō possunt hē durabilitate. O-
ue at ad solis cursu spectantib; locis procat nō hntes
i t uenarū raritates siccitib; exute solidat q sol nō
mō ex tra lambedo h et ex arborib; educit humores
Itaq; q sunt i opacis Regionib; spissis uenarū crebrit-
atib; solidate nō hntes ex humore raritate q cū
i matie pddant reddūt magnas utilitates aduenst-
ate. Itō i feruantes q ex apas locis appōtat melio-
res sunt q q ab opacis d sup natib; adducūt. Quā
mō aīo qūderare potui d copul q sunt necesse i he-
dificiorū copanoib; et qbz repaturis et res nā pnci-
pioz hēe uident mixtionē q; i sunt i singulis
qūib; uirtutes et uicia uti nō sint ignota hēdificiorū
exposui. Itaq; potuerūt eoz pceptoz seq pscriptio-
nes erāt prouidentiores singuloz q qūq; ulū eligere
potuerūt. In opib; ergo qm d appanoib; est explicatū
i ceteris uoluminib; d ipis edificis exponit q pnci-
d deoz i mortaliū edib; sacris et d enū sumet et pro-
portioib; uti odo postulat i seqnti plecta. Explicit
liber secundus. Incipit tūo p.

Delphicus appollo socrate omz sapientissimū
bitie responsis est professus q ar mem-
emorat prudēt doctissimeq; dixisse opōnisse

hominum pectorum fenestrata & apta esse uti non occultos
 hrent sensus huius patentes ad considerandum ut non rex
 nam suam eius secuta explicata & appentia ea gstitui
 set Si non ita fuisset non solum laudes & uiciorum
 ad manum aspiceret huius disciplinae sine sub
 occulorum considerationes subiecte non incertis iudiciis
 probaret huius & doctis & scientibus auctoritas egregia
 & stabulis adderetur Igitur quoniam non hec non ita
 huius uti nam rex uoluit sunt gstituta non efficit ut
 possint huius obscuritatis sub pectoribus regibus scie
 tial artificum penitus latentes quoniam admodum sunt
 iudicant ipsi qui artifices pollicerent suam prudentiam
 si non pecunia sint copiosi huius uetustate officinarum
 habuunt notitia aut per grana forensi & eloqui
 na cum fuerint parati pro industria studioque auctor
 itates possunt huius ut eis quod proficit scire id er
 ederetur Maxime aut id admodum possimus ab
 antiquis statuarius & pictoribus qui ex his qui dignitates
 notis & commendationis gratiam habuerunt etiam memoria
 id posteritate sunt per manentes uti miro polide
 tus phidias lisippus ceterique qui nobilitate ex arte sunt
 consecuti Namque ut ciuitatibus magnis aut regibus aut
 ciuibz nobilibz opera fecerunt ita id sunt adepti ut
 qui non minore studio & ingenio solertiaque fuerunt
 nobilibz & humili fortuna ciuibz non minus egregie
 per se fecerunt opera nulla memoria sunt assecuti
 qui hi non ab industria neque artis solertia huius infelic
 itate fecerunt de his ut hellas athemienis ephio
 conitius magnus phereus pharus ephesus boedabiz
 acus & qui alij plures Non minus ite pictores
 uti aristomenus talus polides & andamides
 nitho magnus ceterique qui neque industria neque artis
 uiam neque solertia ad fecit huius aut rei familiaris

exiguus aut i beclitatis fortune seu i ambitioe certati
omil qruoz sepi oblitit eoz dignitati Nec in est ad
miranda si pp inotitia oris ututes obscurat h max
ie i dignadu cu a sepe blandiat gra conuioz au
reus iudicis falsa probatione E rgo uti socrati placuit
si ita sensus p sentetie scieq disciplinis aucto pl
piere p p lucide fuissent ad sciencia no gra neq ab
imo ualet h si queris certisq laboribz doctrina p
uenisset ad sciaz sumaz eius ulro opt maderet qm
at ea no sunt illustra neq appeta i aspectu ut
putamus opouisse p aiadudo potius i doctos q doctos
gra sapere no esse certadu iudicis cu i decus ambi
none potius his pceptis editis atenda me sciencie ut
ute Jnaq i pator i pmo uolumine i d arte et qual
heat ea utates qbzq disciplinis opotent esse auctu arch
itectu ex posui p subiecti tual q uti eaz oporteat
cu esse pmi roesq sume architecture patrocioe dist
ribui finitombzq immanu deim q erat pmi p nece
ssariu d menibz queadmoiz elligat locis salubribz ro
cinatioibz explicui uenq q sint eqbz singuli spirant
d formatioibz gramaticis omi platheazq p uicoruni
emendate fiat distributioes i membz docui p ita fini
tione pmo uolumine constitui Jt i scdo d matia
qual heat i opibz utilitates et qbz uirtutibz ena uer
est copata papi Nec itno d deoz i mortalium edi
bz sacris dica e uti oporteat p scriptas expona:

Edm copoitio qstat ex symetria cuius roez
diligetissime architecti tunc debet ea at
particulari propotione q pce analoga dicat propo
tio strate partibz mebroz i omi ope totaq com
odulano ex qua ro effiat symetria Naq no pot
edis ala sine symetria atq propotione roem
hre copoitiois nisi ab hou bn figurati mbroz

huius ex acta rōez Caput n. hoīs ita nā cōpositū
 os capitis amēto afrotē sumā & radices ymas capilli
 essent decimo pūs It manus palma ab articulo ad
 ex tēnu mediu digiti tantūde Caput amēto ad
 sumū uernice oemue cū ceruicibz ymis ab sumo pec
 tore ad ymas radices capilloz sexte ad sumū im
 co quarto ipius aut oris altitudinis tūa est pars
 ab ymo mēto usq ad ymas nāres nālū ab ymis nāribz
 ad finē mediu supeliorē latūde ab ea finē ad ymas ra
 dices capilli frōs efficit It tūe partū pel nō altitu
 dinis corporis sexte cubitūa q̄te pētū idē quarte
 Reliqua q̄q mēbra suos hnt cōmesas propōtioēs q̄bz
 p̄ antiq. pictores & Antuarq nobiles usi magnas & i
 finitas laudes sunt aseruti Sitr nō sacraz edū
 mēbra ad unūsa totius magnitudinis sumāz eptibz fig
 ulis cōueniētissimū debet hēre cōmesas rnsū It cōp
 oris centrū mediu nālū ē umbelicus Nāq si hō
 collocatus fuit supinus manibz & pedibz pānsis atri
 niq collocatū i ubellico ouis circū agendo rotundatio
 nē utriusq̄ rez manūa & pedū digiti linea tag
 etur nō minus queadmodū scēma rotundatiōis i cōpor
 efficit It q̄drata d signatio i eo iueniet Nā si ap
 edibz imis ad sumū caput mēsu erit eaq mē
 ura relata fuit ad manus pānsas iueniet ead
 latitudo uti altitudo queadmodū atee q̄ adorn
 ā sunt q̄drate Ergo si ita nā cōponit cōpus
 hoīs uti propōtioibz mēbra ad sumāz figurōez eus
 rnderit cū ea q̄stituisse uidet antiq ut p̄ i opū
 p̄ fcoibz singulorū mēbroz ad unūsa figure spēz
 hēant cōmesas exactōne Igitur cū i opibz ordies
 traderet maxie i edibz deoz opū & laudē ad
 pe etne solent p̄ manē nec minus mēsur rōes
 q̄ i oibz opibz uidet necesse esse ex cōporis mēbris

collegerunt uti digitum palmam pedem cubitum & eas distri-
buerunt i p fcm nūm que pci theloō dicunt p fcm
aut antiq i stituerunt nūz q deco dicat. Nāq ex
manibz digitorz nūz ab palmo pes est i uetus. Si
at i atulq palmis ex articulis abnā deco sūt p
fci q platonī placuit esse aut nūz ea re p fci q
ex singulis rebz q monades apud pcos dicūt p fci
d aut. Qz simul aut undeci aut duodeci sūt
fci q supauerūt nō possē esse p fci donec ad alter
decussis p ueniat. Singulares n. res p tunc sunt
enit nū. Mathematici nō ptra disputatē ea re
p fci esse dixūt nūz q sex dicat q i nūz hē p
tiones eoz nūz tres nūo conuenietē hē. Sexate
mū tentes duos semissenaria que dimero dicūt
quatuor qntariū que pethemero dicūt quq p fci
sex cū ad suplextioēz crescat sup sex ad recto alle
effectū ē fci sūt octo q est ita adiecta itaz
aut q epithitos dicūt dimidia adiecta cū fci sūt
noue ses q altū q emidi⁹ appellat^r duabz p tibus
additis q decussis fci bes alter que epidimero no-
ciat i undeci nūo q abiecti sūt quq qnta-
rū que epipeto dicūt duodeci at q ex nūz sup-
licibz est effectus displasione nō minus ē q pethōis
altitudinis sexta pte. hē ita q ex eo q p fciatur
pede nūo corporis sexies altitudinis eminauit
cū p fci q stituerūt cubitūq aduiderūt ex sex
palmis q stare digitūq xxiiij^{or} ex eo q uident^r
ciuitates pcor fecisse queadmodū cubitus est sex
palmaz i dragma qua nūo uterēt^r creos obulo
z que alij dichalcha nō nulli tricalcha dicunt
pro digitis xxiiij^{or} i dragma q stituisse. Nū at
pmo fecerunt antiquū nūz q i denario denos
aeris q stituerūt p ea re q pōtio nō ad hodiernū

die denarii retinetur et q. pars quarta q. efficitur ex duobus
 assibus et ita semelle sextum accituerunt. Postea at q.
 audierunt utrosq. natos esse p. flos et sex et decem utrosq.
 q. i. unum coniecerunt et fecerunt p. fectissimum derulit
 sexis huius aut rei auctore i. uenerunt pede ead
 ita a. cu dempti sunt palmi duo reliquit p. l. u. p.
 l. m. o. r. palmus at. h. t. u. i. digitos ita efficitur uti h. t. p. l.
 x. u. i. digitos et totide asses erant denarii ergo si co
 uenit ex articulis huius n. u. i. u. e. t. u. esse p. ex mebru
 sepati ad uniuersa corporis spes rite p. l. u. c. o. m. i. s. s. u. l. h. e.
 ri uel p. o. n. s. u. r. e. l. i. q. u. i. t. u. t. s. u. s. c. i. p. i. a. m. u. s. e. o. s. q. q. e. d. e. s. d. e.
 o. r. i. i. m. o. r. t. a. l. i. u. m. q. s. t. i. t. u. e. t. u. r. i. t. a. m. b. r. a. o. p. u. o. r. d. i. n. a. u. e. r. u. t.
 et p. r. o. p. o. n. o. i. b. q. s. y. m. e. t. r. i. s. s. e. p. a. r. e. a. t. q. u. n. i. u. e. r. e. c. o. u. e. n. i. e.
 t. e. l. q. e. f. f. i. c. i. e. r. e. t. o. p. u. d. i. s. t. r. i. b. u. t. i. o. e. s. E. d. u. a. t. p. n. a. p. i. a. s. u. t.
 e. q. b. i. s. s. t. a. t. f. i. g. u. r. a. r. i. u. m. a. s. p. e. c. t. u. s. e. p. m. u. i. m. a. t. i. s. q. p. e. e.
 n. o. a. s. e. u. p. a. r. a. s. t. a. l. i. d. i. c. i. t. d. e. i. n. p. r. o. s. t. i. l. l. o. s. a. n. p. h. i. p. r. o. t. i. l. o. s.
 p. e. r. i. p. t. e. r. o. s. p. s. e. a. d. o. d. y. p. t. e. r. o. s. y. p. e. t. e. r. o. s. h. o. r. u. m. e. x. p. m. u. t.
 f. o. r. m. a. t. i. o. e. s. h. u. i. s. r. o. i. b. q. u. e. a. d. m. o. u. i. i. a. n. t. i. s. e. d. e. x. t. r. a. e.
 s. i. m. i. l. t. r. a. i. u. l. a. r. i. s. s. i. n. g. u. l. a. h. u. i. u. s. e. x. e. p. l. a. r. t. a. n. s. e. r. u. t.
 h. o. d. e. s. c. u. h. e. b. i. t. i. f. r. o. t. e. a. n. t. i. s. p. i. e. t. u. q. c. e. l. l. a. c. i. r. c. u.
 d. u. d. i. t. e. u. i. n. t. a. n. t. i. s. i. m. e. d. i. o. c. o. l. u. n. a. s. d. u. a. s. s. u. p.
 q. s. a. s. t. i. g. u. i. s. y. m. e. t. r. i. a. e. n. c. o. l. l. o. c. a. t. u. q. i. h. o. c. l. i. b. r. o. s. u. n. t.
 p. s. c. r. i. p. t. a. h. u. i. u. s. a. t. e. x. e. p. l. a. r. e. r. i. t. a. d. t. r. e. s. f. o. r. t. u. n. a. s.
 e. x. t. r. i. b. q. d. e. s. t. p. r. o. x. i. e. p. a. t. a. c. o. l. l. i. n. a. p. r. o. s. t. i. l. o. s. o. i. a. h. t.
 q. u. e. a. d. m. o. u. i. i. m. a. t. i. s. c. o. l. u. n. a. s. a. n. t. c. o. t. r. a. a. n. t. i. s. a. n. g. u. l. a. r. e. s.
 d. u. a. s. s. u. p. e. p. i. s. t. e. l. e. o. q. u. e. a. d. m. o. u. i. i. m. a. t. i. s. e. d. e. x. t. r. a. e.
 s. i. m. i. l. t. r. a. i. u. l. a. r. i. s. s. i. n. g. u. l. a. h. u. i. u. s. e. x. e. p. l. a. r. e. s. t. i. n. s. u. l. a. t. i. b.
 e. r. u. n. t. i. e. d. e. m. o. n. i. s. e. s. a. u. n. i. a. m. p. h. i. p. r. o. s. t. i. l. o. s. o. i. a. h. t. e. a.
 q. p. r. o. s. t. i. l. o. s. p. e. r. e. a. q. h. t. i. p. o. s. i. t. i. o. a. d. e. u. d. e. m. o. u. i. i. c. o. l. u.
 n. a. s. e. s. a. s. t. i. g. u. i. p. e. r. i. p. t. e. r. o. s. a. t. e. r. i. t. q. h. a. b. e. b. i. t. i. f. r. o. t. e.
 e. p. o. s. t. i. c. o. s. e. n. a. s. c. o. l. u. n. a. s. i. l. a. t. e. r. i. b. i. s. a. n. g. u. l. a. r. i. b. i.
 m. i. d. e. n. a. s. i. t. a. u. t. s. i. t. h. e. e. c. o. l. u. n. e. c. o. l. l. o. c. a. t. e. a. t. i. n. t.
 c. o. l. u. n. a. s. l. a. t. t. i. t. u. d. i. n. i. s. i. n. t. n. a. t. u. s. i. t. a. p. e. r. i. e. n. t. i. b. i. c. i. r. c. u.

ad extremos ordines columnarum hancq; amplitudine cir-
ca cella edis quemadmodum est in ponicis metelli Jouis
statoris hermodi & ad mariana honoris & virtutis sin-
postico amtho fca pseudo dypteros at sic collocant uti
fronte & postico sunt colune octone in lateribus cu ang-
ularibus quaedam. Sunt at parietes colle contra qua-
tuor columnas medianas in fronte & postico una duorum
inter columnarum & una crassitudinis colune spatium erit
parietibus circa ad extremos ordines columnarum hanc
exemplar rome non est h; magne sediane hermag-
nis dabadi & appollinis ameneste fca dypteros at
cetera stillos & prona postico h; circa ede duplices h; or-
dines columnarum uti est edis quini dorica & ephesi dia-
na iouca alt; eliphrone gstituta lippedros uo d; casti-
los est in prona & postico reliq; oia ead; h; q; dypt-
eros h; in fronte pte columnas in altitudine duplices re-
motas a parietibus ad circuitione ut ponicus paristhioz
medius at sub duo est recto additus at ualuarum ex
utq; pte in prona & postico hanc at exemplar Ro-
me non est h; athenis oethastillos exemplo olimpio
pes at edae sunt quinq; quare ea sunt uocabula pig-
nostilos .i. crebris columnis listillos paulo remissior-
ibus inter estillos amplius patetibus rane q; in se ded-
uctus Are ostillos & stillos inter ualoz iusta distrib-
utione & ergo pignostilos est in altitudine unius &
dimidiate colune crassitudo in spom pot; quemadmo-
dum est duu julij & uiri cesaris foro ueneris &
siq; alie sic sunt coposte patetibus nare st listi-
los est in quo duarum altitudinum crassitudo inter ca-
lunio potit collocari & spmz plurides eque
magne sunt & spatio q; sunt in duas plurides
quemadmodum est fortune equestris ad theatra
lapideu reliq; eiusdem uoliz sunt coposte hec

utrinque quā uicinia hnt aluz Matres. n. familiarē cu-
 ra ad suplicationē gradibz ascendūt nō possunt p̄t colu-
 na amplexe adit nisi ordines fecerūt It ualuaz al-
 pectus abstrudit colunaz crebriate Ipsaq signa obcur-
 at It circa eadem pp angustias impedūt ambulatioes
 distuli at hec erit opotio cū cū colunaz crassitudi-
 ne int colunio it pone possumus itaq est apolinis pedi-
 me edil hec dispositio hac h̄t difficultate q epistilia
 pp i tualoz magnitudine frangūt In are altit aut n-
 ec lapideis nec marmoris epistylis uti dat h̄t pone
 de it materia trabes ppetue & ipsaz edui spessut
 ariceparicefale humiles late ornat q signis fictilibz
 aut ereis uauuatis eaz fastigia nūcanico more uti
 est ad arcu maximū ceteris & h̄culū p̄p̄eā idē
 capitoli Reddenda nūc est culti rō q maxime pro-
 babilis & aulā & ad spem & ad firmitate rōes
 h̄t explicat Nā q facienda sunt i tualul spatia d-
 uare colunaz & q̄rte p̄t calūne crassitudinis
 medū q i colūmū unū q erit i fronte alterā
 q i postico triū colūnaz crassitudine Sic n. hebit
 & figuratiois aspectu uenustū & additū usā sine
 impeditiōibz & circa cellā ambulatio auctoritate hui-
 us at rō rei explicabit sic f̄r̄s loci q i ede q̄st-
 ita f̄r̄t si ecrastilos facienda f̄r̄t dimidat i p̄tes
 it culas semis p̄t crepidines & protecturas sp̄naz
 si sex erit colūnaz i p̄tes decē nouē si octast-
 los q̄stinet diuidat i xxij & semislez It ex his
 p̄tibz siue tetraastili siue ecastili siue octastili nā
 pars sumat ea q erat modulus cul moduli unius
 erit crassitudinis colūnaz int calūna singula p̄
 & medū moduloz duoz & moduli quarto p̄t
 Mediana i fronte & postico singula triū moduloz
 octo & dimidie moduli p̄t Itm ex ea diuisione it

colūna altitudinesq; colūnarū habuit iustā rōē. huius
exemplar rome nullū habemus s; i aliatheo exstilo
liberi patris eas at symetrias constituit hermoz
es q; s; pimus i uenit exstilu pseudo dipterine
roz edipteri i edis symetrie sustulit i tiorel ordi
nes colūnarū xxxviii ea q; rōe supius opas q;
cōpendij fecit. It i medio ambulatoī laxamentū
prie circa cellā fecit de aspectuq; nihil iminuit
s; sin desiderio supuaciorū cōsuabit auctoritate
totius opis distributioī pteromatos n. rō q; colūnarū
beat auctoritate ppea si ex imbrū aq; uis accipere
uerit q; int clufit homū multitudinē ut heat
i ede circa q; cellā cū laxamto libera morā h;
aut explicant i pseudo dipteris edm dispositiōib;
Qr uidet acuta magna q; solertia effectus opū
hermoz fecisse reliq;se q; fontes un possēt cur
ire disciplinarū rōes edib; areostilis colūne sic sūt
faciende uti crassitudines eaz sint pīs octauē ad
altitudines It i diastilo dimetenda est altitudo co
lūne i ptes octo & dimidiū & unus pīs colūne
crassitudo colocet In sistilo altitudo diuidat i no
uē & dimidia pte & ex eis una ad crassitudinē
colūne det It i pincostilo diuidenda est altitu
do i decē & eius una pars facienda est colūne
crassitudo estuli at edis colūne uti sistili i nouē
ptib; altitudo diuidat & dimidia pte et eiusua
ps cōstinet i crassitudine unus capi It habet
pro rata pte i colūnoz rō. Quēadmodū n. cre
scent spatia it colūnas propōitiōib; ad augendū
sunt crassitudines scapoz. Itaq; si i areostilo nōa
aut decima ps crassitudinis sūt tenuis & opilis
appebit idō q; q; p latitudinē int colūnoz
aer colūnat & imminuit et aspectus capoz

crassitudine Contra uero pinostris si octaua pars
 crassitudinis fuit pp crebritate & angustias interco-
 lumorum nimidi & iuenustra efficiet spem Ita q omis
 opit oportet p seq symetris & q angulares col-
 une crassiores facere sunt ex suo diametro qn
 pfectima pte q he abaeere circucidunt & granliores
 uident esse aspicientibz & ego q oculul fallero
 tinnatioe est exequndu Contracture at i sumis colu-
 narum ypoerathelis ita faciendo uidet uti si coluna
 sit ab minimo ad pedes quos denos una crassitudo di-
 uidat i ptes sex et eaz partiu qq suma gstatuat
 Itq erit apedibz xx ad pedes xxx scapus unus diu-
 idat ab xv pedibz ad pedes xx scapus unus i ptes
 septē superior crassitudo colune vi & semisse diuid-
 at eaz q ptu v. et semisse superior crassitudo co-
 lūne fiat It q erant apedibz xx ad pedes xxx
 scapus unus diuidat i ptes septē eazq sex
 suma contractura p fiat q at ab xxx pedibz ad
 xl alia erit una diuidat i ptes vi & dimidia
 ex his sex & dimidia i sumo heat gtracture
 roez Q ne erūt ab xl pedibz ad l It diuide
 de sut i octo ptes & eaz septē i sumo scapo
 sub scapulo cōtrahat It siq altiores erūt eade
 roe pro nra gstatuat gtracture hoc at pp al-
 titudinis int uallu scendentis oculul spes adiciat
 crassitudinibz tepatur & venustates at p sequat
 uisus cuius si nō blandimur uoluptati prop-
 tione & moduloz adiectioibz uti q fallit rep-
 anoe ad augeat uallus & i uenustus cōspicietibz
 remittet aspectul d adiectioe q adiat i medys
 calūnis q apud grecos entasis appellat i extre-
 mo libro erit tōmata rō eius Quendamouz m-
 olul & conuenies efficiat sub scripta fundationes

omne opus fodiat si quod i ueniri ab solido & i solidi
quatu ex amplitudine opus pro re uidebit extruat
qz structura totu solu qz solidissima supqz tra pteet
extruat sub colunas dimidio crassiores qz colune
sunt futare uti firmiora sit i feriora superioribz
q est crebates appellant na excipiunt onera spi
ritus qz proiecture ne procedant ex solidu it
sup parietes ad eundem modum crassitudo faciendae
Int ualla at cocamerada aut solidanda foss
tuationibz uti desineat Si at solidu no i
ueniet si locus erit coegestus ad ymum aut pl
atiter tuc is locus fodiat eximatqz palis sal
igneis aut alio genereis robustis ustulatis cofigantur
subligat qz machinis adiunt qz creberime amb
onibz qz expleat i ualla palox & tuc structu
ris solidissimis fundamenta i plant extructis aut
fundamentis qz libra mta stilobate sunt collocande
sup stilobates colune disponede & uerdmouz sup
scriptu est line i pignostilo querdmouz pignost
ila lin sistilo aut dyastilo aut eustilo querdmou
uz sup scripta sunt & constituta In aereostili
n. liberat est quatu auzqz libet constituedih
ua colune i peripteris collocet uti qz int co
luna sunt i fronte totide bis ite coluna fiat i lat
eribz Ita n. erit duplex longitudo opus ad lati
tudine Naqz qz colunaz duplicatioes fecerunt ex
ramisse uident qz una int colunaz i longitudi
ne plus qz opotent procurere uider gradus i fro
te constituedi ita sunt uti i paret Naqz cu dex
tro pede primus gradus ascendat it i summo tep
lo primus erit ponendus Crassitudines at eoy
ita hinc ad centes ut neqz crassiores dectante
nec tenuiores decore sint collocande sic n.

nō nulli rectam dicit introductā i dūit orbiculū p axiculo ulanoel
 hūtel p orbiculū mīat ductoriū hūtel dūm dūmīat q traducit arcu
 orbiculū trodee i feriorū referunt aut ad orbiculū mīū trodee superiorū
 dūm dūmīat ad i feriorū q i foramiē ei relīgāt. Altera p hūtel referit
 i hūtel hūtel machīe ptes i qdūit aut gōz posterioribz q loca sū duarīatū
 hūtel hūtel i qdūit hūtel caput ut hūtel hūtel axel dūlent ex hūtel
 pte caput hūtel foramiē bīa ita tēpāt ut neceſ i ea quēre pōt. Ad
 rectam aut mīū ferorū hūtel relīgāt qz dūtel i laxa forata acōmo
 dat. Cū aut hūtel hūtel cap ad hūtel relīgāt neceſ dūtel ea ulat hūtel
 i uolūde arcu hūtel pte dūtel i ita subleuat dūtel ad alitū dūtel opū
 collocatōel hūtel aut rō machīatōel q p tres orbiculō arcu uolūte i rōpale
 appellat. Cū nō i una trodee duo orbiculī i superiore tres ulat id
 pteſpāt dūtel i dūtel aut mīūibz dūtelibz erit machīe qdūte aphoribz
 hūtel hūtel hūtel qz crassitudinibz erit utēda endz rōe i hūtel
 hūtel hūtel i ymo hūtel uenatōibz expēdēt hūtel explīat aut
 ai hūtel an laxi collocēt retīcula sup scapula machīe hūtel dūpo
 nat q si nō erit ubi relīget palī relīpāt dūtel dūtel q arcu hūtel
 uenatōe hūtel q hūtel abīet trodea i hūtel caput machīe rudēti
 gūnent q ex eo hūtel p dūtel ad palū q q i palō trodea allīgātū
 arcu ei orbiculū hūtel i dūtel q relīgāt ad i trodea q erit ad cap m
 achīe relīgāt. Arcu aut orbiculū adūmo tētel hūtel dūtel dūtel
 q redēt ad hūtel q i ymo machīa ibīq relīget. Dūtel aut
 dūtel hūtel ulat erīet p se machīa hūtel pūlo ita circū dūtel
 pūtel hūtel q retīgāt i palū hūtel aphorē mō machīa collo
 cat trodee q dūtel hūtel uti sup scriptū expēdēt. I aut
 dūtel cōtera aptitudinibz q pōderibz onerā i qibz hūtel nō erit hūtel
 cūte cōmittitū sup adūmō hūtel chelōel rētel ita axel i dūtel
 dat hūtel i machīe pūtel aplū qd nō nulli rōtā appellat pā aut
 aphorē xīp pūtel uocat i hūtel aut machīel trodee nō eod
 mō hūtel qdūtel hūtel nō q i ymo q i hūtel duplicol orbiculō
 ordīel ita hūtel dūtel mīat i ferioribz trodee foram uti eqūa
 impūta hūtel hūtel erit extēſul ibīq forūda i feriorē trodeū rest
 ita arcū dūtel q dūtel utaq ptes hūtel gūnet ut neq i hūtel pte

possit parere. deinde caput suum refferunt in summa troclea ab exteriori-
pre dicant circa orbiculos ymas & redeunt ad unum coramq; in summa
troclea ad orbiculos exiorem pre & referunt dextra sinistra tipam
in axe ibiq; ut herent colligant in aut circa tipam in uolutis alij
hinc refferunt ad troclum hic circa auctus tipam & axe seu in uolu-
tudo parit exteudit & ita leuiter leuat oera sin piculo. Quod si manus
tipam collocant aut in medio aut in yma pre exteriora sunt sin troclum
alioq; hinc expedientes hinc potit opit effectus. Et si aut aliud ge-
nus machie satis artificiosu aduul celeritatis expedim hinc eo dare opa
no possunt in piti. Est in yma qd erigit & distendit retiaculis qd rursaria
ut sub retiacula celeria duo sunt troclea hinc sup celeria rehyat sub
troclea a regula troclum circa pedes duos lati dyotol sex esse. Inior sup
potit troclea inior ordies orbiculor in launare hinc colligant in qd
uor ductari hinc machia rehyat in refferunt ad yma troclum &
thiaut ab exteriori pre & ei orbiculos sin inior in refferunt ad sup
iore troclum & thiaut ab exteriori pre in iore pre p orbiculos ymas
ai descenderet ad unum ex iore pre & p secundos orbiculos tradunt
in extim & refferunt in summa ad orbiculos secundos traditi redeunt
ad yma & pmo refferunt ad inior traecti p sumos redeunt ad ma-
china. In radice aut machie collocat in troclum ea aut pti opa
piti in arthemone appellat. Ea troclum rehyat ad troclea radice
hinc orbiculos troclum p qd traecti hinc tradunt homib; adducendu in
troclum ordies hinc ducet in troclum celerit omul ad summa p duc
ut hoc genus machie polyspalis appellat qd multos orbiculos or-
cutionib; & facultate summa pssat & celeritate una aut statim
q; hac hinc utilitate qd aut quatu uelit in dextra ac sinistra laia
pclinado omul apone pot hanc machinam aut qd scripte roel
no mo ad has res hinc & ad eneradit & exoneradit omul sunt para-
te alie recte alie plane in chartelul in launib; collocant no omul
sin inior erectioib; in plao & ead roel in repant hinc & troclum
subductiones namu efficiunt. No e aut alienu & cretaphanel ipe-
mosa roel exponit. In scapel columnar elapidianul in d potat
uelit ephesi ad diane phanu pp magnitudine eneru & uiaz

capostre molitudine nō gressus caris ne rote ducarēt sic ē cerna
 nūl d matia metalli scapos uū mīlūlaris i ē pōitōl qm lōgitudō sc
 apī fūit cūplectet p pōet & ferens codatōl uti subscndel i capiti b sc
 pōz i plūdant & armillul i matia ad codatōl arcūdādōl i fixit j t b
 culul i gōneul capita reliqauit. chodacel aut i armillul i duli libeā hab
 uerūt i larioz i tñ ita cū bouel duceret subūcti scapo i lario i cho
 daabz & armillul i tñ hūe noluebat. Cū aut scapos omī ita uexerūt
 & i stabat epiphioz neccure filiul orisiphonol metapēl i nstulit ex scap
 oz neccura & i epiphioz dūctōl fēit. n. rotal aratj pedū duodenn
 & epiphioz capita i medial rotal i clulit. Eadē rōe codatōl i armillul i
 capiti b i clulit ita cū trietel abolul duceret i armillul i duli chodacel
 i latioz rotal. Epiphioz nō i clula uti axet i rotal eadē rōe q scapi i m
 mora ad op pūenerūt. Exeplar aut erit ei quēndmēy i palestrul
 alydri exeplar abulancoel neq, hoc poti h fieri i p mū p pūqat esset
 Nō n st ab lapidianul ad tanū milia passū uūq nec ullul diuul h p
 petuul capul nra nō memoria cū collohit appolomul i phano bassul
 eet auctulitate diffraeta & metuetel ne cederet ea Antua & hūg
 eret locauerūt ex eld lapidianul bassul ex adēda i clulit q bz dā pa
 com h aut bassul erat lōga pedel xj lata pedel uūq al tū pedel sex
 q pacom glia fretul nō uti matzogenel appōmuit h eadē rōe alio gñe
 olauit machinā face rotal n aratj pedū xō fecit & i h i rotal capita
 lapidul i clulit. Dū arca lapidē fūssol sextetel ab rōta ad rōtū ad aramū
 p pōit uti uti fūssol a fūssol nō distaret pedē esse unū deū arca fūssol
 hūe i noluit ut babz mīl hūe duceret. Ita cū explicaret noluebat
 rotal si nō potat ad lūen uia recta ducē h exibat i unā prē j t n nēce
 erat rursul redūcē sic pacomul ducēdo & redducēdo pecunia q
 tauit ut ad soluedū nō eet pulillū ex p pōdiar & d h i lapidianul
 quēndmēy st i nēte exponā. pūedorus fūat pastor i h i lōal
 i latioz cū aut ouel ephelioz cōitaret phanū diuē ex māmōre
 face t cneretq apare pro comisso haredeat hūa uti māmōre petat
 p pullul ouibz pūedorus i eodē loco petul pascēbat. j b i q duo arie
 tel i tē cōit etel alius alū pēterūt & i pēni frō anul cōmū p
 aulit laxū ex q crusta cādūssol colore fūat dūctā j t a pūedorus

[illegible]

pōdētibz enētia ei q uella cū sū palatūde media mali pōdētia nō pōt hē
 nauis celere cursu Cū aut i sūmo accūnt arēne subduce sū uēhemēte
 pōdit ipem q nō pōt calce mali q v loco cēti h i sūmo lōgū ē ab eō pō
 sta recipiūt i se uelamēta itaqz uti uēctil subonore subiectal si p mediū pū
 it durior ē neqz i cūbit cū aut cap ei sūmū dūctū facit omis exēllit tū
 dū uella cūst p mediū rēpata mōre hnt dūctū q aut i capite mali sū
 mo collocat discedētia lōgū ē acēro nō atore h eadē flati pōt hē enētia
 uēhemētis cogit pōdi nauē ē remi circa scāpōs scāpōs scāpōs rēlligati
 cū mātibz i pellūt ē rēdūctū extmū pōdētibz acēro pūit maris ad il sp
 ionā i pullu uēhemēti pōdūt pōrectā nauē secātē pōa lōgū rēuātē O
 nerū nō maxia pōdētia qstēt aphalagorū ē exapborū ē raphorū exā
 nāt p ipa media cōtra phalagorū uti i dūcto onerū solis pōdētia qda
 dūctiōis rōe eqz pōt collit lōgū ferat opitū Medie n pōt phalagorū qbi
 lora cōtra pōrōū i uēhūt clauis sū hūto nec labūt i una pte Cū n ex
 hūto cōtra pōrōū pōt ēu locū ad quē pōt accesserūt quēdā mōū
 i stōrea pōdūt cū exāme pōdit ad hūes pōdētiaū ēadē rōe uūmū
 q uōa eoz subūgōz lōrū p mediū rēpāt ēqstē ēhūt oēra Cū aut i p
 tēl sū eoz dūctē ē uūc plus uūc ēdō pōt alit lōrō trāiecto sū una p
 uōa lōgior q i bēlligēti auxiliat iūmto nā i phalagorū ē uōit cū i medio lōrō dō
 sū collocat h i una pte q pōdit lōrū i medio uūa breuīore alit effiat pte
 lōgiorē Pa rōe si p id cōtrū q lōr pductū ēst lōrū utraqz capita arēti agētēl
 lōgior pōt aptiorē breuīor minōrē agē arātiōē Quēdā mōū nō mi
 nōrēl nōtē duriorēl ē difficiōrēl hnt mōūl sic phalagorū ē uōit i qbi
 pūbz hnt cōtra adcapitā i enalla pōt durit colla q aut lōgior hnt ab
 cōd cōtrō spāna lōnat oneribz exēhētēl ē ferētēl cū h ita cōtrū pōrectō
 ēbz ē arātiōēbz rēcepit mōūl tūc sū iō pōstra rede tīpāt rōtēcō
 dōc lōpōēl kalistē pōla cōtraqz machina ēadē rōibz p pōrectū cōtrū
 ē arātiōē arāti uōit cū facit ad pōtū effectū ē arāti ad hūc
 mōūl qstēl
 tūc aut pōt arāti q ad dūctā aqū i uēta sū quēdā mōūl uūc
 qstēl dūctū pōt ē pōnā ē pōnū dūcā ē tīpāno id aut nō alit tollit
 mōūl pōt lōnatē rēpōtūmūl multitudinē magnā ad rōmū ut arāti
 facit mōūl dūctū lōnatē hūc i medio arāti tīpānū exēhētēl ē ē

noz q dundit eq cegonit collat i fipitibz hantz i se lub capita axil feratit lami
 spatia C. m. h. m. al i ei ipai ouo i iponit octo tabule m. h. l. a. i. g. d. e. s. axo q ex
 tabule zelicis sem tma aqua itra coapieda se secudu axe colubaria hnt exanua
 eturil ad i singulis spatul exuna pte id aut cu e nallq roe pntu hntz calt
 antz i f. a. t. hauriedo p apant q st i f. h. n. t. z. ipai reddi se p. r. l. u. b. a. r. i. a
 secudu axe supptu labro lyonec hnt una secu gntu m. h. l. e. ita or
 al ad d. r. p. n. d. u. ut ad salua ad r. p. d. u. p. b. e. t. aq multitudine C. u. aut alius
 extollatu erit ead ro comutabit sic rom hnt axu axe ead magni
 die q altitudine q op hnt pntu possit axu exmū latul rote ho
 et moduli q dntu pnt q com solidati ita cu rom aalantz i f. a. t. e. m. o.
 dioli pleni ad sumu allu r. u. l. u. s. ad ymū r. u. i. t. e. t. e. l. i. f. u. d. e. t. e. a. l. l. u. s. p.
 pte q extulerit Cu aut magl alul local exit p. b. e. d. u. i. e. i. d. e. r. o. t. e. a. x. e.
 uolutu duplex fereat antz ea amittaq ad ymū libramm collerabit hnt
 simlos p. d. e. t. e. l. e. e. a. l. g. g. a. l. e. s. i. m. u. s. a. n. o. r. o. t. e. c. h. a. r. o. n. a. i. a. x. e. i. n. c. l. u. d. e. d. o. e. f. f.
 eret simlos i lūmū q sup axe p. u. e. h. u. t. c. o. g. e. t. i. n. t. i. q. i. n. d. e. r. e. t. a. l. l. e. l.
 lū aq qd exilerit hnt q i f. u. i. m. i. b. z. r. o. t. e. a. l. d. s. r. o. i. b. z. q. b. z. h. u. p. l. o. p. t. u. e.
 arca t. o. f. r. a. t. e. s. a. f. f. i. o. n. e. p. i. n. u. t. q. c. u. p. a. u. a. n. t. a. b. i. p. e. n. u. f. i. n. l. o. g. o. u. t. p. g. d.
 i. e. t. e. l. u. s. a. r. q. r. o. t. a. e. i. t. a. m. o. d. i. o. l. i. s. h. a. u. r. i. e. t. e. l. i. s. i. m. u. r. e. t. e. t. e. l. i. n. o. p. a. z.
 a. l. c. a. t. u. r. a. i. p. u. l. f. u. i. l. i. p. u. l. l. u. u. s. a. t. e. p. s. t. a. t. q. d. a. p. e. a. d. u. l. u. t. a. d. r. o. e. g. u. s. a. t.
 y. d. r. a. u. l. e. i. q. b. z. e. n. d. i. s. t. o. m. i. a. p. r. a. q. i. u. n. o. c. a. p. i. t. e. a. x. i. l. i. p. a. n. i. d. e. r. a. p. m. u.
 i. c. l. u. s. u. i. d. a. u. t. a. d. p. p. e. d. i. c. u. l. u. c. o. l. l. o. c. a. n. i. i. c. u. l. u. u. s. a. t. c. u. r. o. t. a. p. a. r. i. t. e. c. e. a. d.
 u. i. d. t. i. p. a. n. i. m. a. u. s. i. t. e. d. e. p. t. a. t. u. p. l. a. n. u. e. c. o. l. l. e. c. t. a. t. u. q. g. i. n. e. t. i. t. a. d. e. n. s.
 i. p. a. n. i. e. i. q. e. i. a. x. e. i. c. l. u. s. u. i. p. e. l. l. e. d. o. d. e. t. e. l. i. p. a. n. i. p. l. a. n. e. c. o. g. i. t. h. e.
 i. m. a. l. a. z. a. r. a. n. e. a. o. e. z. i. q. m. a. c. h. u. i. p. e. d. e. l. i. f. u. i. m. i. b. l. i. z. s. u. b. m. i. n. i. s. t. r. a. t. m. o. l. i. s.
 h. u. i. m. u. s. e. e. a. d. u. s. a. n. o. e. s. u. b. i. g. o. r. t. h. i. r. u. s. e. s. t. a. u. t. c. e. d. e. t. r. o. m. a. g. n. a. u. h. a. u. r. i. t.
 a. q. h. n. o. i. a. a. l. t. e. c. o. l. l. i. t. q. r. o. t. a. f. u. i. s. a. u. t. r. o. h. i. c. e. x. p. e. d. i. t. t. i. g. n. u. s. u. m. i. t. a. u. l.
 n. o. q. t. i. r. a. t. p. e. d. u. l. o. g. i. m. i. d. o. i. t. a. d. i. o. n. o. z. e. x. p. e. d. i. t. c. o. n. s. i. m. u. d. o. I. d. a. d. a. r. a.
 n. u. c. o. r. i. d. a. t. i. c. a. p. i. t. u. b. z. a. r. a. n. o. d. u. i. d. e. t. a. r. a. n. o. e. s. e. o. z. r. e. n. u. i. b. z. e. o. r. i. a. n. t. i. b. z. i. p. e.
 d. e. l. o. c. t. o. e. q. l. i. n. e. i. t. a. c. o. l. l. o. c. e. t. u. t. p. l. a. n. o. p. o. i. t. o. n. o. u. t. u. l. q. a. p. i. n. l. a. d. l. i. b. e. t. a. l. i. n. e. e.
 i. t. h. e. r. n. d. e. a. t. e. q. m. a. g. o. p. l. i. t. e. o. c. t. a. n. e. a. r. a. n. a. t. i. o. n. i. s. n. o. i. n. m. a. g. o. s. p. a. n. i. a. d. u. i.
 d. a. t. i. l. o. g. i. t. u. d. i. n. e. z. i. t. n. o. p. l. a. n. o. c. o. l. l. o. c. a. t. o. l. i. n. e. e. a. b. a. p. i. t. e. a. d. a. l. t. u. c. a. p.
 p. d. u. o. t. a. d. l. i. b. e. l. l. a. c. o. n. u. e. n. i. e. t. e. l. h. i. c. q. i. r. o. m. d. a. n. o. e. e. i. l. o. g. i. m. i. d. i. e. e. q. l. i. n. e. s. p. a.
 n. a. f. i. e. t. i. m. q. l. o. c. i. a. t. a. r. i. b. u. t. l. i. n. e. e. q. s. t. i. l. o. g. i. m. i. d. i. e. s. p. e. r. i. n. t. e. l. f. a. a. e. t. d.

[illegible]

obdurantur foramina eorum ex triduo in clado pssicibz p fistularum naves qm in
clum e q recipies penula spe expmit p fistularum alitudine p un eadere loco
castello collocato addit adu qm sumministrat Nec in h sola ro p he sibi fert ex
q hia h p plures p uarys pny ab ee liqre pssicibz coacto spūs effere ab ea mu-
uatos effectus ostendet uti metallicaz q moru uocal atq pphate libetaz q
eadē mouet ex sigilla eadē q delectationibz eadē p aurū usu solus ebladiat
eqbz q maxie utilia p neccia uidiabilis eligit p ipore uolunt d horologiu thot
d ex pssicibz ad dūcēdū patam Reliq q nō s ad neccitate h ad delitiaz nol
apente q cupidiores exūt d subulnatil ex ipuis p he sibi comaruz potat
inerte d idraulic aut quā hēant reanatoel q breuissio p p q atq p pot
ere p scriptura p seq nō p mēta d matia p pactabasi eora tōn ex ere
fabricata collocat sup basi ex gūt regule dextra ac sinistra scilicet forma
opate p h i eludūt erei modoulti fundul abulauilibz extōno sctiluz sub
actil hūnibz h xol i medio ferreol pponel inuall cū neccibz uictal pellibz q
lauatil i uolunt p i sūma plāta forāna arcut digitoru tūū qbz forā
nibz p p mēta i inuall collocat erei dul pini pēdētū hnt cathenul abali ex
ere i forāna modioru calata p mēta q loca ad sublinet i ē i d pōnū uti
i fidibulū i ulū q sup taxil e h arcut digitoru tūū sup pōnū librat spa
cū unū una i ē labra p h p a col p arectidū sup aut amcula ei co p mēta
ta articula sustinet ap machie q p re diano mulicul appellat h i cū lō
pseudine h i canalil tenatōdol ē hnt uy si ex aēdol vi octochordol viij
Canalibz aut sigulil sigula epiconia s i clula manubriis ferreil collocat
q manubria o rō quē ex arte p p h i aut naves i canales p canalibz aut anno
hē ordiat i cū lūso forāna uidētū nary q s i tabula sūma q mēta p p
diat i nē tabulā p cū lūso regule s i mēpōte ad eadē mōūz forare ex
alto tabrete actualit p pōtā p cū lūso i rō lūso rednat q obdurat ex
forāna p lūbidēly appellat qz unil p cū lūso aliat obdurat aliat opit
recreatioel hē regule hnt ferreol d cū p h i hēta cū pūmū q p
pūz mōūz monoes i sctiluz regulaz Cūmēt sup tabula forāna q
ex canalibz hnt gōlla spūs i sctiluz annul p pūmū qbz ligue oūū id
uāt organoz E modulil aut fistule s pūmēt pūmēt hōnes cūm
ab pūmēt q aduaret q s i canalil i qbz asse s i cū lūso subacti p ibi
collocat q cū cū p pūmū aūū spūm nō pūmēt obdurat forāna

earcha exdure. It ex tollit ancones aduocit fidos modiolos ad annu delph
 miq; qst i canalic i clau calare i col ribaleare i plet spata modidore atq;
 ancones extollit fidos i tra modidol uehenti crebriore & obturaret foraina
 ei holi supiora aer q est ibi clausi p flosib; coacti i hiliul; coque p qst i liq;
 genit & p ei aruice i archa Motioq; no uctu uehentiore i spul fceq;
 qstul; eplu tonoz apituri i fluit & replet are Canales Itaq; cu pine ma
 nily recte p pellut ueddancut gmet i goulal aluul obdurat foraina aluul
 apiedo emuliclarab; multo pluri; modioloz uarietab; senares excitat uoce
 Quam potui aut ut oblara re p scriptura alua de pnuatree qredil; li
 no est facili roeq; dily ex pedina adtrelligedu pt eol q i hyl; gmb; hac exa
 tate oq; qe fuy paru itolloyit ex scriptis cu ipam re cognosceret pferro i
 ueniet curiose & sbalit oia ordina t ostere nuc cognitio scripture ad
 roeq; no intile h summa solertia a maiorib; mada q i archa sedetel ut
 mari nauigantes hanc possimul q; milia nno itinere fecerimus h aut
 erit sic Bote qeunt i recta sint late p mediu diametru pede qstun
 & sextates ut ghmita locu heat i se rom ab eo q; caput ppediel ilde me
 face alanoq; p uenendo ad ra hmitoeq; aq; cepit alari cotu mou; parit
 heat p actu pedel xu & It pparatu tuc i recte modiole ad pre ifeciere
 tipanu habilitat eludat hnt ex forte hie romidanoil sex iate denticula ymn
 Julup aut ad capu redde loculamtu hrmity figat hnt tipanu alar
 ile i culmo collocatu & maxillo ecclusu i cui tipani fronte denticulip
 heat eglut dnuil nno qd trigeti quenties denticul; tipani i ferioris p
 iore i supiori tipano ad laul figat alt denticulul pminel exbetel sup
 aut planu rad rae amatu i dnu i alio luculamto collocet quentib;
 dnuib; dnuulo q ilde tipani fuit later fixus i eoq; tipano hat fora
 ina qti dnuirui itiner il uulatioz nno cu reda possit exire minus
 paluere ubil ipedit In hyl forainib; eib; alauli retudi collocet
 i q ei apai thea hnt ad loculamtu foram est hat unu hnt canalicliq;
 q caleli q i ea tipano i pona hnt cu adendi locu uerit i recte alpu u
 ualenciu p ent supponit; sigilla eade possit ita q rem ppediel seci qg
 at tipanu unu & denticul; ei sigillul; uisanoib; tipai super d denticulol
 i palia opat ptire effact Cu ecce unu uisam hnt lupiul; tipanu
 semel aruigont & denticulul; q est ad laul ei fixus unu denticulu tipai

planis educat. Cū igitur oculus infans in ipso simul supponit infans pectus efficiat
et spatia pedum milia quodque passus mille ex eo quod calculi decidit sonando
figula milia exisse manebunt. Nunc non calculorum ex uno collectis summa
diurni milliorum nunc idembit. Nauticis non sinitur pueri rebus com-
utatis ea res efficiantur namque thubis platea foraminis exis hanc et nauticam
promissa caput itaque reducat rete diametro pedum finem exsertitur
habet circa huiusmodi affixas pinnas atque sagittas. Et medius axis in media
navis ripam cum in oculo antea extaret ex sua rotunditate ad eum locum
collocat. Loculantur huiusmodi et clusum esse ripam pectus deditur. Cuiusque
nietibus antea huiusmodi ripam quod est in axe in clusum pectus ad latum affixum ex-
sertitur ex rotunditate alii deditur unum in superius altero loculantur in medio
affixum in clusum ripam planum ad eundem modum. Antea quibus deditur
centum quod est ad latum fixum ripam quod est in clusum collocatum. Teos deditur quod est
plani ripam figulas infans huiusmodi figulas deditur in pectus in orbe plenum ri-
pam. Nunc in plano aut ripam foraminis hanc itaque foraminibus collo-
cantur calculi rotundi in theca et ripam suae loculantur et unum foramen
ex cauet hanc canaliculum quod oculus liberatus ab ostia. Cuiusmodi
in aliter sonitu significet. In nauticis cum huiusmodi ripam aut remora aut
ueterum flammam pinnas erunt in rotis sagittas atque aduersa uel huiusmodi re-
trorsus in pulsu caute infans rotas. Et aut in uol medole pectus
axe axis uero ripam cuius deditur circa actus figulas infans huiusmodi figulas
in ripam deditur in pectus modicus efficiat circa actus. In aut
ecce ab ipso sunt infans semel ripam circa actus in pectus deditur
quod est ad latum fixum plani ripam deditur. In circa actus ripam plani quod est
cuius ad foramen pectus calculos emittet per canaliculum ita et sonitu
et nunc iudicabit militaria spina nauticis. Cuiusmodi pectus in
mentis ripam ad utilitatem et delectationem pectus quod ad mentem debet
est fieri peregrini esse futura. Nunc uero quod ad plura pectus et ne-
cessitate salutis huiusmodi in ueterum et scorpionum et balistarum uel quod huiusmodi
ecce in ipso possit exponi. Omnes eorum pectus eorum organorum renu-
storum et pectus sagitta longitudine quod id organum mitte debet
ei quod non pectus foraminis in capitulum in pectus pectus sedur in ueterum
toti quod brachia in ueterum ipso in debet eorum foraminum capituli

et format altitudo et latitudo tabule qst i sumo et pmo. capm i ope
 reliquocent si aut unus foraminis latitudo unus et ei dodrans i ex
 tms foraminibz unus et ei pater de extra ac finis a pte cardines alte for
 aminu uy exalle foraminu qm cardm foraminis dimidia p altitudo ad for
 m spatu foraminis st q altitudo ad media p altitudo ite foraminis st q latitudo
 p altitudo medius unus foraminis et ei dr. Crassitudo foraminis unus i tual
 tu ibi sapim collocat i media p altitudo foraminis p altitudo qm quare qm uy q
 st circa i latibz et frontibz lamis foraminis et aut stultit et clausit qm p
 canaliculi q pce strux dicit latitudo foraminis xuy regular qst no nulli
 buculas appellat q dextre ac sinistra anale foraminis xuy altitudo
 tude foraminis unus et crassitudo et affigunt regule due i qst aut luce
 ula hnt latitudinem foraminis tu latitudinem dimidm foraminis Crassitudo b
 uenile q affigunt uocant amitu seu quod dicitur no nulli loculam seu scari
 claus cardinibz fixa foraminis st succule latitudo foraminis crassitudo fac
 ale foraminis dux episcopus latitudo foraminis q crassitudo ite chelo it
 polsi sue anula dicit latitudo foraminis tu latitudo et crassitudo q cana
 ludi latitudo foraminis x crassitudo foraminis latitudo q columella et babil
 i sola foraminis uy latitudo i plenitudo i q statuit columella foraminis . q . cr
 assitudo x columelle latitudo ad cardine foraminis x latitudo forami
 nis q crassitudo et cu el capolu uel qru latitudo foraminis dux latitu
 do dimidm foraminis crassitudo ut cardinis latitudinis foraminis columelle
 caput latitudo i . l . r . an fixa latitudo foraminis a . l . q . crassitudo i post
 erio minor columna q pce dicit an basi foraminis dux latitudo foraminis . l . i
 crassitudinis . l . i . subiecto foramina x latitudinis et crassitudinis eiusd
 m minor columna illa sup minore columna chelonu sue pulm dicit
 foraminis i latitudinis . l . latitudinis sup charchebi succulaz forami
 nu q . l . i . crassitudo foraminis tu latitudo i mulari cu cardinibz
 latitudo foraminis latitudo i . l . i . crassitudo brachi latitudo i
 foraminis x crassitudo ab radice foraminis . l . i . i . sumo foraminis et
 y crassitudo foraminis dux q pce pce au dextrenibz pce nati
 apla altera q erit latitudo foraminis q anarea dicit i brachis d
 m ut q molior pce pce altitudine apli brachy breuitas fi
 rat plaga uehemore mul alu aplm fuit q anona dicit pce

ue hermitia brachia pulo longiora a hinc uti saule ducit. Namque quoad motu
in uetis longitudine pedum unum quod unus quod hinc ex tollit id quod ex duobus eleva-
tu totum in brachia quod longiora sunt molius quod breuiora durius ducit. 2.)

Ad palmam roes egre mbris ex pennis gponat dixi balistaz aut roes
uare est et differetel uni efficiunt omnia gpat. Alie a uetibz luctulif
no nulle polipatit alie ex paltit qda et ipsoz roqnt roibz h. in nulla balista
phat nisi ad paltitaz magnitudine pederil laxi quod id organu mtere debet. Jg d
roet euz no e omibz expeditu in q geometis roibz aual et multiplicatoz hnt
notat. Namque fuit i capitibz forama p quz spara redit capillo mrie mulie
bra ut auto hinc magnitudie pederil lapidat que dhet ea balista mite ex re g
uuant ppenet sumit quoad motu catapala i longitudinibz luctipit. Ita que
et a ppenet no mouerit hnt expeditu ne i pculo belli cogitatioz ann
ent q ipse sacedo in croui qq ex pre accepta pceptioribz sumit expona
et qz rebz ppenet paltit ad modulos heat roq ad ea ut et uil pederibz en
deant mda explicati. Namque balista duo podo laxu mite dhet foram
erit i ei caplo digitoru v. si podo un digitoru sex et digitoru xij. tam i vo
do digitoru viij. uoim podo digitoru xvi. podo digitoru xij. et l. x podo
digitoru xij. et digiti octauo pre lxxx podo digitoru x v. c. xx podo il et sex
q digiti et l. paltit. ut c. lxxx pedes et digiti. dicit podo pedes et digi
toru vi. et x pedes il et digitoru vi. et l. pedes il. C. uo foramul magt
udo hnt i hnta dherbat. Tutula qzce per mcoz appellat au logitudo
foramul ut latitudo duo et sex pnt diuidat mediu linee dherpti
et i dntu erit ex her ex mte pnt ei lere et obliq. dhermcoz heat log
itudinis sexta pre latitudinis ubi uisura fira pte q pte aut e curua
mra. qz pteat mra qou loz et forama ohtur et qraura latitudinibz
redant i uolul sexta pre foram aut obliqul sit tato qra opizgus h
crassitudiez a i foramul hnt arcuat ex tona ut heat curuatura mali
et arcuata Crassitudo ei forama si ghtuat moduli foramul du o la
tudo il q crassitudo pte q i forame mte foramul. si ad extimu
aut latitudo foramul it paltitaz logitudo foramul. et p hntuatur fo
ramul p dntia crassitudo foramul et pnt l. x adiat aut ad media
latitudiez qm e ppe foram lora i dherptie latitudie et crassitudie
foramul v. latitudo pre in pteale qe i mela logitudo foramul

duylatitudo & crassitudo dimidui foraminis caratit ut crassitudo foraminis
19 q. 3. crassitudo regule v. l. p. exterioris regule latitudo & crassitudo in
tude logitudo q. d. derit ipa inluna d. formationis & p. allance latitudo &
sua crassitudo & superiores aut regule esles ext. inferiores & m. n. n. n. n.
ry foraminis etc. k. clunacidos scapi logitudo foraminis xij crassitudo i k. it
uallu. m. d. u. latitudo foraminis ex pro. q. m. crassitudo p. s. m. k. clunati
dos superioris p. s. q. p. x. i. a. brachii q. e. quita m. e. l. e. tota logitudie diuidat i p. res
v. ex his dat. due p. res et m. b. r. o. p. g. a. chelo uocant. Latitudo y crassitudo q.
logitudo foraminis u. i. s. e. l. k. ext. a. a. cheles foraminis a. p. l. e. n. g. o. a. r. o. l. e. i. s. i. a. l. i.
a. i. s. Q. e. aut. e. ad axona q. appellat. f. o. l. m. s. i. l. a. r. u. s. foraminis t. u. i. t. i. o. r. e. g. u. l. a. r. e.
latitudo foraminis crassitudo 3. p. cheloptu q. e. p. i. m. t. u. s. u. a. r. i. a. i. l. e. i. e. l. u. d.
it. k. scap. d. i. m. a. t. i. d. o. s. latitudo & crassitudo foraminis xij. k. crassitudo
q. d. r. a. n. q. e. ad clunacidos foraminis f. e. i. e. r. e. m. i. s. k. m. u. d. i. a. u. t. a. x. i. l. d. y. a. m. e. t. o. s.
e. q. l. e. r. e. cheles ad clunacidos aut. m. u. s. p. r. e. s. e. m. d. e. a. k. a. r. e. r. i. d. u. logitudo for
aminis i. latitudo i. y. m. o. foraminis i. l. i. m. o. crassitudo i. p. b. a. l. i. s. q. appellat.
f. e. a. r. a. logitudo foraminis i. a. n. b. a. l. e. s. foraminis u. i. s. i. u. t. i. l. e. q. crassitudo &
latitudo foraminis q. p. g. i. t. a. u. t. e. l. i. m. i. a. a. l. t. i. t. u. d. i. s. p. e. c. u. l. u. m. latitudo & crassitu
do i. s. a. l. t. i. t. u. d. o. a. u. t. n. o. h. t. foraminis p. p. o. n. t. i. o. e. h. e. r. i. t. q. o. p. e. r. i. t. a. d. u. l. a. b. r. a. c. h. i. i.
logitudo i. f. e. m. i. n. a. v. i. i. crassitudo i. r. a. d. i. c. e. foraminis i. e. x. t. r. e. m. i. s. f.
E. b. a. l. i. s. i. s. c. a. n. p. u. l. a. s. s. y. m. e. t. i. l. q. s. m. a. x. i. e. e. x. p. e. d. u. a. l. p. u. m. e. x. p. o. n. i.
q. u. e. a. d. n. o. u. s. i. t. i. o. i. b. z. e. n. t. p. e. r. e. n. u. o. a. p. i. l. l. o. q. r. o. u. s. r. o. m. a. n. t. i. b. z. q. t. u.
o. p. h. e. d. e. s. c. r. i. p. t. i. s. p. o. t. u. e. r. o. n. o. p. r. i. m. i. t. a. s. u. m. u. r. u. s. a. p. l. i. s. t. i. a. l. o. g. i. t. u. d. i. e. s. u. p.
f. i. g. u. r. e. c. h. e. l. o. i. e. i. q. b. z. i. e. l. u. d. u. r. s. u. c. c. u. l. e. p. m. e. d. i. a. a. u. t. s. p. a. n. a. n. g. u. i. s. e. a. n. t. e. x. a. d.
u. t. f. e. r. e. i. q. b. z. e. x. a. l. i. o. i. b. z. i. e. l. u. d. u. r. c. a. n. p. u. l. a. z. a. n. t. i. s. q. d. i. f. f. e. r. e. t. i. n. e.
i. g. t. e. n. o. i. b. z. m. o. e. n. i. t. t. u. u. o. m. o. d. i. o. l. i. e. r. e. i. i. e. a. c. a. p. l. a. i. e. l. u. d. u. r. q. i. e. o. l. a. c. e. o. l. i.
f. e. r. e. q. l. e. p. i. s. c. a. d. a. s. p. a. u. a. n. t. c. o. l. l. o. c. a. n. t. d. i. n. a. s. e. r. u. t. i. t. u. i. i. d. u. n. t. p. f. o. r. a. m. i. n. a. c.
p. l. o. z. i. a. l. t. i. p. r. e. t. r. a. c. i. u. r. d. i. n. i. s. u. a. n. t. a. u. t. i. n. d. u. n. t. u. n. u. e. c. i. b. z. p. e. a. l. e. x.
t. r. a. d. i. a. t. i. s. m. a. i. b. z. s. i. t. a. c. t. i. e. q. l. e. i. u. s. q. s. o. i. t. h. a. n. t. r. i. n. s. u. t. u. o. a. u. t. a. u. t. a. d. f. o. r. a. i.
a. a. o. c. l. u. d. u. r. u. t. n. o. p. o. s. s. i. t. s. e. r. e. m. i. t. t. e. i. n. a. t. i. n. e. c. t. i. i. a. l. t. i. a. p. r. e. e. n. d. r. o. e. u. e. c.
i. b. z. p. s. u. c. c. u. l. a. s. e. x. t. e. d. u. r. d. o. n. e. c. e. q. l. e. s. o. n. e. t. u. n. a. n. i. e. o. z. q. e. l. u. s. i. o. i. b. z. a. d. s. o. i. t. u.
n. u. l. i. a. s. a. u. d. i. t. i. o. i. b. z. c. a. n. p. u. l. a. i. p. e. r. e. t.
E. h. i. s. r. e. b. z. q. p. o. n. i. d. e. x. i. r. e. s. t. i. n. t. i. n. d. o. p. p. u. s. t. o. r. u. s. r. e. b. z. q. u. a. d. o. m. i. n. u. s. m. a.
c. h. i. a. n. o. i. b. z. & d. u. c. e. s. i. n. c. r. o. c. e. l. e. a. n. i. m. e. s. d. e. s. t. e. s. e. e. r. p. o. s. s. i. t. p. r. i. m. a. d.

oppugnationes arietis sic uenerunt memorat esse Carthaginenses ad pades epp
ygnadas extra posuerunt et aut castellum an cepisset id emenda se conari post
eaq. no haberet ad demolitioem feramta. sup. huc hunc idq. matz sustinet
et apite q. ei sumu muru ceteri pullates sumos lapulu orauet dice
bat q. ita gradati exordie tota commutatio dissipane. cun. postea qda m
ber tyruis noie p. hephaestoeos hac rae inueto i ductu. nasitoe ex eo alt
n. m. l. u. uti trunay suspedit q. i. reducedo q. ipellio uenerit. p. lo
is dicit gradatanoz muru. Ceteri aut cholechodon a matz p. m. ba
lun subiecti rotis fecit sup. q. coepit arecturus q. uigul. uirul. q. thil
suspedit arietem corulq. bitulit teat uti inuores eent q. i. ea machinatioe
ad pulla dumarz esset collanti. Ja aut q. tardus conatus hauerat testud
m. arectura appellare cepit. huc tunc p. m. gradibz p. m. ad id p. m. ma
chinatio. postea ai philipul a. n. y. n. e. fili biraco epp. u. er. p. m. d. o. l. o. s. the
thalat. p. m. b. z. q. m. b. z. q. m. b. z. z. explicant aq. recepit doctnal. d. i. d. o. s. q.
careat. q. ai alexandro mulauerunt. Itaq. claudes scriptis suis ondit se i
uente. m. r. e. l. a. m. b. u. l. m. o. r. i. a. l. q. s. q. d. i. s. s. o. l. a. t. i. s. i. e. x. a. m. i. c. i. r. e. f. e. r. e. s. o. l. e. b. a. t. p. f. e. n.
t. e. b. r. a. q. d. i. c. e. d. a. t. e. m. a. c. h. i. n. a. q. d. a. d. m. u. r. u. p. l. a. n. o. p. e. d. i. m. i. t. e. e. p. o. s. s. e. t. q.
c. o. m. u. d. m. o. l. i. t. o. r. e. q. u. e. n. o. n. u. l. l. i. p. e. n. e. a. p. p. e. l. l. a. t. n. e. m. i. n. u. l. u. t. e. b. a. t. a. r. i. e. t. e.
s. i. r. a. t. o. t. o. c. u. l. r. o. t. i. s. s. c. p. t. a. l. r. e. u. a. g. t. m. u. r. u. a. u. t. m. u. m. i. a. a. u. t. o. p. o. r. t. e. r. e. f. i. e. r. i.
n. e. m. u. o. s. a. l. m. c. u. b. i. t. o. r. n. a. u. e. l. e. t. i. t. u. d. i. e. . x. . v. i. i. q. e. t. u. r. a. a. u. t. s. u. m. a. y.
m. e. p. m. q. u. a. a. r. e. c. t. u. r. i. a. i. t. r. i. l. u. n. o. d. o. d. r. a. t. a. l. i. a. i. s. u. m. o. s. e. m. i. p. e. d. a. l. i. a. h. i.
e. r. i. a. u. t. a. u. t. o. p. a. t. e. r. e. e. n. m. u. r. a. t. a. b. u. l. a. u. d. e. s. i. g. n. a. l. i. p. r. i. b. z. i. e. a. f. e. n. e. s. t.
r. a. t. i. l. m. a. i. o. r. e. n. o. m. u. r. e. a. l. t. a. c. u. b. i. t. o. r. e. x. x. l. a. t. a. c. u. b. i. t. o. r. u. n. i. q. f. r. a. c. t. u. m.
I. t. q. u. a. p. t. e. a. r. e. c. t. u. r. i. a. p. e. d. a. l. i. a. i. y. m. o. i. s. u. m. o. s. e. m. i. p. e. d. a. l. i. a. h. a. c. m. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. m. u. r. i. s. f. a. c. i. e. b. a. t. m. e. c. u. l. a. t. o. r. u. . x. x. e. n. h. r. i. n. t. s. i. g. n. a. l. a. t. a. b. u. l. a. t. a. a. r. a. n. a. t. i. o. n. e. c. u. b. i. t. o. r. u. . e. n. u. p. p. e. b. a. t. a. u. t. c. o. r. u. l. c. u. d. i. s. u. t. a. b. o. m. i. p. l. a. n. e. e. e. n. t. i. t. e. t. e. s. t. u. d. i. n. i. l. a. r. i. a. p. a. r. i. e. c. o. p. a. t. i. o. e. n. d. r. a. e. p. h. e. b. a. t. h. a. u. a. t. e. n. t. i. i. f. r. a. l. l. u. c. u. b. i. t. o. r. u. . x. x. e. l. u. n. d. i. n. e. p. e. f. a. s. t. i. g. i. u. . x. . v. i. s. a. s. t. i. g. i. u. a. u. t. a. l. u. n. d. o. a. b. s. t. r. a. c. t. o. a. d. s. u. m. u. c. u. b. i. t. a. . x. . v. i. . E. x. i. b. a. t. a. u. t. i. a. l. i. u. q. s. u. p. m. e. d. i. u. t. r. a. t. u. f. a. s. t. i. g. i. u. n. o. m. i. n. u. l. c. u. b. i. t. i. . d. u. o. y. s. u. p. e. x. t. o. l. l. e. b. a. t. m. u. r. i. c. u. l. a. c. u. b. i. t. a. . x. . u. i. i. t. a. b. u. l. a. t. o. r. u. . i. q. t. a. b. u. l. a. t. o. s. u. m. o. s. t. a. t. u. e. b. a. t. s. c. o. r. p. i. o. e. s. q. a. p. u. l. t. e. i. f. e. r. i. o. r. i. b. z. a. g. g. r. a. b. a. t. a. q. m. a. g. m. u. l. t. i. t. u. d. o. a. d. e. x. t. i. g. u. e. d. u. l. i. q. i. s. i. g. n. a. l. i. i. m. i. t. e. r. e. t. C. o. s. t. i. t. u. e. b. a. t. i. e. n. u. a. r. i. e. c. t. u. r. i. a. m. a. c. h. i. n. a. q. s. c. e. d. i. c. a. t. t. u. d. o. l.

et collorabat chorul p. f. i. coruo i. q. sup. m. i. n. u. l. a. r. i. e. l. p. r. u. d. e. n. t. i. a. d. u. c. t. o. i. b. z. q. r. e. d. u. c. t. i. b. z. e. f. f. i. c. i. a. b. a. t. n. e. p. l. o. p. i. s. e. f. f. e. c. t. u. s. r. e. p. o. b. a. t. a. u. t. h. i. s. c. o. r. e. i. s. c. r. u. d. i. s. q. u. a. d. n. o. u. i. t. u. r. i. s. d. i. t. e. r. e. b. r. a. b. a. l. e. x. e. p. l. i. c. i. u. t. l. o. r. p. i. s. r. o. i. s. i. p. a. m. m. a. c. h. i. n. a. u. n. r. e. f. u. d. i. n. e. i. m. e. d. i. e. h. i. n. e. c. o. l. l. o. c. a. t. u. m. m. o. t. h. o. f. t. u. s. c. a. n. a. l. e. q. u. a. d. a. m. e. u. i. c. a. t. e. p. u. l. t. i. s. e. b. a. l. i. s. t. e. r. e. f. o. l. e. t. l. e. g. i. t. u. d. i. n. e. r. u. b. u. o. r. u. m. l. a. l. t. i. t. u. d. i. e. c. u. b. i. t. i. i. q. u. i. t. u. e. b. a. t. m. i. s. i. l. a. l. u. c. u. l. a. i. c. a. p. i. t. u. r. a. u. t. d. i. x. t. r. a. s. c. l. i. n. i. s. t. e. r. o. d. e. e. d. u. e. p. q. l. m. o. e. b. a. t. q. i. e. r. a. t. i. e. o. a. n. a. l. i. c. a. p. i. t. e. f. e. r. a. t. o. p. o. n. u. e. b. e. o. a. u. t. i. p. o. a. n. a. l. i. i. d. u. l. t. u. r. u. t. i. c. r. e. l. u. t. e. c. e. l. e. r. i. o. r. e. s. e. u. e. h. e. m. i. o. r. e. s. e. f. f. i. c. i. e. b. a. t. e. i. m. o. t. u. s. a. u. t. a. d. g. e. n. u. i. p. i. d. i. e. r. a. t. a. r. a. u. t. e. g. e. b. a. t. a. d. a. n. a. l. e. c. r. e. d. i. t. n. o. n. u. l. l. a. h. i. n. e. i. n. t. r. e. a. a. c. c. e. s. s. u. q. e. p. u. r. a. p. e. r. d. i. c. i. t. u. r. a. d. m. a. r. i. n. u. s. m. a. c. h. i. n. a. t. o. i. b. z. q. p. n. a. u. i. a. d. d. i. t. u. s. h. i. n. e. p. o. s. s. i. t. l. i. c. i. t. u. r. i. n. p. e. l. l. i. c. i. t. u. r. e. e. u. e. h. e. m. i. t. e. r. a. u. a. d. i. n. t. e. r. e. n. e. q. r. o. i. s. e. o. r. e. e. u. e. x. p. l. i. c. i. t. u. r. i. s. e. C. i. r. e. f. t. a. d. e. m. a. d. e. i. n. m. a. c. h. i. n. i. s. l. i. c. r. i. p. t. a. q. u. i. s. i. t. g. r. a. n. d. i. b. z. e. x. p. o. n. i. t. N. u. c. q. u. a. d. n. o. u. i. a. p. r. e. c. e. p. t. o. r. i. b. z. a. c. c. e. p. i. e. u. t. i. l. i. a. i. n. i. u. a. t. e. x. p. o. n. i. t. t. e. s. t. u. d. o. q. i. d. g. r. e. s. s. i. o. e. z. f. o. s. s. a. p. a. t. e. q. u. i. a. c. c. e. s. s. u. a. d. m. u. r. u. p. o. t. h. i. n. e. l. i. c. e. n. t. f. a. c. i. e. d. a. b. a. s. i. s. i. p. p. o. n. a. t. q. u. i. g. e. t. h. e. r. a. d. i. c. a. t. q. u. a. d. r. a. t. a. h. o. i. s. q. u. i. q. u. i. u. s. u. s. l. a. t. e. r. a. f. i. g. u. l. a. p. e. d. u. m. x. x. d. e. i. n. s. i. l. a. r. i. a. u. y. h. a. u. t. g. r. i. n. e. a. t. a. b. a. l. i. s. d. u. o. b. z. c. r. a. s. s. i. s. f. i. l. l. a. n. i. s. e. d. i. c. i. t. u. r. a. u. t. m. i. s. i. l. a. r. i. a. i. n. t. e. l. e. a. r. c. u. s. p. e. d. e. t. l. i. s. u. p. p. o. n. a. t. u. r. i. s. i. l. i. g. u. l. i. s. i. n. u. a. l. l. i. s. e. a. z. a. r. b. u. s. c. u. l. e. q. u. i. g. e. t. a. n. a. x. a. p. o. d. e. s. d. i. c. i. t. u. r. i. q. u. i. b. z. u. s. a. r. r. o. t. a. z. a. x. e. l. g. e. l. u. s. i. l. l. a. m. i. s. f. e. r. e. i. s. e. e. q. a. r. b. u. s. c. u. l. e. i. t. a. f. i. t. t. e. p. a. t. e. u. t. h. e. a. n. t. c. a. r. d. i. e. s. e. f. o. r. a. i. n. a. q. u. i. e. c. t. o. s. t. r. a. i. e. c. t. i. u. s. l. a. n. o. e. s. e. a. z. e. x. p. e. d. i. a. t. u. t. i. a. n. i. e. p. o. s. t. a. d. d. e. x. t. r. u. s. e. n. l. i. m. i. s. t. r. u. l. a. n. i. s. s. i. n. e. e. b. l. i. q. a. d. a. g. u. l. o. s. o. p. o. s. i. t. a. d. i. d. p. o. r. b. u. s. a. n. a. l. i. s. u. s. a. t. i. s. p. o. d. i. p. o. s. s. i. t. C. o. l. l. o. c. e. t. a. u. t. i. n. s. u. p. b. a. s. i. t. i. p. o. d. u. o. i. n. t. r. a. q. u. i. p. r. e. p. i. e. c. t. a. p. e. d. e. s. l. e. n. o. s. q. u. i. a. r. c. e. p. r. e. c. t. u. r. a. l. f. i. g. u. r. a. l. i. a. p. i. e. c. t. a. d. u. o. t. i. p. o. a. n. f. r. o. t. e. s. p. e. d. e. s. u. y. c. r. a. s. s. a. e. l. a. t. a. u. t. i. n. i. b. a. s. i. l. i. n. t. l. i. c. r. i. p. t. a. i. n. s. u. p. b. a. s. i. s. g. r. a. n. d. i. b. z. e. x. p. o. n. a. t. p. o. s. t. e. s. g. r. a. n. d. i. b. z. p. r. e. c. a. r. d. i. n. e. s. p. e. d. u. m. C. r. a. s. s. i. t. u. d. i. e. q. u. i. u. s. u. s. p. a. l. m. o. p. e. d. a. l. e. s. i. n. u. a. l. l. a. h. i. n. e. s. i. n. e. l. e. x. p. e. d. i. a. t. e. s. e. a. e. l. u. d. a. t. l. u. p. n. e. i. n. t. e. c. a. r. d. i. n. a. t. i. s. t. r. a. b. i. l. u. s. l. u. p. c. r. a. b. e. s. e. n. o. c. e. t. c. a. p. o. l. i. c. a. r. d. i. n. i. b. z. a. l. i. u. s. e. a. l. i. u. s. g. e. l. u. s. i. n. a. l. t. i. t. u. d. i. e. e. x. e. c. u. t. i. p. o. d. u. m. e. a. p. o. l. o. s. c. o. l. l. o. c. e. t. q. u. a. d. r. a. t. u. r. i. g. n. u. q. u. i. c. a. p. d. i. g. u. s. o. n. e. j. p. i. a. u. t. l. a. c. r. o. r. i. s. g. h. u. l. o. n. n. e. n. t. e. g. r. a. n. d. i. b. z. t. a. b. i. l. u. s. m. a. x. i. e. p. u. n. l. i. n. o. e. x. c. e. t. a. m. a. t. i. a. q. u. i. m. a. x. i. e. h. i. n. e. p. o. t. a. c. u. t. e. p. r. p. i. n. u. a. u. t. a. l. a. n. h. i. n. s. t. f. r. a. g. i. l. i. a. e. f. a. c. i. l. i. r. e. m. p. u. n. t. i. g. n. e. C. i. r. c. u. t. a. b. u. l. a. t. a. c. o. l. l. o. c. e. t. c. r. a. t. e. s. e. x. t. e. n. u. i. b. z. u. g. i. s. c. r. e. t. e. r. i. m. e. t. e. l. a. m. a. x. i. e. q. u. i. r. e. c. e. t. i. b. z. p. e. r. u. d. i. s. c. o. r. u. s. d. u. p. l. i. c. i. b. z. g. l. u. t. i. s. f. a. l. t. i. s. a. l. g. e. n. a. u. t. p. a. l. e. i. s. i. n. a. c. c. i. o. m. a. c. e. r. a. t. i. s.

et tunc in machina tota ita ab his rebus p[er] lapa balistaru & i pennis cendiox
Est aut[em] & aliud p[ri]us testudis q[uam] reliq[ue] o[mn]ia h[ab]et quodammodo q[uod] sup[er]scripta s[un]t
p[er] capitol[em] h[ab]et circa pluteu[m] & p[er]inas ex tabulis & sup[er]ne s[un]t p[er]indas p[er]eli
natas & q[uod] tabulis & coru[m] h[ab]ent fixis q[ui]niet[ur] i[n] sup[er]ne argilla & capillo
subacta ad e[and]em crassitudin[em] i[n]ducant ut p[er]sona n[on] possit ei machin[am] nocere
possunt si q[uod] h[ab]ent he machin[am] ex vni[us] rotis esse s[ed] ad loca n[on] ita q[uod] h[ab]ent te
pore Q[uod] aut[em] testudis ad fodiedu[m] p[er]at origines p[er]a dicunt cetera o[mn]ia h[ab]ent
uti sup[er]scriptu[m] e[st] fratres n[on] eaz[um] h[ab]ent q[uod]madmodu[m] a[li]ali p[er]onem uti am
ure tella cu[m] i[n] eis mutar[entur] n[on] planis fr[on]tib[us] excipiat p[er] p[er]as s[ed] alarib[us]
labetel[ur] h[ab]ent p[er]iculo q[uod] foderet q[uod] i[n] p[er]met No[n] i[n] e[and]em uia[m] esse alienu[m] test
udie qua[m] hector b[er]at[ur] fent q[uod] h[ab]et rotis sit f[er]a ex p[er]one fuerat n[on] ei ba
leos l[ong]itudin[em] pedu[m] lx latitudo xij arectariaq[ue] sup[er] p[er]actioes erat collo
cata u[bi] ex binis t[ri]p[er]is h[ab]ent pacta i[n] altitudinib[us] sup[er]ulor[um] pedu[m] xxxvj cr
assitudin[em] palmo pedali latitudin[em] sex p[er]pedali b[as]is ei h[ab]ent rotas vni[us] q[uod] h[ab]et p[er]
bat[ur] f[er]at aut[em] eor[um] altitudo pedu[m] xij & crassitudo pedu[m] i[n] ita fabrica
m[od]o p[er]lic[ia] maria altius se q[uod] s[ed] subdib[us] i[n] co[m]munita elatius q[uod] fereis ex fr
yido domus alligat[ur] ex i[n] arbusculis h[ab]ent amexo pedes dicunt h[ab]ent i[n] sanoel
Im sup[er] transtrore planit[em] q[uod] sup[er] b[as]is f[er]at postes erat erecti pedes xvj
u[bi] latitudin[em] & crassitudin[em] f[er]at distat[ur] i[n] se i[n] 3 sup[er] eas trabes arcu
cluse q[ui]niet[ur] tota co[m]pactio p[er] late pedes i[n] crasse & s[ed] e[and]em capoli ex
collebat altitudin[em] pedu[m] xij sup[er] capoli p[er]on[em] collocatu[m] q[ui]niet[ur] bat capoli q[uod]
anoel[ur] f[er]a f[er]a h[ab]ent latitudo i[n] m[od]o q[uod] h[ab]et i[n] sup[er] p[er]bulatio arcuata atq[ue] b
at i[n] ferora habuerat aut[em] i[n] dia p[er]bulatioes sup[er] trabulas ubi i[n] corpore
& arapule collocat[ur] & erigebat arectaria duo q[uod] p[er]acta pedu[m] xvj &
assitudin[em] sex p[er]pedali latitudin[em] p[er] a q[ui]niet[ur] caput i[n] m[od]o i[n] m[od]o
t[ri]p[er]is & alio medio i[n] duo scapoli ordinato & l[am]is fereis reliq[ue]to q[uod] i[n] sup[er]
collocata erat altius m[od]o i[n] scapoli i[n] m[od]o i[n] m[od]o i[n] m[od]o i[n] m[od]o i[n] m[od]o
nib[us] f[er]at i[n] clusa i[n] ea maria fuerat ex t[ri]o facti exiculi duo & q[uod] h[ab]et
nel alligati retinebat ariet[em] sup[er] cap[ut] eor[um] q[ui]niet[ur] bat ariet[em] collocatu[m]
erat pluteu[m] n[on] uide similitudin[em] ornatu[m] uti h[ab]ent p[er]iculo duo milites
n[on]o staret p[er]spice posset & renu[n]ciare q[uod] i[n] cel[is] adulari[m] emaret Anel aut[em]
ei h[ab]ent l[ong]itudin[em] pedu[m] c. i. b. latitudin[em] i[n] ymo palmo pedali q[uod]
crassitudin[em] pedali i[n] q[ui]niet[ur] bat acapite i[n] altitudin[em] p[er] i[n] crassitudin[em]

Et si autem ariel haurit a duro ferro rostrum uti uti naves lege solent hinc ex ipso
 rostrum ferre ut arcum pedum xv fixum fuerit in matia a capite aut ad yma
 calce usque quoniam fuerit finis uti assidue digitorum vii uti reliqui quoniam admanus
 naves apud ad praeparationem eius sine pacifice insisterat hanc hinc et se palam
 pedalia spacia et sup corus et udit totus ariel erat i uoluit Ex quibus autem hinc pe
 dibus eorum capita fuerunt ex ferro ferre quadruplices charente et ipse corus et udit erat
 uoluit Et haurit pectura ei i tabulis archa pacta et fixa ita rudibus m
 aioribus extens per quare asperatet non hinc pedibus facit ad murum pueniebat
 atque ea machina sex mors mouebat postea ut latere dextra ac sinistra por
 ectioes non minus calumidie extollebat et iymu i elinatione dimittit
 bat Et exiebat aut machina calumidie ad discuedu murum arat p c
 Et alia dextra ac sinistra pcurda pstrigebat non minus p c pugnabat
 ea hore et hinc pedus in letu uti milia q sit ecce lxxx podo
 Et scipio et catapultae et balistae et q testudines et mires q maxie
 in uidebat ydones et aqua eent i ueta et qmadmouy fieri abe
 ret explicui Scalar aut charachelae p eorum q reet et i beathores no
 necesse habui scribere et q milites p se solent face neq ea ipa silylent nec
 eridit uobis possit uilia et q differet et q munoel munoel notemq for
 tudines Naq alia roe ad audaces et remerarios et alia ad iugores Alia ad
 mudoel machinae et debet qpari in q his pscriptioibz siq attedera uolu
 erit ex uarietate eorum elligendo i una ppatioe et fore no i diebit
 auxilys et qsting res et roibz et local op hinc sin dubimnoe potit ex
 plicare et repugnantis uo no e scriptis explicatu No n ad nra scripta
 hostes qpar res apponatorias h machinae eorum ex ipse solent qst
 lior celeritate sin machinis sepius eunt q et rodioibz mmonat
 uti uenisse Diogenes n hinc rodus architectus et ei a publico qd
 annis cin mces p pnt digrate itnebat ad honore eo ipse qda archit
 ectus ab racho noie calus rhodu cu uenisset achroas ifecit ex epla q
 pmlit mura et sup id machiaz i charachelo insanti qstingit q lapidati ad
 mea accedete corripuit p instulit i tra muru h exemplar rodus quid
 esset ad mirati et ademer digre q hinc qtanm et qstingit eu honore ad
 gallia instulerunt Jhera rex a metul q ppant pmatia plectet et appe
 llatus q rhodu bellu pado epimachu athen et e nobile architectu seci

adduxit gl' aut p'avit heliopoli scriptis i manib' industria labor eq' su
mo cu' altitudo fuit p. c. x. quaq' latitudo pedu' lx jta en' altit' &
corul' crudel' g'firmavit ut p'esset p'ati plagā lapidis balista i' missi p'
cet lx ipa aut machia fuit milia p' cet lx. Cū aut galliā rogaret
ab rhodys q' ea heliopoliā machiaz pararet ut illa uti p'elliat' erat
miseret i'ne muru' agerunt posse. Nō n' oia eisd' v'ib' agi poss'
h' st aliq' exemplarib' nō mag' l'icet significata hnt effectus q' aut exe
plaria nō poss' h're q' p' se p'sentat. Nō nulla nō s't q' i' exemplarib'
videt' verisimilia. Cū aut eisd' cepit dilabat' ut ea possumus
hic aut' ad dūcere. Terebat' i' m'bia foram' semip'mile dig'ale
seque d'ale sic en' r'e aciverunt pulnare fac' nō h't exp'li
catio e' sent'iale aut ne cognadu' q' d' mat' omia sic ite nō i' nullis
exemplarib' videt' quēad'mou' i' m'is fieri videt' atq' ead' mō i'
maiorib' id eod' mō rhody en' r'e d'cepti i'uria g'cūmelia dig'
collocat' jtaq' posteaq' m'at' hoste p'innacit i' festu' p'icula fuitut'
machia e' ad capiendū urbe g'pata uasitate cūctut' expetada
p'abuerūt diogneto rogātes ut auxiliaret p'ata e' sp'men g'pauit
h' facturū posteaq' i' p'enue ager' ephēbi g' sacerdotib' m'enerut ad d'p
cādū. Tūc ē pollicut' his legib' uti si ea machia cepisset sua
esset h'it ita g'stitut' q' machia accessura erat ea regioe muru' p'au
dit p'ussit om' publice p'uat' q' q'q' habuisset aq' s'ecorū lun
p' ea fenestra p' cūales p'od'et' effundē an' muru'. Cū ibi
magne aq' lun' s'ecorū nocte p'ussa fuisset postero die heliopoli
accedet an'q' appropi'quaret ad muru' i' humido u'g'p'one fca g'sced
it nec p'odi nec ep'di postea potuit jtaq' diamet'is cū m'odisset sup
diogneti se d'ceptū esse cū classe sua discedit. Tūc rhody dig'on
eti solerna liberati bello plubice g'ral' g'g'vūt honorib' q' oib' eū
p'oenam'is exōnauerūt diognetes enū heliopoli rediit i' urbe
e' i' publico colloquut' & i' scriptis diognetes v'mib' id p'p' dedit m
unus jta i' rep'g'it'is reb' nō i' machie h' & maxie g'silia s't g'pā
da. Nō m'us chio cū sup' naues abuaz machias hostes g'pauisset
necti h' ita harena lapides proiecerūt i' mare an' muru' jta
illi postero die cū accedē uolūisset naues sup' g'g'g'at'oez q'

fuerit si qd sedent nec ad muru accedere retrofili se recipere po-
 tuit h. ibi maleculi qd x. i. edio st. qd fligrate Apollonia qd arcu sedr
 et qd specul hostes sedendo m. raret line suspicave i. ra mema pe-
 netrare id aut aspeculatorez appolloniabz remitiatu p. r. b. m. m. i. q.
 p. p. timore qd i. l. i. d. y. n. e. t. e. l. a. u. s. d. f. i. e. b. a. t. q. n. e. q. q. u. l. n. e. q. d. e. n. l. o. c. u.
 sare potuit qd. e. n. s. u. f. i. c. t. u. r. i. h. o. s. t. e. s. f. u. i. s. s. e. t. t. u. c. n. o. e. p. h. o. a. l. e. x.
 ad m. i. s. i. b. i. f. u. e. r. a. t. a. r. c. h. i. t. e. c. t. u. s. i. t. m. u. r. u. p. l. u. r. e. s. s. p. e. c. u. l. d. i. s. p. o. n. a. u. t. f. e.
 diedo t. m. p. p. a. i. e. b. o. t. e. x. m. u. r. u. d. u. t. a. x. a. t. e. x. l. a. g. r. i. p. t. e. e. m. i. s. s. i. o. n. e. i. o. i. b. z.
 u. a. l. a. e. n. e. n. s. u. s. p. e. d. i. t. e. x. h. i. i. u. n. a. f. o. s. s. u. r. a. q. q. h. o. s. t. i. u. s. p. e. c. u. l. f. u. a. t. u. a. l. a.
 p. e. d. e. t. i. a. a. d. p. l. a. g. a. s. f. e. r. a. m. t. o. z. s. o. n. a. r. e. c. e. p. i. t. i. t. a. e. x. e. o. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. e. q.
 r. e. p. i. o. e. a. d. u. l. a. r. y. s. p. e. c. u. l. a. g. o. r. e. s. i. r. a. p. e. n. e. t. r. a. r. e. c. o. n. t. a. b. a. t. q. i. d. a. m.
 a. t. o. e. c. o. g. n. t. a. f. e. p. a. u. t. e. n. e. n. a. q. f. e. r. u. e. t. u. s. e. p. i. a. l. a. s. u. p. n. a. q. c. a. p. i. t. a. h. o. s. t.
 i. u. s. s. t. e. r. c. o. r. i. s. h. u. i. a. m. e. h. a. r. e. n. e. c. a. t. e. c. a. d. e. n. t. u. l. d. e. n. n. o. c. t. u. p. e. u. d. i. t.
 c. r. e. b. r. a. f. o. r. a. m. a. q. p. e. a. r. e. p. e. t. e. p. h. i. d. e. d. o. q. i. e. o. o. p. e. f. u. a. n. t. h. o. s. t. e. s. o. m. i. s.
 n. o. c. a. u. i. t. i. t. m. a. l. i. l. i. a. q. o. p. p. u. g. r. e. t. e. x. n. u. m. e. r. o. q. x. x. x. s. p. e. c. u. l. a. m. a. g. e.
 r. e. t. m. a. l. i. l. i. a. m. s. u. s. p. i. c. a. t. i. t. o. r. a. q. f. u. a. t. a. n. m. u. r. u. f. o. s. s. a. a. l. i. n. o. r. e. f. o. s. s. u. r. a. d.
 p. l. e. r. u. t. i. t. a. s. p. e. c. u. l. o. m. i. l. e. x. i. t. u. l. i. f. o. s. s. a. h. a. b. u. e. r. u. t. q. b. z. a. u. t. l. o. c. a. l. f. o. s. s. a.
 n. o. p. a. t. u. e. r. u. f. i. e. r. i. i. t. a. m. u. r. u. b. a. r. a. t. u. a. p. l. i. s. s. i. a. l. o. g. i. t. u. d. i. e. e. x. a. p. l. i. t.
 u. a. t. e. u. n. p. i. l. o. n. a. f. e. c. e. r. u. t. q. e. u. l. o. c. u. q. s. p. e. c. u. l. a. g. o. r. e. b. a. t. e. n. q. e. p. u. b. e. i. s. e. x. p.
 a. n. i. i. p. l. a. u. e. r. u. t. i. t. a. s. p. e. c. u. l. e. x. r. e. p. e. t. e. n. a. r. i. b. z. a. p. t. u. l. n. e. h. e. m. i. s. a. q. u. i. l. i.
 m. i. s. s. a. s. u. p. l. a. t. u. m. i. t. f. u. l. t. u. r. a. l. q. q. i. n. a. f. u. e. r. e. e. x. a. b. a. q. m. u. l. t. i. t. u. d. i. e. e. x. a. b. r. u.
 i. n. a. s. p. e. c. u. l. o. m. i. l. s. u. t. o. p. p. l. i. e. x. a. u. a. g. e. x. a. d. m. u. r. u. q. e. o. s. p. p. o. n. i. t. e. x. a. r. b. o. r. i. b. z. e. x.
 o. l. i. s. e. o. q. c. o. l. l. o. c. a. t. i. s. l. o. c. i. s. o. p. i. b. z. e. x. g. e. r. e. t. b. a. l. i. s. t. i. s. u. e. c. t. e. s. f. o. r. e. s. m. a. t. r. e. s. i. d.
 m. i. t. t. e. d. o. t. o. r. a. m. i. s. t. i. o. n. e. z. c. o. o. p. e. r. u. t. a. s. t. a. g. r. a. r. e. t. e. s. t. u. d. o. a. u. t. a. r. i. e. m. i. a. e.
 a. d. m. u. r. u. p. u. l. l. a. d. u. a. c. c. e. s. s. i. l. e. t. p. o. n. i. f. u. t. l. a. g. u. z. e. x. a. r. i. e. t. e. g. r. i. c. t. o. p. r. i. p. a. n. i.
 e. r. g. a. t. a. a. r. i. a. g. e. r. e. s. s. u. s. p. e. l. o. a. p. i. t. e. e. i. n. o. s. t. p. o. l. i. t. y. g. e. i. m. u. r. u. d. i. n. q. t. o. r. a.
 m. a. c. h. i. n. a. m. a. l. e. c. u. l. a. d. o. n. b. z. e. b. a. l. i. s. t. a. z. p. l. a. g. i. s. d. i. s. s. i. p. a. n. e. r. u. t. i. t. a. s. v. i. c. t. o. r. i. e.
 a. u. t. a. t. u. n. o. m. a. c. h. i. n. i. s. h. i. q. m. a. c. h. i. n. a. z. r. o. e. l. a. r. c. h. i. t. e. c. t. o. z. s. e. d. e. r. n. a. s. t. l. i. b. e.
 r. a. t. e. Q. u. a. l. f. o. r. m. a. m. a. c. h. i. n. i. s. e. x. p. e. d. i. r. e. r. o. e. l. p. a. a. l. b. e. l. l. i. q. t. p. i. b. z. e. x. a. n.
 t. i. s. t. i. a. l. p. a. t. u. m. i. h. o. c. u. e. l. u. e. p. f. e. a. i. n. p. o. r. i. b. z. n. o. u. e. u. o. d. i. s. i. g. n. i. s. p. a. n. i. b. z.
 e. x. p. u. b. l. i. c. a. u. t. i. n. c. o. p. o. s. t. o. m. o. i. a. a. r. c. h. i. t. e. c. t. u. r. e. m. b. r. a. i. d. e. e. u. e. l. u. i. b. z. h. e. t.
 e. x. p. l. i. c. a. t. a. q. q.

An. laus deo q. uirgini

B.E.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a historical script, possibly Latin or Greek, covering the upper and middle portions of the page. The text is obscured by large, irregular brown stains.]

B.F.

cc. 120

5. 132
Ms. VI. B. 10
α. T. 6, 14

